

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TARİH EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**TARİH ÖĞRETMENLERİNİN ARAŞTIRMA-İNCELEME YOLUYLA
ÖĞRETİM STRATEJİSİ HAKKINDA GÖRÜŞLERİ: UŞAK ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hilal ERMİŞ

TRABZON

Mayıs, 2012

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TARİH EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**TARİH ÖĞRETMENLERİNİN ARAŞTIRMA-İNCELEME YOLUYLA
ÖĞRETİM STRATEJİSİ HAKKINDA GÖRÜŞLERİ: UŞAK ÖRNEĞİ**

Hilal ERMİŞ

**Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nce Yüksek Lisans
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

Tezin Danışmanı

Doç. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU

TRABZON

Mayıs, 2012

KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Tarih Eğitimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.17/05/2012

Tez Danışmanı : Doç. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU.....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Rahmi ÇİÇEK

Üye : Yrd. Doç. Dr. Selahattin KAYMAKCI

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Haluk ÖZMEN

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Hilal ERMİŞ

17/05/2012

ÖNSÖZ

Tarih eğitiminde kullanılan öğretim stratejileri, yöntemleri ve teknikleri hedeflenen davranışların kazandırılmasının sağlanmasında son derece önemli bir fonksiyonlara sahiptir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi, önemli özellikleriyle, tarih eğitiminde son yıllarda ön plana çıkan bir strateji görünümündedir.

Yapılan yüksek lisans tez çalışmasının amacı, tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkında görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amaçla Uşak il merkezi ve tüm ilçelerindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan tarih öğretmenleriyle görüşülerek veri toplanmıştır.

Çalışmanın tamamlanma sürecinde rehberlik misyonu üstlenen tez danışmanım Doç. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU'na teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca; her zaman bana güvenip inanan hayatımın her anında olduğu gibi bu zorlu süreçte de hiçbir zaman beni yalnız bırakmayan, hayatımın en değerli varlıkları canım annem Fatma Nur ERMİŞ'e ve biricik kız kardeşim Nihal ERMİŞ'e sonsuz teşekkür ediyorum.

Trabzon, Mayıs, 2012

Hilal ERMİŞ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	IV
İÇİNDEKİLER	V
ÖZET	X
ABSTRACT	XI
TABLolar LİSTESİ	XII
ŞEKİLLER LİSTESİ	XX
GİRİŞ.....	1-2

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	3-7
1.1. Araştırmanın Problemi.....	3
1.2. Alt Problemler	3
1.3. Araştırmanın Amacı.....	3
1.4. Araştırmanın Önemi	3
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1.6. Araştırmanın Sayıltıları	4
1.7. Araştırma ile İlgili Bazı tanımlar	4

İKİNCİ BÖLÜM

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ.....	8-66
2.1. Tarih ve Tarih Öğretimine Bakış	8
2.2. Eğitim Felsefeleri ve Öğretim	14
2.3. Yapılandırmacılık	19
2.4. Öğretim Stratejileri	22

2.4.1. Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisi.....	25
2.4.1.1. Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisinin Kapsamı ve Uygulanışı.....	25
2.4.1.2. Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisinin İlkeleri.....	28
2.4.1.3. Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisinin Olumlu Yönleri.....	28
2.4.1.4. Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisinin Sınırlı Yönleri.....	29
2.4.1.5. Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisinde Kullanılan Başlıca Yöntem ve Teknikler	29
2.4.1.5.1. Düz Anlatım Yöntemi	29
2.4.1.5.1.1. Günlük Konuşma Tekniği	31
2.4.1.5.1.2. Panel Tekniği.....	31
2.4.1.5.1.3. Diyalog Tekniği.....	32
2.4.1.5.1.4. Forum Tekniği	32
2.4.1.5.1.5. Komite Görüşmesi Tekniği	32
2.4.1.5.1.6. Sunu (Brifing) Tekniği	32
2.4.1.5.1.7. Sempozyum Tekniği.....	33
2.4.1.5.1.8. Konferans Tekniği.....	33
2.4.1.5.1.9. Söylev Tekniği.....	33
2.4.1.5.1.10. Demeç Tekniği	33
2.4.1.5.1.11. Mektup-Telgraf Oyunu Tekniği	33
2.4.1.5.1.12. Nesi Var Tekniği	34
2.4.1.5.1.13. Doğru mu Yanlış mı Tekniği.....	34
2.4.1.5.2. Soru-Cevap Yöntemi	34
2.4.2. Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisi	34
2.4.2.1. Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisinin Kapsamı ve Uygulanışı	34
2.4.2.2. Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisinin İlkeleri	36
2.4.2.3. Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisinin Olumlu Yönleri	37
2.4.2.4. Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisinin Sınırlı Yönleri	38
2.4.2.5. Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisinde Kullanılan Başlıca Yöntem ve Teknikler	38
2.4.2.5.1. Tartışma Yöntemi	39
2.4.2.5.1.1. Münazara	39
2.4.2.5.1.2. Açık Oturum.....	40
2.4.2.5.1.3. Zıt Panel	40

2.4.3. Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisi	40
2.4.3.1. Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Kapsamı ve Uygulanışı	42
2.4.3.2. Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin İlkeleri	45
2.4.3.3. Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Olumlu Yönleri	46
2.4.3.4. Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Sınırlı Yönleri	46
2.4.3.5. Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinde Kullanılan Başlıca Yöntem ve Teknikler	47
2.4.3.5.1. Örnek Olay Yöntemi	47
2.4.3.5.1.1. Atölye Çalışması (Workshop) Tekniği.....	51
2.4.3.5.1.2. Beyin Fırtınası Tekniği.....	52
2.4.3.5.1.3. Problem Çözme Tekniği.....	53
2.4.3.5.2. Gösterip Yaptırma Yöntemi	56
2.4.3.5.2.1. Deney Tekniği	56
2.4.3.5.2.2. Gözlem Tekniği.....	57
2.4.3.5.2.3. Gezi Tekniği	57
2.4.3.5.2.4. Sergi Tekniği	59
2.4.3.5.3. Drama Yöntemi	59
2.4.3.5.4. Soru-Cevap Yöntemi	60
2.5. İlgili Araştırmalar	63

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ARAŞTIRMANIN DESENİ VE METODOLOJİSİ	67-75
3.1. Bilim ve Bilimsel Araştırma	67
3.2. Metod ve Metodoloji	68
3.3. Araştırmalarda Nitel ve Nicel Yaklaşımlar	68
3.4. Eğitim Bilimlerinde Kullanılan Araştırma Yöntemleri	69
3.5. Araştırmanın Yöntemi ve Veri Toplama Teknikleri	70
3.5.1. Araştırmanın Yöntemi.....	70
3.5.2. Araştırmanın Veri Toplama Teknikleri.....	70

3.5.2.1. Anket.....	71
3.5.2.2. Mülakat	71
3.5.3. Araştırmanın Evreni	71
3.5.4. Araştırmanın Örneklemi.....	71
3.5.5. Araştırmanın Pilot Çalışması	71
3.5.6. Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi.....	72
3.5.6.1. Araştırmada Kullanılan Anketin Geliştirilmesi	72
3.5.6.2. Araştırmada Uygulanan Mülakatın Geliştirilmesi	73
3.5.7. Verilerin Analizi.....	73
3.5.7.1. Anketin Analizi.....	73
3.5.7.2. Mülakatın Analizi	74

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM	76-216
4.1. Anketten Elde Edilen Bulgular	76
4.1.1. Kişisel Bilgi Formundan Elde Edilen Bilgiler	76
4.1.2. Anketin Birinci Bölümünden Elde Edilen Bulgular	79
4.1.3. Anketin İkinci Bölümünden Elde Edilen Bulgular	106
4.1.4. Anketin Üçüncü Bölümünden Elde Edilen Bulgular	115
4.1.5. Anketin Dördüncü Bölümünden Elde Edilen Bulgular.....	129
4.1.6. Anketin Tüm Bölümlerinden Elde Edilen Bulguların Özeti.....	138
4.2. Mülakattan Elde Edilen Bulgular	141
4.2.1. Kişisel Bilgiler.....	142
4.2.2. Mülakatın Birinci Bölümünden Elde Edilen Bulgular.....	144
4.2.3. Mülakatın İkinci Bölümünden Elde Edilen Bulgular.....	186
4.2.4. Mülakatın Üçüncü Bölümünden Elde Edilen Bulgular.....	197
4.2.5. Mülakatın Dördüncü Bölümünden Elde Edilen Bulgular	206
4.2.6. Mülakatın Tüm Bölümlerinden Elde Edilen Bulguların Özeti	213
SONUÇLAR.....	217
ÖNERİLER.....	224
KAYNAKLAR.....	226

EKLER	233
ÖZGEÇMİŞ	239

ÖZET

Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisi Hakkında Görüşleri: Uşak Örneği

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi, son yıllarda tarih eğitiminde daha işlevsel biçimde kullanımı gündeme gelen ve üst düzey düşünme becerilerinin kazandırılmasındaki başarısıyla dikkat çeken bir öğretim stratejisidir. Bu çalışma, tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkındaki görüşlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkında bilgi düzeyinin ve tutumlarının, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama düzeyinin ve bu öğretim stratejisini uygularken karşılaştıkları güçlüklerin belirlenmesi hedeflenmiştir.

Nitel bir araştırma olan bu çalışmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışmaya konu olan veriler, 2010-2011 eğitim-öğretim yılı ikinci yarısında, Uşak ili merkezi ve tüm ilçelerinde görev yapan tarih öğretmenleriyle yapılan anket ve mülakat çalışmalarıyla elde edilmiştir. Açık uçlu sorulardan oluşan anket formu 64 tarih öğretmenine uygulanırken 32 tarih öğretmeni ile de yarı yapılandırılmış mülakat formu aracılığıyla görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Araştırma kapsamında oluşturulan veri setinin analizinde frekans ve yüzde, betimsel istatistik göstergeleri olarak kullanılmıştır. Araştırma sürecinin tamamlanmasıyla, tarih öğretmenlerinin; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkında bilgi düzeyinin yeterli olmadığı, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile ilgili tutumlarının genel anlamda olumlu yönde olduğu, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama düzeylerinin yeterli olmadığı ve bu öğretim stratejisini uygularken çok sayıda güçlüklerle karşılaştıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tarih Eğitimi, Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisi

ABSTRACT

Perception Of History Teachers About Teaching Strategy Of Research And Investigation: Example Of Uşak

Teaching strategy of research and investigation is a teaching strategy which gains currency in recent years with its more functional usage and its remarkable success leading to higher order thinking skills in history education. This study aims to present perception of history teachers about teaching strategy of research and investigation. In this direction, it is aimed to determine history teachers' knowledge level and attitudes for teaching strategy of research and investigation, their implementation level for teaching strategy of research and investigation and the challenges experienced by teachers in implementing this teaching strategy.

In this qualitative research, descriptive method was used. The data subject to this study were obtained from the surveys and interviews performed with history teachers from the center and all districts of province Uşak at the second academic semester of 2010-2011. A questionnaire consisting of open-ended questions was applied to 64 history teachers and interviews were performed with 32 history teachers through the semi-structured interview form.

Frequency and percentage were used as indicators of descriptive statistics for the analysis of data set generated in this research. With the completion of the research process, it came into view that the knowledge level of history teachers about teaching strategy of research and investigation is not enough, their attitude towards teaching strategy of research and investigation is positive in general, their implementation level of teaching strategy of research and investigation is not sufficient and they experience many difficulties during the implementation of this teaching strategy.

KeyWords: History Education, Teaching Strategy Of Research And Investigation

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablonun Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
1	Pozitivizm ve Pozitivizm Ötesi Geleneklerin Sınıflandırılması.....	18
2	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyetini Gösteren Tablo	76
3	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğinde Çalışma Süresini Gösteren Tablo.....	77
4	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mezuniyetini Gösteren Tablo	77
5	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Çalıştıkları Eğitim Kurumunun Türünü Gösteren Tablo.....	78
6	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisine Yönelik Almış Oldukları Eğitim Düzeyini Gösteren Tablo	79
7	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Tanımına Yönelik Verdikleri Cevapların Niteliğini Gösteren Tablo	80
8	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Tanımıyla İlgili Verdikleri Cevaplar Sonucunda Öne Çıkan Kategorileri Gösteren Tablo	85
9	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Amacına Yönelik Verdikleri Cevapların Niteliğini Gösteren Tablo	86

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablonun Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
10	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Amaçlarına Yönelik Verdikleri Cevapları Gösteren Tablo	92
11	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisi İle Öğrencilere Kazandırılabilir Bilgi, Beceri ve Tutumlara İlişkin Cevapların Niteliğini Gösteren Tablo	93
12	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisi İle Öğrencilere Kazandırılabilir Bilgi, Beceri ve Tutumlara Yönelik Verdikleri Cevapları Gösteren Tablo	94
13	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Tarih Öğretimine Katkısına Yönelik Verdikleri Cevapları Gösteren Tablo	97
14	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Görüşleri Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Tarih Öğretimine Sağladığı Katkıları Gösteren Tablo	97
15	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Olumlu Yönlerine İlişkin Cevapların Niteliğini Gösteren Tablo	100
16	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Olumlu Yönlerini Gösteren Tablo	101
17	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Sınırlılıklarına Verdikleri Cevapların Niteliğini Gösteren Tablo	103
18	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Sınırlılıklarını Gösteren Tablo	104

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablonun Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
19	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Tarih Öğretimine Uygunluğu Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tablo.....	106
20	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygulama Konusunda İstek Duyup Duymadıklarını Gösteren Tablo	109
21	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Tarih Öğretmenleri Tarafından Uygulanmasını Tavsiye Edip Etmediklerini Gösteren Tablo.....	112
22	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygulama İle İlgili Yeterlilik Düzeyini Gösteren Tablo	115
23	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygulamaya Karar Verdiğinizde Hangi Faktörler Etkili Olmaktadır Sorusuna Cevapları Gösteren Tablo	118
24	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygulamaya Karar Vermelerinde Etkili Olan Faktörleri Gösteren Tablo	119
25	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Hangi Yöntem ve Teknikleri Uygulamayı Tercih Ediyorsunuz Sorusuna Verdikleri Cevapları Gösteren Tablo.....	121

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablonun Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
26	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinde Uyguladıkları Yöntem ve Teknikleri Gösteren Tablo	122
27	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Hangi Sıklıkla Kullanıyorsunuz Sorusuna Verdikleri Cevapları Gösteren Tablo	125
28	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Kullandığı Sıklıkları Gösteren Tablo	125
29	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Nelere Dikkat Ediyorsunuz Sorusuna Verdikleri Cevapları Gösteren Tablo...	127
30	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Nelere Dikkat Ettiklerini Gösteren Tablo.....	127
31	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Karşılaştığınız En Temel Güçlükler Nelerdir Sorusuna Verdikleri Cevapları Gösteren Tablo.....	129
32	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Karşılaştıkları Güçlükleri Gösteren Tablo.....	130
33	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Öğrencilerin Karşılaştığı Güçlükler Nelerdir Sorusuna Verdikleri Cevapları Gösteren Tablo	132

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablonun Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
34	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Öğrencilerin Karşılaştıkları Güçlükleri Gösteren Tablo	133
35	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Bu Konuyla İlgili Olarak İlave Etmek İstedığınız Başka Bir Şey Var Mı Sorusuna Verdikleri Cevapları Gösteren Tablo.....	136
36	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Bu Konuyla İlgili Olarak İlave Etmek İsteddiğiniz Başka Bir Şey Var Mı Sorusuna Verilen Cevapların Niteliğini Gösteren Tablo	136
37	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyetini Gösteren Tablo	142
38	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğinde Çalışma Süresini Gösteren Tablo.....	142
39	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mezuniyetini Gösteren Tablo	143
40	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Çalıştıkları Eğitim Kurumunun Türünü Gösteren Tablo.....	143
41	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisine Yönelik Almış Oldukları Eğitim Düzeyini Gösteren Tablo.....	145
42	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Tanımına Yönelik Verdikleri Cevapların Niteliğini Gösteren Tablo	146
43	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Tanımıyla İlgili Öne Çıkan Kategorileri Gösteren Tablo.....	152

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablonun Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
44	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Hangi Öğrenme Ortamları İçin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Kullanırsınız Sorusuna Verdikleri Cevapların Niteliğini Gösteren Tablo	153
45	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Hangi Öğrenme Ortamları İçin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Kullanırsınız Sorusuna Verdikleri Cevaplarda Öne Çıkan Kategorileri Gösteren Tablo.....	156
46	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinde En Sık Kullanılan Öğretim Yöntemlerine İlişkin Verdikleri Cevapların Niteliğini Gösteren Tablo.....	157
47	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinde En Sık Kullanılan Öğretim Yöntemlerini Gösteren Tablo	160
48	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Önemli Yöntemlerinden Bir Tanesi Olan Problem Çözme Yöntemi Hakkında Bilgi Verme Düzeyini Gösteren Tablo	161
49	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisi İle Öğrencilere Kazandırılacak Davranış ve/veya Beceriler Nelerdir Sorusuna Verdikleri Cevapların Niteliğini Gösteren Tablo	164
50	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisiyle Kazandırılacak Bilgi, Beceri ve Tutumları Gösteren Tablo.....	166

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablonun Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
51	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Olumlu Yönlerine İlişkin Verdikleri Cevapları Gösteren Tablo.....	171
52	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Olumlu Yönlerini Gösteren Tablo.....	172
53	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Sınırlılıklarına İlişkin Verdikleri Cevapları Gösteren Tablo.....	174
54	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Sınırlı Yönlerini Gösteren Tablo.....	175
55	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Tarih Öğretimi Açısından Değerlendirilmesini Gösteren Tablo.....	179
56	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Tarih Öğretimine Katkılarını Gösteren Tablo.....	181
57	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Eğitim ve Öğretim Etkinliklerinde Kullanılmasının Gerekliliğini Gösteren Tablo.....	186
58	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygulama Konusunda İstek Duyma Düzeylerini Gösteren Tablo.....	189
59	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Tarih Öğretmenleri Tarafından Uygulanmasını Tavsiye Edip Etmediklerini Gösteren Tablo.....	194

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablonun Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
60	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Tarih Derslerinde Kullanma Sıklıklarını Gösteren Tablo.....	197
61	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Tarih Derslerinde Araştırma ve İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin En Sık Kullanılan Yöntemlerini Gösteren Tablo	201
62	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Nelere Dikkat Ettiklerini Gösteren Tablo.....	204
63	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Karşılaştıkları En Temel Problemleri Gösteren Tablo	207
64	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Bu Konuda Son Olarak Söylemek İstedikleriniz Nelerdir Sorusuna Verdikleri Cevapların Niteliğini Gösteren Tablo	210

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Sekil Nr.</u>	<u>Şeklin Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
1	Öğretim Stratejisi, Öğretim Yöntemi ve Öğretim Tekniği Arasındaki İlişki.....	23
2	Bireylerdeki Problem Çözme Becerisi İle Toplumun Kalkınması Arasındaki İlişki.....	55

GİRİŞ

Günümüz toplumlarında yaşamı sürdürmek için, okuryazar olan, bilgiyi depolayan birey olmanın ötesinde etkili düşünen, bilgiyi üreten, işleyebilen bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle; okulların günümüzde ihtiyaç duyulan özellikleri taşıyan bireylerin yetiştirilmesi üzerinde durması yerinde olacaktır. Doğanay'a göre okullar; gereksinim duyduğu bilginin farkında olan, bu bilgiye ulaşma yollarını bilen, ulaştığı bilgiyi anlamlandırabilen, anlamlandırdığı bilgilerden yeni bilgiler üretebilen, ürettiği bilgileri kullanabilen insanlar yetiştirmeye odaklanması gerekmektedir (Doğanay, 2007:283). Eğitim, yaşam boyu sürer; ancak eğitimin okullarda planlı ve programlı olarak sürdürülen kısmı olarak nitelendirilen öğretim, bir sistemdir. Bu sistemin başlıca öğelerini ise; öğrenci, öğretmen, eğitim programı, öğrenme-öğretme süreçleri ve içerik oluşturmaktadır (Varış, 1988; Açıkgöz, 1996'dan aktaran Aydoğan ve Helvacı, 2010:14). Değişim ve teknolojik gelişmeler, eğitimle ilgili bilgilerin de gelişmesi, değişimi mecburi kılarak geleneksel temayüllerden uzaklaşıp "Bilgi-İnsan-Eğitim" arasındaki ilişkinin yeniden tanımlanmasını, yeni amaç, içerik, yöntem ve farklı yaklaşımları gündeme getirmektedir (Alkan ve Kurt, 2007:82).

Günümüzde önemli değişimler olmasına karşın (Celkan, 2006) mevcut eğitim sistemini eleştirmekte ve şu yorumu yapmaktadır:

(...) şimdi liseyi bitiren gençler genel kültür fukarası olarak mezun oluyor. Hele hele tarih ve edebiyattan da yetişmemişse söz konusu tablo kaçınılmaz oluyor. Matematik, fizik, kimya, biyoloji ve yabancı dil üniversite sınavlarının cankurtaran simidi olduğu için felsefe-tarih-edebiyat üvey evlat haline geldi. Halbuki biz ülkesini, toplumunu, kültürünü iyi tanıyan bir nesil yetiştirmek istiyorsak ki eğitimin amacı da budur, adı geçen dersleri liselerde öz evlada dönüştürmeliyiz (Celkan, 2006:69).

Celkan'ın dediğinden yola çıkılarak tarih eğitiminde son yıllarda meydana gelen gelişmeler doğrultusunda yeni yaklaşımlar gündeme gelmiştir. Tarih eğitimiyle kazandırılacak davranış, tutum ve becerileri daha etkin bir biçimde öğrencilere nasıl kazandırabiliriz sorusu tarih eğitimi araştırmalarında önemli bir soru haline gelmiştir.

Eğitim ve ğretim faaliyetleriyle öğrencileri akademik yaşama ve hayata hazırlamada bizlere yardım eden en önemli unsurlar arasında ğretim stratejileri gelmektedir. Öğretim stratejileri içinde özellikle araştırma ve inceleme yoluyla ğretim stratejisi günümüz insanını yetiştirmede hayati öneme sahiptir.

Araştırma-inceleme yoluyla ğretim stratejisi önemli olmasına rağmen bununla ilgili yapılan çalışmaların yeterli olmadığı gözlenmektedir. Yapılan çalışmanın amacı, tarih ğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla ğretim stratejisi hakkındaki görüşlerini ortaya koymaktır. Bu araştırmanın, etkili tarih ğretimi gerçekleştirilmesi için yapılan diğer araştırmalara ve alana katkı sağlaması hedeflenmektedir.

Çalışmanın birinci bölümünde araştırmayla ilgili genel bilgilere yer verilmiştir. Ardından, ikinci blmde tarih ve tarih ğretimi hakkında genel bilgiler, eğitim felsefeleri ve ğretim, yapılandırıcılık, ğretim stratejileri, yöntemleri ve teknikleri, sık kullanılan bazı kavramların tanımlarını içeren genel bir literatür incelemesi yapılmıştır. nc blmde çalışmaya araştırmanın deseni ve metodolojisi ile çalışmaya devam edilmiştir. Dördüncü blmde veri toplama araçlarından elde edilen bulgular ve yorumları bulunmaktadır. Betimsel tarama yöntemi kullanmış olan çalışmada, daha sonra, sonuç ve öneriler kısmına yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

1.1. Araştırmanın Problemi

Tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.2. Alt Problemler

1. Tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkında bilgi düzeyi nedir?
2. Tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile ilgili tutumları nedir?
3. Tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama düzeyi nedir?
4. Tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştıkları güçlükler nelerdir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Uşak ilinde görev yapan tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkındaki görüşlerini ortaya koymaktır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Tarih dersi, yaklaşık 200 yıldan bu yana eğitim programlarının bir parçasıdır. Tarih dersinin önem verilen bir alan olmasına karşın, bu dersin ülkemizde verimli bir biçimde

öğretildiğini söylemek zordur. Günümüzde pek çok okulda tarih halen isim, sayı, rakam ve maddelerin ezberletildiği bir ders konumundadır (Demircioğlu, 2007:8). İlköğretimden yükseköğretime kadar öğretimin her basamağında yer alan tarih dersinin önemi açık olmakla birlikte bu alanda yapılan araştırmaların yeterli düzeye ulaşmadığı söylenebilir (Bahar, 2002:13). Bu araştırmanın, etkili tarih öğretimi gerçekleştirilmesi için yapılan diğer araştırmalara ve alana katkı sağlaması hedeflenmektedir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın örneklemi, Uşak ilinde görev yapan tarih öğretmenleriyle sınırlandırılmıştır.

1.6. Araştırmanın Sayıtları

1. Tarih öğretmenlerinin sorulara verdikleri cevaplar var olan durumu yansıtmaktadır.
2. Araştırmanın örneklemi, araştırma evrenini temsil edebilecek niteliktedir.

1.7. Araştırmayla İlgili Bazı Tanımlar

Beceri: Öğrencilerde öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetlerdir (Baysal ve Sarıcan, 2006:33).

Bilgi: Bireyin dış dünyadaki olayları algılama, işleme, değerlendirme, muhakeme etme sonucunda zihninde ürettiği anlamdır (Saban, 2000:123).

Davranış: Organizmanın etkiye karşı gösterdiği gözlenebilir ve ölçülebilir tepkidir (Sönmez, 2007:9).

Eğitim: Çocuklarda var olan gizil güçleri son noktaya kadar geliştirme amaçlı, toplumsal ve kişisel özellikleri seçkin ve kontrollü bir çevrede karşılıklı anlamalara dayalı olarak irdeleyen sosyal bir süreçtir (Bayındır, 2007:50). Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk,

1988:13). Bireyin yaşantılarına bağlı olarak ve kendisinde var olan içsel potansiyeli açığa çıkararak, bilgi, beceri ve tutumlar kazanması ya da sahip olduğu bilgi, beceri ve tutumları değiştirmesi sürecidir (Aşlıoğlu, 2010:11).

Etkinlik: Hedef davranışlara ulaşma amacıyla öğrenme-öğretme sürecini zenginleştiren ve öğrenmelerin kalıcılığını arttıran sınıf içi-dışı faaliyetlerdir (Sünbül, 2007:160).

Hedef: Bireyde bulunmasını istediğimiz, eğitim yoluyla kazandırılabilir nitelikteki istendik özelliklerdir (Bilen, 2006:9). Kişide gözlemlenmesi kararlaştırılan istendik özelliklerdir (Sönmez, 2007:17).

İlke (Prensip): Belirli kuramlara dayalı olarak geliştirilmiş, çoğunlukla bir kavram zinciri niteliğinde ve uygulamalara yön verici esasları kapsayan genellemelerdir (Alkan ve Kurt, 2007:29).

Kavram: Temel özellikleri paylaşan nesnelere, olayları ve süreçleri gruplandırmak için kullanılan bir terimdir (Paykoç, 1991:50).

Kazanım: Öğrenenlerin doğrudan gözlenebilir davranışlarının yanı sıra, bilgi, beceri, tutum ve değerleri de içeren ifadelerdir (Sünbül, 2007:69). Program hedeflerini gerçekleştirme düzeyidir (Demirel, 2010:30).

Öğrenme: Yaşantı sonucu gerçekleşen ve az çok kalıcı izli olan davranış değişikliğidir (Açıkgöz, 1996'dan aktaran Aydoğan ve Helvacı, 2010:15). Deneyimlere bağlı olarak davranışlardaki sürekli değişme veya deneyimlere bağlı olarak zihinsel süreçlerdeki sürekli değişmedir (Ormrod, 1990'dan aktaran Şükran Tok, 2007:130). Bireyin aktif, bilinçli olarak bazı stratejiler kullanarak çevreden bilgi edinme ve hafızasında var olan bilgilerle birleştirerek kendinde kalıcı davranış oluşturma sürecidir (Shuell, 1988'den aktaran Güven, 2007:7). Bireyin kendi tepkileri, etkinlikleri ve yaşantıları yoluyla çevresine uyum tarzını değiştiren davranışlar geliştirmesi veya davranışlarının farklılaşmasıdır (Ülkü, 1981'den aktaran Sünbül, 2007:5).

Öğrenme Stratejisi: Öğrencilerin kendi öğrenmelerinde sorumlu olduğu ve öğretme süreci içinde ya da bireysel hazırlıklarında kendisine sunulan bilgileri zihinsel süreçlerinden geçirerek ona anlam vermesi ve mal etmesi gerekli olan çabaları ortaya koymasındır (Tay, 2004:3).

Öğretim: Öğrenmenin gerçekleşmesi ve bireyde istenen davranışların gelişmesi için uygulanan süreçlerin tümüdür (Varış, 1988'den aktaran Aydoğan ve Helvacı, 2010:13). Bir dersin öğretim programında belirtilen esaslara uygun bir öğrenme-öğretme süreci için, gerekli hazırlıkların yapılması, sürecin gerçekleştirilmesi ve bu sürecin, ürün olarak ortaya çıkması beklenen davranışların tümü görülünceye kadar olabildiğince etkili ve verimli bir biçimde sürdürülmesi hizmetidir (Özçelik, 1987'den aktaran Güven, 2007:8). Bir toplumun o toplumu oluşturan bireylerde bulunmasını istediği özellikleri kazandıran hedefleri açık-seçik belirlenmiş bir süreçtir (Aşılıoğlu, 2010:12).

Öğretim Stratejisi: Öğrenme hedeflerine ulaşmak üzere belirlenen konunun sunulması için izlenen en genel yoldur (Erciyeş, 2007:172).

Öğretim Tekniği: Amaçlanan davranış değişikliğini meydana getirmek için, gerek araç kullanımında gerekse etkinliklerin sıraya dizilmesinde izlenen özel bir yoldur (Nas, 2002'den aktaran Demircioğlu, 2002:139). Bir öğretim yöntemini uygulamaya koyma biçimi ya da sınıf içinde yapılan işlemlerin bütünüdür (Demirel, 2010:92).

Öğretim Yöntemi: Öğretimle amaçlanan davranış değişikliklerini en iyi yolla meydana getirebilmek için düzenlenmiş hareket biçimidir (Hesapçioğlu, 1994'den aktaran Demircioğlu, 2002:139). Hedefe ulaşmak için önceden belirlenmiş ya da izlenecek en kısa yoldur (Demirel, 2010:68). Öğrenme çevrelerinin oluşturulmasında ve bir ders boyunca gerçekleştirilecek etkinliklerin belirlenmesidir (Taşpınar ve Atıcı, 2002:212).

Öğretme: Bireyin öğrenmesini sağlama eylemidir (Özçelik, 1989'dan aktaran Şükran Tok, 2007:130). Bireyde davranış değişikliğinin, okulda planlı ve programlı bir şekilde yapılması sürecidir (Demirel, 2010:9).

Yapılandırma: Yaratma, keşfetme ve bilgi geliştirmeyeyle ilgili olan yapılandırmacı anlamda bir öğrenmenin; a) bilginin hem işlenmesi hem de sonuçlarının sorgulanması, yorumlanması ve analiz edilmesi, b) bu bilgiyi ve düşünme işlemi geliştirme, arttırma, fikir ve düşüncelerin anlaşılması ile anlamın yenilenmesi ya da geliştirilmesi ve c) edinilen deneyimlerle, geçmişteki deneyimlerin bütünleştirilmesidir (Marlowe ve Page, 1998'den aktaran Yurdakul, 2007:41).

Yaşantı: Bireyin diğer bireylerle ve çevresiyle etkileşimi sonucu onda kalan muhtevadır (Ertürk, 1982'den aktaran Sönmez, 2007:10).

İKİNCİ BÖLÜM

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ

2.1. Tarih ve Tarih Öğretimine Bakış

Tarihin ne olduğu, içeriğini ve işlevini ünlü tarihçiler şu şekilde ortaya koymaktadır. “Tarih derken, kelimelerin üzerinde durmak lazım; bir tanesi historia, ikincisi tevarih, üçüncü tabir bilhassa tarih felsefesi açısından geçecek olan resgestae’dır. Historia kelimesi, Latince’de somut bir malzeme, Arapça’da ise ay veya takvim bilgisi anlamına gelmektedir. Resgestae ise Latince’de “res”: şeyler anlamında, “gestae” hattı harekât, tavır, hareket anlamına gelir.” (Ortaylı, 1996). Memiş’e göre tarih; insanoğlunun geçmişte meydana getirmiş olduğu olayları, zaman ve mekân çerçevesi içinde, yazılı belgelere dayandırarak anlatan ve geleceğe ışık tutan bilimdir (Memiş, 2002:20). Genellikle tarih ve geçmiş, aynı anlamda kullanılmasına rağmen aradaki önemli farkı görmek gerekir. Geçmiş, hâlihazırda oluş her şeyi kapsarken tarih, geçmişi kaydederek araştırıp inceler. Geçmiş, olmuş gerçeklikleri ifade etmekteyken tarih geçmişin yorumlanmasıyla ortaya çıkan entelektüel bir tartışmadır (Vella, 2000: http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/150/vella_ata.htm/). Yani tarih, konusu geçmiş olan bir bilimdir.

Tarihçinin zihninde geçmişin yeniden kurulması deneysel kanıtlara dayanır. Fakat bu, kendi içinde deneysel bir süreç değildir ve yalnızca olguların art arda dizilmesinden ibaret olamaz. Tersine, olguların seçilmesini ve yorumlanmasını, yeniden kurulma sürecini yönetir (Carr, 2009:26).

Yaşanılan deneyimler yazıya geçirilerek kalıcılık sağlanmış ve tarihe malzeme olmuştur. Tarihi yazmak kadar tarihi olayların gerçeklerini ortaya çıkarmak da önemlidir. Geçmişe dönülmesi, o dönemi aydınlatan bilgi ve belgelerin araştırılması, bulunan belgelerin doğruluğunun irdelenmesi tarihçi tarafından özenle yapılması gereken işlemlerdir. “Bilgilerin toplanmasında doğru bilgilere ulaşılması oldukça önemlidir. Çünkü toplumun bütünleşmesi, gelecekte kendini yenileyebilmesi ve yeni koşullara uyum

sağlayabilmesi gibi koşullar tarihçi tarafından kazandırılabilir” (Tosh, 1997:4). Öyleyse tarihin topluma faydalı biçimde ortaya konulması tarihçi sayesinde gerçekleşir.

Tarih hakkında yapılan tanımlamalara ve yorumlara bakıldığında, tarihin algılanmasında ve tanımlanmasında farklılıklar göze çarpmaktadır. Özbaran, tarihi algılamada meydana gelen bu çelişkiyi şöyle ifade ediyor:

Tarih, kimilerine göre dönülmek istenen sığınak, bazılarına göre uzaklaştırılması gereken eskimiş süreç, kimi yaşlılara göre her zaman ders alınacak kaynak, bazı gençlere göre gereksiz bilgi yığını, ilerlemeyi durduran köstek; öğrencilerin bir bölümüne sıkıcı, dayanılmaz saatler yaşatan çekilmez ders, bir bölümüne de ideoloji asılayan tılsım (...)
(Özbaran, 1992:9-13).

İnsanlığın günümüze kadar geçirdiği gelişim süreci göz önüne alındığında, gelişimin anahtarı olarak tecrübe ön plana çıkmaktadır. Var olan sorunlarla ilgili her seferinde yeni baştan çözüm aramak zaman ve enerji kaybı olacağından farklı boyutlarda maliyet gündeme getirebilecekti. Uzun’a göre, geçmişteki tecrübelerin üzerine inşa edilen yeni tecrübeler temel oluştururken tarih bu noktada devreye girmekte ve tecrübî birikimin daha sonrakilere aktarımına katkıda bulunmaktadır (Uzun, 2006:3).

Stearns’a göre; tarih, insan durumunu incelemek için gerekli olan materyalleri geniş ölçüde sağlayan bir kaynaktır ve karmaşık bir işlem olan sosyal değişme ve etrafımızda meydana gelen değişime neden olan etkenler üzerine odaklanır (Stearns, 2007’den aktaran Kaya, 2009:70).

(...) Geçmişsiz, tarihsiz, bir gelecek olamaz. Geçmiş olmayanın geleceği, dolayısıyla kendisi de olamaz. Biz geçmişini düşünerek, onu pek çok işleme tabi tutarak üretebiliriz. Böylece maziye takılıp kalmak yerine, onu hep yenileriz. Değiştiririz. Geliştiririz. Gelecek böyle kurulur (Tozlu, 2006:99).

Geleceğin inşasında böyle önemli bir role sahip olan geçmişin bilimsel yaklaşımla ele alınması, tarihin geleceği yönlendirmesinde önemli bir role sahip olduğunu göstermektedir. Öyleyse, tarih öğretimine önem verilmesinin ne kadar kritik olduğu gözden kaçmamaktadır.

Tarih öğretimiyle davranışlar, beceriler ve tutumlar kazandırılması mümkün olacaktır. Paykoç (1991), tarih öğretiminin; barış sağlamada, saygı, anlayış, hoşgörü

geliştirmekle birlikte uluslararası dayanışmayı sağlamada ve belli bir ulusun değerlerini taşıyan yurttaşlar yetiştirmedeki önemini vurgulayarak tarih öğretimi yoluyla geliştirilmesi istenen davranışları şu şekilde belirtmiştir:

1. Bilgi ve kavrama
2. Araştırma becerileri
3. Eleştirci düşünme becerileri
4. Demokratik biçimde gruba katılım ve grupla karar verme becerileri
5. Tutumlar
6. Değerler (Kaya, 2009:80).

Tarih öğretiminin amaçlarının, her dönemin koşulları ve gerekleri doğrultusunda yeniden belirlenmesi gerekmektedir. Tarih eğitimi, evrensel yaklaşımlar, genelde eğitim, özelde tarih eğitimi alanındaki gelişmeler doğrultusunda ve bunlarla uyum içerisinde biçimlendirilmelidir (Safran, 2009:15).

Safran ve Ata (1996)'ya göre; II. Dünya Savaşı ile Avrupa büyük bir yıkım yaşamış olduğundan barışın ortamının yeniden sağlanması için tarih öğretimi önemli bir öğretim alanı olarak ön plana çıkmıştır (Safran ve Ata, 1996'dan aktaran Demircioğlu, 2007:16).

Avrupa değerleri çerçevesinde ortak bir tarih anlayışı oluşturulması kapsamı dâhilinde; 1965 yılında Avrupa Konseyi ve Danimarka Hükümeti'nin düzenlemiş olduğu Ortaöğretim Okullarında Tarih Öğretimi konulu toplantıda, tarih öğretiminde görüş birliğine varılan ortak unsurlar; olayların bilinmesi, anlayış ve sevgi, muhakeme yeteneğinin kazandırılması, sosyal görevler, hoşgörü ve demokrasidir (Demircioğlu, 2007:16-17). Avrupa ülkelerinin birçoğunda; farklılıkları barındıran küresel toplumların bireyleri, toplum şartlarını ve zamanının gerekliliklerini yerine getirebilecek, çok kültürlü toplumlarda uyumlu yaşam sürdürebilecek nesiller, tarih dersi aracılığıyla yetiştirilmektedir (Aktekin ve Öztürk, 2009:6). 2000'li yıllarda tarih öğretimiyle daha yakın olarak ilgilenen Avrupa Birliği'ne göre, demokratik bir toplum ancak tarihsel bilgi birikimiyle oluşturulabilmektedir (Demircioğlu, 2009c:229).

20. yüzyılın ikinci yarısında dünyada, gerek kültürel gerekse sosyo-ekonomik alanda birçok değişme ve gelişme meydana gelmesi tarih öğretimine de yansiyarak tarih öğretimini üst düzey düşünme becerilerinin kazandırılması ve demokratik vatandaşlık

anlayışına yönlendirmiştir. Demircioğlu, tarih öğretiminin genel amaçlarını farklı kaynaklardan derleyerek şöyle sınıflandırmıştır:

1. Ahlak gelişimi için tarih öğretimi
2. Uygarlık, değerlerin ve kültürün nasıl geliştiğini öğrenmek için tarih öğretimi
3. Toplumunu daha iyi tanımak için tarih öğretimi
4. Boş zamanların değerlendirilmesi ve hoş vakit geçirilmesi için tarih öğretimi
5. Milli kimlik gelişimi ve iyi vatandaş yetiştirmek için tarih öğretimi
6. Mevcut ideolojik yapının öğrencilere benimsetilmesi için tarih öğretimi
7. Öğrencilerde hoşgörü anlayışının gelişimi için tarih öğretimi
8. Öğrencilere deneyim sağlamak için tarih öğretimi
9. Demokratik bakış açısı kazandırabilmek için tarih öğretimi
10. Empatik bir bakış açısı kazandırmak için tarih öğretimi
11. Geçmiş hakkında sağlıklı bilgilenmek için tarih öğretimi
12. Dili öğrenme ve kullanma becerisi için tarih öğretimi
13. Değişimin yaşamı nasıl etkilediğini öğrenebilmek için tarih öğretimi
14. İnsan haklarına duyarlı bireylerin yetiştirilmesi için tarih öğretimi
15. Bilimsel ve mantıksal düşünebilme yeteneği kazandırmak için tarih öğretimi
16. Çağımızdaki sosyal, siyasi ve ekonomik sorunların nedenlerinin anlaşılması için tarih öğretimi
17. Günümüzü daha iyi anlamak ve yorumlamak için ihtiyaç duyulan temel kavramların öğrenilmesi için tarih öğretimi
18. Geçmişten ders almak için tarih öğretimi (Demircioğlu, 2007:19-23).

Ülkemizde 2007’de yenilenen öğretim programında Tarih dersinin genel amaçları şu şekilde belirtilmiştir:

1. Atatürk ilke ve inkılâplarının, Türkiye Cumhuriyeti’nin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmesindeki yerini kavratarak öğrencilerin laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmasını sağlamak.
2. Geçmiş, bugün ve gelecek algısında tarih bilinci kazandırmak.

3. Türk tarihini ve Türk kültürünü oluşturan temel öge ve süreçleri kavratarak öğrencilerin kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesinde sorumluluk almalarını sağlamak.
4. Millî kimliğin oluşumunu, bu kimliği oluşturan unsurları ve millî kimliğin korunması gerekliliğini kavratmak.
5. Geçmiş ve bugün arasında bağlantı kurarak millî birlik ve beraberliğin önemini kavratmak.
6. Tarih boyunca kurulmuş uygarlıklar ve yaşayan milletler hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak.
7. Türk milletinin dünya kültür ve uygarlığının gelişmesindeki yerini ve insanlığa hizmetlerini kavratmak.
8. Öğrencilerin kendilerini kuşatan kültür dünyaları hakkında meraklarını gidermek.
9. Tarihin sadece siyasi değil, ekonomik, sosyal ve kültürel alanları kapsadığını fark ettirerek hayatın içinden insanların da tarihin öznesi olduğu bilincini kazandırmak.
10. Tarih alanında araştırma yaparken tarih biliminin yöntem ve tekniklerini, tarih bilimine ait kavramları ve tarihçi becerilerini doğru kullanmalarını sağlamak.
11. Öğrencilerin farklı dönem, mekân ve kişilere ait toplumlararası siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz ederek bu etkileşimin günümüze yansımaları hakkında çıkarımlarda bulunmalarını sağlamak.
12. Barış, hoşgörü, karşılıklı anlayış, demokrasi ve insan hakları gibi temel değerlerin önemini kavratarak bunların korunması ve geliştirilmesi konusunda duyarlı olmalarını sağlamak.
13. Kendi kültür değerlerine bağlı kalarak farklı kültürlerle etkileşimde bulunabilmelerini sağlamak.
14. Kültür ve uygarlığın somut olan ya da olmayan mirası üzerinde tarih araştırmaları yaparak çalışkanlık, bilimsellik, sanatseverlik ve estetik değerleri kazandırmak.
15. Öğrencilere, tarihsel anlatıları yazılı ve sözlü ifade ederken Türk dilini doğru ve etkili kullanma becerisi kazandırmak (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı [TTKB], 2007:4).

Coltham ve Fines (1971), tarih öğretimin eğitimsel amaçlarını şu şekilde sınıflandırmıştır (Safran, 1994'den aktaran Demircioğlu, 2007:15-16):

- a) Tarih Öğretimine Karşı Tutumlar: Katılma, tepkide bulunma, imgeleme-hayal gücü
- b) Bilimin Niteliği: Bilginin niteliği, yöntemlerin düzenlenmesi, ürünler
- c) Beceri ve Yetenekler: Sözcük edinme, referans becerileri, hafızaya yerleştirme, kavrama, çeviri, analiz, öteleme, sentez, yargı ve değerlendirme, iletişim becerileri
- d) Öğretimin Eğitimsel Sonuçları: Sezme-içgörü, değerler bilgisi, mantiki yargılama.

Tarih öğretiminin amaçları, öğretim süreci sonunda bilgi, beceri ve tutum açısından neler kazanılabileceğini gösteren unsurlar olduğunu belirtmektedir. Ayrıca; amaçlar; öğretmenlere öğrencilerini hangi seviyeye taşımaları gerektiğini göstermenin yanında, öğrencilere de tarih dersi aracılığıyla neler yapabileceklerini gösteren bir rehber konumundadır (Demircioğlu, 2006a:134).

Demircioğlu'na göre; güncel ihtiyaçlara cevap veren tarih öğretim programıyla gerçekleştirilen tarih öğretimindeki amaçları başlıcaları; geçmişin bilgisi, kültür aktarımı ve kimlik kazandırma, üst düzey düşünme becerisi gerektiren tenkit zihniyeti ve fikirleri sorgulama şeklinde sıralanmaktadır (Demircioğlu, 2004:73). Türkiye'deki tarih öğretiminde; ön planda olaylar sebep-sonuç ilişkisine indirgenerek kaba bir pozitivist bilim yorum yapılarak, sebep-sonuç ilişkisi keşfettirilmemekle birlikte öğretmenler tarafından dikte edilmektedir (Safran, 2009:10). Gelişmiş ülkelerde; empati kurma, problem çözme ve yaratıcı düşünme becerisi gibi özelliklerinde kazandırılmasında tarih öğretiminin önemi büyüktür. Demircioğlu, tarih eğitimiyle hedef, amaç ve metot yönünden öğrencilere kazandırılacak demokratik nitelik ve becerileri çeşitli kaynaklardan derleyerek; bağımsız düşünebilme, problemleri teşhis etme, ispatlanabilecek iddialar koyma, iddiaları araştırma ve sonuca gitme, sağlıklı iletişim kurma, meraklı olma, bir konu hakkında birden fazla görüş ve yorumun olabileceğini anlama, eleştirel düşünme, düşünme becerilerini geliştirme şeklinde sıralamıştır (Demircioğlu, 2009a:259). Tarih öğretiminin daha etkili ve başarılı olabilmesi için öğretim yöntemlerini kullanılırken öğrencilere tarihçi oldukları

hissini verilmeli, tarihçi gibi düşünmesi sağlanarak tarihsel bakış açısı kazandırılmalıdır (Safran, 2009:19). Öğrencilere tarihsel düşünme becerileri kazandırılarak bilginin üreticisi olmaları sağlanmazsa tarih yalnızca ezberlenen bir ders olmaktan kurtulamayacaktır (Işık, 2008:3). Bu becerilerin öğretilmesi, tarihin objektif olarak değerlendirilebilmesi için şarttır (Demircioğlu, 2009c:230). “Tarih, klasik dönemin özelliği olan ezberlenip öğrenilecek olan bir ders olmaktan çıkıp araştırma ve inceleme yoluyla öğrenilecek olan bir ders durumuna gelmiştir” (Can, 2004’den aktaran Safran, 2009:15).

Tarih derslerinde öne çıkan bir nokta da tarihsel düşünme becerileridir. Öğrencinin bilginin üreticisi olabilmesi yani tarihsel düşünme becerilerine sahip olması gerekmektedir. Yoksa tarih sadece “ezberlenen” bir ders olma görünümünden kurtulamayacaktır.

2.2. Eğitim Felsefeleri ve Öğretim

Farklı tanımlarla ele alınan tarihin özünde, insanın merak, kendini ve çevresini tanıma ihtiyaçlarının da yer aldığı, göz ardı edilemeyecek bir gerçektir. Bu noktada tarihin niçin, nasıl öğrenileceği veya nasıl öğretileceği sorusu önem kazanmaktadır. Bu soru ile tarih öğretiminin hangi felsefi temellere dayandırılacağı gündeme gelmektedir. Tanrıoğen, öğretimde yapılacak etkinliklerde kime, neyi, nasıl ve niçin öğretileceği sorularına dair cevapların önceden hazırlanarak öğretimin yürütüldüğünü belirtmiştir (Tanrıoğen, 2005’ten aktaran Aydoğan ve Helvacı, 2010:14).

Demirel’e göre felsefe; kişisel inanç ve değerlerimizle ilgilenmemize, kim olduğumuzu, var olma nedenimizi ve bir ölçüde nereye gideceğimizi anlamamıza yardımcı olur. Gerek bireyi gerekse toplumu ve konu alanını ele alırken neye önem verileceğinin temelinde felsefi görüş ve tutumlar vardır. Felsefe, gerçeğin temellendirilmesine dayalı bir bağ kurma süreci ve bu sürecin sonunda elde edilen ürünlerin dirik bir bütünüdür (Demirel, 2007:18). Yapılan başka bir tanımda felsefe; doğruya varmak, var olanı bilmek için düşüncenin yöntemli çabası olarak ya da gerçeği tümüyle ele alıp inceleyen ve bunun sonucunda ulaşılan bilgileri yorumlayan ve sistemleştiren bir uğraş alanı şeklinde ele alınmıştır. Bu tanım doğrultusunda üç unsur ortaya konulmuştur:

1. Felsefe hayata ve evrene karşı kapsamlı, çok yönlü bir vaziyet alıştır.
2. Felsefe etkili bir düşünme ve akıl yürütme yoludur.
3. Felsefe bir sorunlar grubudur (Fidan ve Erden, 1986; Büyükdüvenci, 1987'den aktaran Aydoğan ve Helvacı, 2010:43-44).

Düşünen insanın özünde her zaman yer alan, insanın kendisini anlamasına ve iletişime iten, insanın güdüleri sayesinde varlığının farkında olduğu, her nesneye anlam kazandıran bir varlık olarak us, olgulara ve durumlara tepki gösterir ve algılamak için devinimde bulunur. “Us, sürekli olarak zamanla çelişeni, dayanılan ve ondan yola çıkarak somut tarihsel oluşum içinde görünür duruma gelen gerçekliğin içeriğini açıkladığı ilişki odağını gösterir” (Jaspers, 2001).

Literatüre bakıldığında eğitime yön veren başlıca felsefi akımlar şunlardır: İdealizm (idealistlik), realizm (gerçekçilik), pragmatizm (yararcılık) ve existentializm (varoluşçuluk). Eğitim felsefeleri, bu genel felsefi akımlardan doğmuştur. Eğitim felsefesi, iki ayrı disiplin olan “eğitim” ve “felsefe”nin arasındaki kavramsal ortaklıktan oluşmaktadır. Eğitim felsefesi, tarih boyunca genel felsefenin içerisinde yer almakla birlikte genel anlamda felsefi sorunları tartışmayıp, bireyin yetiştirilmesi, zihinsel ve bedensel gelişimi, sanatsal ve ahlaki davranışlarının geliştirilmesi gibi eğitim kapsamındaki felsefi sorunlarla ilgilidir (Aydoğan ve Helvacı, 2010:54). Demirel (2007), eğitim felsefelerini dört ana başlıkta toplayarak bu felsefelerin temel öğelerini şu şekilde belirtmiştir:

1. Daimicilik (Prennialism) :
 - a. Değişmeyen evrensel bir eğitim
 - b. Entelektüel eğitim
 - c. Eğitim hayatın bir kopyası değil, hayata hazırlıktır.
 - d. Çocuklara ve gençlere dünyanın hem manevi hem de maddi gerçeklerini tanıttacak bilgiler verilmelidir.
 - e. Büyük kitaplar (klasik eserler) eğitimi

2. Esasicilik (Essentialism) :

- a. Öğrenmenin doğasında çok sıkı çalışma ve çoğu zaman zorlama vardır.
- b. Eğitimde ve öğretimde girişim öğrenciden çok öğretimde olmalıdır.
- c. Eğitim sürecinin özünü, konu-alanının çok iyi çözümlenmesi oluşturur.
- d. Okulda zihinsel disiplin yaklaşımının geleneksel yöntemleri kullanılmalıdır.

3. İlerlemecilik (Progressivism) :

- a. Eğitim aktif ve çocuğun ilgilerine göre olmalıdır.
- b. Öğretimde problem çözme yöntemi esas alınmalıdır.
- c. Okul yaşama hazırlık olmaktan çok yaşamın kendisi olmalıdır.
- d. Öğretmenin görevi yönetmek değil, rehberlik etmektir.
- e. Okul, öğrencileri yarıştırmaktan çok işbirliğine özendirilmeli ve yönelmelidir.
- f. Demokratik eğitim ortamı sağlanmalıdır.

4. Yeniden Kurmacılık (Reconstructionism) :

- a. Eğitimin amacı, toplumu yeniden düzenlemek ve toplumda gerçek demokrasiyi yerleştirmektir
- b. Eğitim, yeni bir toplumsal düzen oluşturmaya girişmelidir.
- c. Toplumsal değişimde temel sorumluluk okullardadır (Demirel, 2007:19-25).

Bakış açıları ve hayat görüşleri toplumları ve toplumu oluşturan unsurları etkilemektedir. Eğitim anlayışı da bundan payını almaktadır. Birçok toplumda “geleneksel” olarak adlandırılan yaşam biçimi ve eğitim anlayışı; maddeci, realist ve idealist hayat görüşlerinin yansımasıdır (Şahin, 2005:49). Günümüz eğitim sisteminde, eğitim programları ve uygulanan yöntemlerin dayandığı felsefe ve politikalardan memnuniyetsizlik duyulmaktadır (Temel, 1999). Geleneksel toplum tipinden modern toplum tipine doğru geçişte meydana gelen değişme ve gelişmeleri ifade eden modernleşme; gerek ekonomik, siyasal, sosyo-kültürel gerekse toplumsal ve bilimsel alanda, geleneksel yapıların terk edilmesiyle modern yapılara geçildiğini göstermektedir (Aydoğan ve Helvacı, 2010:219). Dolayısıyla geleneksel eğitim anlayışına dayanan

öğrenme-öğretme yaklaşımları ve eğitim felsefesi de değişime uğrayarak çağın insanını yetiştirmeye yönelik yeni öğrenme-öğretme süreçleri ve eğitim felsefesi gündeme gelerek eğitim sisteminin temelini oluşturmaya başlamıştır. Bu anlamda yapılandırmacı eğitim anlayışı günümüzde ön plana çıkmıştır (Aydoğan ve Helvacı, 2010:294).

Eğitim felsefesi; sınıflarda öğrenme-öğretme ortamı, sınıfta oluşan kültür ve öğrenme-öğretme sürecinde işe koşulan yöntem ve tekniklerin çerçevesi, öğretmenin bilgi, beceri, görüş ve inanışları gibi eğitim ve öğretimin her yanında kendisini göstermektedir. Özellikle öğretmenin bakış açısı ve inançları doğrudan öğrenme-öğretme süreçlerini etkilemektedir. Bir başka deyişle öğretmenin; amaçları belirlemede, öğrenme-öğretme ortamını düzenlenmesinde ve değerlendirme yöntemini seçmesinde bu görüş ve inançlarından oluşan felsefe öğretmene kaynaklık ve kılavuzluk eder (Ediger, 2000'den aktaran Doğanay ve Sarı, 2003:324). Yapılan bir araştırmada öğrencilerin %57,5'inin deneyselciliği, %16,5'inin realizmi, %10,2'sinin varoluşçuluğu, %9,4'ünün daimiciliği, %6,3'ünün idealizmi benimsediği tespit edilmiştir (Duman, 2008:211).

Gelişmekte olan ya da sanayileşmiş toplumlarda bilimsel ve teknik yeniliklerin meydana getirilmesi ve bu yeniliklere uyum sağlayacak, bunun yanında etkin şekilde katılabilecek ya da katkıda bulunabilecek bireylerin yetiştirilmesini ön planda tutan eğitimin yaratıcı fonksiyonu günümüzde ağır basmaktadır (Celkan, 2005:8). Her toplumda kültürel mirasın yeni nesile aktarılması ve toplumun istenilen geleceğe ulaşması amacı eğitim ile gerçekleştirildiğinden uygarlıkta ve yaşanabilirlikte daha ileri seviyelere ulaşmak için eğitim bir araçtır (Aydoğan ve Helvacı, 2010:55). Aydoğan ve Helvacı (2010), eğitimin ön plana çıkan beş özelliğine dikkat çekmektedir:

1. Eğitim bir süreçtir.
2. Eğitim, amaçlı/hedefli bir etkinliktir.
3. İnsan davranışındaki değişim istendik yönde olmalıdır.
4. Eğitim sonunda bireyin davranışında bir değişme ya da gelişme olmalıdır.
5. Bireyin davranışındaki değişme ya da gelişme bireyin yaşantısı sonucu olmalıdır (Aydoğan ve Helvacı, 2010:12-13).

Yurdakul (2007) yaptığı çalışmada pozitivism ve pozitivism ötesi gelenekleri bazı değişkenler açısından Tablo 1'deki biçimde sınıflandırmıştır.

Tablo 1: Pozitivism ve Pozitivism Ötesi Geleneklerin Sınıflandırılması

Değişkenler	Pozitivism (Davranışçılık-Bilgiyi İşleme Kuramı)	Pozitivism Ötesi (Yapılandırıcılık)
Öğrenme	- Dış dünya gerçekliğinin bireye aktarımıdır.	- Bireysel bilişte oluşan öznel anlamların sosyo-kültürel bağlamda öznelerarası süreçlerle yeniden oluşturulmasıdır.
	- Var olan nesnel bilgilerle bilir hale gelmektir.	- Anlamlıdır ve gerçek bir bağlamdan türer.
	- Gerçekliğin baskısı altındadır.	- Çevre koşullarında bağımsız gerçekleşen anlam, bakış açısı kazanma ya da yeniden yapılandırma süreci olarak oluşu ve sonuçları hiçbir zaman kontrol edilemez.
	- Doğrudan öğretimle gerçekleşir.	- Gerçek yaşam durumlarında ve bağlam merkezli zengin yaşantılar sayesinde kurulan özgün ilişkilerle oluşur.
	- Belirli bir bilgi biriminin öğrenilmesine ve her birimin bir sonrakini nasıl etkileyeceğinin mekanik olarak kestirimine dayanır.	- Çok değişkenli ve değişkenlerin birbirini nasıl etkilediğinin yordanması zor olan, döngüsel ve holografik bir olgudur.
	- Sınırlı etkinlik dizgelerinin ve manipüle edilmiş sınırlı yaşantıların tasarımıyla bilgi birimlerinin birbirinin üzerine kurulmasıyla oluşur.	- Bilişin dışında var olan, bireyden bağımsız bir olgu değildir.
	- Dış dünyada hazır ve birey tarafından erişilebilir niteliktedir.	- Duruma özgü, bağlamsal ve bireysel anlamların görünümüdür.
	- Dış dünyanın kopyası ya da bir kişiden diğerine geçen edilgen bir emilim değildir.	- Bireylerin nesnel üzerindeki etkinlikleriyle oluşur. - Sosyal etkileşimden ve bireysel anlamların yaşanabilirliğini değerlendirmekten doğar.
Gerçeklik	- Ontolojik bir gerçeklik söz konusudur.	- Aynı sosyal ortam içinde bulunan bireylerin kendi dünya parametrelerini tanımlamak için oluşturduğu zihinsel anlamlardır.
	- Dış dünya ile iç dünyanın (bilişin) ayrımıdır.	- Dış dünyadan ayrılan bir iç dünya (biliş) yoktur.
Doğru	- Deneysel süreçlerle elde edilen ve bireyden bağımsız nesnel olarak indirgenen sonuçlardır.	- Bireyin kendi anlamlarıyla "diğerleri"nin anlamlarının çelişmemesidir (Çoklu bakış açısı).
	- Mükemmel bilgiyi oluşturmaktır.	- Diğerlerinin anlamlarına karşı bireyin kendi anlamlarını test etmesidir (Sosyal anlam birliği).

Kaynak: Yurdakul, 2007:39-40.

Davranışçı ve bilgi işlem kuramı pozitivistlere dayanmaktadır. Fransız düşünürü AugusteComte'a göre pozitivism; pozitif bir bilgi olup olgularla desteklenen veya olgularla ilgili verilere dayanan yek sağlam bilgidir (Aydoğan ve Helvacı, 2010:217). Pozivist görüştekilere göre; bilgi bireyden bağımsız olup bilişin dışında nesnel bir gerçekliğe sahiptir. Dolayısıyla öğrenme olgusu, dış dünyada yer alan bilginin bireye aktarılması şeklinde tanımlanmaktadır. Yapılandırmacılık pozitivism ötesi bir yaklaşım olup pozitivist geleneğe karşı çıkmaktadır (Biggs, 1996; akt: Yurdakul, 2007:40).

2.3. Yapılandırmacılık

İngilizcede “Constructivism” olarak adlandırılan “yapılandırmacılık” kelimesinin Türkçe karşılıkları “oluşturmacılık, inşacılık, yapısalılık, yapılandırmacılık ve yapılandırıcılık” şeklindedir. Nesnelci anlayışta öğrenenlerin, iletilenlerden aynı şeyleri anladıkları varsayımına zıt bir görünümde olan yapılandırmacılıkta bilginin ya da anlamın dış dünyada bireyden ayrı olarak bulunmadığı ve edilgen bir biçimde dışsal olarak bireyin zihnine aktarılmadığı, aksine bilginin, bireyin kendisi tarafından zihninde yapılandırıldığı ileri sürülmektedir (Karaduman, 2006:36). Davranışçılıkta “uyarıcı-tepki-pekiştireç” olarak ele alınan süreç, yapılandırmacılıkla “uyarıcı-zihin-tepki” süreci şeklinde ele alınmaya başlanmıştır (Saban, 2000:123). Piaget, Vygotsky, Bruner, Gestalt, Dewey gibi yaşamın sürekli değiştiğini, bu nedenle her durumda her şeyin yeniden yapılması gerektiğini düşünen pragmatist düşünürler; kişinin bir saniye önce öğrendiğini; her şey değiştiği için, aynı olgu, olay, nesne için bir dakika sonra kullanamayacağını savunurlar. Bu nedenle kişi her defasında elde ettiği bilgiyi yeniden yapılandırmalıdır (Sönmez, 2007:145).

Yapılandırmacılık bir öğrenme felsefesi olarak ele alındığında, bu felsefenin gündeme gelmesinin 18. yüzyılda GiambatistaVico'nun çalışmalarıyla ortaya çıktığı söylenebilir. Vico; 1710'da “Bir şeyi bilen, onu açıklayabilendir.” ifadesini kullanarak insanların; kendi kendilerine ne yapılandırırsa onu anlayabildiklerini vurgulamıştır. Daha sonra birçok bilim adamının üzerinde çalıştığı bu hususta, bilgiyi almada insanın pasif olmadığı I. Kant tarafından ifade edilmiştir. Günümüzde ele alınan yapılandırmacı yaklaşımın J. Piaget ve J. Dewey tarafından geliştirildiği söylenebilir (Yapıcı, 2007:40). Öğrenirken anlam bireysel ve sosyal olarak yapılandırıldığı için aslında öğrenme de bu anlamlandırma veya anlam yapılandırma süreci olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla

öğrenen merkezli etkinliklerle bilginin yapılandırılmasına imkân tanınmalıdır. Yapılandırmacı yaklaşımda esas olan ne kadar öğrenildiği değil, öğrenirken hangi yolun izlendiğidir (Öztürk, 2006:25). Önemli olan bir başka nokta ise bireyin kendi kendine öğrenmesi olmayıp bireyin öğretmen rehberliğinde kendi kendine öğrenmesidir (Yapıcı, 2007:41). Öğrenci merkezli öğrenmede, bireylerin her birinin ayrı özellikleri olduğu esas alınarak, sınıf yönetiminde, öğretim programlarının seçilmesi, hazırlanması ve uygulanması da dâhil olmak üzere öğrencilerin ilgi ve yetenekleri göz önünde bulundurulmaktadır (Dönmez, 2004:57).

Açıkgöz'e göre; dünyadaki tüm bilgilerin öğrenilmesi ve gereksinim duyulduğunda kullanılmak üzere saklanması olanaksız olduğundan önemli olan, bilgiye nasıl ulaşılacağı ve bilginin nasıl öğrenilebileceğini bilmektir (Açıkgöz, 2006:23). Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya, Finlandiya, Yeni Zelanda gibi gelişmiş ülkelerde program hazırlama süreçleri yapılandırmacı yaklaşım çerçevesinde ele alınmaktadır (Karaduman, 2006:36). Yapılandırmacı program tasarılarında öne çıkan unsurların daha çok mantıksal düşünme, eleştirel düşünme, bilgiyi anlama ve kullanma, öz düzenleme ve zihinsel yansıtma gibi üst düzey düşünmeye dayalı olduğu görülür. Amaçlanan bilginin hatırlanması değil, bilimsel araştırmacı, problem çözücü, kendi kendine bilgiyi yapılandırabilen bireylerin yetiştirilmesidir (Yurdakul, 2007:48). Soru soran, araştıran, mantıklı düşünen, özerk, meraklı öğrenciler yetiştirmeyi amaçlayan yapılandırmacılıkta öğretmen, öğrencilerin kavramlarla ilgili bilgilerini araştırmasının ardından zıtlıklar oluşturup yeni bilgiler sunarak, sorularla öğrencileri araştırmaya teşvik ederek, güncel kavramlarla bağlantı kurarak öğrenciyi etkin duruma getirmeye çalışır (Karaduman, 2006:37). Bilginin amaç olmadığı öğretim etkinliklerinde, öğrencinin kendi öğrenme sürecinin farkı varmasıyla konu alanının metodolojisini kullanarak araştırmacı gibi davranması, bilgiyi yapılandırması, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmesi ön plana çıkmaktadır (Kabapınar, 2006:29).

Yapılandırmacı öğrenmenin temelinde nasıl bildiğini bilmek yer almaktadır. Bu nedenle; öğrenenlerin problem çözerken seçtiği yolu neden tercih ettiğini açıklayabilecekleri, yeteneklerini kullanabilecekleri ve bilgilerini nasıl yapılandırdıklarının farkında olabilecekleri yaşantılar düzenlenmesi önemlidir (Yurdakul, 2007:51).

Doğanay ve Őukran Tok (2007) yapılandırıcılığın ilkelerini Şu Şekilde sıralamıştır:

1. Öğrenciler öğrenmeyi transfer etmeye (yeni durumlarda uygulamaya) ve uygun olduğunda kendi görüşlerini bağımsız bir Şekilde deđiŐtirmeye ihtiyaç duyarlar.
2. Öğrenme, anahtar kavramları merkeze almalı ve öğretmen öğrencilerin temel kavramları anlayıp anlamadıklarını sürekli değerlendirmelidir.
3. Öğrencilerin görüşlerine değer verilmelidir. Öğretmenler, katı bir plana göre değil, sınıfın bilişsel gelişimine uyan öğretimsel uygulamalara yer vermelidir.
4. Dönüt, yargılayıcı olmamalıdır ve değerlendirme süreç içinde yapılmalıdır (Doğanay ve Őukran Tok, 2007:218).

Yukarıdaki ilkeler ışığında bir sınıfın yapılandırıcı sınıf olarak nitelendirilebilmesi için öğrenenlerin sorgulamalar ve araştırmalar yapması, problemlerin geliştirilmesi ve çözülmesi, öğrenmenin entelektüel etkinliklerle sağlanması gerektiği söylenebilir (Marlowe ve Page, 1998'den aktaran Yurdakul, 2007:53).

Her yaklaşımda olduğu gibi yapılandırıcı yaklaşımın da sınırlı yönleri bulunmaktadır. Akınoğlu (2007), yapılandırıcı yaklaşımın sınırlı yönlerini Şu Şekilde sıralamıştır:

1. Ders öncesinde hazırlık aşaması ve süreç oldukça zaman almaktadır.
2. Bilginin oluşturulması oldukça öznedir. Başka bir deyişle var olan bilgi ile algılanan bilgi birbirinden oldukça farklı olabilir.
3. Öğrencilerin ne kadar öğrendiklerini değerlendirmek oldukça zor bir süreçtir.
4. Öğrencinin ve öğretmenin elinde yeterli kaynak olmalıdır.
5. Öğrenciler belli konuları öğrenmek için belli bir olgunluk seviyesine ulaŐmalıdır.
6. Öğrencilerin meraklarını uyandıracak ve zihinsel dengesizlik yaratacak olağanüstü problemler yaratmak oldukça zordur.
7. Öğrenciler, hangi noktaların önemli olduğunu anlamak konusunda güçlük yaşamaktadır.

8. Kalabalık 40-60 kişilik sınıflarda bu yaklaşımın izlenmesi oldukça zordur (Akınoğlu, 2007:144-145).

Yapılandırmacılıkta temel amaç; öğrenilenlerin kalıcılığının sağlanması ve üst düzey bilişsel becerilerin kazandırılmasıdır (Sünbül, 2007:153). Demirel, yapılandırmacı sınıf ortamında yer alan olanakları şöyle özetlemiştir (Demirel, 2007:235):

1. Öğretmenler, öğrencilerini önceden belirlenmiş olan eğitim programlarının sıkıcılığından arındırırlar ve büyük düşünceler üzerinde odaklaşmalarını sağlarlar.
2. Fikirleri yeniden formüle etmeleri, ilişkiler kurmaları ve belirli sonuçlara ulaşmaları için öğrenci ilgilerini merkeze alırlar.
3. Dünyanın karmaşık bir yer olduğu, gerçeğin ise bir yorum sorunu olduğunu öğrencileriyle paylaşırlar.
4. Öğrenmenin ve öğrenmeyi değerlendirme sürecinin güç ve karmaşık bir çaba olduğunu bilirler.

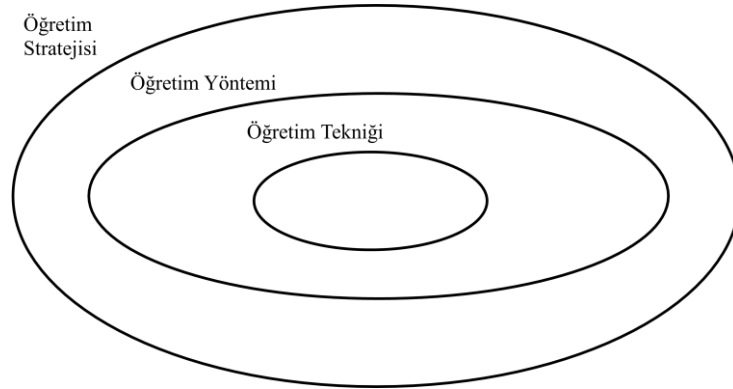
Yapılandırmacılık, öğrencilere temel bilgi ve beceri kazandırılmasını içerir ancak; daha çok düşünme, anlama, kendi davranışlarından sorumlu bir şekilde davranışları kontrol etmenin öğrenilmesi üzerinde durur (Saban, 2007:123). Tarih öğretiminde yenilenen programlar, yapılandırmacı anlayışa dayanmaktadır (Aktekin, 2009:36).

2.4. Öğretim Stratejileri

Yapılan bir araştırmada “Strateji” kelimesinin ilk defa İngiltere’de 1656 yılında kullanıldığı ortaya konulmuş olup bu kelimenin Yunanca “başkomutan” anlamına gelen “strategus” kelimesinden türetildiği ifade edilmiştir. Yunanca olan Strategus kelimesi ise “stratos” (ordu) ve “agein” (yönetmek) kelimelerinden meydana gelmiştir (Bratton ve Gold, 1999’dan aktaran Bayat, 2008: 69). Türk Dil Kurumu’nun yaptığı tanıma göre; strateji, önceden belirlenen bir amaca ulaşmak için tutulan yoldur (Türk Dil Kurumu [TDK], 2010:<http://tdkterim.gov.tr/bts/>). Yöntemi de kapsayan strateji, alınacak önlemleri de içermektedir. Dolayısıyla strateji, yöntem ve tekniklere oranla daha kapsamlı bir hareket alanı sağlar (Babadoğan, 2000). Öğretim stratejisi, “Nasıl öğretilim?” sorusuna verilen bir

cevap niteliğinde, öğrenme hedeflerine ulaşmak için izlenen en genel yol olup uygun yöntem ve tekniklerin çerçevesini belirlemektedir (Erciyeş, 2007:172). Öğretim yöntemi ve öğretim tekniği literatürde iç içe geçmiş, zaman zaman birbirlerinin yerine de kullanılan kavramlardır. Öyle ki bir kaynakta yöntem olarak adlandırılan süreçten, başka bir kaynakta teknik olarak bahsedilmektedir. Esas olarak bakıldığında ise; öğretim yöntemi, öğretim tekniğini de kapsayan daha geniş bir kavram olup “belirli görüş, ilke ve kurallara göre geliştirilmiş olan öğretim yapma yolu” iken öğretim tekniği, “öğretim yöntemini uygulamaya koyma biçimidir” (Büyükkaragöz ve Çivi, 1992’den aktaran Sünbül, 2007:327). Eğitim ve öğretme-öğrenme durumlarının düzenlenmesi için değişik yöntem, teknik ve araç-gereçten oluşabilecek çok sayıda seçenek oluşmakta, bu durumda öğretim stratejileri devreye girerek daha uygun seçimler yapılmasını sağlamaktadır (Demirel, 2007:151). Verilen bu bilgiler doğrultusunda öğretim stratejisi, öğretim yöntemi ve öğretim tekniği arasındaki ilişki Şekil 1’deki gibi gösterilebilir:

Şekil 1: Öğretim Stratejisi, Öğretim Yöntemi ve Öğretim Tekniği Arasındaki İlişki

Öğrencilerin davranışlarında değişiklik meydana getirmek için kullanılan öğretim stratejileri kullanırken dikkat edilmesi gereken önemli bir husus, öğrencinin öğrenme işine bizzat kendisinin girmesi noktasıdır. Dolayısıyla öğretim stratejilerinin doğru uygulanması kadar öğrenme stratejilerinin de öğrenci tarafından bilinmesi ve uygulanması çok önemlidir (Tay, 2005:210). Öğrenmenin gerçekleşebilmesi için öğrenmeye hazır olma yeterli olmayıp öğrenmeyi artıcı faaliyetler olarak yine öğrenciler tarafından kullanılan öğrenme stratejilerinin bilinmesi de gerekmektedir (Tay, 2007:9). Öğrenenin, etkileşim sağlayabileceği ve iletişim halinde olabileceği ortamlara ihtiyaç duyduğu göz önüne

alındığında, önceden yapılandırılmamış öğrenme ortamlarının öğreneni, öğrenme hedeflerine götürmede yetersiz kalabilmektedir. Dolayısıyla öğretim ortamının öğrenen tarafından önceden tasarlanması bir gereklilik haline gelmektedir (Wilson, 1995'ten aktaran Yılmaz ve Akkoyunlu, 2006:211). Yılmaz ve Akkoyunlu yaptıkları araştırmada kalıcı öğrenmelerin; öğrencilerin etkileşimde bulunabildikleri, öğrenme sürecine aktif olarak katılabildikleri ve öğrenme sürecinin kontrol edebildikleri ortamlarda gerçekleştiği sonucuna ulaşmıştır (Yılmaz, Akkoyunlu, 2006:217). Bir madalyonun iki yüzü gibi birbirinden ayrı düşünülemez olan öğrenme ve öğretim arasında şu şekilde bir ilişki mevcuttur: Öğrenme olmadan öğretim, öğretim olmadan öğrenme olamaz. Dolayısıyla öğrencilere; düşünmeyi, hatırlamayı, öğrenmeyi ve kendilerini motive etmeyi öğretmek, iyi bir öğretim olarak nitelendirilebilir (Tay:2007:10). Bu noktada öğretmene düşen görevlerin başında, çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanarak öğrenme yaşantılarını, istedik davranışların öğrenciye kazandırılmasına yönelik olarak düzenlemek ve bu davranışların kazandırılıp kazandırılmadığını değerlendirmektir (Fidan ve Erden, 1994'ten aktaran Aydoğan ve Helvacı, 2010:294).

Dünyada karşılaşılan problemlerin bazen tek, bazen de birden çok çözümü olabilmektedir. Öğrenme sürecindeki etkinliklerin; öğrenenlerin, farklı çözüm yollarını değerlendirebilecekleri ve kendi anlamlarını test edebilecekleri şekilde düzenlenmesi gerekmektedir (Honebein, 1996'dan aktaran Yurdakul, 2007:51).

Tok'a göre strateji, yöntem ve teknikler belirlenirken, öğretmen özellikleri, öğrencinin zekâ alanları, öğrenme stilleri, algılama biçimleri, hazırbulunuşluğu, kazandırılmak istenen kazanımlar, içerik, zaman, sınıf mevcudu, fiziksel ve ekonomik olanaklar göz önüne alınmalıdır. Yapılacak öğretimin etkili olması için genel ilkeler şunlardır (Şükran Tok, 2007:135-137):

1. Dikkat çekme ve güdülenme
2. Amaçlardan haberdar etme
3. Ön bilgilerin uyarılması
4. Öğretim strateji, yöntem ve tekniklerinin etkili kullanılması
5. Uygulama yapma
6. Dönüt ve başarının değerlendirilmesi.

Öğretmen, öğrencilere kazandırılacak hedef davranışlarla bağlantılı olarak öğrencileri yaratıcı düşünmeye, araştırmaya, araştırma sonuçlarından elde ettikleri bulguları sınıfta sunmaya teşvik etmelidir; ayrıca konu ve hedef davranışların niteliklerine göre uygulanacak öğretim yöntem ve tekniklerin içinde hangisinin doğru olacağına karar verme ve uygulayabilme yeterliliğine sahip olmalıdır (Tan, 2007:350-351).

Jacobsen ve arkadaşları, öğretim stratejilerini sunuş yoluyla öğretim stratejisi (expositoryteachingstrategy), buluş yoluyla öğretim stratejisi (discoveryteachingstrategy) ve araştırma yoluyla öğretim stratejisi (inquiryteachingstrategy) olarak üç başlık altında toplamıştır (Demirel, 2010:66). “...öğrencileri etkin, üretken ve yaratıcı kılacak stratejilerin kullanılması gerekmektedir. Sunuş yoluyla öğretim stratejisi; gerçekliğin, yetişkinler tanımlanıp tasvir edilerek, tasvir sonucu elde edilen bilginin doğrudan sunulması yoluyla öğretilbileceği üzerinde duran davranışçı bir stratejidir” (Beydoğan, 2002:34). Özellikle buluş ve araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejileri yapılandırmacı anlayışın felsefesine uygun yaklaşımlar olarak gösterilebilir (Demircioğlu, 2009b:58)”. Bilgi, içerikle bağlam oluşturularak öğrenilebileceğinden aktif katılım, araştırma, problem çözüme ve işbirlikçi öğrenmeye dayalı etkinlikleri yapılandırmacılık açısından son derece önemlidir (Kroll ve La Boskay, 1996’dan aktaran Beydoğan, 2002:37). Buna rağmen Tozlu’ya göre; “öğretimde bir esneklik yok, ruha işlerlik bir cana yakınlık yok. Araştırma, inceleme, mukayeseve farklı metotlara yer verme en az safhada. Varsa yoksa düz anlatım (...)”

2.4.1. Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisi

Bu bölümde sunuş yoluyla öğretim stratejisinin kapsamı ve uygulanışı, ilkeleri, olumlu yönleri, sınırlı yönleri ve bu stratejide kullanılan başlıca yöntem ve teknikler ele alınacaktır.

2.4.1.1. Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisinin Kapsamı ve Uygulanışı

Açıklayıcı, yorumlayıcı bir yaklaşımla kavram ve genellemelerin öğretilmeye çalışıldığı sunuş yoluyla öğretim stratejisinin merkezinde yer alan öğretmen bilgiyi sağlayarak, ilke, genelleme ve kavramları sunarak açıklayıcı örnekler verir. Stratejinin

savunucusu olan Ausubel (1963)'e göre; sunuş yoluyla öğretim stratejisi, kalıcı ve anlamlı biçimde öğrenilen bilgilerin yaşama aktarılabilmesini mümkün kılmaktadır (Erciyeş, 2007:173). Ausubel, öğrenciler hangi bilginin önemli olduğunu, hangi bilginin problemi çözmeye yardımcı olacağını bilemedikleri için öğrencilerin, bilgiyi kendine sunulanı alma yoluyla öğrenebileceklerini öne sürmüştür (Savaş, 2010:129).

Ausubel, zihni, bir akademik bilim dalının kavramsal yapısıyla karşılaştırılabilen, bilgi depo eden sistem ve bir bilgi işletmecisi olarak tanımlar. Bilim dalları gibi zihin de bilgi ve fikirler için temel sağlayan, onlar için bir depo gibi görev yapan ve hiyerarşik biçimde organize edilen bir düşünce kümesidir (Sünbül, 2007:109).

Sunuş yoluyla öğretim stratejisinin kullanılabilmesi için hedef ve davranışlar, bilişsel alanın bilgi, duyuşsal alanın alma, devinişsel alanın uyarılma basamaklarından birinde olmalıdır (Sönmez, 2007:100).

Öğretmen merkezli bir yaklaşım olarak temel bilgi öğretmen tarafından sağlanır. Soyut düşünce önce sunulur ve bu düşüncenin kavranmasına yönelik örnekler verilir. Bu doğrultuda, amaç ortaya koyulduktan sonra içerik düzenlenir ve örnekler seçilir. İlk olarak soyutlama sunulur, kavram tanımlandıktan sonra tanımdaki terimlere açıklık getirilmesi ve alt kavramların tanımlanması gerekmektedir. Ardından olumlu örnekler sunularak öğrencilerin kavramı öğrenmesiyle öğretmen tarafından öğrencilerin kendi örneklerini vermeleri istenir (Şükran Tok, 2007:138-139).

Tok (2007)'ye göre sunuş yoluyla öğretim stratejisinin aşamaları şu şekildedir:

1. Öğretmen, kavramı tanımlar ve kavramdaki terimleri açıklar.
2. Öğretmen, kavramları alt kavramlarla açıklar.
3. Öğretmen olumlu ve olumsuz örnekler verir.
4. Öğrenci, öğretmenin verdiği hem olumlu hem de olumsuz ek örnekleri açıklar ve sınıflar.
5. Öğrenci, ek örnekler sağlar (Şükran Tok, 2007:141).

Sünbül (2007:109)'e göre sunuş yoluyla öğretim stratejisinin uygulanması izlenmesi gereken aşamalar şunlardır:

Birinci Evre: Ön Organize Edicinin Sunulması

1. Dersin amacı açıklanır.
2. Organize edici/düzenleyici (kavram haritaları, şemalar ya da matrisler) sunulur.
3. Organize edici tanımlanır.
4. Uygun olan yerlerde örnekler verilir, şekiller gösterilir.
5. Öğrencilere tekrar yaptırılır.

İkinci Evre: Öğrenilen kavram, ilke ya da bilgi biriminin sunulması

1. Bilgi birimi sunulur.
2. Bilgi biriminin özellikleri sıralanır.
3. Bilgi birimi, organize edicilerle ilişkilendirilir.

Üçüncü Evre: Bilişsel yapının güçlendirilmesi

1. Konu içeriğine eleştirel bir bakış açısı getirilir.
2. Farklı tanımlama ve düşünceler açıklanır.
3. Öğrencilerden örnek durumlar istenilir.
4. Öğrencilerden örnek olmayan durumlar istenilir.
5. Örneklenen ve tanımlanan bilgi birimi cümle, parça gibi bütün bir yapıda kullanılarak tekrar ettirilir.

Savaş (2010:129), sunuş yoluyla öğretim stratejisinde izlenmesi gereken basamakları şu şekilde sıralamıştır:

1. Öğrencilerin dikkatini çekme ve öğrenme hedeflerinden haberdar etme.
2. Ön koşul öğrenmeleri gözden geçirme.
3. Kazandırılacak hedef davranışlarla ilgili uyarıcı materyali sunma.
4. Öğrencilerin öğrenip öğrenmediklerini denetleme.
5. Öğrencilerin bağımsız alıştırma yapmalarını sağlama.
6. Performansı değerlendirme ve dönüt verme.

7. Kalıcılığı ve transferi sağlama, dersi gözden geçirerek gelecek derste yapılacakları belirleme.

2.4.1.2. Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisinin İlkeleri

Tok, sunuş yoluyla öğretim stratejisinin ilkelerini şu şekilde sıralamıştır:

1. Öğretmen, sunuyu iyi bir şekilde organize etmelidir.
2. Öğretmen, fikirleri en somut yollarla öğrencinin çok sayıda duyu organını harekete geçirecek şekilde sunmalıdır.
3. Öğretmen, öğrencilerin aktif katılımını (örnekler vermelerini, düşüncelerini açıklamalarını, tartışmalarını) sağlamalı ve dikkati ders boyunca sürdürmelidir.
4. Ders başında ön organize ediciler (şemalar, sözel açıklamalar, somut modeller, grafikler, benzetimler) bol örnekler verilmeli, resimler, şemalar gibi görsel uyaranlar kullanılmalıdır.
5. Öğretim adım adım ilerlemelidir.
6. Önce ve yeni öğrenilenler arasında ilişki kurulmalıdır.
7. Öğrencinin bilgiyi yeni durumlara transfer etmesi, kullanması için sorular, alıştırmalar, projeler, problem durumları verilmelidir (Şükran Tok, 2007:141).

Demirel'e göre; öğrenciler ve öğretmen arasında etkileşimin yüksek olması, öğrencilerin derse iştirakine katkı sağlamaktadır. Bol örneklerle desteklenen bilgilerin sunumunda genelden özele doğru aşamalılık ilkesi çerçevesinde yeni bilgilerle ön bilgiler arasında ilişki kurulmalıdır (Demirel, 2010:66-67).

2.4.1.3. Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisinin Olumlu Yönleri

Tok'a göre sunuş yoluyla öğretim stratejisinin avantajları şöyledir:

1. Kolay olduğu düşünülmektedir.
2. Diğer stratejilere göre daha az zaman alır.
3. Olgu ve soyut kavramları öğretmede daha etkilidir (Şükran Tok, 2007:139).

2.4.1.4. Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisinin Sınırlı Yönleri

Erciyeş'e göre sunuş yoluyla öğretim stratejisinin dezavantajları şunlardır:

1. Çeşitli yöntem ve tekniklerle zenginleştirilmezse öğrenme ortamı sıkıcı hale gelir.
2. Öğretmen etkinliklerin merkezindedir.
3. Öğrencinin etkin katılımını sağlamak için sınıfta yoğun iletişim-etkileşim ortamı oluşturmak gereklidir.
4. Bol örneklerle desteklenmediği durumlarda etkili değildir (Erciyeş, 2007:175).

2.4.1.5. Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisinde Kullanılan Başlıca Yöntem ve Teknikler

Sunuş yoluyla öğretim stratejisinde; düz anlatım, soru-cevap, takrir, informal öğretmen konuşması, sempozyum, söylev vb. yöntem ve teknikleri uygulanabilir (Sönmez, 2007:102).

2.4.1.5.1. Düz Anlatım Yöntemi

Bilginin öğrenenlere aktarılmasını içeren öğretmen merkezli geleneksel bir yöntem olup sözlü anlatıma ağırlık verir (Demirel, 2010:68). Bilişsel alanın bilgi, duyuşsal alanın alma ve tepkide bulunma, devinişsel alanın uyarılma basamağındaki davranışların kazandırılmasına yönelik olarak kullanılabilen bu yöntemde dersin planı dikkati çekme, güdüleme, gözden geçirme, geçiş, özet, kapanış basamakları izlenebilir (Sönmez, 2007:222).

Düz anlatım yöntemini kullanırken dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır (Turan, 2009:30-31):

1. Öğrencilerle göz kontağı kaybedilmemelidir.
2. Öğrencilerin, dersi daha iyi takip edebilmeleri için önceden hazırlanmış ders notları veya değişik uygulamalar sınıfa dağıtılmalıdır.

3. Detaylardan kaçınılmalıdır.
4. Önemli bilgi ve kavramlar tahtaya yazılmalıdır.
5. Konuda geçen kavramlar mutlaka açıklanmalıdır.
6. Anlatım benzer ve zıt örnekler zenginleştirilmelidir.
7. Verilen yeni bilgiler öğrencilerin eski bilgileriyle ilişkilendirilmelidir.
8. Konunun önemli bölümleri sık sık özetlenmelidir.
9. Konu iyi anlaşılmadığında tekrar yapılmalıdır.
10. Konu dışına çıkmamaya özen gösterilmelidir.
11. Zaman iyi kullanılmalı ve dersin sonunda sorular için zaman ayrılmalıdır.

Düz anlatım yönteminin faydaları aşağıdaki biçimde sıralanabilir (Saban, 2000:186):

1. Yeni bir konuya giriş yapmada, belli bir konunun kısa tekrarını yapmada veya özetlemede etkilidir.
2. Kalabalık öğrenci gruplarına kısa zamanda çok fazla bilgi aktarılmasına imkân verir.
3. Konu ile ilgili bilgilerin organize edilmiş şekilde aktarılmasını sağlar.
4. Öğretmenin kendine duyduğu güveni artırır, zamandan tasarruf etmesini sağlar.
5. Uygulanması kolay ve ekonomiktir.

Düz anlatım yönteminin sınırlılıkları şu şekilde belirtilmiştir (Küçükahmet, 2008:62):

1. Anlatım uzun ve çok fazla tekrar içeriyorsa sıkıcı bir niteliğe bürünür.
2. Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarının ne derece karşılandığını belirlemek zordur.
3. Öğretim sırasında öğrencilerin soru sormasına yer verilmediğinden dönüt almak zorlaşır ve iletişim problemleri ortaya çıkabilir.
4. Pasif bir durumda dinleyen konumunda oldukları için öğrenciler zihinsel süreçlerini aktif bir şekilde işletemediklerinden dikkatin dağılması ve buna bağlı olarak da disiplin sorunları gündeme gelebilmektedir.
5. Tek yönlü iletişim nedeniyle öğrencileri tanımak güçleşir.

6. Duygusal tutum oluşturma ve psikomotor öğrenme sağlamada etkili olmadığı söylenebilir.
7. Öğrenciler, aktif katılımı derse iştirak edemedikleri için üst düzey düşünme becerilerinin kazandırılması için uygun bir yöntem olmadığı söylenebilir.

Öğretmen merkezli olan ve üst düzey düşünme becerilerinin kazandırılmasında etkin görülmeyen düz anlatım yöntemini, öğretmenler, dersin başında öğrenciyi güdülemede, ilk kez karşılaşılan bir konunun ve karmaşık bir konunun açıklanmasında, konunun özetlenmesi gibi süreçlerde uygulayabilmektedir (Türkay N. Tok, 2007:164).

2.4.1.5.1.1. Günlük Konuşma Tekniği

Genellikle bir hedef davranışı gerçekleştirmeye yönelik düzenlenmemesine rağmen bazen öğrencilerin beklenmedik sorularını cevaplamaya yönelik önceden düşünülüp tasarlanmadan gelişigüzel yapılmış bir konuşma türüdür (Sönmez, 2007:222).

2.4.1.5.1.2. Panel Tekniği

Belirlenen konuyla ilgili düşünce ve duyguların ifade edilmesi, farklı bakış açılarının ortaya konulması amacıyla bir başkan ve uzmanlar grubunun bir masa etrafında oturmak suretiyle yaptıkları konuşma türü olup konuşmanın sonunda öğrenciler uzmanlara sorular yöneltebilirler (Sönmez, 2007:222). Uzmanlar panelist olabildiği gibi öğrenciler de belli bir konuyu panel şeklinde sunabilirler (Türkay N. Tok, 2007:205). Konuşmacılara eşit sürelerin verildiği panel tekniğinde, uzmanların farklı görüşleri panel başkanı tarafından belli aralıklarla özetlenir. Aktif öğrenci katılımı derse olan ilgiyi artırır (Erciyeş, 2007:187). “Ele alınan konu tartışılmaz, çeşitli yönleriyle açıklığa kavuşturulur (...) öğrencilerin etkin katılımını sağladığı için sınıf içi uygulamalarda bu tekniğe yer verilebilir (Demirel, 2010:102)”.

2.4.1.5.1.3. Diyalog Tekniği

Soru-yanıt formu kullanılarak ya da sözel olarak ilerinden birinin öğretmen olabileceği birden çok kişi arasında, karşıt görüşlerin ortaya konularak daha önceden belirlenmiş hedeflere ulaşmayı sağlayıcı nitelikte konuşma türüdür (Sönmez, 2007:223).

2.4.1.5.1.4. Forum Tekniği

Öğretmen ya da öğrencilerden birinin başkanlık ettiği değişik görüşe sahip öğrenci gruplarının, görüşlerini gerekleriyle tartışarak sonuca varmaya çalıştıkları iletişim türüdür (Sönmez, 2007:223). Kişiler, deneyimlerine dayanarak herhangi metne bağlı kalmadan görüşlerini bildirirler ya da sorulara yanıt verirler. Dinleyicilerin de söz sahibi olması nedeniyle sınıf ortamında etkili bir şekilde uygulanabilir (Demirel, 2010:103). Ancak; dinleyicilerin kendi aralarında tartışması ya da birbirlerine soru sorması söz konusu değildir (Erciyeş, 2007:188).

2.4.1.5.1.5. Komite Görüşmesi Tekniği

Belirlenen öğrenci grubunun, verilen konuyla ilgili araştırma yaparak hazırladıkları raporu sınıfa sunması ve sunulan verilerin tartışılmasına yönelik bir tekniktir (Sönmez, 2007:224).

2.4.1.5.1.6. Sunu (Brifing) Tekniği

Verilen konuyla ilgili öğrencilerin sınıfa veya öğretmene bilgi verme amacıyla oluşturulan kısa ve öz sözel iletişim türüdür (Sönmez, 2007:224). İlk kez II. Dünya Savaşı sırasında kullanılan brifing terimi, bir konunun uzmanı veya herhangi bir görevi yürütenlerden bilgi almak için yapılan oturumu ifade etmektedir. Belirlenen süreye uyulması son derece önemlidir (Küçükahmet, 2010:85).

2.4.1.5.1.7. Sempozyum Tekniği

Sempozyum tekniği, küçük bir öğrenci grubunun diğer dinleyici öğrenciler karşısında; önceden belli olan, bilimsel, sanatsal veya düşünsel nitelikteki bir konu hakkında konuşma yapımlarıyla uygulanır. Konular önceden belirlenir, öğrenciler konu hakkında elde ettikleri bilgilerden oluşan bildirimlerini dinleyici öğrenci topluluğu karşısında sunarlar, ardından dinleyici öğrenciler konuyla ilgili sorularını konuşmacılara sorarlar (Sönmez, 2007:224). Öğrenciler kendi düşüncelerini açıklarken ya da yorum yaparken sınıf ortamında bilimsel bir atmosfer hissedilir (Demirel, 2010:103).

2.4.1.5.1.8. Konferans Tekniği

Herhangi bir konunun uzmanı tarafından bilgi vermek amacıyla yapılan bir konuşma türü olan konferans, hedef davranışlarla ilgili biçimde planlanmalıdır. Öğretmen konunun uzmanı ile önceden irtibata geçerek ön görüşme yapmalı; bunun yanında önceden öğrencilere hangi konu ile ilgili ve ne zaman konferans verileceği öğretmen tarafından bildirilerek öğrencilerin soru hazırlamaları sağlanmalıdır (Sönmez, 2007:224).

2.4.1.5.1.9. Söylev Tekniği

Bir kişinin herhangi bir konu hakkında duygusal yönü ağır basan ve dinleyicilerin duygusal yanlarına hitap edebilmeyi amaçlayan özellikle bayram, anma günleri gibi özel günlerde ön plana çıkan bir konuşma şeklindedir (Sönmez, 2007:225).

2.4.1.5.1.10. Demeç Tekniği

Herhangi bir konu veya alanda yetkili bir kişinin yayın organlarına hitaben yaptığı konuşma türüdür (Sönmez, 2007:225).

2.4.1.5.1.11. Mektup-Telgraf Oyunu Tekniği

Sınıf mevcudu göz önüne alınarak sınıfın belli gruplara (örneğin; 6-8 kişilik) bölünmesiyle herhangi bir konu veya sorunla ilgili sorular yazılıp yanıtların alınması

şeklinde uygulanabildiği gibi mektup ya da telgraf yazılıp yüksek sesle okunması ve soruların yanıtlanması şeklinde de uygulanabilir (Sönmez, 2007:225).

2.4.1.5.1.12. Nesi Var Tekniği

Sönmez'e göre nesi var tekniği; sınıftan bir öğrenci dışarı çıkarılarak ve sınıf içindekiler tarafından tutulan nesnenin "Nesi var?" sorusuna verilen yanıtların ipucu şeklinde değerlendirilmesiyle bulunması şeklinde uygulanmaktadır (Sönmez, 2007:225).

2.4.1.5.1.13. Doğru mu Yanlış mı Tekniği

Daha önce işlenmiş konuyla ilgili doğru ve yanlış olan bilgiler belli sayıdaki kartlara yazılarak sınıfa dağıtılıp kartlarda yazan bilgilerin doğru olup olmadığının öğrenci tarafından gerekçeleriyle birlikte açıklanması, sınıfın da işin içine dâhil olarak tartışmak suretiyle konunun karara bağlanması şeklinde uygulanır (Sönmez, 2007:225).

2.4.1.5.2. Soru-Cevap Yöntemi

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinde uygulanan başlıca yöntem ve teknikler başlığı altında ele alınmıştır.

2.4.2. Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisi

Bu bölümde buluş yoluyla öğretim stratejisinin kapsamı ve uygulandığı, ilkeleri, olumlu yönleri, sınırlı yönleri ve bu stratejide kullanılan başlıca yöntem ve teknikler ele alınacaktır.

2.4.2.1. Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisinin Kapsamı ve Uygulanışı

"Örnek olan ve olmayan durumların öğretmen tarafından önceden düzenlenmesiyle hedeflenen kavram, ilke, kural ve genellemelerin öğrenciye kazandırılmasıdır (Savaş, 2010:126)". Keşfederek öğrenmeye dayanan buluş yoluyla öğretim stratejisinin savunucusu Jerome Bruner (1977), bireyin çevresiyle etkileşerek düşüncelerini

oluşturduğunu, bunun için öğrencilerin kendi kendilerine keşifler yapmasının teşvik edilmesini ve içsel keşiflerinin de geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Erciyeş, 2007:176). Hedef ve davranışlar bilişsel alanın kavrama, analiz ve değerlendirme; duyuşsal alanın tepkide bulunma ve değer verme basamaklarından en az birinde olmalıdır (Sönmez, 2007:105). İki tür buluştan söz edilebilir (Savaş, 2010:126):

1. Yapılandırılmamış Buluş: Günlük hayatın içinde herhangi bir şekilde karşılaşılan bir soruna çözüm bulunmasını içerir. Bulunan çözüm evrensel bir nitelik taşımasa da keşfetme yoluyla elde edilmiştir.
2. Yapılandırılmış Buluş: “Hedef ve davranışların açıkça belirlenip, gerekli örnek olan olmayan durumların hazırlanıp, basitten karmaşığa öğrencinin ilgisini sürdürecektir şekilde örneklerin sıralandığı, zamanın dikkatlice planlandığı öğretim stratejisidir (Savaş, 2010:126)”.

Buluş yoluyla öğretim stratejisinde amaç ortaya koyulduktan sonra örnekler seçilerek zorluk derecesine göre sıralanır. Öğretmenin buradaki görevi öğrencilere veri sağlayarak, sorular sorarak süreci kolaylaştırmak suretiyle rehberlik yapmaktır (Şükran Tok, 2007:142). Tok (2007)'ye göre buluş yoluyla öğretim stratejisinin aşamaları şu şekildedir:

1. Öğretmen, örneği sunar.
2. Öğrenci, örneği tanımlar.
3. Öğretmen, ek örnekler sunar.
4. Öğrenci, ikinci örneği tanımlar, birinci örnekle karşılaştırır.
5. Öğretmen, ek örnekler ve örnek olmayanlar sunar.
6. Öğrenci, örnekleri karşılaştırır.
7. Öğretmen, öğrencilere örneğin özelliklerinin ya da örnekler arasındaki ilişkileri tanımlamalarını sağlar.
8. Öğrenci, tanımları ya da ilişkiyi açıklar.
9. Öğretmen, öğrencilerden ek örnekler ister (Şükran Tok, 2007:142).

Demircioğlu'na göre buluş yoluyla öğrenme stratejisinin uyulması gereken işlem basamakları aşağıdaki biçimdedir:

1. Öğrencilerin İlgilerinin Konuya Çekilmesi: Öğrenciler konuya motive edilmeli ve merak uyandırılmalıdır.
2. Öğrencilerin Görüş ve Fikirlerinin Ortaya Konması: Konu hakkında öğrencilerin görüşleri alınmalı, düşüncelerini ifade etmelerine fırsat verilmelidir.
3. Fikirleri Test Etme ve Genişletme: Konuyla ilgili öğrencilerin düşündüklerini test etme ve düşüncelerinden sonuç çıkarmalarına imkân tanınmalı ve öğrencilerin fikirlerini genişletmelerine yardımcı olunmalıdır.
4. Tekrar Gözden Geçirme: Öğrencilerin buldukları noktaların ne olduğunu ve önemini değerlendirmeleri sağlanır.
5. Uygulama: Öğrencilerin daha önceden bildikleriyle yeni öğrenilen arasında bağ kurup varılan sonucu ortaya koymaları istenir (Demircioğlu, 2002:142).

Buluş yoluyla öğretim stratejisi emek, çaba ve sabır gerektiren ancak; sonuçları bu zahmete değen bir öğretim stratejisidir. Bu stratejinin temel öğelerinden olan keşfetme, öğretmenlerin genellikle kendi öğrenme yaşantılarında az kullandıkları bir yol olduğundan bu stratejiyi kullanmaktan rahatsızlık duymalarına sebep olabilmektedir (Şükran Tok, 2007:139).

2.4.2.2. Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisinin İlkeleri

Tok (2007), buluş yoluyla öğretim stratejisinin ilkelerini şu şekilde sıralamıştır:

1. Kazandırılacak kazanımlar açıkça belirlenmelidir.
2. Öğrenciyi çözüme ulaştıracak somut örnek durumlar ve örnek olmayanlar durumlar saptanmalı, örnekler basitten karmaşığa doğru sıralanmalıdır.
3. Planlama yapılırken zaman faktörü dikkate alınmalı ve bu yolla öğrenmenin gerçekleştirileceği konulara daha fazla zaman ayrılmalıdır.
4. Öğrenciyi öğrenmede aktif kılmak için çalışılacak konu alanının yapısının öğrenci için anlamlı, faydalı ve hatırlanabilir nitelikte olması gerekir.
5. Öğrenciye bir ilke bulması, problem çözmesi için zaman ve ipuçları vererek, problemi kendisinin çözmesi sağlanmalıdır.
6. Öğretmen, konuya karşı merak uyandırmalıdır.

7. Öğretmen, öğrencilere problem durumu vererek öğrencilerin soru sormalarını, deney yapmalarını, keşfetmelerini sağlamalıdır.
8. Öğretmen, rehber olmalıdır (Şükran Tok, 2007:142).

Demirel'e göre; öğrencilerin seviyesine uygun örneklerin önceden belirlenip sorulacak soruların da kolaydan zora doğru sıralanması motivasyon ve ilgiyi arttırmaktadır (Demirel, 2010:67).

2.4.2.3. Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisinin Olumlu Yönleri

Tok (2007), buluş yoluyla öğretim stratejisinin avantajlarını dört ana nokta olarak sıralamıştır (Şükran Tok, 2007:139):

1. Öğrenci merkezlidir.
2. Güdüleyicidir.
3. Öğrenci katılımını sağlar.
4. Verileri analiz etmede ve soyutlama yapmada uygulama olanağı sağlar.

Sünbül, buluş yoluyla öğrenme yaşantılarından elde edilecek faydaları aşağıdaki biçimde sıralamıştır (Sünbül, 2007:114):

1. Zihinsel potansiyelin artması.
2. İçten gelen ve dıştan gelen ödülün yer değiştirmesi ile öğrencilerin kendilerini içsel olarak motive etmeyi öğrenmesi.
3. Keşfe yarayan öğrenmelerin olması ve problem çözme yeteneğinin geliştirilmesi.
4. Bilgiyi işleme sürecinde bilgilerin daha iyi hatırlanması.
5. Bilgilerin yeniden organize edilerek düzeltilmesini öğrenme.
6. Örneklendirmelerle özellikle zor ve karmaşık konuların daha kolay öğrenilmesi.

Savaş'a göre; içerik somut yaşantılar yoluyla öğrenilir ve bilgi üretme sürecindeki aşamalar öğrenciler tarafından bizzat uygulandığı için öğrenciler kendi kendine öğrenmeye yönelirler (Savaş, 2010:126).

2.4.2.4. Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisinin Sınırlı Yönleri

Erciyeş'e göre, buluş yoluyla öğretim stratejisinin dezavantajları şunlardır (Erciyeş, 2007:177):

1. Her konunun öğretimine uygun değildir.
2. Öğretmenin ders öncesi kapsamlı bir hazırlığını gerektirir.
3. Zaman alıcıdır.
4. Sürecin sonunda öğrenciler istenen buluşa ulaşamayabilirler.
5. Kavram ve ilkelerin öğrenilmesinde uygundur ancak; olguların öğretilmesinde etkili değildir.

Turan'a göre buluş yoluyla öğretim stratejisinin sınırlı yönleri şunlardır (Turan, 2009:44):

1. Kütüphane ve internet gibi kaynaklara kolaylıkla ulaşamaması halinde zaman alır.
2. Her zaman her konu için kullanılmaya uygun değildir.
3. Başarı elde edilmesi öğrencilerin konuyla ilgili ön bilgilerine bağlıdır.
4. Küçük yaştaki öğrenciler ve öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin zorlandığı görülmektedir.

Savaş'a göre; keşfetme tüm öğrencilerde aynı anda ortaya çıkmayabilir. Bunun yanı sıra hazırbuluşluk düzeyi yeterli olmazsa ve öğretmen uygun olmayan örnekler sunarak yönlendirmeyi gerektiği gibi yapamazsa sorunlar yaşanabilir (Savaş, 2010:127).

2.4.2.5. Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisinde Kullanılan Başlıca Yöntem ve Teknikler

Öğrencinin bilgi düzeyinde önkoşul davranışlarına sahip olması halinde uygulanabilecek olan buluş yoluyla öğretim stratejisinde güdümlü tartışma, örnek olay, küçük grup/büyük grup tartışması, soru-cevap, çember, zıt panel, münazara, açık oturum vb. yöntem ve teknikleri kullanılabilir (Sönmez, 2007:106).

2.4.2.5.1. Tartışma Yöntemi

“Tartışma, bir konu üzerinde öğrencileri düşünmeye yöneltmek iyi anlaşılmayan noktaları açıklamak ve verilen bilgileri pekiştirmek amacıyla kullanılan bir yöntemdir (Demirel, 2010:70).” Öğrencinin aktif olduğu bu yöntemde yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme becerileri gelişirken kalıcı öğrenmeler sağlar (Savaş, 2010:192). Sınıfta demokratik bir ortam oluşturmak suretiyle bir konu hakkında birden fazla görüş ve fikir olduğunun anlaşılmasını sağlayarak farklı bakış açılarına karşı hoşgörü kazandırır (Köken, 2002:130). Her yaştaki ve beceri düzeyindeki öğrencilere birçok konuyla ilgili uygulanabilmesi açısından oldukça esnek bir öğretim yöntemi olduğu gibi mevcut bilgilerin pekiştirilmesine, uygulama basamağındaki düşünme becerilerinin sözlü biçimde davranışa dönüştürülmesine imkân verir (Erciyeş, 2007:186).

Tartışma yöntemi uygulanırken dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır (Demirel, 2010:70-71):

1. Konu veya problem önceden belirlenmiş olmalıdır.
2. Tartışma topluca yapılacaksa tüm sınıfın katılımı sağlanmalıdır.
3. Tartışma gruplandırma yoluyla yapılacaksa öncelikle grupların kendi aralarında tartışması, ardından sınıf tümüyle tartışmalıdır.
4. Tartışma süresi, ders süresinin tamamını kapsamamalıdır.
5. Tartışma yapılacak konu, amaç, hangi sorulara yanıt aranacağı, süre ve tartışma sonunda yapılacak işler tahtaya yazılmalıdır.
6. Öğrencilerin, kendilerini ifade etmeleri için rahat olmalarına yardım edilmelidir.
7. Tüm sınıfın tartışması halinde öğretmen, grup tartışmalarında ise grup lideri tartışmayı yönlendirmelidir.
8. Elde edilen sonuçlar özetlenmelidir.

2.4.2.5.1.1. Münazara

Herhangi bir konunun biri lehinde diğeri aleyhinde konuşmak üzere oluşturulan iki grup; hazırlıklarını yaptıktan bir dinleyici kitlesi önünde görüşlerini savunurlar. Dinleyiciler, hangi grubu haklı bulduklarını alkışlarıyla belirtir ve hangi grubun haklı

olduğuna karar verme görevi olan jüriyi etkilemeye çalışır (Küçükahmet, 2010:83). Ön hazırlık ve araştırma gerektirir; çünkü savunulan görüşleri desteklemek için verilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin araştırma becerileri geliştiği gibi öğrenciler arası etkileşim de artmaktadır (Erciyeş, 2007:188).

2.4.2.5.1.2. Açık Oturum

“Değişik görüşlere sahip küçük bir öğrenci ya da konuşmacı grubun, bir başkan yönetiminde sanatsal, düşünsel, siyasal, toplumsal vb. içerikli bir konuyu diğer bir öğrenci seyirci kitlesi önünde tartışması için düzenlenen sözel bir iletişim türüdür (Sönmez, 2010:229).

2.4.2.5.1.3. Zıt Panel

Sınıf ikiye bölündükten sonra her bölümün kendi içerisinde 2, 3, 4 kişilik gruplar oluşturulur, aynı zamanda paneli yönetecek bir lider belirlenerek tartışılacak soru sınıfa sorulur ve tüm gruplara 10-15 dakikalık bir süre verilir. Sınıfın bir bölümü soru grubu olarak soruları hazırlarken yanıt grubu da sorulabilme ihtimali olan sorulara hazırlık yapar. Süre sonunda soru grubunun sorduğu soruya yanıt grubu cevap vermeye çalışır; cevap verememe durumunda ise soru grubu kendi sorusuna cevap verir. Bu tekniğin uygulanabilmesi için hedef davranışların en az kavrama düzeyinde olması ve öğrencilerin konunun kavram ve olgularını bilmeleri gerekmektedir (Sönmez, 2010:228). Önceden işlenen konuların tekrar edilmesi, özetlenmesi ya da anlaşılmayan noktaların belirlenmesi amacıyla kullanılan bu teknikte, tüm sınıfın katılımı sağlanmalı, birkaç öğrencinin ön plana çıkıp diğer öğrencileri pasifize etmelerinin önüne geçilmelidir (Erciyeş, 2007:187).

2.4.3. Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisi

Jean Piaget ve John Dewey başta olmak üzere yapılandırmacılar; öğrencilerin aktif ve araştırmacı olmalarının öneminin altını çizmiştir (Yurdakul, 2004:112). Araştırmacılık, gerek geleneksel öğretimde gerekse aktif öğrenmede, öğretmenin sahip olması gereken çok önemli bir özelliktir. Çünkü öğrenciye yardım etme, öğretme sürecinde ortaya çıkan sorunların çözülmesi gibi alınacak kararların araştırma yoluyla meydana getirilmesi daha

sağlıklı olacaktır. Günümüzde özellikle ihtiyaç duyulan yaşam boyu öğrenen bireylerin yetiştirilebilmesi için bu bireylerin araştırma yapabilmesi ve rehber olan öğretmenin de yaşam boyu öğrenen, araştıran bir insan olması gerekliliğini gündeme getirmektedir (Açıkgöz, 2006:21-22). Araştırma ve öğrenmenin ortak noktası problem çözme sürecidir. Her ikisinde de herhangi bir konuda bazı verilerin toplanması, değerlendirilmesi ve sonuçların uygulamaya aktarılması ya da davranışa dönüştürülmesi söz konusudur (Karasar, 2008:45).

Yaparak yaşayarak öğrenme ilkesinin belirgin bir uygulaması olarak öğrenme bir “arama (search)”, “yeniden arama (re-search)” ya da kısaca “araştırma (re-search)”dır (Karasar, 2008:45). Yapılandırmacılıkta, öğrenenler, bilgiyi kendileri yapılandırmaktadır. Bilgi, öğrenenler tarafından bireysel olarak yaratılıp yorumlanarak yeniden organize edilir. Böyle bir bilişsel dönüşümün sağlanması için bireylerdeki mevcut bilgilerle öğretim yaşantılarının bağdaştırılması gerekmektedir. Bunun sağlanması için de öncelikle problem çözmeye dayalı araştırma etkinlikleriyle öğrenenlerin; anlayışlarını değişik biçimlerde ortaya koyabilecekleri yaşantılar düzenlenmelidir (Windschitl, 2000’den aktaran Yurdakul, 2007:53). Probleme dayalı etkinlikler; öğrenenlerin kendi öğrenmelerinin sorumluluklarını üstlenmelerini desteklemek gibi yapılandırmacı yaklaşımın özüne uygun özellikler içermektedir (Windschitl,2000, Geerlings, 1995’ten aktaran Yurdakul, 2007:55). Yaşamda karşılaştığı problemleri, mevcut bilgilerini ve yeteneklerini kullanarak çözen birey, yeni bilgiler edinip problem çözmeyi öğrenirken aynı zamanda öğrenmeyi de öğrenmektedir (Ülgen, 1994’den aktaran Erdem, 2007:82). Yapılan çalışmalar, öğrencilerin yapıp söylediklerinin % 90’ını, öğretmenin söylediklerinin % 20’sini hatırladıklarını göstermektedir (Doğanay ve Şükran Tok, 2007:217). Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisiyle öğrenciler; gelecekte karşılaşılabilecekleri problemlerin çözümünün araştırmaya dayandığını öğrenirken öğretme-öğrenme süreci içerisinde problem çözerek hayatta çok gerekli olan problem çözme becerisini kazanırlar (Yaşar ve Gültekin, 2006:117). Araştırma ve problem çözme aynı sürecin basamakları olmasına rağmen aralarında önemli bir nüans vardır. Problem çözme, bir güçlük hakkında çözümler üretmek için kullanılırken araştırma-inceleme süreci, bir konu hakkında daha fazla bilgi edinmek ya da konuyu derinlemesine incelemek için kullanılabilir (Doğanay, 2006:204-205).

2.4.3.1. Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Kapsamı ve Uygulanışı

Tok'a göre; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin kapsamı, öğrencilere problem çözme yoluyla araştırma etkinliklerini öğretmektir ve öğrenci, problem çözme aşamalarında yalnızca problemle ilgili içeriği öğrenmeyip aynı zamanda gelecekteki problemleri nasıl çözeceğini de öğrenmektedir. Öğretmen rehberliğinde öğrenciler; problemi tanımlayıp hipotezleri formüle ederek veri toplar. Ardından verileri analiz ederek sonuca varır (Şükran Tok, 2007:143). "Bu stratejide izlenen yol problem çözmeye izlenen yolun aynıdır (...) Öğretmen bu stratejiyi kullanırken yol gösterici, yönlendirici, rehber konumundadır (Demirel, 2010:67)."

Baysal (2005), problemin içermesi gereken özellikleri çeşitli kaynaklardan derleyerek sıralamıştır. Buna göre problem;

1. Öğrencilerin ilgilerine, bireysel ihtiyaçlarına, değerlerine, deneyimlerine, olgularına, kültürlerine ve özgeçmişlerine dayanarak oluşturulmalıdır.
2. Program amaçlarıyla örtüşmelidir.
3. Beceri kazanmayı sağlamalıdır.
4. Disiplinler etrafında birleşmeye uygun olmalıdır.
5. Üzerinde düşünülebilecek önemli kavramlar içermelidir.
6. Öğrencilerin toplumla iletişim kurmalarına elverişli olmalıdır.
7. Okulda öğrenilenlerle yaşamdaki ilişkilerin anlamını kavrayabilmelidir.
8. Öğrencileri yüksek düzeyde düşünmeye, yaratıcılığa ve bilgilerin daha iyi sentezini yapmaya zorlayıcı olmalıdır.
9. İyi yapılandırılmalı, cevapları içinde verilmemelidir.
10. Açık uçlu olmalıdır.
11. Gerçek yaşam elverdiğince yansıtılmalıdır.

Öğrenen, zihinsel süreçler içerisinde bilgileri sorgulayıp anlamlandırdıktan sonra bilgiyi yapılandırdığı için problem çözenin üst düzey düşünme becerileri gerektiği söylenebilir. Problem çözme sayesinde bireyler amaçlarına ulaşma sürecinde karşılaştıkları engelleri aşarken bilgilerini yeniden düzenleyip bu bilgileri kalıcı bir hale dönüştürmek

için bilimsel araştırma süreçlerindeki yolu izlerler. Erdem'in ifade ettiği süreç basamakları şu şekildedir:

1. Problem üzerinde düşünme, açık olmayan kavram ve konuları netleştirme.
2. Problemi tanımlama
3. Önceki bilgilere dayalı olası açıklamaları belirleme, bilinmesi gerekenler üzerinde fikir birliğine varma
4. Problemin çözümüne yardımcı olabilecek çözüm yollarını, hipotezleri belirleme
5. Olası çözüm yollarına ilişkin bilgi toplama
6. Elde edilen sonuçların problemi çözümlenmeye katkı getirip getirmeyeceğine karar verme, katkı getirmediği düşünüldüğünde başa dönme
7. Açıklamaları sentezleme, sonuçları raporlaştırma (Erdem, 2007:82).

Vygotsky'nin yakınsal gelişim alanı kavramıyla örtüşen durum, bireysel anlamlara odaklanılarak problem durumunun her öğrenen açısından problem özelliği taşıması ve öğretmen tarafından uygun ve olası problemlerin gündeme getirilebilmesi yapılandırmacı anlayış ile bağlantılıdır (Dooley, 1997'den aktaran Yurdakul, 2007:55).

Karasar'a göre bilimsel araştırma süreci şu aşamalardan oluşmaktadır:

1. Güçlüğü sezilmesi
2. Problemin tanımlanması (güçlüğü araştırılabilecek bir probleme dönüştürülmesi)
3. Çözümün tahmin edilmesi (amacın hipotez-denence ve/veya soru cümleleriyle ifade edilmesi)
4. Tahmini çözümün denenmesi için gözlenebilir doğrulayıcıların (verilerin) belirlenmesi
5. Deneme ve değerlendirmenin yapılması (hipotezin verilerle karşılaştırılarak desteklenip desteklenmediğinin kararlaştırılması)
6. Raporlaştırma (Karasar, 2001'den aktaran Aydoğan ve Helvacı, 2010:215).

Sönmez'e göre, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin kullanılabilmesi için öğrencilerin; bilgi ve kavrama düzeyindeki önkoşul davranışlara sahip olması, hedefler

davranışların uygulama ve daha yukarı düzeyde olması gerekmektedir. Hedef davranışlar, ilkeleri kullanma, problem çözme, karar verme, yapıp gösterme gibi özelliklere yönelik olmalı; bununla birlikte duyuşsal alanda örgütlenme ve kişilik, devinişsel alanda tüm basamakları kapsamalıdır. Sönmez, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin kullanımında problem çözme süreci ve karar verme süreci olarak iki ana gidiş yolunun basamaklarını aşığıdaki biçimde ifade etmektedir:

Problem Çözme Süreci

- a) Başlangıç Aşaması: Problemin farkına varma (Problemin ne olduğunu, nelerin verildiğini, nelerin istendiğini vb. söyleme, yazma).
- b) Veri Toplama Aşaması: Karşılaşılan problemle ilgili bilgi toplama (İlgili kaynaklar okunur, taranır, özetlenir vb.).
- c) Denence Kurma Aşaması: Problemin çözümüyle ilgili denenceler kurulur.
- d) Denence Doğrulama Aşaması: Denenceler test edilir, çözümler işe koşulur.
- e) Sonuca Gitme Aşaması: Verilerle kanıtlanmış denenceler elde tutulur, kanıtlanmamış olanlar ya atılır ya da onarılır.

Karar Verme Süreci

- a) Problemin Farkına Varma:
- b) Problemi Tanımlama: Problemin ne olduğunun, ne olmadığını, sınırlarının belirlenmesi.
- c) Seçenekleri Belirleme: Hangi çözümlerin, nasıl kullanılacağını ve getireceği sonuçların neler olduğunun teker teker saptanması.
- d) Seçeneklerin Her Birini Değerlendirme:
- e) Bir Planı Uygulama: Verilen kararlardan birinin uygulamaya konması.
- f) Sonuçları değerlendirme: (Sönmez, 2007:110-112).

Problemlerle yüz yüze gelen öğrencilerin, problem üzerinde düşünmeleri için süre verilir, ardından hipotezler geliştirilir, veri toplanıp analiz edilir ve sonuçların hipotezleri destekleyip desteklemediği belirlenir. Hipotezlerin desteklenmesi halinde yapılan

etkinlikler özetlenir, sonuçlar ortaya koyulur; eğer hipotezler desteklenmiyorsa hipotezler yeniden düzenlenir (Erciyeş, 2007:180).

Problem çözme ve araştırma-inceleme sürecinin kullanımı birçok düşünme becerisinin kullanımını gerektirir. Problem belirleme, denence kurma, gözlem yapma, görüşme yapma, harita, grafik, metin vb. materyalleri anlama gibi veri toplama becerilerini; sınıflama, karşılaştırma, sıralama gibi verileri organize etme becerilerini; yordama, çıkarım, analiz, sentez, değerlendirme, örüntü kurma gibi veri işleme becerilerini ve rapor yazma, grafik, tablo oluşturma, tartışma gibi sunum becerilerini gerektirir. Problem çözme ve araştırma-inceleme sürecinin etkin kullanımı bu becerilerin önceden geliştirilmesini gerekli kılar (Doğanay, 2006:206).

Diğer öğretim stratejileriyle öğrenme performansı gösteremeyen öğrenciler, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisiyle başarılı olurken bilimi anlar, yaratıcı düşünme yoluyla bilgiyi inceleme, analiz etme ve üretme becerilerini geliştirir (Schlenker, t.y.'den aktaran Sünbül, 2007:118). Öğretmen rehberliğinde yaratıcı ve çok yönlü bakış açısı kazandırma, öğretmenin öğrencilerle işbirliği içine girmesi, öğrencilerin kendilerini rahatça ifade etmeleri zemin hazırlanması, öğrencilerin problemleri formüle etmesinde destek olunması oldukça önemlidir (Beydoğan, 2002:38).

2.4.3.2. Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin İlkeleri

Tok, öğrencinin araştırma becerilerini geliştirmek için kullanılan bu stratejinin etkili olabilmesi için şu ilkelere dikkat edilmesini vurgulamıştır:

1. Öğrencilere, araştırmaya başlamadan önce bu stratejinin adımları öğretilmelidir.
2. Öğretmen, problemin çözümü için gerekli araç-gereçler ve kaynaklar hakkında yol gösterici olmalıdır.
3. Öğrencinin problemi tanımlayabilmesi için gerekli örnekler dikkat çekici ve somut olmalıdır.
4. Öğrenci için anlamlı olan gerçek yaşam problemleri seçilmelidir.
5. Öğrencilere araştırma yapabilmeleri için gerekli süre verilmelidir.
6. Öğrencilerin bu süreçte birbirleriyle işbirliği yapması sağlanmalıdır. Araştırmanın sınıf dışında da yapılmasına olanak verilmelidir.
7. Öğretmen her adımda rehber olmalı, öğrenciyi araştırmaya teşvik etmeli ve onlara cesaret vermelidir (Şükran Tok, 2007:144).

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinden istenilen düzeyde yararlanılabilmesi için her şeyden önce bilimsel araştırma yönteminin esas alınması ve öğrencilerin gerçek hayattaki problemlerle yüz yüze getirilmesi gerekmektedir. Elbette ele alınan problemlerin öğrenci seviyesine uygun olmasına dikkat edilmelidir. Bununla birlikte öğrencinin etkin ve aktif olması teşvik edilmeli, veri toplama için yeterli süre tanınmalı, rahat bir çalışma ve tartışma ortamı oluşturulmalıdır (Yaşar ve Gültekin, 2006:117).

2.4.3.3. Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Olumlu Yönleri

Erciyeş araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin avantajlarını şu şekilde ifade etmiştir (Erciyeş, 2007:179):

1. Problem çözme becerisini kazandırır.
2. Öğrenci etkinliklerine dayalıdır.
3. Öğrenme sürecinde öğrenci aktiftir.
4. Bilimsel düşünme alışkanlığı kazandırır.
5. Sınıf içi ve sınıf dışında uygulanabilir.
6. Yaparak yaşarak öğrenme olanağı sağlar.
7. Bilişsel alanın uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme gibi üst basamaklarındaki davranışları kazandırır.
8. Neden-sonuç ilişkilerini belirleme becerisi kazandırır.
9. Dersin sonuç bölümünde etkilidir.

2.4.3.4. Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Sınırlı Yönleri

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlı yönleri; her konunun öğretilmesinde kullanılmaması, zaman alması ve her yaş düzeyine uygun olmaması şeklinde sıralanabilir (Erciyeş, 2007:179).

2.4.3.5. Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinde Kullanılan Başlıca Yöntem ve Teknikler

Demircioğlu'na göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinde; örnek olay, gösterip yaptırma, problem çözme, soru-cevap, beyin fırtınası, rol yapma, deney, dramatizasyon ve gezi gibi yöntemler kullanılabilir (Demircioğlu, 2002:145). Öğretim hedeflerine ulaşmak için doğru yöntemin seçilmesi yanında, seçilen yöntem hakkında yeterli bilgi ve deneyime sahip olunması oldukça önemlidir (Demircioğlu, 2002:139).

Sönmez'e göre, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinde; örnek olay, gösterip yaptırma, workshop, soru-cevap, beyin fırtınası, problem çözme, karar verme, gösterme, yaptırma, rol yapma, dramatizasyon, demonstrasyon, yaratıcı drama, deney, gezi, gözlem vb. yöntem ve teknikleri uygulanabilir (Sönmez, 2007:112).

2.4.3.5.1. Örnek Olay Yöntemi

Örnek olay yöntemi, özel bir olayın durumun incelenmesi olarak tanımlandığı gibi gerçekleri ve sorunları yansıtan öyküler etrafında organize edilmiş öğrenme yöntemlerinin toplu hali olarak da ifade edilebilir. Gerçek ve aktif öğrenmenin sağlandığı bu yöntemde, örnek olaylar, öğrencinin yakın çevresiyle ilişkilendirebileceği, sorunların nedenini tespit edip bu sorunlara çözüm önerileri geliştirebileceği nitelikte oluşturularak uygulama yapılmasına olanak tanır (Naumes ve Naumes, 1999'den aktaran Türkay N. Tok, 2007:169). Öğrenci merkezli ve birçok konu alanında uygulanabilen örnek olay yöntemi, gerek yeni konuların ele alınmasında gerekse öğrenilmiş içeriğin tekrarında kullanılabilen, bir problemi çözüp analiz ederek sonuca ulaşmayı sağlayan bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır (Erciyeş, 2007:189). Sınıf içi ve sınıf dışı ortamlarda gerek bireysel gerekse grup halinde uygulanabilmektedir (Savaş, 2010:159).

Bu yöntemin uygulanabilmesi için en az bilgi düzeyinde önkoşul davranışlara sahip olması ve hedef davranışların en az kavrama düzeyinde olması gerekmektedir. Kalabalık sınıflarda ve tek bir çözüm gerektiren durumlarda kullanılması uygun değildir (Sönmez, 2007:237). Örnek olay yönteminin uygulanışında iki yol bulunmaktadır (Aydın, 2003'ten aktaran Türkay N. Tok:170-171) :

1. Öğretmenin Örnek Olayı Hazırlayıp Sunması:

- a. Örnek Olayın Hazırlanması: Öğrenci seviyesine, kazanımlara ve dersin konusuna yönelik gerçek hayattan ya da kurgulanarak hazırlanan örnek olay; öğrencinin derse yönelik olumlu tutum geliştirmesine yardımcı olacak nitelikte olmalı ve olayın sebep-sonuç ilişkisi içerisinde değerlendirilmesine imkân verecek şekilde, sorularla desteklenmesi gerekmektedir.
- b. Örnek Olayın Sunulması: Örnek olayın sunulması kullanılan öğretim tekniğe göre değişmektedir. Örnek olay, öğrencilere yazılı olarak verilebildiği gibi sözlü olarak aktarılabilir, dramatize edilebilir, tahtaya yansıtılabilir, kart oyunları şeklinde...vb. sunulabilir.
- c. Örnek Olayın Tartışılması: Kalabalık sınıflarda uygulanması halinde öğrenciler gruplara ayrılarak örnek olaydaki sorun tanımlanarak, çözüm önerileri tartışılır. Gruplar oluşturulmuşsa grup başkanları, grup oluşturulmamışsa öğrenciler çözüm önerileri sınıf ortamında ayrı ayrı dile getirirler.
- d. Tartışmanın Sonuçlandırılması: Öğrencilerin ya da grupların görüş ve önerileri, toplanarak değerlendirme yapılır ve genellemelere ulaşılarak sonuç ortaya konulur.

2. Öğrencinin Örnek Olayı Hazırlayıp Sunması:

- a. Özgür Yazım Aşaması: Öğrenci grupları oluşturularak kendi deneyimleri çerçevesinde kendi düşüncelerini içeren birer taslak oluştururlar.
- b. Örnek Olayı Kaleme Alma Aşaması: Oluşturulan örnek olay taslağı, düzenlenerek genellikle bir sayfalık bir yazı halinde getirilir.
- c. Örnek Olayı Paylaşma Evresi: Öğrenciler, yazdıkları örnek olayı sınıf ortamında okuyarak ya da anlatarak diğer öğrencilerle paylaşır ve bu paylaşım esnasında öğretmen yönlendirici sorularla rehberlik edebilir.
- d. Grupla Çalışma Süresinin Değerlendirilmesi ve Sonuç Aşaması: Öğrenciler paylaşılan örnek olayı grup içerisinde değerlendirip öneriler geliştirerek varılan sonuçları sıralarlar. Gruptaki öğrenciler sonuçlarla ilgili birbirlerine geri bildirimde bulunurlar.

Örnek olay yönteminin uygulanmasında izlenebilecek süreç beş aşamadan oluşmaktadır (Savoie ve Hughes, 1994'ten aktaran Saban, 2000:202-203):

1. Derse bir örnek olay ile başlanarak dersin konusu örnek olay etrafında oluşturulur.
2. Sunulan örnek olayın, öğrencilerin kendi çevreleriyle veya yaşantılarıyla bağlantısı kurulur.
3. Öğrencilerin, öğrenme sürecinde kendi öğrenmelerinden sorumlu olduğu hissettirilir.
4. Öğrenme sürecinin etkinliği arttırmak ve öğrencilerin birlikte çalışmalarını sağlamak için küçük gruplar oluşturulur.
5. Öğrencilerin, öğrenme ürünlerini sunmaları istenilir.

Demircioğlu, örnek olay yönteminin faydalarını çeşitli kaynaklardan yararlanarak aşağıdaki biçimde sıralanmıştır (Demircioğlu, 2007:150) :

1. Öğrencileri, güncel hayatla yüz yüze getirir.
2. Öğrencilerin, alt ve üst düzey düşünme becerilerini kullanmalarına yardım eder.
3. Bağımsız düşünme, orijinal fikir üretme, bu fikri ortaya koyma ve tartışma özelliklerini geliştirir.
4. Öğrenciler, sorunları tartışarak çözme yeteneği geliştirirler.
5. Öğrenciyi pasiflikten çıkararak etkin öğrenen haline getirir.
6. Öğretmenlerin görüş ve fikirlerini de sunmalarına olanak sağlar.
7. Öğrencileri, problem çözme ve karar verme yaşantılarıyla karşı karşıya getirir.
8. Öğrencilerin ilgi, güdü ve dikkatlerini yüksek tutar.
9. Tüm öğrencilerin tartışmalara katılmasını sağlar.
10. Öğrenciler, diğer öğrencilerle çalışma imkânı bulurlar.
11. Öğrencilere eleştirel düşünme becerisi kazandırılır.
12. Öğrencilere, ders kitabı dışındaki materyallerden de yararlanma imkânı sağlar.
13. Kavram geliştirme, soru sorma, tartışma, yaratıcı ve kritik düşünme becerilerini geliştirir.
14. Olayların derinlemesine incelenmesini sağlar.

15. Öğrencilerin, tarihi konulara yönelik olumlu tutum oluşturmalarına yardımcı olur.

Demirel, örnek olay yöntemi uygulanırken dikkat edilmesi gereken noktaları aşağıdaki biçimde belirtmiştir (Demirel, 2010:72):

1. Sınıfa getirilecek örnek olayda temel ayrıntılar iyi belirlenmiş olmalı.
2. Örnek olayda temel bir sorun bulunmalı.
3. Bu sorunun analiz edilmesi istenmeli, böylece sorun iyice anlaşılmalı.
4. Örnek olay, hedefler, ilişkiler ve değerler açısından değerlendirilmeli
5. Örnek olayda beklenen çözüm için öğrencilere ön bilgiler verilmeli; bu amaçla yazılı bir rapor verilmeli ya da örnek olayla ilgili bir video gösterilmeli.
6. Örnek olay için yönlendirici tartışma soruları önceden belirlenmeli; olayın nedeni, oluş şekli ve sonuçları üzerinde tartışmalar yoğunlaşmalı.
7. Tartışma sonunda ortaya çıkan ilke ve sonuçlar ile en çok görüş birliğine varılan öneriler belirlenip bir yere kaydedilmeli.
8. Örnek olayda elde edilen sonuçlardan ve deneyimlerden ne şekilde yararlanılacağı konusu üzerinde durulmalıdır.

Küçükahmet, örnek olay yönteminin etkinliğini arttırmak için dikkat edilmesi gereken hususları aşağıdaki biçimde belirtmiştir (Küçükahmet, 2008:80-81).

1. Öğrencilerin seviyelerine ve olgunluk düzeylerine uygun bir örnek olay oluşturma.
2. Örnek olayı açık bir biçimde yazma.
3. Eğer öğretmen gerçek bir olayın sınıfında tartışılmasını istiyorsa yer, zaman ve kişi isimlerini değiştirmeyi unutmamalı.
4. Olayın istenilen yönde tartışılmasına yarayacak kilit sorular hazırlama.
5. Olaya ilişkin yeterli materyallerin ve kaynakların sağlandığından emin olma.
6. Öğrencilerin bu etkinlikten yararlanabilmeleri için olayı iyice anladıklarından emin olma.
7. İstenilen yönde ilerlediklerinden emin olmak için öğrencileri periyodik olarak kontrol etme.

8. Öğrencilerin yanlış çözümlere gitmelerini önleme.
9. Olayın tüm olarak değerlendirilmesini yapma.
10. Öğrencilerin tecrübeleri değerlendirmelerine yardım etme.
11. Olay, münakaşaya açık bir konu ise idareyi önceden haberdar etme.

Sünbül, örnek olay yönteminin sınırlı yönlerini şu şekilde sıralamıştır (Sünbül, 2007:355):

1. Uzun zaman alır.
2. Öğrenciler yeterli düzeyde bilgi, beceri ve ön bilgilere sahip değilse yöntemin öğrenme-öğretme hedeflerini gerçekleştirme mümkün değildir.
3. Öğrencilerin ve öğretmenin yapacağı etkinliklerin önceden çok iyi hazırlanması ve planlanması gerekir.
4. Kalabalık sınıflarda uygulanması zordur.
5. İncelenmesi düşünülen olaya tam olarak uyan bir örnek olay yazmak bazen güç olabilir.
6. Yöntemin uygulanması esnasında bazı öğrenciler aktifken bazıları çekinik durabilirler.
7. Öğrencilerin bazıları bu tür etkinliklere katılmak istemeyebilir.
8. Sınıfı kontrol etmede, tartışmaları yönetmede ve değerlendirmede zorlukla karşılaşılabilir.

2.4.3.5.1.1. Atölye Çalışması (Workshop) Tekniği

“Bir konu üzerinde yeni fikirler üretmek, yeni ürünler ortaya koymak için o konuda bilgi, görüş ve deneyimi olan kişilerin eşit şartlarda katılımında bulunmak üzere bir araya geldikleri gruplar için “atölye çalışması” kavramı kullanılmaktadır (Küçükahmet, 2008:87). Bu teknik, en az uygulama düzeyinde hedef davranış kazanmış olan az sayıda öğrenci ile uygulanabilmektedir. Öğrencilerin bilgi ve kavrama düzeyindeki hedef davranışları eksiksiz kazanmış olması son derece önemlidir (Sönmez, 2010:237). Öğrencilerin tartışarak öğrendiği demokratik bir yöntem olarak öğrencilerde soru sorma, sorulara hızlı bir şekilde cevap verme, iyi ilişkiler kurma, düşüncelerini ifade etme, kendi

kendilerini disipline etme becerilerini atölye çalışmasının yararları arasında sayılabilir (Küçükahmet, 2008:89).

2.4.3.5.1.2. Beyin Fırtınası Tekniği

Bir probleme çözüm getirmek, çeşitli konularda düşünce üretmek kullanılan bu teknikte üretilen düşüncenin doğru veya yanlış olması değil, çok sayıda düşünce üretilmesi önemlidir (Erciyeş, 2007:210). Bu yöntemin uygulanabilmesi için önkoşul davranışlara sahip olması, sorulacak sorunun birden fazla çözümünün olması ve hedef davranışların en az uygulama düzeyinde olması gerekmektedir (Sönmez, 2007:237).

Beyin fırtınası tekniğinin uygulanmasında dikkat edilecek hususlar şunlardır (Demirel, 2010:93-94):

1. Amaç ifade edilmelidir.
2. Küçük gruplarla (10-15 kişilik) uygulanmalıdır.
3. Süre belirlenmelidir.
4. Süre sonunda analizler yapılarak, değerlendirme ve yeniden örgütlemeye geçilmelidir.

Beyin fırtınası tekniğinin sınırlılıkları şu şekilde ifade edilebilir (Saban, 2000:195):

1. Bu tekniğin uygulanması halinde öğrencilerin tek tek değerlendirilmesi güçleşir.
2. Ortaya atılan fikirlerin ifade edilmesi, her fikrin ayrı ayrı yazılması zorunluluğu zaman alıcı olmakla birlikte fikirlerin akış hızını yavaşlatabilir.
3. Beyin fırtınasının esası olan, fikirlerin yanlış veya doğru her ne şekilde olursa olsun, olduğu gibi özgürce ifade edilmesi, çok sayıda fikrin kısa sürede not alınmaya çalışılması, öğrencilere yapıcı eleştirilerde bulunulmasına fırsat vermemektedir.
4. Beyin fırtınası tekniğinin uygulanması esnasında not tutulması etkili şekilde yapılmazsa başarı azalabilir.

2.4.3.5.1.3. Problem Çözme Tekniği

“Problem çözme, istenilen hedefe varabilmek için etkili ve yararlı olan araç ve davranışları türlü olanaklar arasından seçme ve kullanmadır (Demirel, 2010:74)”. Problem çözme tekniği, tümdengelim ya da tümevarım yollarıyla ve bireysel ya da grup çalışmasıyla, öğretimsel amaçlara hizmet eden, ön bilgilerle çözülemeyecek nitelikte problemlerin çözülmesini içermektedir (Erciyeş, 2007:191-192). Okuldaki yaşantılarla gerçek hayat arasında bağlantı kurarak anlamlı öğretim sağladığı için son yıllarda ön plana çıkan problem çözme, gerçek hayatta karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik fikir üretilmesi ve karar verilmesi esasına dayanır (Turan, 2009:44). Bu tekniğin uygulanabilmesi için öğrencilerin bilgi ve kavrama düzeyinde önkoşul yeterliliğine sahip olması ve hedef davranışların en az uygulama düzeyinde olması gerekmektedir (Sönmez, 2007:238). Problem çözme tekniği ile yansıtıcı düşünme, yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme ve mantıksal akıl yürütme becerileri öğrencilere kazandırılmaktadır (Olaitan ve Agusiobo, 1981’den aktaran Türkay N. Tok, 2007:177). Becerilerin ve alışkanlıkların kazanılması, ezberleme, algılamada değişme, ipuçlarında azalma, sezış ve kavrayışta gelişme, hatalarda azalma, duygusal tepkilerde değişme, tutum ve beklentilerde değişme gibi öğrenme ürünleri içinde problem çözme en yüksek düzeyde öğrenmeyi sağlamaktadır (Ülkü, 1981’den aktaran Sünbül, 2007:7-8).

Bilimsel araştırma yöntemini temel alarak uygulanan problem çözme tekniğinin, John Dewey’in belirttiği beş genel aşaması bulunmaktadır (Küçükahmet, 2008:67):

1. Problemi tanıma.
2. Geçici hipotezleri formüle etme.
3. Veri toplama, organize etme, değerlendirme ve açıklama.
4. Sonuca ulaşma.
5. Sonuçları test etme.

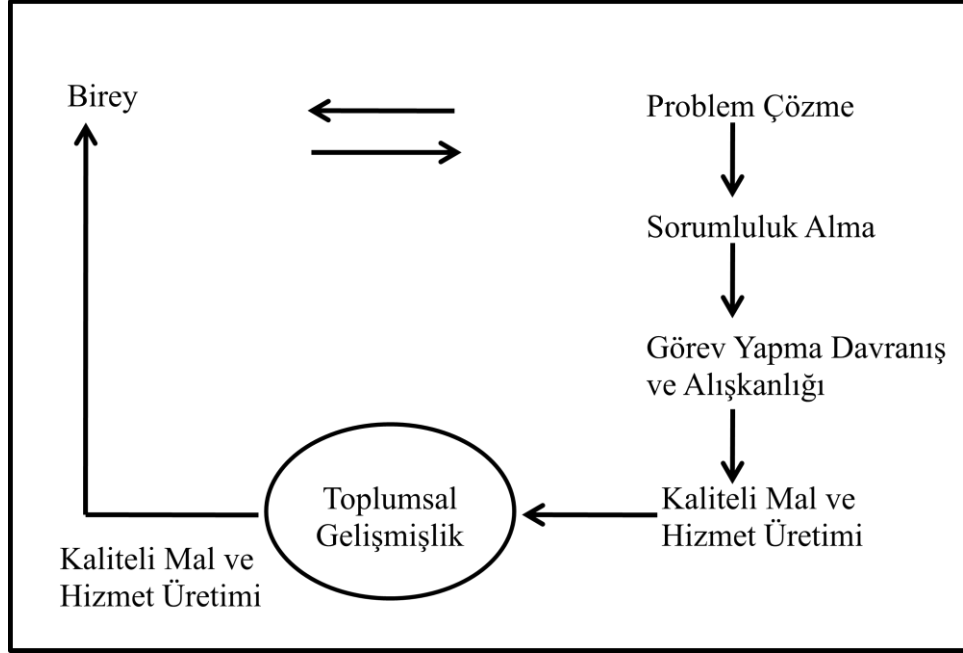
Demirel’e göre; problem çözmeye izlenen yol; problemin farkına varma, problemin ne olduğunu tanımlama ve sınırlama, problemin çözümü için hipotezler oluşturma, veri toplama ve toplanan verileri analiz edip yorumlama, hipotezleri test ederek kabul ya da

reddetme, çözümünü uygulama ve elde edilen sonuçlara göre önerilerde bulma şeklindedir (Demirel, 2010:75).

Problem çözme tekniğinin olumlu yönleri şöyle sıralanabilir (Sünbül, 2007:344) :

1. Problemlerin farkına varma, ayırt edip tanımlama yeteneği kazandırır.
2. Probleme ilişkin çözüm yolları üretme, çözümü sınıma, doğrulama ve sonuç çıkarma becerisi kazandırır.
3. Muhakeme, mukayese ve en doğruyu seçmeye olanak verdiği için objektif bir yöntemdir.
4. Öğrencilerin kolaylıkla günlük yaşamdaki durum ve problemlere uyumunu sağlar.
5. Öğrenciye sistemli düşünme ve karar verme alışkanlığı kazandırır.
6. Öğrenciyi çok çeşitli, değişken ve zengin kaynaklarla karşı karşıya getirir.
7. Öğrencilerin, bilimsel araştırma süreçlerine alışmalarını sağlar.
8. Kendini farklı mekân, zaman ve rollerde görebilme; yaşantıları sonucu düşüncelerini yeniden düzenleme alışkanlığı kazandırır.
9. Öğrencinin mevcut elde ettiği bilgileri sınıflama, sıralama, diğer yöntemlerle işleme ve bunları yorumlayarak değerlendirme alışkanlığı kazandırır.
10. Etkili teknikleri keşfetme ve zamanı iyi kullanmayı sağlar.
11. Öğrencilerin olay, olgu ve objeleri gözlemlenme, ölçme, test etme, hâlihazırdaki bilgilerine dayalı olarak tahmin etme, kestirme ve genellemeler yapmalarını sağlar.
12. Farklı kişilerle çalışma, başkalarının görüşüne önem verme ve etkili iletişimlerde bulunma gibi beceriler kazandırır.
13. Öğrencilerin kendilerini anlayabilme ve yeteneklerini geliştirebilmesini sağlar.
14. Planlı çalışma alışkanlığı kazandırır.
15. Ferdi girişimde bulunup bunu başarı ile sürdürebilmeyi sağlar.
16. Yeni durum ve ortamlara uyum sağlayabilmeyi kolaylaştırır.
17. Kendine ve başkalarına güvenebilme, başkalarını istek ve dikkatle dinleyebilme, kendi görüşlerini başkalarına etkili bir şekilde anlatabilme, farklı görüş, anlayış ve çalışmaları hoşgörü ile karşılayabilme, sosyal ilişkilerde saygılı ve ölçülü olabilme gibi davranışlar kazandırır.

**Şekil 2: Bireylerdeki Problem Çözme Becerisi İle Toplumun Kalkınması
Arasındaki İlişki**

Kaynak: Köken, 2002:132

“(…) problem çözme, kendini birey yaptığınan işinde sorumluluk alır, böylece herkes problemini kendisi çözeceğinden, problemler ortada yığılmaz, zaman açısından daha erken, kalite açısından daha makul olarak çözülür (Köken, 2002:132)”.

Problem çözme tekniğinin sınırlı yönleri şunlardır (Turan, 2009:45):

1. Öğrenciler, problem çözmek için toplanan verilerin hangilerinin gerekli hangilerinin gereksiz olduğu konusunda tereddüt yaşayabilirler.
2. Bazı öğrenciler düşünme süreçlerini kullanırken sorunlara uygun çözümler bulmak konusunda güçlük yaşayabilirler.
3. Bazı öğrenciler, sorunla ilgili değerlendirme sürecine girmeden yargıya varmakta ve bu önyargı nedeniyle başka bir çözüme ulaşamayabilir.
4. Öğrenciler, değişik boyutlar içeren karmaşık olaylarla ilgili sorunların çözümlerini net ve uygun bir şekilde ortaya koymakta zorlanabilirler.

“Hayatta karşılaşılan problemlerin çözümünde bilimsel yöntem izlemek bir alışkanlık olmalı, bu alışkanlık da okullarda eğitim yoluyla verilmelidir (Demirel, 2010:75).”

2.4.3.5.2. Gösterip Yaptırma Yöntemi

Gösterip yaptırma yöntemi, kelime ve ifadelerin yeterli olmadığı durumlarda bir işlemin uygulanmasını, bir sürecin işleyişini, bir aracın çalıştırılmasını öğrenciye açıklamakla kalmayıp uygulama yaptırarak öğretmeyi sağlar (Erciyeş, 2007:198). Bu yöntemin uygulanabilmesi için öğrencilerin önkoşul davranışlara sahip olması ve hedef davranışların bilişsel ya da devinışsel alanda en az uygulama düzeyinde olması gerekmekte ve araç-gerece ihtiyaç duyulmaktadır (Sönmez, 2007:247).

Gösterip yaptırma yöntemi uygulanırken bazı hususlara dikkat etmek gerekmektedir (Demirel, 2010:73):

1. Öğretmen, öncelikle kazandırılacak davranışları göstermelidir.
2. Beceri ya da davranışların kazandırılması için öğrenciye yeterli zaman ve tekrar yapma imkânı verilmelidir.
3. Kullanılacak araç-gereçler önceden hazırlanmış olmalıdır.
4. Öğretimde aşamalı bir yol izlenerek bir beceri tam olarak öğretilmeden diğer beceriye geçilmemelidir.
5. Basitten zora doğru bir yol izlenmelidir.
6. Sağlık ve güvenlik tedbirleri alınmalıdır.
7. Yapılacak etkinliğin akış şeması öğrencilere gösterilmelidir.

2.4.3.5.2.1. Deney Tekniği

Bilimsel bir gerçeği kanıtlamak ya da göstermek için yapılan deney, öğretimde herhangi bir olay veya varlığı meydana getiren ilişkilerin anlaşılmasını sağlamak, bilinmeyen bir şeyi bulmak, bir hipotezi sınamak için belli faktörleri kontrol altına alarak yapılan işlemlerdir (Erciyeş, 2007:215). Bu tekniğin uygulanabilmesi için öğrencinin araç-gereç, yöntem, ilke bilgisine, kavrama düzeyinde davranışlara sahip olması, ihtiyaç

duyulan araç-gerecin temin edilmesi ve hedef davranışların en az uygulama düzeyinde olması gerekmektedir (Sönmez, 2007:249). Psikomotor becerileri geliştirmek ve öğrenmeyi somutlaştırmak için de kullanılan deney tekniği öğretmen veya öğrenci merkezli olarak iki şekilde uygulanabilmektedir. Öğretmen merkezli deneylerde öğrenci pasif ve izleyen durumda olup bu tür deneyler, deneyin yapılmasıyla ilgili gerek malzeme sıkıntısı gerekse güvenlikle ilgili bazı durumlardan ötürü öğretmen tarafından bizzat uygulanır. Öğrenci merkezli deneyler ise öğrenciye yaparak yaşayarak öğrenme imkânı tanımaktadır (Türkay N. Tok, 2007:199).

Deney tekniği, bireysel ya da grup çalışması şeklinde uygulanabilir. Konuyla ve deney araç-gereçleriyle ilgili açıklamalar yapıldıktan sonra zamanlama hususuna dikkate ederek işlem basamakları gerçekleştirilir. Deney araç-gereçlerinin yeterli olması önemlidir. Deney tekniğiyle yetişen öğrenciler, “sosyal yaşamda peşin fikirlere, kulaktan dolma bilgilere itibar etmez. İşini doğru bir zamanlama ile verim ilkesine göre yapar. Söze değil, yapılanı bakar. Sözüünü davranışıyla destekler.” (Köken, 2002:131).

2.4.3.5.2.2. Gözlem Tekniği

“Gözlem, bir nesnenin, olayın ya da bir gerçeğin, niteliklerini bilmek amacıyla dikkatli ve planlı olarak alınıp izlenmesine olanak sağlayan bir tekniktir (Demirel, 2010:113)”. Öğretimi sıkıcılıktan kurtarması, doğrudan bilgi ve deneyime ulaşılan bir eğitim ortamı meydana getirmesi, birçok duyu organını devreye sokması, birçok konu alanında kullanılması, sağlam ve kalıcı öğrenmeler meydana getirmesi gözlem tekniğinin yararları olarak sıralanabilir (Türkay N. Tok, 2007:198).

2.4.3.5.2.3. Gezi Tekniği

“Gezi, okul ve sınıf içinde yapılan eğitsel çalışmalarını tamamlamak ve yaşamla bağlantısını kurmak amacıyla yapılan planlı ziyaretlerdir (Demirel, 2010:113)”. Bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanla ilgili hedef davranışları kazandırmada kullanılan bu teknikte aşağıdaki adımlar izlenmelidir (Sönmez, 2007:250-251):

1. Kazandırılacak hedef davranışlar öğrencilerle birlikte saptanmalıdır.
2. Gezi yapılacak kurum belirlenmelidir.
3. Bu kurumdan izin alınmalı, gezinin amacı, yapılacağı zaman, sorulacak sorular, kurum yetkilileri ve öğrencilerle saptanmalıdır.
4. Öğrencilerle birlikte gezinin planı hazırlanmalıdır. Bu planda, gezinin yapılacağı tarih, hangi vasıta ile yapılacağı, kimlerle görüşüleceği, gezinin masraflarının nasıl karşılanacağı, hangi soruların sorulacağı, film, fotoğraf çekme, yeme-içme, geri dönme zamanı...vb. yer almalıdır.
5. Plan; tüm öğrencilere, okul müdürüne ve gezi yapılacak kuruma önceden sunulmalı ve onlardan onay alınmalıdır.
6. Gezi, plana göre yapılmalıdır.
7. Gezi sonunda, sınıfta yapılan etkinlikler tartışılmalı ve bir sonuca varılmalıdır. Bu sonuçlar okul müdürüne ve gezi yapılan kuruma rapor halinde sunulmalıdır.

Gezi tekniği; “öğrenciyi araştırmacı yapar, öğrenmeyi okul dışına taşırır, yani öğrenme çevresini genişletir. Öğrenci, varlıkların ve olayların gerçek yaşantılarını ve oluş nedenlerini bizzat öğrenir. Rapor tutmayı öğrenir. Varlıklar ve olaylar hakkındaki merakı artar (Köken, 2002:131)”.

Savaş’a göre iyi planlanmayan bir gezi kargaşa ve disiplin sorunlarına yol açabilir. Yeni bir yer görme isteği öğrencilerin güdülenmesini kolaylaştırır, kalıcı öğrenmeler elde edilir ancak; ekonomik nedenler yüzünden gezi tekniğine çok sık başvurulmaz. Gezi tekniğinin uygulanmasına karar verilmesi halinde “Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği’nde (Şubat 2005, 2569 sayılı Tebliğler Dergisi) yayınlanan hususlar dikkate alınmalıdır (Savaş, 2010:198).

Küçükahmet (2008:73), gezi tekniğinin sınırlılıklarını aşağıdaki biçimde belirtmiştir:

1. Yasal sorumluluk gerektirir.
2. Disiplin konusunda sorunlar yaşanabilir.
3. Uygun yer bulmak güç olabilir.
4. Organizasyon karmaşık bir süreç gerektirebilir.

5. Ekonomik anlamda maliyeti fazla olabilir.
6. Öğrencilere eşlik edecek kişilere ihtiyaç duyulabilir.
7. İyi planlanmazsa zaman kaybına yol açar.

2.4.3.5.2.4. Sergi Tekniği

“Eğitim açısından sergi, bir konunun tanıtılması ya da bir öğretim etkinliğinin başkalarına duyurulması amacıyla düzenlenen görme yoluyla öğrenmeyi sağlayan bir öğretim tekniğidir (Demirel, 2010:114). Sergi tekniği, öğrencilerin yaparak yaşayarak ürettikleri kendi ürünlerini, bir öğretim etkinliği çerçevesinde başkalarına sergilemek şeklinde uygulanmaktadır (Erciyeş, 2007:221).

2.4.3.5.3. Drama Yöntemi

“Drama; doğaçlama, rol oynama ve tiyatro etkinliklerinden yararlanarak öğrencilerin bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri veya soyut bir kavramı oyunsu süreçlerle sınıfın önünde canlandırmasıdır (Fernandez ve Coil, 1986’dan aktaran Erciyeş, 2007:206)”. “Amerika Birleşik Devletleri’nde ‘yaratıcı drama’, Almanya’da ‘okul oyunu’ ya da ‘oyun ve etkileşim’, İngiltere’de ‘eğitimde drama’, Türkiye’de ise ‘yaratıcı drama’ kavramları kullanılmaktadır” (San, 1996’dan aktaran Akyol Köksal, 2003:181). Drama yönteminde bir fikir, bir durum, sorun ya da olay bir grup önünde rol oynamak suretiyle uygulanırken grubun üyeleri olayın nasıl oluştuğunu izleyerek konunun ayrıntısına inme imkanı bulurlar (Küçükahmet, 2008:76).

Drama yöntemi ile farklı kaynak ve bakış açılarının incelenmesi, geçmişin yorumlanması, olayların farklı biçimlerinin sunumu mümkün olmaktadır (Demircioğlu, 2007:165). Drama yönteminin uygulanabilmesi için hedef davranışın en az uygulama düzeyinde olması ve öğrencinin yapıp sunacağı konuyu kavramış olması gerekmektedir (Sönmez, 2007:248).

Turan’a göre drama yönteminin daha etkili kullanılabilmesi için şunlara dikkat edilmelidir (Turan, 2007:40):

1. Konu seçimini dikkatlice yapmak, öğrenciler konuyla ilgili belli bir birikim elde edene kadar aşırı ihtilafı ve hassas konuları seçmemek.
2. Canlandırmanın yapılacağı konu veya sorunu önceden iyice açıklamak.
3. Canlandırmanın amaçlarını net bir şekilde ortaya koymak.
4. Öğrencilerin karakterine ve ilgilerine uygun olarak rol paylaşımını yapmak.
5. Katılımcıların rolleri, hareketleri, canlandırmaya hangi aşamada katılacakları ve varsa replikleri önceden bildirilmelidir.
6. Öğrenciler, canlandırılacak konu ile ilgili ön bilgilere sahip olmalıdır.
7. Öğretmen, canlandırmada rol alan öğrencileri mümkün olduğunca serbest bırakmalı, fazla müdahale etmemelidir.

2.4.3.5.4. Soru-Cevap Yöntemi

Sözel etkileşim yöntemlerinden biri olan soru-cevap yöntemi ile anımsama, akıl yürütme, değerlendirme ve yaratıcılık gibi düşünme tipleri değerlendirilirken üst düzey düşünme becerileri geliştirilebilir (Türkay N. Tok, 2007:165). Sokrates yöntemi olarak da bilinen soru-cevap yöntemi, öğrencilerin doğru düşüncelerini, dil becerilerini kullanmalarını, zihinlerindeki doğruları açığa çıkararak gerçeklere ulaşmasını, kendilerini ifade etmelerini sağlar (Erciyeş, 2007:199).

Sünbül'e göre soru-cevap türleriyle bağlantılı olarak soru-cevap yöntemini dört boyutta ele almıştır (Sünbül, 2007:337-339):

- a. Tanıma veya hatırlamaya dayalı sorular: Sınıflama, tanımlama gibi bilgi düzeyindeki hedef-davranışlar için kullanılan bu tür soruların tek ve kısa cevabı olup bu tür sorular öğrencileri daha karmaşık veya soyut sorulara hazırlamak için kullanılabilir.
- b. İlişkisel-birleştirici sorular: Kavrama veya daha üst düzeydeki hedef davranışlar için kullanılan bu tür sorularda öğrenciler bildikleri en az iki değişkeni birbiriyle karşılaştırarak örgütleme, özetleme, anlamlandırma ve şemalar oluşturma gibi etkili öğrenme stratejileri geliştirirler.

- c. Genişletme soruları: Uygulama veya daha üst düzeydeki hedef-davranışların kazandırılmasında kullanılan bu tür sorular, konunun derinlemesine öğrenilmesini, konunun içeriğiyle ilgili sentezler yapılmasını sağlar.
- d. Değerlendirme ve karar vermeye dayalı sorular: En üst düzeydeki sorulardan olup öğrencilerin kendi görüşleri ya da diğer verilere dayalı olarak karşılaştırmalar yapıp bir yargıya veya karara varmasına yöneliktir.

Tok'a göre, soru-cevap yönteminin etkili kullanılabilmesi için şu hususlara dikkat edilmelidir:

1. Anahtar sorular planlanarak her bir alt amaç için en azından üst düzey bir soru hazırlanmalı ve öğrenci tepkilerine göre de ders esnasında sorular sorulmalıdır.
2. Sorunun açık ve anlaşılır olması doğru cevap verme oranını arttırdığından belirsiz sorulardan kaçınılmalıdır.
3. Öğrenci seviyesine uygun sorular hazırlanmalıdır.
4. Amacı olmayan sorular sorulmasından kaçınılmalı, mantıklı ve öğrencinin zihinsel yeteneği, önceki bilgileri dikkate alınarak sorular düzenlenmelidir.
5. Daha az konuşan öğrencilere, sözel ya da sözel olmayan ipuçları verilerek öğrenci katılımı teşvik edilmelidir.
6. Öğrenciler soru sormaya isteklendirilerek aktif katılım sağlanmalıdır.
7. Cevabı “evet/hayır” olan sorular sorulmamalıdır.
8. Öğrenciye ismiyle hitap edilmelidir.
9. Öğrencilerin dikkatinin dağılmaması için sorular hızlı ve canlı biçimde olmalı, cevaplama süresi uzun tutulmamalı; cevap yanlış ise hemen diğer bir öğrencinin cevabı alınmalıdır.
10. Doğru cevap vurgulanmalıdır.
11. Soru samimi ve güven verici biçimde sorulduktan sonra tüm öğrencilere düşünmeleri için yeterli süre tanınmalı ve bu süre sonunda öğrencilerden cevap tek tek alınarak hep birlikte cevaplamalarına izin verilmemelidir.
12. Doğru cevap veren öğrencilerin doğru cevapları pekiştirilmeli ve yanlış cevap veren öğrenciler gücendirilmemelidir (Türkay N. Tok, 2007:165-166).

Öğrencilere sorulan uyarıcı soruların dersi anlamalarını kolaylaştırdığı ve öğretmenin sınıfta geçirdiği ders süresinin yaklaşık %30'unu sözlü olarak soru sormaya ayırdığı yapılan araştırmalar neticesinde ortaya koyulmuştur (Erciyeş, 2007:199). Turan, soru-cevap yönteminin öğretmenler tarafından sık olarak kullanılmasının nedenlerini şöyle belirtmiştir (Turan, 2009:31):

1. Hazırlanışı ve uygulanışı kolaydır.
2. Öğrenci katılımını, motivasyonunu ve öğrenmeyi artırır.
3. Öğretmenin uzman rolünü güçlendirir.
4. Öğrencilerin dikkatleri konu üzerinde toplandığından disiplin problemlerini azaltır.
5. Bir konudaki önemli noktaların öğretilmesine yardım eder.
6. Katılımcı ve demokratik bir yöntemdir.
7. Öğrencilerin konuyu ne kadar anladıklarını, ders işlenirken değerlendirmeye imkân verir.

Soru-cevap yöntemiyle yetişen birey; “sosyal hayatta sorgulamayı öğrenir, yanlışları peşinen kabul etmez, kendine de sorulacağından hareketle işini daha iyi yapar (Köken, 2002:130)”.

Soru-cevap yönteminin sınırlı yönleri şu şekilde belirtilmiştir (Küçükahmet, 2008:65):

1. Zaman alıcıdır.
2. Soru hazırlamada güçlükler yaşanabilir.
3. Verilen yanlış cevaplar zamanın etkili şekilde kullanılmasını engelleyebilir.
4. Öğrenciler, sorulara doğru cevap verememe ya da kendilerini ifade etmede güçlük yaşarsa bu durum; öğrencilerin kendilerine olan güvenini azaltabilir.

Öğrencinin aktif olduğu bu yöntemin uygulanmasıyla öğrencilerin düşüncelerini savunması, eleştirel bakış açısı kazanması, belli bir olay, olgu veya konu hakkında yargıya varabilmesini sağlama gibi nedenlerden dolayı, soru-cevap yönteminin güçlü bir öğretim modeli olduğu söylenebilir (Saban, 2000:188).

2.5. İlgili Araştırmalar

Demircioğlu'nun, lise öğrencilerinin tarih dersinin amaçlarına yönelik görüşleri ile ilgili araştırmasında; öğrencilerin, tarih öğretiminin genel amaçları arasındaki analitik düşünme ve problem çözme gibi beceri ve niteliklerden bahsetmemiş olmalarının, tarih derslerinin öğretmen merkezli ve nakil esasına dayanan geleneksel bir anlayışla öğretildiğini ortaya koymuştur (Demircioğlu, 2006b:161). Öğretimde araştırma, inceleme, gözlem gibi uygulamalı çalışmalar pek yer almamakla birlikte öğrenci etkinliklerinin genellikle ders notları veya ders kitapları ile sınırlı olduğu görülmektedir. Eğitim öğretimi geliştirmeyi amaçlayan ve yeterli sayıda olmayan çalışmalardan elde edilen bulgular, öğretim yöntemlerinin genellikle yetersiz bulunduğunu, öğrencilere araştırma bilgi ve becerilerinin yeterli ve etkin düzeyde kazandırılmadığını göstermektedir (Alkan ve Kurt, 2007:85-86).

Doğanay ve Sarı'nın yapmış olduğu çalışmada; ilköğretimdeki öğretmenlerin kendi eğitim felsefelerine ilişkin algıları incelendiğinde, hem sınıf hem de branş öğretmenlerinin benimsediği eğitim felsefesinin en yüksek oranda “deneycilik” olduğu görülmektedir. Aynı çalışmada; öğrenme-öğretme ortamının, inceleme ve araştırmaya yöneltici, yaparak yaşayarak öğrenmeye elverişli olması gerektiğini, deneyselci felsefeyi savunan öğretmenlerin %10'u, araştırmaya katılan tüm öğretmenlerin %9'u düşünmektedir (Doğanay ve Sarı, 2003:330).

Yapılan çalışmalarda öğrenmenin en iyi yolunun öğrenme sürecine katılarak gerçekleştiği ortaya koyulmuştur. Çünkü öğrenme sürecine katılma, etkin olarak araştırmayı incelemeyi, bir ürün olarak bilgiye değil bilgi üretme ve yapılandırma sürecine odaklanmayı gerektirdiğinden öğrenenler kendi deneyimlerinden anlam çıkarmayı, problem olarak ortaya çıkan durumu çözmeyi öğrenmektedirler (Demirtaş ve Doğanay, 1997'den aktaran Doğanay, 2007:295).

Trigwell ve arkadaşlarının (1999) yaptıkları, öğretmenlerin öğretim yaklaşımlarına ilişkin doğrudan öğretmenlerin beyanına dayanan bir çalışmada; öğretim yaklaşımını bilginin aktarımı veya öğretmen odaklı tanımlayan öğretmenlerin öğrencilerinin, genellikle dışsal güdülenmeye sahip, kitaplar ve derslerde verilen bilgileri sorgulamaksızın kabul

eden, ezberlemeye yoğunlaşan nitelikte olduğu ortaya koyulmuştur. Ayrıca; yüksek içsel güdülenmeye ve düşük dışsal güdülenmeye sahip öğrencilerin ise, eleştirel düşünmeye yönelik araştırma odaklı etkinlikler sunan öğretmenlerin öğrencileri oldukları görülmüştür (Ak, 2010:704).

Boewer, yaptığı bir çalışmada, sınıfta uygulanan ezbere dayalı öğretim yöntemi yerine sorun çözmeye ve düşünmeye dayalı yöntem uygulamış ve öğrencilerin başarı ortalamalarının %60,7'den %72,9'a yükseldiğini, bununla birlikte 100 üzerinden 80 ve daha yüksek not alan öğrencilerin oranında % 2'den %31'e artış tespit etmiştir (Boewer, t.y.'den aktaran Doğanay, 2007:284).

Ersoy ve Çengelci (2008), yaptıkları çalışmada Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının bir araştırma deneyimine ilişkin görüşlerini ortaya koymuştur. Bu araştırmanın bulguları ve sonuçlarından bazıları şunlardır:

1. Öğretmen adaylarının tamamı araştırma süreçlerini bilmeleri ve mesleki yaşamlarında uygulamaları gerektiğini vurgulamıştır.
2. Öğretmen adayları bilimsel araştırma bilgilerini öğrencilerin araştırma becerilerini geliştirmede, karşılaştıkları sorunları çözmeye, öğrencilerin bireysel özelliklerini tanımada ve eğitim öğretim sürecini buna göre düzenlemede ve öğretmenlik mesleğini ilgilendiren araştırmaları anlamada yararlanabileceklerini düşünmektedir.
3. Öğretmen adaylarının çoğu, araştırma sürecini yaparak ve yaşayarak öğrendiklerini, verimli ve faydalı olduğunu aynı zamanda zor bir süreç olduğunu ifade etmiştir.
4. Öğretmen adaylarının tamamı araştırma süreçlerini öğrendiklerini vurgulamıştır.
5. Öğretmen adayları, araştırma sürecinde araştırmaya yapmaya istekli olduklarını, araştırmacı kimliğe büründüklerini ve araştırmalara ilişkin olumlu tutumlar geliştirdiklerini söylemiştir.
6. Öğretmen adayları, araştırma sürecinde yorum yapma becerilerinin geliştiğini, nesnel bakış açısı kazandıklarını ve iletişim becerilerinin geliştiğini belirtmiştir.

7. Öğretmen adayları, araştırma sürecinde zaman yetersizliği ve grup çalışmasında bireysel sorunlar yaşadıklarını belirtmiştir.
8. Öğretmen adayları araştırma sürecini; verimli, farklı, zevkli, zor ve yorucu buldu.
9. Öğretmen adayları, araştırma süreçlerini yaparak yaşayarak öğrenmiştir.
10. Öğretmen adayları araştırmacı kimliğini keşfetmiş ve araştırmalara katılım konusunda daha olumlu tutumlar geliştirmiştir.
11. Öğretmen adayları, araştırma sürecinin başarılı bir biçimde tamamlanması için etkili rehberlik yapılmasını önermiştir.
12. Öğretmen adayları, öğretmenlerin mesleki alanda yeni bilgileri edinebilmek, öğrencilerini daha iyi tanıyabilmek, mesleki alanda karşılaştıkları sorunları çözebilmek ve öğrencilerine araştırma becerisi kazandırabilmek için araştırma yöntemlerini bilmeleri ve araştırma yapmaları gerektiğini düşünmektedir.
13. Öğretmen adaylarının gerçekleştirdikleri araştırma sürecinde sonra, araştırmalara katılma ve araştırma yapma konusunda olumlu tutumlar geliştirmiştir.
14. Öğretmen adayları araştırmacı kimliği kazanmıştır (Ersoy ve Çengelci, 2008: 523-537).

Öztaş ve Turan, ilköğretim 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi tarih ünitelerinin işlenişinde öğretmenlerin kullandıkları öğretim yöntemlerini belirlemek ve yöntem çeşitliliğine gidilememe sebeplerini tespit etmek amacıyla yaptıkları araştırmada, öğretmenlerin “evet” ve “kısmen” şeklinde verdikleri bazı yanıtların oransal toplamı şöyledir: Öğretim yöntemlerinde çeşitliliğe gidilememe nedenlerinden “ilgili araç-gereç yok” % 75,6, “ilgili araç-gereci kullanamıyorum” % 47,7, “programın yoğun olması” % 54,6, “sınıfların kalabalık olması” % 56,9, diğer bölümünde ise “gezi-gözlem konusundaki yasal prosedürler ve sorumluluk almaktan kaçınma” %41,7’dir. Öğretmenler, anlatım, soru-cevap, problem çözme, gösteri, gezi-gözlem, rol oynama, örnek olay incelemesi, grup tartışması yöntemlerini değişen oranlarda kullanmaktadırlar. “Öğretmenler, öğrencilere göre soru-cevap, problem çözme, gösteri, gezi-gözlem, rol oynama, örnek olay ve grup tartışması yönteminin daha fazla gerçekleştiği görüşündedir.” Araştırmanın öneriler kısmında, gezi-gözlem yönteminin yıllık programlarla zorunlu hale getirilmesi, öğretmenlerin öğretim yöntemleri hakkında bilgilendirilmesi, rehber kitaplar hazırlanması

ve bu yöntemleri uygulamalarının sağlanması ve tarih öğretiminde konulara uygun öğretim yöntemlerinin kullanılmasına ilişkin öğretmen ve öğrenciler üzerinde daha farklı araştırmalar yapılmasının önerilmesi dikkat çekmektedir (Öztaş ve Turan, 2009:920,928-929).

Yapılan araştırmalarda öğretmenler tarafından, problem çözmenin çok yararlı olduğunun düşünülmesine rağmen öğretmenlerin bir kısmı problem çözme yöntemini veya uygulamasını yeteri kadar bilmedikleri için uygulamamaktadır (Köken, 2002:61). Köken'in yaptığı araştırmada elde ettiği bulgulara dayanarak problem çözme sürecinin etkili bir şekilde kullanılabilmesi için sunduğu önerilerden bazıları şunlardır (Köken, 2002:62) :

1. Bilimsel düşünmenin gerekli olduğuna inanılmalıdır.
2. Öğrencilerin problemi hissetmeleri ve anlamaları önemli olup öğretmen mutlaka rehber olmalıdır.
3. Öğrencilerin probleme yoğunlaşmaları sağlanmalıdır.
4. Probleme çözümüne ilişkin olarak benzer problemlerin çözümleri ve deneyimlerden faydalanılmalıdır.
5. Problem, öğrenci seviyesine uygun biçimde sunulmalıdır.

Öğretmenlerin tarih derslerinde kullandıkları yöntem ve teknikler hakkında yapılan araştırmadan elde edilen bulgulara göre en çok kullanılan yöntem ve teknikler şunlardır: Soru-cevap (%30), anlatım (%24,6), tartışma (%15), beyin fırtınası (%10,9), drama (%6,8)'dir. Aynı araştırmada; tarih derslerinde en sık karşılaşılan problemler ise ezber yapma (%20,5), kitap okumama (%15), tarih derslerine olan ilgisizlik (%12,3), gündemi takip etmeme (%9,5) şeklinde sıralanmıştır (Demircioğlu, 2009c:235).

Yapılan bir araştırmada; tarih dersinde öğrencilerin not almasının tarih başarısını ve bilgileri hatırd tutma düzeyini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır (Çetingöz ve Açıkgöz, 2009:593-594).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ARAŞTIRMANIN DESENİ VE METODOLOJİSİ

3.1. Bilim ve Bilimsel Araştırma

Yaşamımızı kolaylaştıran en temel unsur olan bilim hakkında farklı tanımlar bulunmaktadır. Bunların bir kısmı aşağıdaki gibidir (Al, 2010:71) :

1. “Evrenin veya olayların bir bölümünü konu olarak seçen, deneye dayanan yöntemler ve gerçeklikten yararlanarak yasalar çıkarmaya çalışan düzenli bilgilerdir.”
2. “Genel geçerlik ve kesinlik nitelikleri gösteren yöntemli ve dizgisel bilgilerdir.”
3. “Belli bir konuyu bilme isteğinden yola çıkan, belli bir amaca yönelen bir bilgi edinme ve yöntemli araştırma sürecidir.”
4. “Realitenin incelenmesi, anlaşılması, açıklanması sürecinde insanın algı ve gözlem vasıtalarını kullanarak çeşitli yöntemlerle ürettiği ve sistemleştirdiği bilgiler bütünüdür.”
5. “Gözlem yoluyla ve gözleme dayalı akıl yürütme yoluyla önce dünyaya ilişkin olguları sonra bu olguları birbirine bağlayan yasaları bulma çabasıdır.”

Bu farklı tanımları değişmez bir niteliğe bürümek yerine Karasar, bilimi, geçerliliği kabul edilmiş sistemli bilgiler bütünü olarak tanımlamakla yetinilebileceğini ifade etmektedir (Karasar, 2008:8).

Bilimin üç temel işlevinden söz etmek mümkündür: Bunlar; anlama, açıklama ve kontrol. Bu işlevler ele alındığında; “insanoğlunun kendisini ve çevresini tanıyarak etkileyebilme isteğinin karşılanmasına yönelik” olduğu görülmektedir (Karasar, 2009:1).

Bilimsel bilginin temel nitelikleri; olgusal, sistemli, akılcı, genelleyci, evrensel, birikimli, kayıtlı, sağlam fakat görelî bilgi olması şeklinde sıralanabilir (Karasar, 2008:12).

Bilimi geliştiren kuramlar, bilimsel araştırmalarda ulaşılan, üretilen yeni bilgilerin en üst düzeyde olanlarıdır (Karasar, 2008:9). Bilimsel araştırmalar; bilim ve teknoloji alanlarında yeni bilgiler edinilmesi, bu bilgilere dayalı olarak gelişme kaydedilmesi, problemlerin çözümlerinin bulunması ve toplumsal gelişmeye katkı sağlanması açısından son derece önemlidir. Bu anlamda bilimsel araştırma; “araştırma probleminin çözümü için gerekli verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve bulguların yorumlanması” olarak tanımlanabilir. Geniş kapsamda ele alındığında araştırma; “bilginin bulunması, geliştirilmesi ve gerçeğe uygun olup olmadığının kontrol edilmesi için harcanan çaba”dır (Eroğlu ve Köktan, 2008:6-9).

3.2. Metod ve Metodoloji

Olgusal nitelikli problem çözme ve bilimsel bilgi üretme; bilinen ve belli süreçleri olan bilimsel yöntemle gerçekleştirilir (Karasar, 2008:12). En güvenilir bilgi edinme yöntemi olan bilimsel yöntemin özellikleri; açık-seçik, denetlenebilir, yansız, eleştirici, düzeltici, seçici, deneyici ve duyarlığı yüksek olması şeklinde sayılabilir. Mantıklı düşünme ve doğru analiz araçlarını kullanmaya dayanan bilimsel araştırma yöntemi, yararlanılan bilgi ve belgelerin, hipotezleri ve ortaya koyulan durumları doğrulayıp doğrulamadığını göstermenin yoludur (Yıldız ve Özen, 2006:7). Ayrıca bilimsel yöntem belli sayıtlılara, varsayımlara da dayalı olabilmektedir. Olgular dünyası içinde meydana gelen olaylar arasında sebep-sonuç ilişkileri bulunmakta; bunlar bilimsel gözlemci tarafından ele alınmaktadır (Karasar, 2009:2).

3.3. Araştırmalarda Nitel ve Nicel Yaklaşımlar

Araştırmalar, genel anlamda nitel ve nicel araştırmalar olarak ele alınabilir. Bu ayırım varsayım, amaç, yaklaşım ve araştırmacının rolündeki farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Nicel araştırmalarda gerçeklik nesnelken asıl olan yöntemdir. Değişkenler kesin sınırlarıyla saptanabilmesi ve bunlar arasındaki ilişkilerin ölçülmesi mümkündür. Olay ve olgulara dışarıdan bakan araştırmacı nesnel bir tavır geliştirmektedir.

Nicel araştırmalarda amaç genelleme, tahmin ve nedensellik ilişkisini açıklamadır. Yaklaşımda kuram ve denence ile başlangıç yapılır. Deney, manipölasyon ve kontrol mekanizmalarının ardından standardize edilmiş veri toplama araçlarının kullanımı gündeme gelir. Parçaların analizi yapıldıktan sonra, uzlaşma ve norm arayışı devreye girer ve veri sayısal göstergelere indirgenir. Tüm sölrete araştırmacı, olay ve olguların dışında olup yansız ve neseldir. Nitel araştırmalara bakıldığında gerçeklik oluşturulduğu gölölür. Asıl olan çalışma durumu olup değişkenler karmaşık ve i içe geçmiş olduğundan bunlar arasındaki ilişkileri ölçmek zordur. Nitel araştırmada amaç, derinlemesine betimleme, yorumlama ve aktölrlerin bakış açılarını anlamaya yölneliktir. Yaklaşım ise kuram ve denence ile son bulmakla birlikte, nitel araştırma kendi bütönlüğü içinde ve doğaldır. Burada araştırmacının kendisinin de veri toplama aracı olması gündeme gelmektedir. Ölrintölrlerin ortaya çıkarılması, çokluluk ve farklılık arayışı, verinin derinliği ve zenginliği içinde betimlenmesi sölz konusudur. Araştırmacı, olay ve olgulara dâhil olan öznele bakış açısına sahip ve empatik bir rol üstlenmektedir (Yıldırım ve şimşek, 2008:49).

Araştırmalarla ilgili başka sınıflandırmalar da yapılmaktadır. Bu sınıflandırmalar, araştırmaların yapıldığı alan, yer adlarına göre olabildiği gibi verilerin niteliğine, araştırmanın amacına göre de yapılabilmektedir. Genel olarak sınıflandırıldığında karşımıza, temel araştırmalar, kuram geliştirmeye yölnelik bilgi üretmeye; uygulamalı araştırmalar, temel araştırmalarla elde edilen bilginin uygulamaya aktarılmasına, aksiyon araştırmaları, uygulamadaki pratik sorunların, uygulayıcılarının da katılarak özölmesine yölnelik iken tarihsel araştırmalar, “Ne idi?”, betimsel araştırmalar “Nedir?”, deneysel araştırmalar “Neden?” sorularına cevap aramaktadırlar (Karasar, 2008:23).

3.4. Eğitim Bilimlerinde Kullanılan Araştırma Yöntemleri

Bir araştırma yapabilmek için belli bir yöntemin izlenmesi şarttır. İzlenecek yöntem belli basamaklardan oluşmaktadır. Eğitim bilimlerinde yapılan bir araştırmada planlama, diğer tüm araştırmalarda olduğu gibi çok önemli bir basamaktır ve araştırma için izlenen yöntemin ilk adımını teşkil etmektedir. Planlama kapsamında, konuyla ilgili kaynakların taranması, amaçların ayrıntılı olarak sıralanması ve yöntemin niteliğinin belirlenmesi gerekmektedir. Ardından ölçek veya anketin geliştirilmesi, örneklemenin yapılması, verilerin toplanması ve işlenmesi, elde edilen bulguların yorumlanması basamakları

gelmektedir. Araştırma raporunun hazırlanmasıyla araştırmaya son nokta koyulmuş olmaktadır (Karasar, 2008:35-36). Tarihsel araştırma yöntemi, betimleyici araştırma yöntemi, deneysel araştırma yöntemi eğitim bilimlerinde genel olarak kullanılan üç araştırma yöntemidir. Bunlardan betimleyici araştırma yönteminin; survey (tarama) araştırması, özel durum araştırması, geliştirme araştırmaları, karşılaştırma araştırmaları, etnografik araştırmalar, değerlendirme araştırmaları ve aksiyon araştırması olarak çeşitleri bulunmaktadır (Verma ve Mallick, 1999'dan aktaran Ekiz, 2003:19-20).

3.5. Araştırmanın Yöntemi ve Veri Toplama Teknikleri

Karasar'a göre; araştırma, temelde, bir arama, öğrenme, bilinmeyeni bilinir yapma, karanlığa ışık tutma, kısaca aydınlanma sürecidir; mevcut durumdan özlenen duruma geçebilmek için gerekli kararları almada zorunlu olan verileri toplayıp değerlendirmedir (Karasar, 2008:17).

3.5.1. Araştırmanın Yöntemi

Yapılan bu araştırmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Betimsel tarama yönteminde mevcut durumun ne olduğuna ışık tutulmaya çalışılmaktadır. Burada betimsel tarama yönteminin kullanılmasının sebebi, araştırmanın amacına ve belirlenen problem durumlarının aydınlatılmasına uygun olmasıdır. Araştırmada, tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkındaki görüşleri ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda mevcut durumum betimlenmesi, konuyla ilgili durumun ne olduğu, konuyla ilgili neler yapılabileceği açıklanmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla burada kullanılması en uygun yöntemin; konu, amaç ve problem durumları göz önüne alındığında, betimsel tarama yöntemi olduğu görülmektedir.

3.5.2. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Konu, amaç ve problem durumlarının niteliği doğrultusunda kullanılmasına karar verilen betimsel tarama yönteminin iki önemli ve bu araştırmanın içeriğine uygun veri toplama aracı olarak anket ve mülakat kullanılmıştır.

3.5.2.1.Anket

Araştırılan konu hakkında bireylerin düşüncelerini öğrenmek için sorulan sorulardan oluşan bir veri toplama aracıdır. Anketi oluşturan sorular, açık uçlu sorulabildiği gibi liste halinde, kategori halinde, sıralama biçiminde, derecelendirme şeklinde ve şebeke halinde sorulabilmektedir (Çepni, 2005:85-86).

3.5.2.2.Mülakat

Mülakat diğer bir adıyla görüşme, insanların düşüncelerini, duygularını, tutumlarını ve genel anlamda davranışlarını yönlendiren faktörleri ortaya çıkarmayı sağlayan bir veri toplama aracı olarak tanımlanabilir. Yapı bakımından; yapılandırılmış, yarı-yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüş metodu olarak üçe ayrılmaktadır (Ekiz, 2003:61-62).

3.5.3.Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evreni, 2010-2011 öğretim yılında Uşak il merkezi ve tüm ilçelerinde bulunan ortaöğretim kurumlarında görev yapan tarih öğretmenlerinden oluşmaktadır.

3.5.4.Araştırmanın Örnekleme

Araştırmada uygulanan anketin evrenin tümüne uygulanması hedeflenmişti. Ancak, evrenin tamamına yani 76 tarih öğretmenine ulaşılmasına rağmen anket yanıtlamayı reddeden 14 tarih öğretmeninden anket verisi sağlanamamıştır. Mülakat ise araştırma evreninden rastgele olarak seçilen 32 tarih öğretmenine uygulanmıştır. Tarih öğretmenlerinden bazıları hem anket hem de mülakat uygulamasına katılırken bazıları ise yalnızca anket veya yalnızca mülakat uygulamasına katılmayı kabul etmiştir.

3.5.5.Araştırmanın Pilot Çalışması

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının geçerlilik ve güvenilirliğini arttırmak amacıyla pilot çalışmalar yapılmıştır. Hazırlanan anket ve mülakat formları hakkında görüş almak için bir uzman görüşü formu tasarlanmıştır. Bu uzman görüşü formu

aracıyla hem anket hem de mülakat formundaki sorularla ilgili 7 akademisyenden görüş alınmıştır. Bu görüşler doğrultusunda yeniden düzenlenen anket ve mülakat formları ile, evren içinde rassal olarak seçilen 5 tarih öğretmenine uygulama yapılmıştır. Yapılan uygulamalarda alınan dönütler doğrultusunda anlaşılmayan noktalar düzeltilerek anket ve mülakat formlarına son şekilleri verilmiştir. Araştırmanın pilot çalışması 2010-2011 öğretim yılının ikinci yarıyılı içerisinde yapılmıştır.

3.5.6. Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi

Araştırmada veri toplama aracı olarak, anket ve mülakat formları kullanılmıştır. Bu formlar ile sorulan sorular büyük ölçüde birbirine paralel hazırlanmıştır. Paralel sorular dışında, farklı sorulara da yer verilmiştir.

3.5.6.1. Araştırmada Kullanılan Anketin Geliştirilmesi

Araştırma kullanılan anket formu; kişisel bilgi formu ve dört bölümden oluşmaktadır. Kişisel bilgi formunda cinsiyet, öğretmenlik mesleğinde çalışma süresi, mezuniyet durumu, çalışılan kurum türü şeklinde kapalı uçlu sorular yer almaktadır. Kişisel bilgi formunda yer alan bu 4 soru dışında; anket toplam 18 sorudan oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde sorulan 7 soru tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkında bilgi düzeylerini belirlemek, ikinci bölümde sorulan 3 soru tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile ilgili tutumlarını belirlemek, üçüncü bölümde sorulan 5 soru tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama düzeylerini belirlemek, dördüncü bölümde sorulan 3 soru tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştıkları güçlükleri belirlemek amacıyla sorulmuştur. Bu dört bölümde sorulan soruların tamamı açık uçlu sorulardan meydana gelmiştir. Literatür taramasına dayalı olarak oluşturulan sorular uzman görüşü alınıp pilot çalışma yapıldıktan sonra ilgili düzeltmeler yapıp Uşak İl Milli Eğitim Müdürlüğü izni alınarak katılımcılara uygulanmıştır. Açık uçlu nitelikteki anket, 2010-2011 eğitim-öğretim yılı ikinci yarıyılında uygulanmıştır. Anketler, tarih öğretmenlerine elden teslim edilmiş, daha sonra elden teslim alınmıştır. Katılımcı öğretmenlerin kendi görüşleri doğrultusunda sorulara yazılı olarak cevaplar verilmiştir.

3.5.6.2.Araştırmada Uygulanan Mülakatın Geliştirilmesi

Mülakat formunda toplam 16 soru bulunmaktadır. Bunlar dışında, hazırlayıcı soru niteliğinde kişisel bilgi edinmek amacıyla tarih öğretmenlerine, öğretmenlik mesleğinde çalışma süresi, mezuniyet durumları da sorulmuştur. Mülakat formu da anket formu gibi dört bölümden oluşmaktadır. Mülakat formunun birinci bölümünde sorulan 8 soru tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkında bilgi düzeylerini belirlemek, ikinci bölümde sorulan 3 soru tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile ilgili tutumlarını belirlemek, üçüncü bölümde sorulan 3 soru tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama düzeylerini belirlemek, dördüncü bölümde sorulan 2 soru tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştıkları güçlükleri belirlemek amacıyla sorulmuştur. Bu sorulara verilen cevaplar doğrultusunda tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkındaki görüşleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Mülakat formu yarı yapılandırılmış olup 2010-2011 eğitim-öğretim yılı ikinci yarısında örnekleme uygulanmıştır. Mülakat uygulamalarında ses kaydedici cihaz kullanılmıştır. Bunun yanı sıra ses kaydı alınmasını istemeyen öğretmenler için not alma yöntemi kullanılmıştır.

3.5.7.Verilerin Analizi

Hem anket hem de mülakat formları aracılığıyla oluşturulan veri seti analiz edilerek elde edilen bulgular, harmanlanarak sonuçlar kısmında yansıtılmıştır.

3.5.7.1.Anketin Analizi

Araştırmada, tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkındaki görüşlerini öğrenmek amacıyla kullanılan anket, Uşak ili ortaöğretim kurumlarında çalışan 64 tarih öğretmenine uygulanmıştır. Kişisel bilgi formu kısmı haricindeki anket sorularının tamamı açık uçlu olarak sorulmuştur. Sorulara verilen cevapların, öncelikle anlamlı ya da anlamsız olup olmadığına dikkat edilmiştir. Sorunun anlamlı olması, soruda sorulan temayla ilgili cevap verilmesiyle bağlantılı olarak değerlendirilmiştir. Katılımcı soruya, soruyla ilgisi olmayan biçimde cevaplar verdiğinde verilen cevapların tamamı veya bir kısmı anlamsız olarak nitelendirilmiştir. Anlamsız

olarak nitelendirilen cevaplar veri analizinin dışında bırakılmıştır. Veri analizine dâhil edilen tüm anlamlı cevaplar; benzerlik, farklılık ya da sıklıklarına göre kategorilendirilmiştir. Ayrılan kategorilerin bazıları birleştirilerek veya düzenlenerek yeni geldiğinde üst kategoriler oluşturulmuştur. Sorulara cevap verilip verilmeme durumu, verilen cevapların anlamlı ya da anlamsız olma durumu ve anlamlı cevaplardan elde edilen kategoriler tablolar halinde yansıtılmıştır. Bu tablolar aracılığıyla yüzde ve frekans dağılımları yansıtılmıştır. Katılımcılar bazen birden fazla görüş bildirmiş olup bunlardan anlamlı olanların tamamı veri analizinde dâhil edilmiştir. Kişisel bilgi formu hariç, açık uçlu anket formu 18 soru ve 4 bölümden oluşmaktadır. Bu sorular sırasıyla ve bölüm bölüm analiz edilmiştir. Veri analizine çalışma evreninin niteliğini yansıtan ve kişisel bilgi formundan elde edilen verilerin analiziyle başlanmıştır. Soruların analizinde, yer yer, katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevaplardan aynen alıntılar yapılmıştır. Elde edilen bulgular, ilgili literatür doğrultusunda yorumlanmıştır.

3.5.7.2.Mülakatın Analizi

Araştırmada anketin yanı sıra, tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkındaki görüşlerini daha derinlemesine öğrenmek ve anketten elden edilen verilerin güvenilirliğini karşılaştırmak amacıyla yarı yapılandırılmış mülakat uygulanmıştır. Zira, katılımcılarla birebir iletişim kurulduğundan, ilave sorular sorma, mimik ve tutumları gözleme şansı olduğundan derinlemesine bilgi elde etmek kaçınılmazdır. Ayrıca bu sayede soruların tamamı cevaplandırılmış oldu. Ancak; ara sorularla desteklenen ve açıklanmasına çalışılan bazı sorulara katılımcı öğretmenler yine ilgisiz bazı cevaplar vermişlerdir. Bunun nedeninin, katılımcıların ilgili sorunun cevabı bilmemesine rağmen bunu itiraf etmemesi, farklı fikirler söyleyerek soruyu geçiştirmeye çalışmasından kaynaklandığı gözlemlenmiştir. Dolayısıyla sorular anket analizinde izlenen yola benzer şekilde cevaplar, anlamlı ve anlamsız olarak ayıklanmıştır. Yalnızca anlamlı cevaplar analize dâhil edilmiştir.

Sorulara verilen cevaplar, ses kayıt cihazı ve not alma yöntemi kullanılarak kaydedilmiştir. Ses kayıt cihazında kayıtlı olan her bir mülakat ayrı ayrı ve her ayrıntısına kadar yazılarak transkripte edilmiştir. Yazılı doküman haline getirilen kayıtlar, mülakat formundaki soruların sırasını takip edecek şekilde bir bir analiz edilmiştir. Verilen

cevapların anlamlı ya da anlamsız olma durumu ve anlamlı cevaplardan elde edilen kategoriler tablolar halinde yansıtılmıştır. Bu tablolar aracılığıyla yüzde ve frekans dağılımları yansıtılmıştır. Katılımcılar bazen birden fazla görüş bildirmiş olup bunlardan anlamlı olanların tamamı veri analizine dahil edilmiştir. Mülakat formu 16 soru ve 4 bölümden oluşmaktadır. Bu sorular sırasıyla ve bölüm bölüm analiz edilmiştir. Veri analizine çalışma evreninin niteliğini yansıtan kişisel bilgilerin analiziyle başlanmıştır. Soruların analizinde, yer yer, katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevaplardan aynen alıntılar yapılmıştır. Elde edilen bulgular, ilgili literatür doğrultusunda yorumlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde anket ve mülakattan elde edilen veri seti analiz edilerek bulgular ortaya konulmuştur. Hem anket hem de mülakattan elde edilen bulgular tablolar halinde gösterilmek suretiyle ayrı başlıklar altında açıklanmıştır.

4.1. Anketten Elde Edilen Bulgular

Anketin ilk kısmını oluşturan kişisel bilgi formundaki bilgiler frekans ve yüzde oranı içeren tablolar halinde gösterilerek incelenmiştir. Ardından anketi oluşturan 4 bölümdeki açık uçlu sorulara verilen cevaplar için kategoriler oluşturularak yine tablolar halinde gösterilerek değerlendirilmiştir.

4.1.1. Kişisel Bilgi Formundan Elde Edilen Bilgiler

Anketin ilk kısmında yer alan kişisel bilgi formunda; cinsiyet, öğretmenlik mesleğinde çalışma süresi, mezuniyet durumu, çalışılan kurum türüne yönelik bilgiler yer almaktadır. Bu bilgiler tablolar halinde aşağıdaki biçimdedir:

Tablo 2: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyetini Gösteren Tablo

Cinsiyet	Frekans	Yüzde (%)
Kadın	20	31,25
Erkek	44	68,75
Toplam	64	100

Araştırmanın evrenini; 21 kadın, 55 erkek olmak üzere toplam 76 öğretmen oluşturmaktadır. Tüm tarih öğretmenleriyle görüşülmesine rağmen anket sorularına cevap vermeyi kabul eden öğretmen sayısı yukarıdaki tablodan görüldüğü üzere 20 kadın, 44 erkek öğretmen olmak üzere toplam 64 tarih öğretmenidir. Anket sorularına cevap vermeyi reddeden kadın tarih öğretmeni sayısı 1 iken, erkek tarih öğretmeni sayısı 11'dir. Bu 12 tarih öğretmeninden veri sağlanamadığı için tablolar ve analizlerde yer verilmemiştir.

Tablo 3: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğinde Çalışma Süresini Gösteren Tablo

Çalışma Süresi	Frekans	Yüzde (%)
0-5 yıl	7	10,94
6-10 yıl	14	21,88
11-15 yıl	14	21,88
16-20 yıl	11	17,18
21 yıl ve üzeri	18	28,12
Toplam	64	100

Öğretmenlik mesleğinde 21 ve üzeri yıl tecrübesi olan en tecrübeli tarih öğretmenleri araştırma evreninde % 28,12 oranla en büyük paya sahipken öğretmenlik mesleğine yeni başlayan diye nitelendirebileceğimiz 0-5 yıl tecrübeye sahip öğretmenlerin, % 10,94 oranla evrende en küçük paya sahip olduğu söylenebilir. Bunlar dışında; çalışma süresi 6-10 yıl olan öğretmenlerin oranı % 21,88; 11-15 yıl olan öğretmenlerin oranı %21,88 ve 16-20 yıl çalışma süresine sahip öğretmenlerin oranı %17,18'dir.

Tablo 4: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mezuniyetini Gösteren Tablo

Mezuniyet	Frekans	Yüzde (%)
Eğitim Enstitüsü	3	4,69
Eğitim Fakültesi	28	43,75
Fen-Edebiyat Fakültesi	22	34,38
Tezsiz Yüksek Lisans	6	9,37
Tezli Yüksek Lisans	4	6,25
Doktora	1	1,56
Toplam	64	100

Tarih öğretmenlerinin eğitim durumlarını ortaya koymak amacıyla kişisel bilgi formunda mezuniyet durumu kısmına yer verilmiştir. Elde edilen verilere göre öğretmenlerin 28'si % 43,75 oranla Eğitim Fakültesi mezunudur. Eğitim Fakültesi mezunu tarih öğretmenleri, evrende en büyük yüzde oranına sahiptir. Bu oranın ardından; % 34,38 ile Fen-Edebiyat Fakültesi mezunları, % 9,37 ile Tezsiz Yüksek Lisans mezunları, % 6,25 oran ile Tezli Yüksek Lisans mezunları, % 4,69 oran ile Eğitim Enstitüsü mezunları ve en düşük oran olan % 1,56 ile Doktora mezunları gelmektedir.

Tablo 5: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Çalıştıkları Eğitim Kurumunun Türünü Gösteren Tablo

Çalışılan Kurum Türü	Frekans	Yüzde (%)
Genel Lise	13	20,31
Meslek Lisesi	15	23,44
Anadolu-Fen Lisesi	22	34,38
Özel Lise	3	4,69
Diğer	11	17,18
Toplam	64	100

Ankette yer alan kişisel bilgi formundan tarih öğretmenlerinin çalıştıkları kurum türlerine yönelik kısma verilen cevaplardan elde edilen veriler yukarıdaki tabloda görülmektedir. Buna göre; Genel Lise türünde 13, Meslek Lisesi türünde 15, Anadolu-Fen Lisesi türünde 22, Özel Lise türünde 3, Diğer kurum türlerinde 11 tarih öğretmeni görev yapmaktadır. Çalışılan kurum türü bazında tarih öğretmenlerinin en yüksek oran olan % 34,38 ile Anadolu-Fen Lisesi türündeki kurumlarda görev yaptığı görülmektedir. Bunu, % 23,44 ile Meslek Lisesi, % 20,31 oranla Genel Lise, % 17,18 oranla diğer ve en düşük oran olan % 4,69 ile Özel Lise izlemektedir.

Kişisel bilgi formundan elde edilen bulgulara göre; erkek katılımcı sayısı 44 (%68,75), 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan katılımcıların sayısı 18 (%28,12), Eğitim Fakültesi mezunu katılımcıların sayısı 28 (%43,75) ve Anadolu-Fen liselerinde çalışan katılımcıların sayısı 22 (% 34,38) ile en fazla sayı ve yüzdeye sahip olup çalışma grubunun niteliğinde öne çıkan unsurları göz önüne sermektedir. Çalışma grubunda en düşük paya sahip unsurlar ise şu şekilde sıralanabilir: Kadın katılımcı sayısı 20 (% 31,25), 0-5 yıl arası

hizmet süresi olan katılımcı sayısı 7 (% 10,94), doktora mezunu katılımcı sayısı 1 (% 1,56), özel liselerde çalışan katılımcı sayısı 3 (% 4,69)'tür. O halde; Anadolu-Fen liselerinde çalışan Eğitim Fakültesi mezunu deneyimli erkek öğretmenlerin çalışma grubunun profilinde ağırlıklı bir görüntüye sahip olduğu söylenebilir.

4.1.2. Anketin Birinci Bölümünden Elde Edilen Bulgular

Birinci alt problem; “Tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkında bilgi düzeyi nedir?” şeklindedir. Bu alt probleme yönelik olarak anketin birinci bölümünde, tarih öğretmenlerine 7 soru yöneltilmiştir. Sorulardan elde edilen bulgular aşağıdaki biçimde değerlendirilmiştir:

Tablo 6: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisine Yönelik Almış Oldukları Eğitim Düzeyini Gösteren Tablo

Cevap Türleri	Frekans	Yüzde (%)
Aldım	28	43,75
Almadım	36	56,25
Toplam	64	100

Araştırma kapsamında hazırlanan anketin birinci bölümünün ilk sorusu, katılımcıların; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile ilgili herhangi bir eğitim alıp almadıkları ve eğer eğitim alınmışsa niteliğinin ne olduğuna yöneliktir. Katılımcıların tamamı bu soruyu yanıtlamıştır. Buna göre; katılımcıların % 43,75'i konuyla ilgili eğitim aldıklarını ifade ederken, % 56,25'i konuyla ilgili eğitim almadıklarını belirtmiştir. Konuyla ilgili eğitim almayan katılımcılar, soruya; açıklamalı cevap vermek yerine “hayır, almadım” şeklinde kısa cevaplar vermiştir. Eğitim aldıklarını ifade eden katılımcıların verdiği açıklamalı cevaplara göre; söz konusu eğitimleri; lisans, yüksek lisans, formasyon ve hizmet içi kapsamında aldıklarını ifade etmişlerdir. Eğitim alan tarih öğretmenlerinin % 43'ü aldıkları eğitimin yetersiz veya yüzeysel olduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin çoğunluğunun araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkında herhangi bir eğitim almadıkları görülmektedir.

Tablo 7: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Tanımına Yönelik Verdikleri Cevapların Niteliğini Gösteren

Tablo

Cevapların Niteliği	Frekans	Yüzde (%)
Tamamen Doğru	7	10,94
Kısmen Doğru	23	35,94
Cevapsız	7	10,94
Yanılgı	17	26,56
Tamamen Yanlış	10	15,62
Toplam	64	100

Birinci bölümün ikinci sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tanımlar mısınız?” şeklinde sorulmuştur. Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi denilince ne anladıkları öğrenilmeye çalışılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevapların niteliğine göre; “tamamen doğru”, “kısmen doğru”, “cevapsız”, “yanılgı” ve “tamamen yanlış” şeklinde kategoriler oluşturulmuştur. Bu doğrultuda, birinci bölümün ikinci sorusuna, katılımcıların 7’si (%10,94) tamamen doğru, 23’ü (%35,94) kısmen doğru, 17’si yanılgı içeren cevaplar verirken 10’u (%15,62) tamamen yanlış cevaplar vermiştir. Bu soruya 7 katılımcı (%10,94) cevap vermemiştir. Görüldüğü üzere katılımcılar en yüksek % 35,94 oranla birinci bölümün ikinci sorusuna kısmen doğru cevap vermiştir.

İlk kategori olan “tamamen doğru” niteliğine sahip cevapları veren 7 katılımcının; 2’si kadın, 5’i erkek’tir. 4 katılımcının hizmet süresi 0-5 yıl arasında, 1 katılımcının hizmet süresi 6-10 yıl arasında, 1 katılımcının hizmet süresi 16-20 yıl arasında ve yine 1 katılımcının hizmet süresi 21 yıl ve üzerindedir. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 3’ü Eğitim Fakültesi, 3’ü Fen-Edebiyat Fakültesi, 1’i tezsiz yüksek lisans mezunudur. Çalışılan okulun türü bazında bakıldığında; katılımcıların 4’ü meslek liselerinde, 2’si Anadolu-Fen liselerinde çalışmaktayken 1’i diğer lise türlerinde çalışmaktadır. “Tamamen doğru” niteliğinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun erkek, 0-5 arasında hizmet yılı olan, daha çok meslek lisesinde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

Tamamen doğru niteliğinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden 0-5 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu, Meslek Lisesinde çalışmakta olan kadın öğretmen TÖ-9, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tanımı yaparken şu ifadeyi kullanmıştır: *“John Dewey tarafından geliştirilen öğrenci merkezli bir yaklaşımdır. Problem çözme basamakları kullanılır.”* 21 yılın üzerinde hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen liselerinde çalışan erkek öğretmen TÖ-27 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini; *“Araştırma ve inceleme yoluyla problem çözme, öğrencileri bilimsel araştırma yöntemlerine alıştırmaya yaklaşımıdır.”* şeklinde tanımlamıştır. 6-10 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen liselerinde çalışan erkek öğretmen TÖ-34, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkında; *“Bir tür problem çözme yaklaşımıdır. Öğrenci problemi tanımlar, hipotezler kurar, araştırarak çözümlere ulaşılır. Kişinin öğrenmeye etken olarak katıldığı öğrenme biçimidir.”* demiştir. 0-5 yıl hizmet süresi olan tezsiz yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen TÖ-38’in belirttiğine göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi, *“Gerçek hayatta ve okul hayatında çıkan ve çıkabilecek sorunları, problem çözme aşamalarına göre çözmeyi ve yaparak yaşayarak öğrenmeyi amaçlar.”* Hizmet süresi 0-5 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Meslek liselerinde çalışan erkek öğretmen TÖ-50’nin tanımına göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi, *“Problem çözme basamaklarını kullanarak bir sorunu ya da konuyu araştırarak ortaya çıkarmaktır.”*

İkinci kategori olan “kısmen doğru” niteliğine sahip cevap veren 23 katılımcının, 9’u kadın, 14’ü erkektir. Hizmet süresi; 0-5 yıl arasında olan 2 katılımcı, 6-10 yıl arasında olan 7 katılımcı, 11-15 yıl arasında olan 6 katılımcı, 16-20 yıl arasında olan 3 katılımcı, 21 yıl ve üzeri yıl olan 5 katılımcı bulunmaktadır. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 1’i Eğitim Enstitüsü, 13’ü Eğitim Fakültesi, 6’sı Fen-Edebiyat Fakültesi, 2’si tezsiz yüksek lisans, 1’i doktora mezunudur. Çalışılan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 4’ünün genel lisede, 6’sının meslek lisesinde, 7’sinin Anadolu-Fen liselerinde, 2’sinin özel liselerde, 4’ünün diğer lise türlerinde çalıştığı görülmektedir. “Kısmen doğru” niteliğinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun erkek, hizmet süresi 6-10 yıl arasında olan, daha çok Anadolu-Fen liselerinde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

Kısmen doğru niteliğinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden, hizmet süresi 6-10 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Meslek lisesinde çalışan kadın öğretmen TÖ-2, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini *“Öğrenci merkezli, öğretmenin yol gösterici olduğu, öğrencinin ilgisini çekebilen, konuyu varsayımlarla veri toplayarak sonuca ulaşmaya çalıştığı bir stratejidir.”* şeklinde tanımlamıştır. 6-10 yıl hizmet süresine sahip, doktora mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde görev yapan erkek öğretmen TÖ-16’ya göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi; *“Öğrenciyi kendi başına bir konuda nasıl araştırma yapabileceği konusunda bilgilendirir.”* Hizmet süresi 21 yılın üzerinde olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen TÖ-42, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini; *“Öğretim alacak olanın problem çözme yeteneğini kullanarak bir soruna çözü bulma anlayışıdır (eğitimidir.)”* şeklinde tanımlamıştır. Hizmet süresi 11-15 yıl olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen TÖ-47, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tanımı şu şekilde ifade etmektedir: *“Öğrencilerin, araştırma yapmalarını sağlayarak bilgiye nasıl ulaşacaklarını onlara öğretmektir.”* 0-5 yıl hizmet süresine sahip, Eğitim Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen TÖ-52’nin belirttiğine göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi; *“Bir problem karşısında öğrencinin veya bireyin araştırma yaparak özgün bir sonuca ulaşmasıdır.”* Hizmet süresi 11-15 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve özel lisede çalışmakta olan kadın öğretmen TÖ-57, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini *“Öğrenciyi araştırmaya, incelemeye, zihin yeteneklerini geliştirmeye ve daha iyi öğrenmeye sevk eden bir öğretim şeklidir.”* diyerek tanımlamıştır.

Üçüncü kategoride yer alan, cevap vermeyen 7 katılımcı öğretmenin 4’ü erkek, 3’ü kadındır. Hizmet süresi 6-11 yıl olan 1 katılımcı, 11-15 yıl olan 2 katılımcı bulunmaktayken bu soruya cevap vermeyenlerin çoğunluğunu oluşturan 4 katılımcının hizmet süresi ise 21 yılın üzerindedir. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında, cevap vermeyen 1 katılımcının Eğitim Enstitüsü, 2 katılımcının Eğitim Fakültesi, 3 katılımcının Fen-Edebiyat Fakültesi ve 1 katılımcının tezli yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Soruya cevap vermeyen katılımcı öğretmenlerin 2’si genel lisede, 1’i meslek lisesinde, 3’ü Anadolu-Fen Liselerinde ve 1’i diğer lise türünde görev yapmaktadır.

Dördüncü kategori olan “yanılıgı” niteliğine sahip cevapları veren 17 katılımcının, 2’si kadın, 15’i erkektir. Hizmet süresi; 0-5 yıl arasında olan 1 katılımcı, 6-10 yıl arasında olan 4 katılımcı, 11-15 yıl arasında olan 5 katılımcı, 16-20 yıl arasında olan 3 katılımcı, 21 yıl ve üzeri yıl olan 4 katılımcı bulunmaktadır. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 5’i Eğitim Fakültesi, 7’si Fen-Edebiyat Fakültesi, 2’si tezsiz yüksek lisans, 3’ü tezli yüksek lisans mezunudur. Çalışılan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 5’inin genel lisede, 3’ünün meslek lisesinde, 3’ünün Anadolu-Fen liselerinde, 1’inin özel lisede, 5’inin diğer lise türlerinde çalıştığı görülmektedir. “Yanılgı” niteliğinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun erkek, hizmet süresi 11-15 yıl arasında olan, Fen-Edebiyat fakültesi mezunu, daha çok genel liselerde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

Yanılgı şeklinde değerlendirilen cevapları veren katılımcı öğretmenlerden, hizmet süresi 11-15 yıl olan, Tezli yüksek lisans mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen TÖ-17, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini *“Bana göre, öğrenciye gerekli rehberliği yaparak çocuğu dersin içerisine çekmek, derse ondan bir şey katmak”* şeklinde tanımlamıştır. 16-20 yıl hizmet süresine sahip, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve genel lisede görev yapan erkek öğretmen TÖ-37’ye göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi; *“Eğitim-öğretim konusunda öğrencinin aktif olması, merak uyandıracak şekilde ders işlenip yaşayarak ve yaparak öğrenmek hedefimizdir.”* Hizmet süresi 11-15 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışmakta olan erkek öğretmen TÖ-51, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini; *“Kişinin önce konuyu araştırıp, onun hakkında bilgileri çeşitli kaynaklardan öğrenmesidir.”* şeklinde tanımlamıştır. Hizmet süresi 16-20 yıl olan, Fen-Edebiyat fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen TÖ-54, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tanımı şu şekilde ifade etmektedir: *“Araştırma ödevlerini öğrenci kendi istek ve arzusu ile araştırarak öğrenme yöntemidir.”* 0-5 yıl hizmet süresine sahip, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen TÖ-59’un belirttiğine göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi; *“Bilgi ve kavrama düzeyinde öğrenciye verilen genel bilgiler çerçevesinde onu kullanmayı, yeni şeyler üretmeyi ve ürettikleri şeyleri kullanmayı öğreten bir öğretim stratejisidir.”* Hizmet süresi 16-20 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve özel lisede çalışmakta olan erkek öğretmen TÖ-62, araştırma-inceleme yoluyla öğretim

stratejisini “İlgili müfredat ya da konu hakkında öğrencilerin detaylı araştırma yapıp bilgilerini diğer öğrencilerle paylaşımıdır.” diyerek tanımlamıştır.

Beşinci kategori olan “tamamen yanlış” niteliğine sahip cevapları veren 10 katılımcının, 4’ü kadın, 6’sı erkektir. Hizmet süresi; 6-10 yıl arasında olan 1 katılımcı, 11-15 yıl arasında olan 1 katılımcı, 16-20 yıl arasında olan 4 katılımcı, 21 yıl ve üzeri yıl olan 4 katılımcı bulunmaktadır. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 1’i Eğitim Enstitüsü, 5’i Eğitim Fakültesi, 3’ü Fen-Edebiyat Fakültesi, 1’i tezsiz yüksek lisans mezunudur. Çalışılan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 3’ünün genel lisede, 7’sinin Anadolu-Fen liselerinde çalıştığı görülmektedir. “Yanılıgı” niteliğinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun erkek, hizmet süresi 16-20 yıl arasında olan, Eğitim fakültesi mezunu, daha çok Anadolu-Fen liselerinde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

Tamamen yanlış şeklinde değerlendirilen cevapları veren katılımcı öğretmenlerden, hizmet süresi 6-10 yıl olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen TÖ-1, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini “*Ele alınacak konunun sebep ve sonuçları anlatılırken belgeye ağırlık verilmesidir.*” şeklinde tanımlamıştır. 16-20 yıl hizmet süresine sahip, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde görev yapan kadın öğretmen TÖ-11’e göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi; “*Öğrencinin konuyu daha iyi anlama ve kavrama yöntemi*”dir. Hizmet süresi 21 ve üzeri yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen TÖ-12, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini; “*Öğrenci merkezli ders işleme. Öğrencilerin Türk Milli Eğitiminin amaçları ve hedefleri doğrultusunda eğitim verilmesidir.*” şeklinde tanımlamıştır. Hizmet süresi 21 ve üzeri yıl olan, Eğitim fakültesi mezunu ve genel lise türünde çalışan kadın öğretmen TÖ-19, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tanımı şu şekilde ifade etmektedir: “*Bu yolla öğretim stratejisi öğrencinin derse hazır ve ders sırasında derse katılacak kapasitede olmasıdır.*” 16-20 yıl hizmet süresine sahip, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen TÖ-20’inin belirttiğine göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi; “*Bilgiye ulaşma, bağlantı kurma, sunum yapma, değerlendirme gibi faaliyetlerin gerçekleştirilmesi*”dir. Hizmet süresi 11-15 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi

mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen TÖ-56, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini “Belgelerin değerlendirilmesi” diyerek tanımlamıştır.

Katılımcılar tarafından yapılan tanımlarda kullanılarak ön plana çıkan kavramlar ve unsurlar Tablo 8’deki gibidir:

Tablo 8: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Tanımıyla İlgili Verdikleri Cevaplar Sonucunda Öne Çıkan Kategorileri Gösteren Tablo

Kategoriler	Frekans	Yüzde (%)
Araştırarak öğrenme	20	18,35
Öğrenci merkezli/öğrenci aktif	16	14,68
Problem çözme	12	11,01
Bilgiye ulaşma/bilgiyi kullanma	12	11,01
Belge/kaynak tarama	12	11,01
İnceleme/değerlendirme	10	9,17
Deneyim/yaparak-yaşayarak öğrenme	5	4,59
Veri toplama/analiz	4	3,67
Öğretmen rehber	4	3,67
Amaç/hedef	4	3,67
Daha iyi anlama/öğrenme/öğrenci ilgisi	4	3,67
Varsayım/hipotez	3	2,75
Proje/sunum yapma	3	2,75
Toplam	109	100

Birinci bölümün ikinci sorusuna verilen cevaplarda, tanım cümlelerinde yer alan kavram/unsurlar kategorize edilmiştir. Bir katılımcı tanımını yaparken bir veya birden fazla kavram/unsur kullanmış olup anlamlı olan kavram/unsurların tamamı tablodaki biçimde kategorize edilmiştir. Katılımcıların yaptıkları araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tanımında öne çıkan kavram/unsurlara bakıldığında araştırarak öğrenmenin % 18,35 ile en çok paya sahip olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla öğrenci merkezli/öğrenci aktif % 14,68; problem çözme %11,01; bilgiye ulaşma/bilgiyi kullanma %11,01; belge/kaynak tarama % 11,01 ve inceleme/değerlendirme % 9,17 izlemektedir.

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tamamen doğru tanımlayan 7 katılımcı (% 10,94) dışında katılımcıların yaptığı, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi tanımlarında genel olarak eksiklikler, yanlışlıklar, kavram kargaşaları olduğu söylenebilir.

Tablo 9: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Amacına Yönelik Verdikleri Cevapların Niteliğini Gösteren

Tablo

Cevapların Niteliği	Frekans	Yüzde (%)
Tamamen Doğru	12	18,75
Kısmen Doğru	21	32,81
Cevapsız	1	1,56
Yanılgı	28	43,75
Tamamen Yanlış	2	3,13
Toplam	64	100

Birinci bölümün üçüncü sorusu; “Size göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacı nedir?” şeklinde sorulmuştur. Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacı hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları öğrenilmeye çalışılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevapların niteliğine göre; “tamamen doğru”, “kısmen doğru”, “cevapsız”, “yanılgı” ve “tamamen yanlış” şeklinde kategoriler oluşturulmuştur. Bu doğrultuda birinci bölümün üçüncü sorusuna katılımcıların 12’si (%18,75) tamamen doğru, 21’i (%32,81) kısmen doğru, 28’i (%43,75) yanılgı içeren cevaplar verirken 2’si (%3,13) tamamen yanlış cevaplar vermiştir. Bu soruya 1 katılımcı (%1,56) cevap vermemiştir. Görüldüğü gibi, en yüksek %43,75 oranla birinci bölümün ikinci sorusuna yanılgı içeren cevaplar vermiştir.

İlk kategori olan “tamamen doğru” niteliğine sahip cevapları veren 12 katılımcının 4’ü kadın, 8’i erkektir. 3 katılımcının hizmet süresi 0-5 yıl arasında, 3 katılımcının hizmet süresi 6-10 yıl arasında, 1 katılımcının hizmet süresi 16-20 yıl arasında ve 5 katılımcının hizmet ise 21 yıl ve üzerindedir. Tamamen doğru niteliğinde cevap veren katılımcılardan 11-15 yıl hizmet süresine sahip hiç katılımcı bulunmamaktadır. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 5’i Eğitim Fakültesi, 5’i Fen-Edebiyat Fakültesi ve 2’si Tezsiz yüksek lisans mezunudur. Çalışılan okul türü bazında bakıldığında;

katılımcıların 2'si genel liselerde, 6'sı meslek liselerinde, 2'si Anadolu-Fen liselerinde, 1'i özel lisede ve yine 1'i diğer lise türünde çalışmaktadır. "Tamamen doğru" niteliğinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun erkek, 21 ve üzeri hizmet yılı olan, daha çok meslek liselerinde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir. Ayrıca; burada Eğitim Fakültesi mezunu katılımcıların ve Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu katılımcıların sayısı eşittir.

Tamamen doğru niteliğinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden 6-10 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu, Meslek Lisesinde çalışmakta olan kadın öğretmen A-3, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacını şu şekilde ifade etmiştir: *"Öğrenciyi aktif hale getirmek ve gerçek yaşamda da sorunları çözme beceri kazandırmak."* 0-5 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde çalışan kadın öğretmen A-9 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacı hakkında; *"Öğrencilere problem çözme becerileri kazandırma, bilim adamı gibi bilgi sahibi olma özelliklerini kazandırabilme."* ifadesini kullanmıştır. 6-10 yıl hizmet süresi olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen A-13'e göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacı; *"Öğrencilerin bizzat ilgi duyabilecekleri konularda ya da günlük hayatta karşılaştıkları problemlerde değişik çözümler üretebilmelerini sağlamak ve öğrenme düzeyini en üst seviyeye çıkarmaktır."* 0-5 yıl hizmet süresi olan tezsiz yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen A-38'in belirttiğine göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacı, *"Öğrencilerin hayatı boyunca yaşayacağı sorunlarla karşı karşıya kalarak bu sorunlarla başa çıkabilmek için çeşitli yolları denemesi ve kendisi için en kısa ve en ekonomik çözümü bulmasıdır."* Hizmet süresi 21 ve üzeri yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen liselerinde çalışan erkek öğretmen A-42'nin düşüncesine göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacı, *"Öğretim alacak kişiye sorunlar karşısında çözüm bularak üst düzey öğrenim becerileri kazandırmaktır."* Hizmet süresi 16-20 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve özel lisede çalışan erkek öğretmen A-48, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacını kısaca *"Öğrencinin bilimsel düşünmesini sağlamaktır."* ifade etmiştir. Hizmet süresi 0-5 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde görev yapan erkek öğretmen A-50 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacını şu şekilde ifade etmiştir: *"Amaç öğrencilere şüphe duyabilen, araştırabilen, sorgulayabilen"*

insan özelliklerini aşılacaktır. Problemi hissetmeyi, veri toplamayı ve hipotez üretmeyi öğretmektir. Ayrıca kalıplaşmış düşüncelerden arınmayı da hedefler.”

İkinci kategori olan “kısmen doğru” niteliğine sahip cevap veren 21 katılımcının, 4’ü kadın, 17’si erkektir. Hizmet süresi; 0-5 yıl arasında olan 1 katılımcı, 6-10 yıl arasında olan 7 katılımcı, 11-15 yıl arasında olan 3 katılımcı, 16-20 yıl arasında olan 6 katılımcı, 21 yıl ve üzeri yıl olan 4 katılımcı bulunmaktadır. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 1’i Eğitim Enstitüsü, 10’u Eğitim Fakültesi, 5’i Fen-Edebiyat Fakültesi, 3’ü tezsiz yüksek lisans, 1’i tezli yüksek lisans mezunu, 1’i doktora mezunudur. Çalışılan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 1’inin genel lisede, 3’ünün meslek lisesinde, 9’unun Anadolu-Fen liselerinde, 2’sinin özel liselerde, 6’sının diğer lise türlerinde çalıştığı görülmektedir. “Kısmen doğru” niteliğinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun erkek, Eğitim Fakültesi mezunu, hizmet süresi 6-10 yıl arasında olan, daha çok Anadolu-Fen liselerinde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

Kısmen doğru niteliğinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden, hizmet süresi 21 ve üzeri yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen A-4, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacını *“Öğrenciyi aktif kılarak, bilgiye kendisinin ulaşmasını sağlamaktır.”* şeklinde belirtmiştir. 11-15 yıl hizmet süresine sahip, Eğitim Fakültesi mezunu ve Meslek lisesinde görev yapan erkek öğretmen A-6’ya göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacı; *“Bilgiye hazır ulaşılmıyorsa bilgiye gitmek, onu bulmanın zorluklarını ve zevkini yaşamak ve dolayısıyla öğrendiklerini zor unutacak bir hale getirmektir.”* Hizmet süresi 16-20 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen A-10, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacını; *“Öğrencinin konu içeriğini öğrenmesinin yanı sıra, konuyu öğrenirken bu zihin yeteneklerini de geliştirmesini sağlamaktır.”* şeklinde ortaya koymuştur. Hizmet süresi 6-10 yıl olan, doktora mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-16, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacını şu şekilde ifade etmektedir: *“Araştırmacıyı (öğrenciyi) bilgileri hazır almasını engellemek ve öğrenciye kendi başına araştırma yaparak bilgilere nasıl ulaşabileceğini göstermek.”* tir. 6-10 yıl hizmet süresine sahip, Eğitim Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen A-23’ün belirttiğine göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacı;

“Öğrencilerin zihinsel olarak kendini geliştirmesi, bilgiyi aldığı anda analiz etmesi, hatta bilgiye kendinin ulaşması.”dır. Hizmet süresi 11-15 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışmakta olan kadın öğretmen A-49, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacını kısaca “*Nasıl araştırma yapılacağını öğretmektir.*” diyerek ifade etmiştir. Hizmet süresi 6-10 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen A-61, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacını “*Adı üstünde, araştırma yaptırarak öğrencilere konuları öğretmektir.*” özetlemiştir.

Üçüncü kategoride yer alan, cevap vermeyen 1 katılımcı bulunmaktadır. Hizmet süresi 21 ve üzeri olan kadın öğretmen A-45, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu olup Anadolu-Fen lisesinde çalışmaktadır.

Dördüncü kategori olan “yanılgı” niteliğine sahip cevapları veren 28 katılımcının, 8’i kadın, 20’si erkektir. Hizmet süresi; 0-5 yıl arasında olan 3 katılımcı, 6-10 yıl arasında olan 3 katılımcı, 11-15 yıl arasında olan 10 katılımcı, 16-20 yıl arasında olan 4 katılımcı, 21 yıl ve üzeri yıl olan 8 katılımcı bulunmaktadır. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 2’si Eğitim Enstitüsü, 12’si Eğitim Fakültesi, 11’i Fen-Edebiyat Fakültesi, 3’ü tezli yüksek lisans mezunudur. Çalışılan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 11’inin genel lisede, 4’ünün meslek lisesinde, 9’unun Anadolu-Fen liselerinde, 4’ünün diğer lise türlerinde çalıştığı görülmektedir. “Yanılgı” niteliğinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun erkek, hizmet süresi 11-15 yıl arasında olan, Eğitim Fakültesi mezunu, daha çok genel liselerde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

Yanılgı şeklinde değerlendirilen cevapları veren katılımcı öğretmenlerden, hizmet süresi 11-15 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen A-26, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacını “*Öğrencilerin bilgi ufkunu genişletmek.*” şeklinde özetlemiştir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim strateji kullanıldığında elbette öğrencinin bilgi ufku genişler ama bu, başka aktivitelerle de sağlanabilir, yalnızca araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile ulaşılabilecek bir amaç olmayıp bu stratejiden elde edilebilecek dolaylı bir sonuçtan bahsedilmiştir. 16-20 yıl hizmet süresine sahip, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde görev yapan

erkek öğretmen A-30'a göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacı; *"Tarih öğretimini kolaylaştırmak"*tır. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi birtakım basamakları içerdiği için belli bir emek ve zaman gerektirmektedir. Bu açıdan bakıldığında aslında çok da kolay ya da kolaylaştırıcı gözükmemektedir. Ancak; tarih öğretimindeki üst düzey hedef/davranışları tam olarak gerçekleştirmek bakımından etkili olduğu bilinmektedir. Hizmet süresi 11-15 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Meslek lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen A-32, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini; *"Öğrenciyi etkin hale getirmek, işbirliği yapmalarını sağlamak."* şeklinde ortaya koymuştur. Hizmet süresi 11-15 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen A-43, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacını şu şekilde ifade etmektedir: *"Bireyi aktif hale getirerek sorumluluk kazanmasını sağlamak."* 11-15 yıl hizmet süresine sahip, Eğitim Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışmakta olan erkek öğretmen A-51'in belirttiğine göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacı; *"Öğrenciyi öğrenme işine müdahil edip ders ile ilgisini arttırmak."* A-32, A-43 ve A-51'in ifadelerinde belirttikleri öğrencinin etkin hale getirilmesi, sorumluluk kazanması, derse ilgisinin artması, işbirliği yapılması, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin direkt amacı olmayıp süreç içinde kendiliğinden ortaya çıkan durumlardır. Hizmet süresi 6-10 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışmakta olan kadın öğretmen A-53'ün görüşüne göre, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacı *"Öğrencinin, öğrenme faaliyetini kendi çalışmalarıyla gerçekleştirerek bilgiye ulaşım, bilginin kalıcı olmasını sağlamasıdır."* Hizmet süresi 0-5 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen A-55, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacını *"Bu inceleme yolunun en önemli amacı bilgiye nasıl ulaşılacağını öğretmesidir."* cümlesiyle ifade etmektedir.

Hizmet süresi 21 ve üzeri yıl olan, Eğitim Enstitüsü mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen A-63, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacını *"Araştırma sayesinde öğrencilerin doğru bilgileri öğrenmesi."* şeklinde ortaya koymuştur. A-53, A-55 ve A-63'ün ifadelerinde yer alan bilginin kalıcı olmasını sağlamak, bilgiye nasıl ulaşılacağına öğretilmesi ve doğru bilgilerin öğrenilmesi hususları ele alındığında; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisiyle öğrencilerin elbette kendi çalışmalarıyla bilgiye ulaştığı ve edinilen bilgilerin kalıcı olduğu bilinmektedir. Ancak; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin asıl amacı kısaca

problem çözüme becerileri kazandırmak olduğu için bilgiye ulaşılması yeterli olmamakta, elde edilen bilgilere yalnızca ulaşma safhasında kalınması söz konusu değildir. Zira elde edilen bilgiler, doğru ve yanlışlığı ayıklandıktan sonra bir analiz ve değerlendirme sürecine tabi tutularak bir sonuca varılıp bu sonuç doğrultusunda öneriler geliştirilir. Aynı zamanda, bu sayede mevcut bilgilerden yeni bir ürün ortaya konulmuş olur.

Tamamen yanlış şekilde değerlendirilen cevapları veren katılımcı öğretmenlerden, hizmet süresi 6-10 yıl olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen A-1, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacını *“Tarih gibi deney ve gözleme dayanmayan bir sosyal bilimin nesnel bir şekilde incelenmesini sağlamaktır.”* şeklinde ifade etmiştir. A-1, bu ifadesiyle aslında araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacını değil, araştırma kavramını kendince tanımlamıştır. 11-15 yıl hizmet süresine sahip, Eğitim Fakültesi mezunu ve Meslek lisesinde görev yapan kadın öğretmen A-8’e göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacı; *“Etkili öğrenme biçimi.”* dir. Bu ifade tamamen yanlıştır çünkü burada odak noktası öğrenme değil öğretimdir.

Birinci bölümün üçüncü sorusuna verilen cevaplarda, bir katılımcı bir veya birden fazla amaç ifade ettiğinden anlamlı olan cevapların tamamı tablodaki biçimde kategorize edilmiştir. Katılımcıların cevapları incelendiğinde, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacına yönelik verilen cevapların beceriler açısından ve diğer açıdan iki ana kategoride toplandığı görülmektedir. Tablo incelendiğinde beceriler açısından ifade edilen amaçların % 60,78 oranına sahipken diğer başlıkların toplam oranının % 39,22 olduğu fark edilecektir. Tüm kategoriler içinde en çok belirtilen amaçlar ise; % 15,69 oranla araştırma ve inceleme becerileri kazandırmak, yine % 15,69 oranla daha iyi/kalıcı öğrenme sağlamak, bilgiye ulaşma becerileri edindirmek, % 11,76 oranla problem çözme becerileri kazandırmak, yine aynı oranla öğrencinin aktif hale getirilmesini sağlamak ve öğrenci merkezli öğretim gerçekleştirmek ve % 9,80 oranla yaparak-yaşayarak öğrenmeyi sağlamaktır.

Katılımcıların, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amaçları hakkında verdikleri cevaplar Tablo 10’da görülmektedir.

Tablo 10: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Amaçlarına Yönelik Verdikleri Cevapları Gösteren Tablo

Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Amaçları	Frekans	Yüzde (%)
Beceriler/Kazanımlar Açısından		
Araştırma ve İnceleme Becerileri	16	15,69
Bilgiye Ulaşma Becerileri	13	12,75
Problem Çözme Becerileri	12	11,76
Üst Düzey Düşünme Becerileri	9	8,82
Bilimsel Düşünme Becerileri	5	4,90
Objektif Bakış Açısı	4	3,92
Sorumluluk/Güven Duygusu	3	2,94
Diğer		
Daha İyi/Kalıcı Öğrenme	16	15,69
Öğrencinin Aktif Hale Getirilmesi/Öğrenci Merkezli Öğretim	12	11,76
Yaparak-Yaşayarak Öğrenmeyi Sağlamak	10	9,80
Öğrencinin İlgisini Arttırmak	1	0,98
İşbirliği	1	0,98
Toplam	102	100

Katılımcıların verdiği cevaplara genel olarak bakıldığında, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amaçları hakkında genel bilgi sahibi oldukları söylenebilir. Yer yer yapılandırmacı yaklaşımın ana amaçları telaffuz edilse de zaten araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisiyle yapılandırmacı yaklaşım iç içe olduğu için verilen cevapların da makul olduğu görülmektedir. Katılımcı öğretmenlerin görüşlerine göre; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin en önemli amaçlarının; araştırma-inceleme becerilerini geliştirmesi ve daha iyi/kalıcı öğrenme sağlaması, olduğu söylenebilir.

Birinci bölümün dördüncü sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile öğrencilere kazandırılacak bilgi, beceri ve tutumları sıralar mısınız?” şeklinde sorulmuştur. Katılımcıların cevapları incelenerek, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile öğrencilere kazandırılacak bilgi, beceri ve tutumlara yönelik verilen cevaplar, bilgi-beceri-tutum olarak belirlenen kategorilere yerleştirilmiştir. Katılımcılar genelde birden fazla görüş belirtmiş olup verilen cevaplar içerisinde anlamlı olanların tamamı değerlendirilmeye alınmıştır ve anlamsız olanlar dışarıda bırakılmıştır. Örneğin;

soruda bilgi-beceri-tutum sorulduğundan cevabın soruyla kısmen ya da tamamen ilgisiz kısımları ayıklanmıştır.

Tablo 11: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisi İle Öğrencilere Kazandırılabilir Bilgi, Beceri ve Tutumlara İlişkin Cevapların Niteliğini Gösteren Tablo

Cevapların Niteliği	Frekans	Yüzde (%)
Olumlu	61	95,31
Olumsuz	0	0
Anlamsız	1	1,56
Cevapsız	2	3,13
Toplam	195	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisiyle kazandırılabilir bilgi, beceri ve tutumlar hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları öğrenilmeye çalışılmıştır. Soruya birtakım bilgi, beceriler ve tutumlar sıralayarak cevap veren katılımcılar 61 tarih öğretmeni olup “olumlu” kategorisinde görülen % 95,31’lik orana sahiptir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin herhangi bir bilgi, beceri ve tutum kazandırmadığını düşünen katılımcı çıkmayıp bu durum “olumsuz” kategorisinde gösterilerek % 0 oranla ifade edilmiştir. 1 katılımcı soruya, soruyla ilgisiz ifadeler kullanmış olduğundan bu durum “anlamsız” kategorisinde % 1,56’lık oranla gösterilmiştir. Bu soruya cevap vermeyen 2 katılımcı ise “cevapsız” kategorisinde % 3,13’lük oranla yansıtılmıştır. Olumlu cevap veren katılımcıların görüşlerine göre; kazandırılabilir bilgi, beceri ve tutumlar Tablo 12’deki gibidir:

Tablo 12: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisi İle Öğrencilere Kazandırılacak Bilgi, Beceri ve Tutumlara Yönelik Verdikleri Cevapları Gösteren Tablo

Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisiyle Kazandırılacak Bilgi, Beceri ve Tutumlar	Frekans	Yüzde (%)
Bilgiler Açısından		
Bilgiye ulaşma	18	9,31
Bilgilerin kalıcılığı/kalıcı öğrenme	8	4,10
Teknolojik bilgiler	1	0,51
Beceriler Açısından		
Kaynak tarama-değerlendirme	20	10,26
Analiz ve yorumlama	17	8,72
Bilimsel düşünme	12	6,15
Özgün ürün ortaya koyma	12	6,15
Araştırma	12	6,15
Eleştirel düşünme	8	4,10
Empatik ve çok yönlü düşünme	7	3,58
Problem çözme	6	3,08
Üst düzey düşünme	6	3,08
Yaratıcı düşünme	2	1,02
Kendini keşfetme	1	0,51
Tutumlar Açısından		
Özerklik/girişimcilik	16	8,20
Özgüven	13	6,66
İlgi/öğrenmeden zevk alma	8	4,10
Objektiflik	7	3,58
Disiplin	7	3,58
Sorumluluk	7	3,58
Sorgulayıcılık	5	2,56
İşbirliği/yardımlaşma	2	1,02
Toplam	195	100

Tablo 12, ana kategoriler toplamı bazında incelendiğinde beceriler kategorisinin % 52,82 oranla en büyük paya sahip olduğu, ardından tutumların % 33,33 ve bilgilerin % 13,85 orana sahip olduğu görülmektedir. Ana kategorilere kendi içinde bakıldığında

bilgiler ana kategorisinde % 9,31 oranla bilgiye ulaşma, beceriler ana kategorisinde kaynak tarama-değerlendirme % 10,26 oranla ve tutumlar ana kategorisinde özerklik/girişimcilik % 8,20 oranla ilk sırada yer almaktadır. Ana kategoriler harmanlandığında ise ilk sırada gelen bilgi, beceri ve tutumlar; kaynak tarama-değerlendirme 20 katılımcının (% 10,26) verdiği cevap olan “kaynak tarama-değerlendirme” tüm kategorilerin ilk sırasını teşkil ederken, ikinci sırada “bilgiye ulaşma” 18 katılımcının (% 9,31) verdiği cevapla yer alırken, analiz ve yorumlama 17 katılımcının (% 8,72) verdiği cevapla üçüncü sırada bulunmaktadır. Bunları; 16 katılımcı (% 8,20) görüşüyle özerklik/girişimcilik, 13 katılımcı (% 6,66) görüşüyle özgüven, 12’şer katılımcının görüşleriyle (% 6,15’şer) bilimsel düşünme, özgün ürün ortaya koyma ve araştırma becerileri izlemektedir.

Katılımcı öğretmenlerden 6-10 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu, Meslek Lisesinde çalışmakta olan kadın öğretmen A-3, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile kazandırılacak bilgi, beceri ve tutumları şu şekilde ifade etmiştir: *“Sorunlara farklı çözüm yolları üretebilmek, üst düzey düşünme becerileri kazandırmak. Hayatta karşılaştığı sorunları çözümede de kolaylık sağlamak.”* 0-5 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde çalışan kadın öğretmen A-9 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile kazandırılacak bilgi, beceri ve tutumlar hakkında; *“Problem çözme becerisi. Uygulama, analiz, sentez, değerlendirme basamaklarında kazanımlar edinme. Kendi kendine araştırarak öğrenme. Bilimsel bilgi ediniyormuş gibi davranma.”* ifadesini kullanmıştır. 16-20 yıl hizmet süresi olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen A-11’e göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile kazandırılacak bilgi, beceri ve tutumlar; *“İncelenen konularla ilgi farklı görüş ve bilgilere sahip olma ve bunun sonucu olaya tarafsız yaklaşım gösterebilme.”* 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-12’nin belirttiğine göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile kazandırılacak bilgi, beceri ve tutumlar şu şekilde ifade edilmiştir: *“Kaynak taraması öğrenir. Doğru bilgiye ulaşılmasını sağlar. Alanında geniş bilgi edinmesini sağlar. Kendine güven duygusunu geliştirir. Kaynak analizini ve yorum yeteneğini geliştirir.”*

Hizmet süresi 21 ve üzeri yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen A-40’ın düşüncesine göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile

kazandırılabilir bilgi, beceri ve tutumlar, kısaca; “*Objektiflik yönleri gelişir. Sorumluluk duygusu gelişir.*” olarak belirtilmiştir. Hizmet süresi 11-15 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen A-43, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile kazandırılabilir bilgi, beceri ve tutumları “*Eleştirel düşünme. Bilimsel düşünme. Problem çözme. Araştırma becerisi.*” olarak sıralamıştır. Hizmet süresi 16-20 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve özel lisede görev yapan erkek öğretmen A-48 araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisiyle öğrencilere kazandırılabilir bilgi, beceri ve tutumlar için şu ifadeyi kullanmıştır: “*Bilgiye ulaşma becerisi kazandırılır. Kaynak kullanma, eleştirel düşünme becerileri de kazandırabilir diye düşünüyorum.*” Hizmet süresi 6-10 yıl olan, Tezli yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde görev yapan erkek öğretmen A-60’a göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisiyle kazandırılabilir bilgi, beceri ve tutumlar “*Araştırma yapma, bilgiye ulaşma, ilgi alanını belirleme, analiz ve sentez seviyesindeki beceriler.*” iken hizmet süresi 6-10 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde görev yapan erkek öğretmen A-64’e göre ise “*Girişimcilik, kendine güven, araştırma becerileri.*” dir.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisiyle öğrencilere kazandırılabilir bilgi, tutum ve beceriler hakkında genel olarak bilgi sahibi oldukları söylenebilir. Katılımcıların görüşüne göre; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisiyle öğrencilere kazandırılabilir bilgi, tutum ve becerilerin başında; kaynak tarama-değerlendirme ve bilgiye ulaşma gelmektedir.

Birinci bölümün beşinci sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih öğretimine katkıları açısından değerlendiriniz.” şeklindedir. Katılımcıların cevapları incelenerek, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine katkıları, yine verilen cevaplardaki anahtar ifadeler doğrultusunda belirlenen kategorilere yerleştirilmiştir. Katılımcıların bazıları birden fazla görüş belirtmiş olup verilen cevaplar içerisinde anlamlı olanların tamamı değerlendirilmeye alınmıştır ve anlamsız olanlar dışarıda bırakılmıştır. Örneğin; soruda tarih öğretimine katkıları sorulduğundan cevabın soruyla kısmen ya da tamamen ilgisiz kısımları ayıklanmıştır.

Tablo 13: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Tarih Öğretimine Katkısına Yönelik Verdikleri Cevapları Gösteren Tablo

Soruya Verilen Cevaplar	Frekans	Yüzde (%)
Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine;		
Katkısı vardır.	59	92,19
Katkısı yoktur.	1	1,56
Anlamsız	2	3,12
Cevapsız	2	3,12
Toplam	64	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine katkısı bilgi sahibi olup olmadıkları öğrenilmeye çalışılmıştır. Soruya birtakım katkılar sıralayarak cevap veren katılımcılar 59 tarih öğretmeni olup “Katkısı vardır” kategorisinde görülen % 92,19’luk orana sahiptir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine herhangi bir katkısı olmadığını düşünen 1 katılımcı olup bu durum “Katkısı yoktur” kategorisinde gösterilerek % 1,56 oranla ifade edilmiştir. 2 katılımcı soruya, soruyla ilgisiz ifadeler kullanmış olduğundan bu durum “anlamsız” kategorisinde % 3,12’lik oranla gösterilmiştir. Bu soruya cevap vermeyen 2 katılımcı ise “cevapsız” kategorisinde % 3,12’lik oranla yansıtılmıştır. “Katkısı vardır” niteliğinde cevap veren katılımcıların görüşlerine göre; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin katkıları tablodaki belirtilmiştir:

Tablo 14: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Görüşleri Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Tarih Öğretimine Sağladığı Katkıları Gösteren Tablo

Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Tarih Öğretimine Katkıları	Frekans	Yüzde (%)
Öğrenciyi aktifleştirerek tarih dersini çekici hale getirir.	20	31,25
Tarih öğretiminin gerçekçi biçimde yapılmasını ve doğru bilgilere ulaşılmasını sağlar.	13	20,31
Tarihsel bilgilere nasıl ulaşıldığının öğrenilmesini sağlar.	12	18,75
Tarihsel olaylara geniş perspektiften bakılmasını sağlar.	7	10,94
Tarihsel bilgilerin öğretiminde kalıcılığı sağlar.	6	9,38
Üst düzey düşünme becerileri kazandırılması sağlar.	4	6,25
Soyut kavramların somutlaştırılmasını sağlar.	2	3,12
Toplam	64	100

Katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine katkıları hakkındaki görüşleri içinde en büyük pay; % 31,25 oranla “Öğrenciyi aktifleştirerek tarih dersini çekici hale getirir.” şeklindedir. Bunu 13 katılımcının % 20,31 oranla “Tarih öğretiminin gerçekçi biçimde yapılmasını ve doğru bilgilere ulaşılmasını sağlar.” görüşü, 12 katılımcının % 18,75’lik oranla “Tarihsel bilgilere nasıl ulaşıldığının öğrenilmesini sağlar.” görüşü, 7 katılımcının % 10,94’lük oranla “Tarihsel olaylara geniş perspektiften bakılmasını sağlar.” görüşü, 6 katılımcının % 9,38’lik oranla “Tarihsel bilgilerin öğretiminde kalıcılığı sağlar.” görüşü, 4 katılımcının % 6,25’lik oranlar “Üst düzey düşünme becerileri kazandırılması sağlar.” görüşü ve 2 katılımcının % 3,12’lik oranla “Soyut kavramların somutlaştırılmasını sağlar.” görüşü izlemektedir.

Katılımcı öğretmenlerden; 6-10 yıl hizmet süresi olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu, Anadolu-Fen lisesinde çalışmakta olan kadın öğretmen A-1, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine katkısını şu şekilde ifade etmiştir: *“Birçok kişinin tarih yazmaya meraklı olduğu geçmişte ve günümüzde bu araştırma metodunu kullanarak gerçekçi bir tarih öğretimine katkı sağlar.”* 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-12 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine katkılarını; *“Kalıcı bilgi edinmesini sağlar. Olaylara geniş perspektiften bakmasını sağlar.”* olarak belirtmiştir. 11-15 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen A-31’e göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine katkısı *“Öğrenci verilen konuyu araştırırken öğrenmede etkin rol alır. Tarih dersi genelde öğretmenin söylemleri olmaktan çıkar.”* şeklindedir.

11-15 yıl hizmet süresi olan Eğitim Fakültesi mezunu ve Meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen A-32, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine katkısını; *“Tarihi bilgileri daha farklı kaynaklardan ve daha kapsamlı öğrenir, tarihe olan ilgisi artar.”* şeklinde ortaya koymuştur. Hizmet süresi 11-15 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen A-47, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine katkısını; *“Araştırma olmadan tarih ortaya çıkmaz. Biz de öğrencilere nasıl araştırma yapıldığını öğreterek tarihin ortaya nasıl koyulduğunu, bilgilerin nasıl elde edildiğini göstermiş oluyoruz.”* diyerek açıklamaktadır.

Hizmet süresi 16-20 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen A-54, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine katkısını “*Araştırma-inceleme yoluyla öğretim yoluyla, öğrenci aldığı bilgileri, özümser ve kalıcı olur. Derse katılımı etkili olur.*” olarak sıralamıştır. Hizmet süresi 16-20 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve özel lisede görev yapan erkek öğretmen A-62 araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine katkısı hakkında şu ifadeyi kullanmıştır: “*Tarih eğitimi, özellikle ülkemizde dar kalıplarla ele alınıyor. Çok tartışmalı konular da var. Bu noktalarda araştırma-inceleme faaliyetleri farklı bilgilere ve farklı bakış açılarına ulaşmak bakımından önemlidir.*” Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine katkısı olmadığını belirten, hizmet süresi 6-10 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde görev yapan erkek öğretmen A-58’e göre; “*Tarih dersinde bunu uygulamak daha zor bence. Araştırma yapmak öğrenciler için oldukça güç olabilir. Fen derslerinde daha uygun.*”

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine katkıları hakkında genel olarak kısmen bilgi sahibi oldukları görülmektedir. Katılımcıların görüşüne göre; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine en önemli katkısının; öğrenciyi aktifleştirerek tarih dersini çekici hale getirmesi, olduğu söylenebilir.

Birinci bölümün altıncı sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönlerini yazar mısınız?” şeklinde sorulmuştur. Katılımcıların cevapları incelenerek, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönleri, yine verilen cevaplardaki anahtar ifadeler doğrultusunda belirlenen kategorilere yerleştirilmiştir. Katılımcıların bazıları birden fazla görüş belirtmiş olup verilen cevaplar içerisinde anlamlı olanların tamamı değerlendirilmeye alınmıştır ve anlamsız olanlar dışarıda bırakılmıştır. Örneğin; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönleri sorulduğundan cevabın soruyla kısmen ya da tamamen ilgisiz kısımları ayıklanmıştır.

Tablo 15: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Olumlu Yönlerine İlişkin Cevapların Niteliğini Gösteren Tablo

Cevapların Niteliği	Frekans	Yüzde (%)
Olumlu yönleri belirtenler	61	95,31
Anlamsız	1	1,56
Cevapsız	2	3,12
Toplam	64	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönleri hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları öğrenilmeye çalışılmıştır. Soruya birtakım olumlu yönler sıralayarak cevap veren katılımcılar 61 tarih öğretmeni olup “Olumlu yönleri belirtenler” kategorisinde görülen % 95,31’lik orana sahiptir. 1 katılımcı soruya, soruyla ilgisiz ifadeler kullanmış olduğundan bu durum “anlamsız” kategorisinde % 1,56’lık oranla gösterilmiştir. Bu soruya cevap vermeyen 2 katılımcı ise “cevapsız” kategorisinde % 3,12’lik oranla yansıtılmıştır. Katılımcıların görüşlerine göre; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönleri Tablo 16’da belirtilmiştir:

Tablo 16: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Olumlu Yönlerini Gösteren Tablo

Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Olumlu Yönleri	Frekans	Yüzde (%)
Kalıcı öğrenme sağlaması	13	11,93
Öğrenciyi aktif hale getirmesi	13	11,93
İlgi/merak uyandırması	12	11,01
Üst düzey davranışlar kazandırması	11	10,09
Dersi zevkli hale getirmesi	9	8,26
Objektif bakış açısı oluşturması	8	7,34
Doğru bilgiye ulaşmayı sağlaması	7	6,42
Araştırma becerisi kazandırması	7	6,42
Özgüven kazandırması	7	6,42
Problem çözme becerisi kazandırması	6	5,50
Sosyal beceri kazandırması	4	3,67
Yaparak-yaşayarak öğrenme sağlaması	4	3,67
Sorumluluk-disiplin kazandırması	3	2,75
Ezberci olmaması	2	1,83
Grupla çalışmaya uygun olması	2	1,83
Çoklu zekâya uygun olması	1	0,91
Toplam	109	100

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönlerini belirten katılımcı tarih öğretmenlerinin görüşleri içinde en büyük pay; % 11,93 oranla “Kalıcı öğrenme sağlaması” ve “öğrenciyi aktif hale getirmesi” şeklindedir. Bunları; 12 katılımcının % 11,01 oranla “İlgi/merak uyandırması”, 11 katılımcının % 10,09’luk oranla “üst düzey davranışlar kazandırması”, 9 katılımcının % 8,26’lık oranla “dersi zevkli hale getirmesi”, 8 katılımcının % 7,34’lük oranla “objektif bakış açısı oluşturması”, 7’şer katılımcının % 6,42’şerlik oranlarla “doğru bilgiye ulaşmayı sağlaması”, “araştırma becerisi kazandırması” ve “özgüven kazandırması”, 6 katılımcının % 5,50’lik oranla “problem çözme becerisi kazandırması”, 4’er katılımcının % 3,67’şerlik oranlarla “sosyal beceri kazandırması”, “yaparak-yaşayarak öğrenme sağlaması”, 3 katılımcının % 2,75’lik oranla “sorumluluk-disiplin kazandırması” görüşleri izlemektedir.

Katılımcı öğretmenlerden; 6-10 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu, Meslek lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen A-13, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönlerini şu şekilde ifade etmiştir: *“Öğrenci bizzat kendi yaşantısı yoluyla yaparak-yaşayarak öğrendiği için kalıcı izli davranış değişikliği daha çok görülür. Öğrenci problem çözme becerisi elde eder. Bilişsel alanın üst düzey davranışları kazandırılabilir.”* Grupla çalışma olanağı sağlar. Sosyalleşme açısından fayda sağlar.” 11-15 yıl hizmet süresi olan, Tezli yüksek lisans mezunu ve genel lise türünde çalışan erkek öğretmen A-17 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönlerini; *“Bilgiye kendisi ulaşır. Daha kalıcı olur. Asla unutmaz, derse hazır gelir. Havayı teneffüs eder. Keyif alır.”* olarak ifade etmiştir. 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-21’e göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönleri *“Öğrencinin doğru bilgiye ulaşmasını sağlar. Öğrencinin konulara ve olaylara objektif yaklaşımını sağlar.”* şeklindedir. 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen A-25, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönlerini; *“Araştırma görevi verilen kişi kendi kendine öğrenmeyi başarır. Kendine güveni artar..”* şeklinde ortaya koymuştur.

Hizmet süresi 16-20 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-30, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönlerini; *“Yaparak yaşayarak öğrenme, sosyal becerileri geliştirmesi.”* diyerek özetlemiştir. Hizmet süresi 11-15 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen A-31, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönlerini *“Öğrenciye sorumluluk duygusu kazandırır. Derse birebir katılım sağlar. Öğrencinin ilgisini çeker.”* olarak sıralamıştır. Hizmet süresi 6-10 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde görev yapan kadın öğretmen A-33 araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönleri hakkında şu ifadeyi kullanmıştır: *“Bir konu ile ilgili ayrıntılı bilgi sahibi oluyor. Öğretim sürecine aktif olarak katıldığı için öğrendiği konular daha kalıcı olacaktır.”* Hizmet süresi 0-5 yıl olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde görev yapan erkek öğretmen A-38’e göre; *“İnsanların yaparak-yaşayarak öğrendikleri için sorunlar karşısında ürettikleri çözüm yollarını uzun yıllar hatırlama ve uyum sağlamasını sağlar.”* Hizmet süresi 11-15 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde görev yapan kadın öğretmen A-49;

“Öğrencilere araştırma yapmayı öğreterek ilerde karşılaşacakları farklı sorunları nasıl çözeceklerine dair yol gösterilmesi açısından olumlu buluyorum” şeklinde görüşünü ifade etmektedir.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönleri hakkında genel olarak bilgi sahibi oldukları görülmektedir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin en olumlu bulunan yönlerinin kalıcı öğrenme sağlaması ve öğrenciyi aktif hale getirmesi olduğu söylenebilir.

Birinci bölümün yedinci sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlılıklarını yazar mısınız?” şeklinde sorulmuştur. Katılımcıların cevapları incelenerek, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlılıkları, yine verilen cevaplardaki anahtar ifadeler doğrultusunda belirlenen kategorilere yerleştirilmiştir. Katılımcıların bazıları birden fazla görüş belirtmiş olup verilen cevaplar içerisinde anlamlı olanların tamamı değerlendirilmeye alınmıştır ve anlamsız olanlar dışarıda bırakılmıştır. Örneğin; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlılıkları sorulduğundan cevabın soruyla kısmen ya da tamamen ilgisiz kısımları ayıklanmıştır.

Tablo 17: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Sınırlılıklarına Verdikleri Cevapların Niteliğini Gösteren Tablo

Cevapların Niteliğini	Frekans	Yüzde (%)
Sınırlılıkları belirtenler	50	78,12
Sınırlılık bulunmadığını düşünenler	1	1,56
Anlamsız	7	10,94
Cevapsız	6	9,38
Toplam	64	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlılıkları hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları öğrenilmeye çalışılmıştır. Soruya birtakım olumlu yönler sıralayarak cevap veren katılımcılar 50 tarih öğretmeni olup “Sınırlılıkları belirtenler” kategorisinde görülen % 78,12’lik orana sahiptir. Sınırlılık

bulunmadığını düşünen 1 katılımcı % 1,56 orana sahiptir. 7 katılımcı, soruya verdikleri cevapta, soruyla ilgisiz ifadeler kullanmış olduğundan bu durum “anlamsız” kategorisinde % 10,94’lük oranla gösterilmiştir. Bu soruya cevap vermeyen 6 katılımcı ise “cevapsız” kategorisinde % 9,38’lik oranla yansıtılmıştır. Katılımcıların görüşlerine göre; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlılıkları tabloda belirtilmiştir:

Tablo 18: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Sınırlılıklarını Gösteren Tablo

Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Sınırlılıkları	Frekans	Yüzde (%)
Zaman alıcı olması	26	30,59
Kaynak bulma/kaynağa ulaşma güçlükleri	11	12,94
Ekonomik yetersizlikler-Maliyetin yüksek olması	10	11,76
Öğrencilerin ön bilgilere sahip olması gerekliliği	9	10,58
İyi bir rehberlik gerektirmesi	6	7,06
Her konuda/içerikte uygulanamaması	6	7,06
Müfredatın yoğun olması	5	5,88
Sınıf dışı çalışmalar gerektirmesi	4	4,71
Öğrencinin araştırma yapmaya isteksiz olması	4	4,71
Yöntemlerin öğretmenler tarafından tam olarak bilinmemesi	2	2,35
Kalabalık sınıflarda uygulama gücü	1	1,18
Yasal ve prosedürel anlamdaki zorluklar	1	1,18
Toplam	85	100

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlılıklarını belirten katılımcı tarih öğretmenlerinin görüşleri içinde en büyük pay; % 30,59’luk oranla “Zaman alıcı olması” şeklindedir. Bunu; 11 katılımcının % 12,94 oranla “Kaynak bulma/kaynağa ulaşma güçlükleri”, 10 katılımcının % 11,76 oranla “Ekonomik yetersizlikler-Maliyetin yüksek olması”, 9 katılımcının % 10,58 oranla “Öğrencilerin ön bilgilere sahip olması gerekliliği”, 6’şar katılımcının % 7,06’şar oranlarla “İyi bir rehberlik gerektirmesi” ve “Her konuda/içerikte uygulanamaması”, 5 katılımcının % 5,88 oranla “Müfredatın yoğun olması”, 4’er katılımcının % 4,71’er oranlarla “Sınıf dışı çalışmalar gerektirmesi”, ve “Öğrencinin araştırma yapmaya isteksiz olması” izlemektedir.

Katılımcı öğretmenlerden; 6-10 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu, Meslek lisesinde çalışmakta olan kadın öğretmen TÖ-2, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlılıklarını şu şekilde ifade etmiştir: *“Tarih dersi adına, müfredatta verilen her konuda uygulamaya koyamazsınız. Zaman sınırlı, her öğrenci çalışmalarını tam olarak sunamaz. Dersin içeriği de her zaman bu stratejiye uygun değil.”* 11-15 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen TÖ-31 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlılıklarını; *“Tarih dersi için her konuda bu öğretim stratejisi uygulanamaz. Yeterince kaynak bulamayabilir öğrenci.”* olarak ifade etmiştir. 6-10 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen TÖ-33’e göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlılıkları *“Çok zaman isteyen bir yöntem. Öğrenciler mümkün olduğunca az zaman harcayarak en kısa yoldan sonuca ulaşmak istediği için öğrencilerin pek rağbet etmedikleri bir yöntem.”* şeklindedir.

11-15 yıl hizmet süresi olan Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen TÖ-47, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlılıklarını; *“Bizim derste belki 5 dakikada sunup aktaracağımız konuyu öğrenci kendi başına araştırdığında günler alıyor. Bazen yanlış şeyler de öğrenebiliyor.”* şeklinde ortaya koymuştur. Hizmet süresi 16-20 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen TÖ-48, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlılıklarını; *“Ders saatleri sınırlı olduğu için zaman açısından sınırlılık mevcut. Müfredatı yetiştirme kaygısı var. Öğrencilerin sınav kaygısı var, o nedenle sınav odaklı ders işlemek zorunda kalıyorum.”* diyerek açıklamıştır. Hizmet süresi 0-5 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen TÖ-49, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlılıklarını *“Öğrenciler, daha çok üniversite sınavına hazırlanmaya yönelik çalışmak istiyorlar. Araştırma yapmak çok zaman aldığı için öğrenciyi araştırmaya yönlendirirken öğrencinin isteksizliği ile karşılaşıyorum.”* şeklinde ifade etmektedir. Hizmet süresi 6-10 yıl olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve özel lisede görev yapan erkek öğretmen TÖ-58 araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlılıkları hakkında şu ifadeyi kullanmıştır: *“Belli bilgiye sahip olmayan öğrencilere uygulanamaz. Ön bilgi olmadan öğrenciden ortaya bir şeyler koymasını beklenemez. Araştırma, öğrencilerin yapmak istediği bir etkinlik değil maalesef..”*

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlılıkları hakkında genel olarak bilgi sahibi oldukları görölmektedir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin en sınırlı bulunan yönünün; zaman alıcı olması söylenebilir.

4.1.3. Anketin İkinci Bölümünden Elde Edilen Bulgular

İkinci bölümün birinci sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine uygun bir strateji olup olmadığı konusunda görüşleriniz nelerdir?” şeklinde sorulmuştur. Katılımcıların cevapları incelenerek, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlılıkları, yine verilen cevaplardaki anahtar ifadeler doğrultusunda belirlenen kategorilere yerleştirilmiştir.

Tablo 19: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Tarih Öğretimine Uygunluğu Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tablo

Soruya Verilen Cevaplar	Frekans	Yüzde (%)
Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine;		
Uygundur	40	62,50
Kısmen uygundur	18	28,12
Uygun değildir	5	7,82
Cevapsız	1	1,56
Toplam	64	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine uygun bir strateji olup olmadığına yönelik görüşleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Soruya “Uygundur” şeklinde cevap veren katılımcılar 40 tarih öğretmeni olup % 62,50 oranla en büyük paya sahiptir. “Kısmen uygundur” görüşünde olan 18 katılımcı (%28,12) bulunurken “uygun değildir” görüşünde olan 5 katılımcı (%7,82) bulunmaktadır. Bu soruya cevap vermeyen 1 katılımcı (%1,56) bulunmaktadır.

İlk kategori olan “uygundur” şeklinde cevap veren 40 katılımcının; 12’si kadın, 28’i erkek’tir. 7 katılımcının hizmet süresi 0-5 yıl arasında, 8 katılımcının hizmet süresi 6-10 yıl

arasında, 9 katılımcının hizmet süresi 11-15 yıl arasında, 6 katılımcının hizmet süresi 16-20 yıl arasında ve yine 10 katılımcının hizmet süresi 21 yıl ve üzerindedir. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 2'si Eğitim Enstitüsü, 15'i Eğitim Fakültesi, 15'i Fen-Edebiyat Fakültesi, 5'i tezsiz yüksek lisans mezunu ve 3'ü tezli yüksek lisans mezunudur. Çalışılan okulun türü bazında bakıldığında; katılımcıların 10'u genel liselerde, 9'u meslek liselerinde, 10'u Anadolu-Fen liselerinde, 2'si özel lisede çalışmaktayken 9'u diğer lise türlerinde çalışmaktadır. "Uygundur" şeklinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun erkek, 21 ve üzeri hizmet yılı olan, daha çok genel liseler ve Anadolu-Fen liselerinde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

"Uygundur" şeklinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden 6-10 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, Anadolu-Fen lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen A-14, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine uygunluğunu söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: "*Bence tarih dersi bu strateji için en uygun derslerden biridir.*" 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-21 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine uygunluğunu; "*Uygun bir stratejidir. Çünkü öğrenci ne kadar çok geniş bilgilenmeye sahip olursa o oranda o konularda objektif olabilir.*" şeklinde belirtmiştir. 11-15 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen A-26, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine uygunluğu hakkında; "*Bence uygun; öğrenciyi daha aktif hale getirebilir. Öğretmene yönlendirici bir rol verir.*" demiştir. 11-15 yıl hizmet süresi olan tezli yüksek lisans mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-35'in belirttiğine göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi tarih öğretimi için, "*Uygundur. Öğrenci konuyu bildiğinden ders daha verimli geçer.*" Hizmet süresi 0-5 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen A-52'nin görüşüne göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi, "*Tarih öğretimine uygundur. Tarihi sadece siyasi tarihten ibaret olmadığını toplumsal tarihin de önemli olduğunu gösterir. Tarihin vurdular, kırdılar ve anlaştılar şeklinde algılanan bir bilim olmadığını gösterir.*"

"Kısmen uygundur" şeklinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden 6-10 yıl hizmet süresi olan, Doktora mezunu, Anadolu-Fen lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen A-16, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine kısmen uygunluğunu

söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: *“Lise tarih öğretiminde kısmi olarak uygulanabilir.”* 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen A-28 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine kısmen uygunluğunu; *“Zaman zaman uygulama yapılabilir. Konular iyi seçilmelidir.”* şeklinde belirtmiştir. 16-20 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-30, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine kısmen uygunluğu hakkında; *“Zaman zaman uygulanabilir strateji olarak değerlendiriyorum.”* demiştir. 6-10 yıl hizmet süresi olan Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen A-33’ün belirttiğine göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi tarih öğretimi için, *“Uygulanabilir, ancak uygulanabilmesi için kütüphanelerin yeterli, kaynakların yeterli olması gerekiyor.”* Hizmet süresi 11-15 yıl olan, Tezli yüksek lisans mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen A-39’un görüşüne göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi, *“Öğrencinin ilgisinde göre değişir. % 25 oranında uygundur.”*

“Uygun değildir” kategorisinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden 6-10 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu, Meslek lisesinde çalışmakta olan kadın öğretmen A-3, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine uygun olmadığını söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: *“Aslında fen bilimlerine daha uygun bence. Tarih araştırması için çocuğun ön hazırlığının iyi olması ve araştırma yöntemlerini iyi bilmesi gerekir. Yanlış kaynaklar kullanması muhtemeldir.”* 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen A-4 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine uygun olmadığını; *“Müfredat programının çok yoğun olduğu ve başarı ölçütü olarak sadece YGS ve LYS başarısının alındığı bir ortamda öğretmenlerin çok tercih edeceği bir yöntem olduğunu düşünüyorum.”* şeklinde belirtmiştir. 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-27 ve 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen A-45, yalnızca *“Uygun değildir.”* demiştir. Hizmet süresi 6-10 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-64 de açıklama yapmadan, yalnızca; ’un görüşüne göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi, *“Çok da uygun değil.”* demekle yetinmiştir.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin çoğunlukla (% 62,50) tarih öğretimine uygun bir strateji olduğunu düşündükleri söylenebilir.

İkinci bölümün ikinci sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda istek duyuyor musunuz? şeklinde sorulmuştur. Katılımcıların cevapları incelenerek, verilen cevaplar ilgili ifadeler doğrultusunda belirlenen kategorilere yerleştirilmiştir.

Tablo 20: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygulama Konusunda İstek Duyup Duymadıklarını Gösteren Tablo

Soruya Verilen Cevaplar	Frekans	Yüzde (%)
Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda;		
İstek duyuyorum.	44	68,75
İstek duymuyorum.	16	25,00
Bazen istek duyuyorum.	2	3,12
Anlamsız	2	3,12
Cevapsız	0	0
Toplam	64	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda istek duyup duymadıkları öğrenilmeye çalışılmıştır. Soruya “İstek duyuyorum” şeklinde cevap veren katılımcılar 44 tarih öğretmeni olup % 68,75 oranla en büyük paya sahiptir. “İstek duymuyorum” diye cevap veren 16 katılımcı (%28,12) bulunurken “Bazen istek duyuyorum” diyen 2 katılımcı (% 3,12) bulunmaktadır. 2 katılımcının (% 3,12) verdiği cevapların, sorulan soruyla ilgisi bulunmadığı için “Anlamsız” kategorisinde gösterilmiştir. Bu soruya cevap vermeyen katılımcı bulunmamaktadır.

İlk kategori olan “İstek duyuyorum” şeklinde cevap veren 44 katılımcının; 15’i kadın, 28’i erkek’tir. 6 katılımcının hizmet süresi 0-5 yıl arasında, 7 katılımcının hizmet süresi 6-10 yıl arasında, 10 katılımcının hizmet süresi 11-15 yıl arasında, 6 katılımcının

hizmet süresi 16-20 yıl arasında ve 14 katılımcının hizmet süresi 21 yıl ve üzerindedir. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 3'ü Eğitim Enstitüsü, 19'u Eğitim Fakültesi, 14'ü Fen-Edebiyat Fakültesi, 3'ü tezsiz yüksek lisans mezunu ve 4'ü tezli yüksek lisans mezunudur. Çalışılan okulun türü bazında bakıldığında; katılımcıların 13'ü genel liselerde, 7'si meslek liselerinde, 13'ü Anadolu-Fen liselerinde, 2'si özel lisede çalışmaktayken 8'i diğer lise türlerinde çalışmaktadır. "İstek duyuyorum" şeklinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun erkek, 21 ve üzeri hizmet yılı olan, Eğitim Fakültesi mezunu, daha çok genel liseler ve Anadolu-Fen liselerinde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

"İstek duyuyorum" şeklinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden 6-10 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, Anadolu-Fen lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen A-14, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda istek duyduğunu söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: *"Evet. Tarih dersi hakkında öğrencilerimizin bir bölümünde var olan önyargıların kırılması için önemli bir strateji olabilir."* 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen A-25 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusundaki isteğini; *"Evet. Öğrencinin kendi başına öğrenmesini ve kendisine güvenini arttıracaklarını düşünüyorum."* şeklinde belirtmiştir. 0-5 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan kadın öğretmen A-36, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda isteği hakkında; *"Evet. Dersimin sıkıcı olmasını tamamen engelliyor. Öğrenciler '-Öf ya, yine mi tarih dersi var!' demiyorlar. Bu yöntemin çok etkili olduğunu düşünüyorum."* demiştir. 11-15 yıl hizmet süresi olan Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-49'un belirttiğine göre; *"Ben istek duyuyorum. Öğrenciler, tek başlarına bir şeyler yapabilir istiyorum ama öğrencilerin sınav hazırlıkları onların aynı isteği duymasına engel olduğunu görüyorum."* Hizmet süresi 0-5 yıl olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen A-59; *"İstek duyuyorum ancak çok zaman alması, diğer konuları yetiştirmede endişe duymama neden oluyor."* şeklinde durumu ifade etmektedir.

"İstek duymuyorum" şeklinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden 0-5 yıl hizmet süresi olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu, Meslek lisesinde çalışmakta olan kadın öğretmen A-7, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda istek

duymadığını söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: *“Hayır, duymuyorum. Çünkü verdiğimiz konuları okumaktan aciz, ilgisiz bir öğrenci kitlesi sizi her şeyden soğutuyor.”* 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-12 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda istek duymadığını; *“Hayır. Ortaöğretimde görev yapmaktayım. Benim hiçbir öğrencim tarih öğretmeni olmak istemiyor. Derinleme bilgiye ihtiyaç yok. Bu nedenle ortaöğretimde Sosyal Bilimler bölümü olmayan okullarda gereksizdir.”* şeklinde belirtmiştir. 6-10 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-34, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda isteksizliği hakkında; *“Hayır, istek duymuyorum. Müfredatı yetiştirme kaygısı, öğrencilerin isteksizliği, gerekçelerimden bazıları.”* demiştir.

16-20 yıl hizmet süresi olan Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen A-44, *“Hayır. Çok zaman alıyor.”* ifadesini kullanarak araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda neden istek duymadığına açıklık getirmektedir. Hizmet süresi 16-20 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen A-46, şu ifadeyi kullanmıştır: *“İstek duymuyorum. Çünkü sınıf mevcutları buna müsait değil. Öğrencilerim de isteksiz. Zaten üniversite sınav kaygısı var. Daha çok sınava yönelik ders işliyorum.”* Hizmet süresi 6-10 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve özel lisede çalışan erkek öğretmen A-58; *“Öğrencinin motivasyon eksikliği olduğunu düşünüyorum, bu isteksizlik bana da yansıyor ve bu stratejiyi kullanma konusunda fazla istek duyamıyorum.”* demiştir.

“Bazen istek duyuyorum” şeklinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden 6-10 yıl hizmet süresi olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu, Meslek lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen A-13, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda bazen istek duymasıyla ilgili şu ifadeyi kullanmıştır: *“Öğrenci seviyeleri ve isteklerine göre verim elde edebileceğim sınıflarda istek duyuyorum, motivasyon ve hedef eksiklikleri olan sınıflarda ise hazırlanan proje-ödevler sıradan ve yetersiz olduğu için çok istek duymuyorum.”* 16-20 yıl hizmet süresi olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-30 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda bazen istek duyduğunu; *“Zaman zaman.”* şeklinde kısaca belirtmiştir.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda çoğunlukla (% 68,75) istek duydukları söylenebilir.

İkinci bölümün üçüncü sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarif öğretmenleri tarafından uygulanmasını tavsiye edip etmediğinizi nedenleriyle birlikte yazar mısınız? şeklinde sorulmuştur. Katılımcıların cevapları incelenerek, verilen cevaplar ilgili ifadeler doğrultusunda belirlenen kategorilere yerleştirilmiştir.

Tablo 21: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Tarih Öğretmenleri Tarafından Uygulanmasını Tavsiye Edip Etmediklerini Gösteren Tablo

Soruya Verilen Cevaplar	Frekans	Yüzde (%)
Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını;		
Tavsiye ederim.	42	65,63
Tavsiye etmem.	5	7,81
Bazı durumlarda tavsiye ederim.	13	20,31
Anlamsız	4	6,25
Cevapsız	0	0
Toplam	64	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını tavsiye edip etmedikleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Soruya “tavsiye ederim” şeklinde cevap veren katılımcılar 42 tarih öğretmeni olup % 65,63 oranla en büyük paya sahiptir. “Tavsiye etmem” diye cevap veren 5 katılımcı (% 7,81) bulunurken “Bazı durumlarda tavsiye ederim” diyen 13 katılımcı (% 20,31) bulunmaktadır. 4 katılımcının (% 6,25) verdiği cevapların, sorulan soruyla ilgisi bulunmadığı için “Anlamsız” kategorisinde gösterilmiştir. Bu soruya cevap vermeyen katılımcı bulunmamaktadır.

İlk kategori olan “tavsiye ederim” şeklinde cevap veren 42 katılımcının; 14’ü kadın, 28’i erkek’tir. 6 katılımcının hizmet süresi 0-5 yıl arasında, 7 katılımcının hizmet süresi 6-10 yıl arasında, 11 katılımcının hizmet süresi 11-15 yıl arasında, 6 katılımcının hizmet süresi 16-20 yıl arasında ve 12 katılımcının hizmet süresi 21 yıl ve üzerindedir. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 2’si Eğitim Enstitüsü, 17’si Eğitim Fakültesi, 16’sı Fen-Edebiyat Fakültesi, 4’ü tezsiz yüksek lisans mezunu ve 3’ü tezli yüksek lisans mezunudur. Çalışılan okulun türü bazında bakıldığında; katılımcıların 12’si genel liselerde, 12’si meslek liselerinde, 10’u Anadolu-Fen liselerinde, 2’si özel lisede çalışmaktayken 4’ü diğer lise türlerinde çalışmaktadır. “Tavsiye ederim” şeklinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun erkek, 21 ve üzeri hizmet yılı olan, Eğitim Fakültesi mezunu, daha çok genel liseler ve Meslek liselerinde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

“Tavsiye ederim” şeklinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden 0-5 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu, Meslek lisesinde çalışmakta olan kadın öğretmen A-9, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını tavsiye ettiğini söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: *“Ben tavsiye ediyorum. Öğrenci merkezli bir strateji ve yapılandırmacı anlayışa uygun bir stratejidir.”* 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen A-15 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını tavsiye ettiğini; *“Tavsiye ederim. Nedeni bu yönde yaptığım çalışmalardan öğrencilerin daha kalıcı öğrendiklerini, kendilerini daha iyi ve başarılı hissettiklerini teşhis etmemdir.”* şeklinde belirtmiştir. 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-21, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını tavsiye etmesi hakkında; *“Tavsiye ederim. Toplumlar ne kadar çok bilgilenir ve bu bilgilenmeyi ne kadar çok kullanırsa oranda toplum hoşgörüsü ve değişik görüş ve düşünceler saygılı olmayı öğrendiği gibi daha demokratik bir yapıya sahip olur.”* demiştir. 0-5 yıl hizmet süresi olan Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan kadın öğretmen A-36, görüşünü şu şekilde belirtmiştir: *“Kesinlikle tavsiye ediyorum. Bu strateji öğrenme yöntemleri içerisinde en etkili olanlardan, öğrenciyi merkeze alan, merak uyandıran, aktif öğrenmeyi sağlayan, öğrenilenlerin kalıcılığını sağlar.”* Hizmet süresi 0-5 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen A-50 ise

“Kesinlikle tavsiye ediyorum. Klasik "tarih dersi sevilmmez" tabusunu yıkmak için bu gerekli.” şeklinde görüşünü ifade etmektedir. Hizmet süresi 6-10 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-61’e göre ise durum *“Diğer tarih öğretmenlerine elbette tavsiye ederim. Öğrenciler, bu tarihi bilgilerin birçok tartışma ve araştırma sonucu ortaya çıktığını bu sayede öğrenebilirler.”* şeklindedir.

“Tavsiye etmem” şeklinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, Meslek lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen A-28, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını tavsiye etmediğini söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: *“Lise seviyesinde tavsiye etmiyorum. Çünkü, ÖSS sınavına hazırlanan bir öğrencide iki amaç var: Birincisi üniversiteyi kazanmak. İkincisi dersten yüksek bir not almak. Bu düşüncede bulunan bir öğrenciye bilimsel çalışma metodunu benimsetemezsiniz.”* 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen A-45 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını tavsiye etmediğini kısaca; *“Tavsiye etmiyorum, gereksiz.”* şeklinde belirtmiştir. 16-20 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen A-54, *“Araştırma inceleme öğretim stratejisini tam olarak uygulayamadığım için tavsiyede bulunamıyorum.”* demiştir.

“Bazı durumlarda tavsiye ederim” şeklinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışmakta olan erkek öğretmen A-4, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını bazı durumlarda tavsiye etmesiyle ilgili şu ifadeyi kullanmıştır: *“Müfredat programı ve öğrencilerin bugünkünden daha az haftalık ders saati gördükleri ortamda tavsiye ederim.”* 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-12 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını bazı durumlarda tavsiye ettiğini; *“Türkçe-Sosyal bölümü olan orta öğretim öğretmenlerine tavsiye ederim. Ancak konu yine de hobi olarak kalır. Maliyet ve zaman açısından ekonomik değildir.”* şeklinde belirtmiştir. 16-20 yıl hizmet süresi olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen A-46; *“Özel okullarda, sınıf mevcudu az olan, seçme*

öğrencilerden oluşan okullarda olabilir. Onun dışında tavsiye etmiyorum.” ifadesini kullanmıştır.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını çoğunlukla (% 65,63) tavsiye ettikleri söylenebilir.

4.1.4. Anketin Üçüncü Bölümünden Elde Edilen Bulgular

Üçüncü bölümün birinci sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamanız ile ilgili yeterlilik düzeyinizi nasıl değerlendiriyorsunuz? şeklinde sorulmuştur. Katılımcıların cevapları incelenerek, tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamasıyla ilgili yeterlilik düzeyi, yine verilen cevaplardaki anahtar ifadeler doğrultusunda belirlenen kategorilere yerleştirilmiştir.

Tablo 22: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygulama İle İlgili Yeterlilik Düzeyini Gösteren Tablo

Soruya Verilen Cevaplar	Frekans	Yüzde (%)
Yeterliyim.	23	35,93
Kısmen yeterliyim.	9	14,06
Yetersizim.	24	37,50
Bir şey söyleyemem.	2	3,12
Anlamsız	5	7,83
Cevapsız	1	1,56
Toplam	64	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamalarıyla ilgili yeterlilik düzeylerine yönelik görüşleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Soruya “Yetersizim” şeklinde cevap veren katılımcılar 24 tarih öğretmeni olup % 37,50 oranla en büyük paya sahiptir. “Yeterliyim” görüşünde olan 23 katılımcı (% 35,93), “kısmen yeterliyim” görüşünde olan 9 katılımcı (% 14,06) bulunurken “Bir şey söyleyemem” diyen 2 katılımcının (% 3,12) bulunmaktadır. Bunun yanı sıra 5 katılımcının

(% 7,83) verdiği cevaplar soruyla ilgisiz olduğu için “Anlamsız” kategorisinde gösterilmiştir. Bu soruya cevap vermeyen 1 katılımcı (%1,56) bulunmaktadır.

İlk kategori olan “yeterliyim” şeklinde cevap veren 23 katılımcının; 5’i kadın, 18’i erkek’tir. 1 katılımcının hizmet süresi 0-5 yıl arasında, 6 katılımcının hizmet süresi 6-10 yıl arasında, 6 katılımcının hizmet süresi 11-15 yıl arasında, 5 katılımcının hizmet süresi 16-20 yıl arasında ve yine 5 katılımcının hizmet süresi 21 yıl ve üzerindedir. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 2’si Eğitim Enstitüsü, 6’sı Eğitim Fakültesi, 9’u Fen-Edebiyat Fakültesi, 2’si tezsiz yüksek lisans mezunu, 3’ü tezli yüksek lisans mezunu ve 1’i doktora mezunudur. Çalışılan okulun türü bazında bakıldığında; katılımcıların 4’ü genel liselerde, 2’si meslek liselerinde, 8’i Anadolu-Fen liselerinde, 2’si özel lisede çalışmaktayken 7’si diğer lise türlerinde çalışmaktadır. “Yeterliyim” şeklinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun erkek, 6-15 hizmet yılı olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, daha çok genel liseler ve Anadolu-Fen liselerinde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

“Yeterliyim” şeklinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden 6-10 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, Anadolu-Fen lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen A-14, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamasıyla ilgili yeterlilik düzeyini söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: *“Kendimi yeterli buluyorum. Fırsat buldukça tarih alanındaki yeni çalışmalarını takip ediyorum.”* 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Enstitüsü mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen A-41 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamasıyla ilgili yeterlilik düzeyini; *“Yeterli olduğum konusunda endişem yok ama öğrencilerin seviyesi düşük olması ve ilgi alanlarının farklı olması beni zorlamaktadır.”* şeklinde belirtmiştir. 11-15 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen A-49, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama düzeyi ile ilgili yeterliliği hakkında; *“Yeterli hissediyorum. Ancak; bazı konular için nasıl uygulama yapılacağı konusunda bazen somut örnekler görmeye ihtiyaç duyuyorum.”* demiştir. 11-15 yıl hizmet süresi olan Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen A-51, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama düzeyi ile ilgili yeterliliğini, *“Yeterli görüyorum ama bilgi de yeniliklere açık olup her öğretmenin alanındaki yenilikleri takip etmesi gerekmektedir.”* olarak değerlendirmektedir. Hizmet süresi 21 ve

üzeri hizmet yılı olan, Eğitim Enstitüsü mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-63, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama düzeyi ile ilgili yeterliliğini değerlendirirken şu ifadeyi kullanmıştır: *“Tarih öğretimine uygundur. Tarihi sadece siyasi tarihten ibaret olmadığını toplumsal tarihin de önemli olduğunu gösterir. Tarihin vurdular, kırdılar ve anlaştılar şeklinde algılanan bir bilim olmadığını gösterir.”*

“Kısmen yeterliyim” kategorisindeki katılımcı öğretmenlerden iki tanesi açıklamalı cevap vermiş olup bunlardan 6-10 yıl hizmet süresi olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu, Meslek lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen A-13, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama düzeyi ile ilgili yeterliliğini değerlendirirken şu ifadeyi kullanmıştır: *“Genel itibariyle daha önceki eğitimimde konu içinde bu eğitimi gördüm fakat özel olarak eğitim almadığım için orta düzey olarak değerlendiriyorum.”* 6-10 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen A-34 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamasıyla ilgili yeterlilik düzeyini; *“Beş üzerinden değerlendirirsek 2-2,5 arası bir not verirdim kendime.”* şeklinde belirtmiştir.

“Yetersizim” kategorisinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden bazıları açıklamalı cevaplar verirken bazıları da kısa cevaplar vermiştir. Açıklamalı cevap veren öğretmenlerden 6-10 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu, Meslek lisesinde çalışmakta olan kadın öğretmen A-2, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda yeterlilik düzeyi ile ilgili şu ifadeyi kullanmıştır: *“Aldığım eğitime göre çok yeterli değilim. Tarih dersiyle ilgili örneklerini görmek isterim.”* 0-5 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Meslek lisesinde çalışan kadın öğretmen A-9 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda yeterlilik düzeyini; *“Bence hizmet içi eğitim verilmeli tüm tarih öğretmenlerine. Ben kendimi yeterli görmüyorum.”* şeklinde belirtmiştir. 16-20 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-10 ise *“Bu konuda öğretmenlerimizin de eğitilmesi gerekir, şu an için yetersiz görüyorum.”* demiştir. Hizmet süresi 0-5 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen A-50, *“Kendimi bu konuda iştahlı görsem de henüz tam olarak yeterli görmüyorum. Ancak zaman zaman öğrencilerime araştırma çalışmaları veriyorum.”* ifadesini kullanmıştır. Hizmet süresi 0-5

yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan A-52'ye göre ise; *“Tam anlamıyla yeterli değilim. Verilecek hizmet içi eğitimle uzmanlaşma sağlanabilir.”*

“Bir şey söyleyemem” kategorisinde nitelendirilen katılımcı öğretmenlerden; 21 ve üzeri hizmet yılı olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-27, *“Bu konuda eğitim almadım dolayısıyla yeterlilik düzeyimi kendim belirleyemem.”* derken 0-5 yıl hizmet süresi olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen A-38, *“Tarih dersini geleceğe ışık tuttuğu için genel anlamda sebep-sonuç ilişkisi içerisinde gördüğüm için kendi yeterliliğim alanında deneyimin olmadığı için bir şey söyleyemem.”* ifadesini kullanmıştır.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamalarıyla ilgili yeterlilik düzeylerini en büyük pay olan % 37,50 oranla “yetersizim” şeklinde nitelendirdikleri söylenebilir.

Üçüncü bölümün ikinci sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamaya karar vermenizde hangi faktörler etkili olmaktadır?” şeklinde sorulmuştur. Katılımcıların cevapları incelenerek, tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamaya karar vermeleriyle ilgili faktörler, yine verilen cevaplardaki anahtar ifadeler doğrultusunda belirlenen kategorilere yerleştirilmiştir. Katılımcıların bazıları birden fazla görüş bildirmiş olup bu görüşlerin içinde anlamlı olanların tamamı değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 23: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygulamaya Karar Vermenizde Hangi Faktörler Etkili Olmaktadır Sorusunu Cevapları Gösteren Tablo

Soruya Verilen Cevaplar	Frekans	Yüzde (%)
Cevaplanan	55	85,94
Anlamsız	2	3,12
Cevapsız	7	10,94
Toplam	64	100

Soruya cevap veren 55 katılımcı (% 85,94) “cevaplanan”, bunun yanı sıra 2 katılımcının (% 3,12) verdiği cevaplar soruyla ilgisiz olduğu için “Anlamsız” kategorisinde gösterilmiştir. Bu soruya cevap vermeyen 7 katılımcı (% 10,94) bulunmaktadır.

Tablo 24: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygulamaya Karar Vermelerinde Etkili Olan Faktörleri Gösteren Tablo

Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygulamaya Karar Vermelerinde Etkili Olan Faktörler	Frekans	Yüzde (%)
Konunun/içeriğin araştırılmaya uygun olması	16	20,00
Öğrencilerin araştırma olanaklarının yeterli olması	12	15,00
Öğrencilerin derse ilgisini arttırma düşüncesi	11	13,75
Öğrencileri aktif hale getirme düşüncesi	9	11,25
Öğrencilerin seviyesinin yeterli olması	9	11,25
Öğrencilerin araştırmaya istekli olması	5	6,25
Öğrencilerin gerçek bilgilere sahip olmasını istemek	5	6,25
Ödev olarak veriyorum	5	6,25
Öğretimin kalıcı olması	4	5,00
Zamanın uygun olması	3	3,75
Hedef/davranışların durumu	1	1,25
Toplam	80	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamaya karar vermelerinde etkili olan faktörlere yönelik görüşleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Katılımcı öğretmenlerin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamaya karar vermelerinde en büyük paya sahip faktör, 16 katılımcının % 20 oranla belirttiği “Konu/içeriğin araştırılmaya uygun olması”dır. Bunu; 12 katılımcının (% 15) görüşü ile “öğrencilerin araştırma olanaklarının yeterli olması”, 11 katılımcının (% 13,75) görüşü ile “öğrencilerin derse ilgisini arttırma düşüncesi”, 9 katılımcının % 11,75 oranla “öğrencileri aktif hale getirme düşüncesi” ve yine 9 katılımcının % 11,75 oranla “öğrencilerin seviyesinin yeterli olması” izlemektedir. Bunun dışında; 5’er katılımcının % 6,25’er oranla “öğrencilerin araştırmaya istekli olması”, “öğrencilerin gerçek bilgilere sahip olmasını istemek” ve “ödev olarak veriyorum”, 4 katılımcının % 5 oranla “öğretimin

kalıcı olması”, 3 katılımcının % 3,75 oranla “zamanın uygun olması”, 1 katılımcının % 1,25 “hedef/davranışların durumu” görüşleri belirtilmiştir.

Katılımcı öğretmenlerden 6-10 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu, Meslek lisesinde çalışmakta olan kadın öğretmen A-3, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamaya karar vermesinde hangi faktörlerin etkili olduğunu söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: *“Öğrenciyi sınıf içi ve sınıf dışında aktif hale getirmek. Derse duyduğu ilgiyi artırmak.”* 6-10 yıl hizmet süresi olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve Meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen A-13 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamaya karar vermesinde hangi faktörlerin etkili olduğunu; *“Mevcut işlediğimiz konunun güncel olaylarla ilgili olup olmadığına, çevrede bu konuda araştırma yapma olanaklarının olup olmaması, öğrenci ilgi düzeyine göre karar veriyorum.”* şeklinde belirtmiştir. 11-15 yıl hizmet süresi olan, Tezli yüksek lisans mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen A-17, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamaya karar vermesinde hangi faktörlerin etkili olduğu hakkında; *“Anlattığımız konuların öğrencide yerleşmesini istiyorsunuz. Öğrencinin geçmişini, mazarını öğrenmesini istiyorsunuz. Bu nedenle, bu konuyu daha nasıl güzel kavrayabilirim diye düşünüyorsunuz. Bu nedenle farklı yöntemlere yöneliyorsunuz.”* demiştir. 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan Eğitim Enstitüsü mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen A-22, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamaya karar vermesinde hangi faktörlerin etkili olduğunu, *“Gerçeği arama, doğru bilgi verme, ilgi uyandırma.”* olarak değerlendirmektedir. 16-20 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-30, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamaya karar vermesinde hangi faktörlerin etkili olduğunu değerlendirirken şu ifadeyi kullanmıştır: *“Öğrencinin ilgi ve merakı. Konunun özelliği.”* 11-15 yıl hizmet süresi olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-35 ise kısaca *“Şu anda sadece ödev vermekle bu stratejiyi uyguluyorum.”* demiştir. 0-5 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan kadın öğretmen A-36; *“Tarih dersi arka sıralarda oturan öğrencilerin uyukladığı bir ders olmamalı ya da yüzünüze sadece dinlemek için dinleyen gözlerle bakmamalıdır. Tarihin gizemine, büyüüne kapılmalı, merak etmeliler ve merak ettikleri konuları araştırma isteği duymalıdır. Tarihi ders olarak hem de alan olarak sevmeliler. Tüm bu sebepler araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tercihimde etkili olmuştur.”*

16-20 yıl hizmet süresi olan Eğitim Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen A-46; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamaya karar vermesi için yalnızca “Yıllık ödev olarak veriyorum.” demiştir. 16-20 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve özel lisede çalışan erkek A-48 ise “Konuya bakarak karar veriyorum. Konunun araştırma-inceleme açısından kaynaklara öğrencilerin ulaşması açısından kolay olabilecek konular için bu stratejiyi kullanıyorum.” ifadesini kullanmıştır. 11-15 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen A-49, “Konuyu uygun bulursam uygulayabiliyorum. Ama her zaman değil. Bir de öğrenciler araştırırken kaynak bulabilecekler mi diye düşünüp ona göre karar veriyorum.” demiştir. 6-10 yıl hizmet süresi olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen A-60 ise “Konuya ve öğrencinin isteğine göre karar veriyorum. Öğrencinin kendi istediği konuda araştırma yapması önemli.” diyerek görüşünü ifade etmiştir.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamaya karar vermelerinde % 20 oranla en büyük paya sahip faktörün “Konunun/içeriğin araştırılmaya uygun olması” olduğu söylenebilir.

Üçüncü bölümün üçüncü sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken hangi yöntem ve teknikleri uygulamayı tercih ediyorsunuz?” şeklinde sorulmuştur. Katılımcıların bazıları birden fazla görüş bildirmiş olup bu görüşlerin içinde anlamlı olanların tamamı değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 25: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Hangi Yöntem ve Teknikleri Uygulamayı Tercih Ediyorsunuz Sorusuna Verdikleri Cevapları Gösteren Tablo

Sorular	Frekans	Yüzde (%)
Cevaplanan	54	84,38
Cevapsız	10	15,62
Toplam	64	100

Soruya cevap veren 54 katılımcı (% 84,38) bulunurken soruya cevap vermeyen 10 katılımcı (% 15,62) bulunmaktadır.

Tablo 26: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinde Uyguladıkları Yöntem ve Teknikleri Gösteren Tablo

Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinde Uyguladıkları Yöntem Ve Teknikler	Frekans	Yüzde (%)
Sunu	21	23,59
Soru-cevap	15	16,85
Anlatım	11	12,36
Örnek olay	10	11,24
Tartışma	7	7,87
Problem çözme	6	6,74
Beyin fırtınası	5	5,62
Seminer	5	5,62
Gözlem	4	4,49
Gezi	3	3,37
Drama	2	2,25
Toplam	89	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken hangi yöntem ve teknikleri uygulamayı tercih ettikleri öğrenilmeye çalışılmıştır. “Sunu”, 21 katılımcının görüşüyle en büyük pay olan % 23,59 orana sahip olduğu için, katılımcı öğretmenlerin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken en çok tercih ettikleri yöntem ve tekniklerin başında gelmektedir. Bunu izleyen yöntem ve teknikler ise sırasıyla; 15 katılımcının % 16,85 oranla belirttiği “soru-cevap”, 11 katılımcının % 12,36 oranla belirttiği “anlatım”, 10 katılımcının % 11,24 oranla belirttiği “örnek olay”, 7 katılımcının % 7,87 oranla belirttiği “tartışma”, 6 katılımcının % 6,74 oranla belirttiği “problem çözme”, 5’er katılımcının % 5,62’şer oranla belirttiği “beyin fırtınası” ve “seminer”, 4 katılımcının % 4,49 oranla belirttiği “gözlem”, 3 katılımcının % 3,37 oranla belirttiği “gezi”, 2 katılımcının % 2,25 oranla belirttiği “drama” izlemektedir.

Katılımcı öğretmenlerden 11-15 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu, Meslek lisesinde çalışmakta olan kadın öğretmen A-6, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken hangi yöntem ve teknikleri uygulamayı tercih ettiğini söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: “*Önemli olay ve gelişmelerin toplum üzerindeki etkilerinin gözlemlenmesi (gözlem)*” 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen A-18 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken hangi yöntem ve teknikleri uygulamayı tercih ettiğini; “*Özellikle seminer yöntemi*” şeklinde belirtmiştir. 11-15 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen A-32, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken tercih ettiği yöntem ve teknikleri “*grup çalışması, problem çözme*” olarak sıralamıştır. 11-15 yıl hizmet süresi olan Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen A-43, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken, “*örnek olay, beyin fırtınası, soru-cevap*” yöntem ve tekniklerini tercih ettiğini söylemiştir.

11-15 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen A-49, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken hangi yöntem ve teknikleri tercih ettiği hakkında şu ifadeyi kullanmıştır: “*Konuyu verip araştırmalarını istiyorum. Bazen önce bir tarihsel olaydan örnek verip kısaca bahsediyorum. Öğrencinin merakını uyandırıp araştırma yapmak için istek duymalarını sağlamaya çalışıyorum. Daha sonra araştırma sonuçlarını sınıfta tartışıyoruz.*” 11-15 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-56 ise kısaca “*Tartışma, soru-cevap.*” demiştir. 6-10 yıl hizmet süresi olan, Tezli yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen A-60; “*Öğrencileri bizim okulumuzdaki gibi olan okullarda daha çok yaptığım öğrencilere dönem ödevi vererek öğrencileri araştırmaya sevk etmek. Bunun dışında soru-cevap yöntemini, nispeten daha az kullandığım düz anlatım yöntemi. Fırsat buldukça da beyin fırtınasını kullanmaya çalışıyorum.*” ifadesini kullanmıştır. 6-10 yıl hizmet süresi olan Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen A-61 ise; “*Anlatım, soru-cevap, tartışma, yeri geldiğinde örnek olay.*” olarak kullanmayı tercih ettiği yöntemleri belirtmiştir.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken en çok tercih ettikleri yöntem ve tekniklerin başında sunu (% 23,59), soru-cevap (% 16,85) ve anlatım (% 12,36) gelmektedir. Daha çok davranışçı yaklaşımda ön plana çıkan anlatım yönteminin en çok tercih edilen üçüncü yöntem olmasının; katılımcı öğretmenlerin çoğunun hizmet süresinin 21 ve üzeri yıl olmasından kaynaklanmış olabileceği söylenebilir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin temelini oluşturan problem çözmenin basamakları olmasına rağmen problem çözmenin (% 6,74) altıncı sırada tercih edilmesi ve sadece 6 katılımcı öğretmenin uygulamayı tercih etmesi düşündürücüdür. Ayrıca yöntem ve teknik yelpazesinin literatürde geniş olmasına rağmen katılımcı öğretmenlerin bunları belirtmemesi de öğretmenlerin bu yöntem ve teknikleri bilip bilmedikleri hususuna dikkat çekmektedir. Bir diğer husus ise verilen cevaplardan çıkarılan sonuç doğrultusunda; katılımcı öğretmenlerin bazılarının yöntem ve teknik kavramlarını aynı tutması veya iç içe geçmiş biçimde kullanmasıdır. İlk sırada yer alan sunu veya literatürdeki diğer adıyla briefing tekniğinin en çok tercih edilmesi gösteriyor ki katılımcı öğretmenlerin çoğu araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini; öğrenciye konu verilip, öğrencinin konuyu araştırması ve sınıfta sunu yapması şeklinde uygulamaktadırlar. Oysaki araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hangi yöntem ve/veya teknikle uygulanırsa uygulansın, problem çözmenin basamakları bir şekilde hissedilmelidir, aksi halde uygulamanın eksiksiz yapıldığı söylenemez.

Üçüncü bölümün dördüncü sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?” şeklinde sorulmuştur. Katılımcıların cevapları incelenerek, tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uyguladıkları sıklık, yine verilen cevaplardaki anahtar ifadeler doğrultusunda belirlenen kategorilere yerleştirilmiştir.

Tablo 27: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Hangi Sıklıkla Kullanıyorsunuz Sorusuna Verdikleri Cevapları Gösteren Tablo

Sorular	Frekans	Yüzde (%)
Cevaplanan	58	90,63
Cevapsız	6	9,37
Toplam	64	100

Soruya cevap veren 58 katılımcı (% 90,63) bulunurken soruya cevap vermeyen 6 katılımcı (% 9,37) bulunmaktadır.

Tablo 28: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Kullandığı Sıklıkları Gösteren Tablo

Cevapların Niteliği	Frekans	Yüzde (%)
Net belirtilen sıklıklar		
Haftada 1 kez	2	3,45
Ayda 1 kez	4	6,90
Dönemde 2 kez	1	1,72
Yılda 1 kez	6	10,34
Yılda 2 kez	9	15,52
Net belirtilmeyen sıklıklar		
Tamamen belirsiz	16	27,58
Çok sık kullanmıyorum.	10	17,24
Bazen kullanıyorum.	4	6,90
Dönemde birkaç kez	4	6,90
Yılda birkaç kez	2	3,45
Toplam	58	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini hangi sıklıkla kullandıkları öğrenilmeye çalışılmıştır. Tablo incelendiğinde verilen cevapların; net belirtilen sıklıklar ve net belirtilmeyen sıklıklar olarak iki ana bölüme ayrıldığı görülmektedir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini kullanma sıklığını net olarak belirten 22 katılımcı (% 37,93) bulunurken kullanma sıklığını net olarak belirtmeyen katılımcıların sayısı 36 (% 62,07) olup katılımcı öğretmenlerin çoğunluğunu

teşkil etmektedir. Net belirtilen sıklıklar kategorisine bakıldığında; aynı kategori içinde değerlendirme yapıldığında en sık belirtilen periyodun 2 katılımcının (% 3,45) görüşüyle “yılda 2 kez”, en seyrek belirtilen periyodun ise 9 katılımcının (% 15,52) görüşüyle “yılda 2 kez” olduğu görülmektedir. Net belirtilmeyen sıklıklar kategorisine kendi içinde bakıldığında ise; “tamamen belirsiz” ifadelerin yer aldığı kategori 16 katılımcının (% 27,58) görüşleriyle en yüksek orana sahipken “yılda birkaç kez” kategorisi, 2 katılımcının (% 3,45) görüşüyle en düşük orana sahiptir. Tüm kategoriler harmanlandığında en yüksek orana sahip kategoriler sırasıyla; 16 katılımcının (% 27,58) görüşüyle “tamamen belirsiz”, 10 katılımcının (% 17,24) görüşüyle “çok sık kullanmıyorum” ve 9 katılımcının (% 15,52) görüşüyle “yılda 2 kez”dir.

Katılımcı öğretmenlerden net sıklık belirten ifadeler kullananların ifadelerinin karşılığı tabloda mevcutken “tamamen belirsiz” olan ifadelerden bazılarına örnek vermek gerekirse; 6-10 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, Anadolu-Fen lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen A-14, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini hangi sıklıkla kullandığını söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: “*Zaman kısıtlılığı nedeniyle sadece belli konular için kullanabiliyorum.*” 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-21 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini hangi sıklıkla kullandığını; “*Toplumları etkileyen önemli olayların incelendiği konularda kullanırım.*” şeklinde belirtmiştir. 11-15 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen A-26 ise, kısaca “*Yeterli düzeyde*” demekle yetinmiştir. 16-20 yıl hizmet süresi olan Tezli yüksek lisans mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen A-39, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini hangi sıklıkla uyguladığı hakkında, “*İlgili öğrenci ya da grubu bulduğum zaman.*” ifadesini kullanmıştır.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini daha çok “yılda 2 kez” kullandıkları söylenebilir. Net belirtilen ve net belirtilmeyen sıklık kategorilerine giren ifadelerden anlaşıldığı üzere katılımcı tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini çok sık kullanmadıkları söylenebilir.

Üçüncü bölümün beşinci sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken nelere dikkat ediyorsunuz?” şeklinde sorulmuştur. Katılımcıların bazıları birden fazla görüş bildirmiş olup bu görüşlerin içinde anlamlı olanların tamamı değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 29: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Nelere Dikkat Ediyorsunuz Sorusuna Verdikleri Cevapları Gösteren Tablo

Sorular	Frekans	Yüzde (%)
Cevaplanan	51	79,69
Cevapsız	13	20,31
Toplam	64	100

Soruya cevap veren 51 katılımcı (% 79,69) bulunurken soruya cevapsız bırakan 13 katılımcı (% 20,31) bulunmaktadır.

Tablo 30: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Nelere Dikkat Ettiklerini Gösteren Tablo

Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Dikkat Ettikleri	Frekans	Yüzde (%)
Kaynakların niteliği	20	22,22
Rehberlik misyonu	13	14,44
Öğrenci seviyesi/kapasitesi	10	11,11
Konunun öğrencide ilgi uyandırması	8	8,89
Kaynaklara ulaşılabilirlik	7	7,78
Bilgilerin doğruluğu	7	7,78
Öğrencinin objektif davranması	7	7,78
Sunumun niteliği	4	4,44
Hipotezlerin niteliği	3	3,33
Öğrencinin aktif olması	3	3,33
Öğrencinin süreyi kullanması	3	3,33
Çevre koşulları	2	2,22
Öğrencinin güncel bağlantı kurması	1	1,11
Araştırmanın çok yönlü olması	1	1,11
Üst düzey davranışlar kazandırma	1	1,11
Toplam	90	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken nelere dikkat ettikleri öğrenilmeye çalışılmıştır. “Kaynakların niteliği”, 20 katılımcının görüşüyle en büyük pay olan % 22,22 orana sahip olduğu için, katılımcı öğretmenlerin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken en çok dikkat ettikleri hususların başında gelmektedir. Dikkat edilen hususlar içinde bunu sırasıyla; 13 katılımcının % 14,44 oranla belirttiği “rehberlik misyonu”, 10 katılımcının % 11,11 oranla belirttiği “öğrenci seviyesi/kapasitesi”, 8 katılımcının % 8,89 oranla belirttiği “konunun öğrencide ilgi uyandırması” izlemektedir.

Katılımcı öğretmenlerden 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu, diğer lise türünde çalışmakta olan erkek öğretmen A-4, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken dikkat ettiği hususları söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: *“Konuları öğrencilerin seviyesine göre belirlerim. Öğrencilere yararlanabilecekleri kaynakları söylerim. Araştırma-inceleme sürecinde devamlı bilgi alışverişinde bulunurum. Doğru bilgi ve sonuçlara ulaşmasına yardımcı olabilmek için yönlendirme yaparım.”* 11-15 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen A-6 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken dikkat ettiği hususları; *“Öğrenci kapasitesine, çevre koşullarına, gerekli belge ve kaynaklara ulaşmaya, zamana.”* şeklinde belirtmiştir. 6-10 yıl hizmet süresi olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve Meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen A-13, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken nelere dikkat ettiğini *“Öncelikle öğrencilerin ilgisini çeken güncel meselelerle ilgili, öğrenci seviyesine uygun konuları seçmeye dikkat ediyorum.”* olarak söylemiştir.

6-10 yıl hizmet süresi olan Doktora mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-16, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken nelere dikkat ettiğini, *“Öğrenciyi bir konuyu belirlemesinden sonra bilgilere nasıl ulaşabileceği ve bilgileri nasıl değerlendirebileceği konusunda rehberlik ediyorum.”* olarak belirtmiştir. 6-10 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen A-33, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken; *“Öğrencilerin doğru kaynaklara ulaşip ulaşmadığına dikkat ediyorum.”* demiştir. 16-20 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen A-44 ise kısaca *“İnternette kopyala-yapıştır yapılmış mı ona bakıyorum.”* diyerek özetlemiştir. 16-

20 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen A-54; “*Öğrencinin ilgi ve seviyesine göre konuları belirliyorum. Öğrenciye gerekli olanakları sağlıyorum.*” ifadesini kullanmıştır. 0-5 yıl hizmet süresi olan Tezsiz yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen A-60 ise; “*Öğrencide belli bir altyapının olmasına dikkat ediyorum. Uygulama basamağının üstünde hedefler için kullanmaya özen gösteriyorum.*” deyip araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken dikkat ettiği noktaları belirtmiştir.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken en çok dikkat ettikleri noktaların başında “kaynakların niteliği (% 22,22), öğretmenin “rehberlik misyonu” (% 14,44) ve “öğrenci seviyesi/kapasitesi” (% 11,11) gelmektedir. Ancak; “hipotezlerin niteliği”nin (% 3,33) ve “üst düzey davranış kazandırma”nın (% 1,11) pek dikkat edilmeyen hususlar olduğu söylenebilir. Bu da araştırmanın temel öğelerine çok fazla dikkat edilmediği anlamında yorumlanabilir.

4.1.5. Anketin Dördüncü Bölümünden Elde Edilen Bulgular

Dördüncü bölümün birinci sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştığınız en temel güçlükler nelerdir?” şeklinde sorulmuştur. Katılımcıların bazıları birden fazla görüş bildirmiş olup bu görüşlerin içinde anlamlı olanların tamamı değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 31: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Karşılaştığınız En Temel Güçlükler Nelerdir Sorusuna Verdikleri Cevapları Gösteren Tablo

Sorular	Frekans	Yüzde (%)
Cevaplanan	58	90,63
Cevapsız	6	9,37
Toplam	64	100

Soruya cevap veren 58 katılımcı (% 90,63) bulunurken soruya cevapsız bırakan 6 katılımcı (% 9,37) bulunmaktadır.

Tablo 32: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Karşılaştıkları Güçlükleri Gösteren Tablo

Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Karşılaştıkları Güçlükler	Frekans	Yüzde (%)
Öğrencilerin araştırma yapmak istememesi	28	25,00
Zaman sıkıntısı	23	20,54
Kaynakların yetersiz olması	18	16,07
Öğrenci seviyesinin düşük olması	10	8,93
Ekonomik/teknolojik yetersizlikler	8	7,14
Müfredatın yoğun olması	6	5,36
Sınıf mevcudunun kalabalık olması	5	4,46
Üniversite sınavına yönelik ders işlenilmesi beklentisi	5	4,46
Ulaşılan kaynakların doğru/bilimsel kaynaklar olmaması	5	4,46
Öğrencilerin ders yükünün ağır olması	3	2,68
Her konuya uygun bir strateji olmaması	1	0,89
Toplam	112	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştıkları en temel güçlüklerin neler olduğu öğrenilmeye çalışılmıştır. “Öğrencilerin araştırma yapmak istememesi”, 28 katılımcının görüşüyle en büyük pay olan % 25,00 orana sahip olduğu için, katılımcı öğretmenlerin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken en çok karşılaştıkları temel güçlüklerin başında gelmektedir. En çok karşılaşılan temel güçlükler içinde bunu sırasıyla; 23 katılımcının % 20,54 oranla belirttiği “zaman sıkıntısı”, 18 katılımcının % 16,07 oranla belirttiği “öğrenci seviyesinin düşük olması”, 8 katılımcının % 7,14 oranla belirttiği “ekonomik/teknolojik yetersizlikler” izlemektedir.

Katılımcı öğretmenlerden 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, Meslek lisesinde çalışmakta olan kadın öğretmen A-5, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştığı en temel güçlükleri söylerken şu ifadeyi

kullanmıştır: *“Her konuya uymuyor. Zaman alıyor. Kalabalık sınıflarda uygulamak zor.”* 6-10 yıl hizmet süresi olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve Meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen A-13 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştığı en temel güçlükleri; *“Öncelikle öğrencilerin genel olarak meslek liselerinde motivasyon ve hedeflerinin olmaması, isteksiz olmaları, hazırcı davranmaları nedeniyle onları bir konuya yönlendirmek çok zor olmaktadır.”* şeklinde belirtmiştir. 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen A-15, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştığı en temel güçlükleri *“Öğrencilerin bunları gereksiz görmesi ve zaman kaybı olarak görmeleri.”* olarak söylemiştir. 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-21, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken hangi temel güçlüklerle karşılaştığını; *“Kaynaklara her yerde ve her zaman ulaşamamak. Kütüphanelerin yetersiz kalması.”* olarak belirtmiştir. 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Enstitüsü mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen A-22, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken; *“Haftalık ders programları ve yetersizliği. Öğrencilerin ekonomik durumu. Sınıfların çok kalabalık olması. Öğrenilenlerin üniversite sınav kaygıları.”* güçlükleriyle karşılaştığını söylemiştir.

11-15 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen A-31 ise kısaca *“Kaynak eksikliği, öğrenci isteksizliği.”* diyerek özetlemiştir. 11-15 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-51, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştığı en temel güçlüklerle ilgili şu tespitte bulunmuştur: *“Bazı öğrencilerin aşırı ilgisi, bazılarının ise ilgisizliği. Doğru olmayan kaynaktan öğrenilen yanlış bilgiler. Dersin bazı fikirler tarafından istismar edilmesi.”* 6-10 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen A-53; *“Öğrencinin ilgi ve isteklerinin olmaması. Teknolojik imkânların yetersiz olması. Zaman sınırlılığı.”* diye sıralayarak karşılaştığı en temel güçlükleri ifade etmiştir. 16-20 yıl hizmet süresi olan Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen A-54 ise; *“Zaman sıkıntısı. İstek ve ilgi azlığı. Teknolojik imkanların yetersizliği.”* şeklinde sıralamıştır. Hizmet süresi 6-10 yıl olan, Tezli yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen A-60; *“Zaman kaybı oluyor. Müfredatı gerektiği zaman takip edemiyoruz. 30 kişilik sınıflarda her öğrenciyle birebir ilgilenemiyoruz.”* diyerek

yakınmıştır. Buna paralel olarak; hizmet süresi 6-10 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan A-61, “Sınıf mevcutlarımız 30’ar kişi civarında. Bu stratejinin hakkıyla uygulanabilmesi için bu sayının oldukça düşük olması gerekir.” demiştir. Hizmet süresi 16-20 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve özel lisede çalışan A-62’in görüşü ise “Öğrenciler araştırma yapmaktan çok, test çözmek istiyorlar.” şeklindedir.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştıkları en temel güçlüklerin başında “öğrencilerin araştırma yapmak istememesi” (% 25), “zaman sıkıntısı” (% 20,54) ve “kaynakların yetersiz olması” (% 16,07) gelmektedir. Bunun dışında en çok yakınılan hususlar; müfredatın yoğun olması, sınıf mevcudunun kalabalık olması, üniversite sınavına yönelik ders işlenilmesi beklentisi, ulaşılan kaynakların doğru/bilimsel kaynaklar olmamasıdır.

Dördüncü bölümün ikinci sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken öğrencilerin karşılaştığı en temel güçlükler nelerdir?” şeklinde sorulmuştur. Katılımcıların bazıları birden fazla görüş bildirmiş olup bu görüşlerin içinde anlamlı olanların tamamı değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 33: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Öğrencilerin Karşılaştığı Güçlükler Nelerdir Sorusuna Verdikleri Cevapları Gösteren Tablo

Sorular	Frekans	Yüzde (%)
Cevaplanan	55	85,94
Cevapsız	9	14,06
Toplam	64	100

Soruya cevap veren 55 katılımcı (% 85,94) bulunurken soruyu cevapsız bırakan 9 katılımcı (% 14,06) bulunmaktadır.

Tablo 34: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Öğrencilerin Karşılaştıkları Güçlükleri Gösteren Tablo

Tarih Öğretmenleri Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Öğrencilerin Karşılaştıkları Güçlükler	Frekans	Yüzde (%)
Kaynaklara ulaşma/kaynaklardan yararlanma güçlüğü	21	21,43
Üniversite giriş sınavına hazırlanma kaygısı	16	16,33
Araştırma sürecinin bilmeme	14	14,29
Ekonomik/teknolojik yetersizlikler	10	10,20
Araştırma yapma konusunda isteksizlik	9	9,18
Zaman sıkıntısı	6	6,12
Diğer derslerinin yükünün ağır olması	5	5,10
Bilgiyi hazır olarak alma alışkanlığı	5	5,10
Ön bilgilerin yetersiz olması	4	4,08
Okuma alışkanlığının olmaması	3	3,06
Öğretmenin rehberlik etmemesi	3	3,06
Aile sorunları	2	2,04
Toplam	98	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken öğrencilerin karşılaştıkları güçlüklerin neler olduğu öğrenilmeye çalışılmıştır. “Kaynaklara ulaşma/kaynaklardan yararlanma güçlüğü”, 21 katılımcının görüşüyle en büyük pay olan % 21,43 orana sahip olduğu için, katılımcı öğretmenlerin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken öğrencilerin en çok karşılaştıkları güçlüklerin başında gelmektedir. Öğrencilerin en çok karşılaştıkları güçlükler içinde bunu sırasıyla; 16 katılımcının % 16,33 oranla belirttiği “üniversite giriş sınavına hazırlanma kaygısı”, 14 katılımcının % 14,29 oranla belirttiği “araştırma sürecinin bilmeme”, 10 katılımcının % 10,20 oranla belirttiği “ekonomik/teknolojik yetersizlikler” izlemektedir.

Katılımcı öğretmenlerden 6-10 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu, Meslek lisesinde çalışmakta olan kadın öğretmen A-3, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken öğrencilerin karşılaştığı güçlükleri söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: “Araştırma sürecini bilmeyen öğrenciler zorlanıyor.” 16-20 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen A-11 ise

araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken öğrencilerin karşılaştığı güçlükleri; “*öğrencilerin seviyesi yetersiz, okuma alışkanlıkları yok.*” şeklinde belirtmiştir. 6-10 yıl hizmet süresi olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve Meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen A-13, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken öğrencilerin karşılaştıkları güçlükleri şöyle ifade etmiştir: “*Öğrenciler, altyapı eksiklikleri, araştırma yöntemlerini bilmemeleri, YGS-LYS benzeri sınavların hayatlarında daha büyük öneme sahip olduğundan yeterince zaman ayıramamaları gibi güçlüklerle karşılaştılar, karşılaşıyorlar.*” 11-15 yıl hizmet süresi olan Tezli yüksek lisans mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen A-17, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken öğrencilerin hangi güçlüklerle karşılaştığını; “*Genelde internet ortamında tarama yapıyorlar ve kes, kopyala, yapıştır mantığı hakim. Sorumluluk duygunu fazla olmadığı için verilen sürede sıkıntı yaşıyorlar.*” şeklinde belirtmiştir.

11-15 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen A-26, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken öğrencilerin karşılaştıkları güçlüklerle ilgili şu şekilde tespitte bulunmuştur: “*Gördüğüm kadarıyla köyden gelen öğrencilerin arada sırada ulaşım zorluğu ve yurttan kalan öğrencilerin merkeze ulaşımı; çünkü herkesin interneti yok kütüphaneye ulaşmak bazen zor olabilir.*” 6-10 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-34 ise kısaca “*İstedikleri kaynaklara kolayca ulaşamamak. Hazır bulunuşluk düzeylerinin yeterli olmaması. Diğer derslere de çalışmak zorunda olmaları.*” diyerek özetlemiştir. 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-42, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken öğrencilerin karşılaştığı güçlükleri; “*Kaynak bulmakta zorluk, zaman ayıramama, düşük gelir grubunun çocukları olmaları.*” diyerek sıralamıştır. 16-20 yıl hizmet süresi olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen A-46; “*Öğrencilerin üniversite sınavına girmeleri düşüncesi, onlara stres aşıyor. Herşeyi sınava yönelik düşünüyorlar. Sınavla ilgili olmayan şeylerle uğraşmak istemiyorlar.*” demiştir.

11-15 yıl hizmet süresi olan Fen-Edebiyat mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen A-49 ise; “*Sınava hazırlanmak stres meydana getiriyor. Sınavda karşılaşılabilecek soruların çözümüne yönelik ders işlenmesini istiyorlar.*” şeklinde

öğrencilerin karşılaştığı güçlükten bahsetmiştir. Hizmet süresi 11-15 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve genel lise türünde çalışan erkek öğretmen A-51; *“Kaynak yetersizliği. Kaynaktan nasıl yararlanacağını bilmemesi. Farklı kaynaklar okumama. Üniversiteye hazırlıktan dolayı yeterli önemin verilmemesi.”* diyerek sıralamıştır. Hizmet süresi 0-5 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen A-55, kısaca, *“Araştırma yollarını iyi bilmemeleri, bazı kaynaklara ulaşımın zor olması.”* diyerek konuyu özetlemiştir. Hizmet süresi 6-10 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan A-61’in görüşü ise *“Öğrenciler, sınav ve not odaklı olduğu için araştırma süreci öğrenciler açısından çok doğru işlemeyebilir ve istenilen hedeflere ulaşamayabilir. Küçük yerlerde kaynak bulmada sıkıntı yaşanabiliyor. Öğrenciler, internetteki sağlıklı bilgilerle karşılaşabiliyor.”* şeklindedir.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin görüşüne göre, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken, öğrencilerin karşılaştıkları güçlüklerin başında “kaynaklara ulaşma/kaynaklardan yararlanma güçlüğü” (% 21,43), “üniversite giriş sınavına hazırlanma kaygısı” (% 16,33) ve “Araştırma sürecinin bilmeme” (% 14,29) gelmektedir. Bunun ardından sırasıyla; “ekonomik/teknolojik yetersizlikler” (% 10,20), “araştırma yapma konusunda isteksizlik” (% 9,18), “zaman sıkıntısı” (% 6,12) gelmektedir. Tablo yer alan tüm güçlükler göz önüne alındığında bunlardan çoğunun, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin kendinden kaynaklanmayan; öğrenciden ya da dışsal konulardan meydana gelen güçlükler olduğu söylenebilir. Kaynaklara ulaşma güçlüğü, öğretmenin iyi rehberlik etmesiyle aşılabilecek bir sorunlar gibi görünmektedir. Ancak; üniversite giriş sınavına hazırlanma kaygısının, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin zaman kaybı olduğu, çok zaman aldığı şeklindeki yansımaya sebep olmasının, öğrencinin araştırma sürecine girmekten kaçınmasının üstesinden gelmek çok kolay gözükmemektedir.

Dördüncü bölümün üçüncü sorusu; “Bu konuyla ilgili olarak ilave etmek istediğiniz başka bir şey var mı?” şeklinde sorulmuştur.

Tablo 35: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Bu Konuyla İlgili Olarak İlave Etmek İstedığınız Başka Bir Şey Var Mı Sorusuna Verdikleri Cevapları Gösteren Tablo

Sorular	Frekans	Yüzde (%)
Cevaplanan	41	64,06
Cevapsız	23	35,94
Toplam	64	100

Soruya cevap veren 41 katılımcı (% 64,06) bulunurken soruyu cevapsız bırakan 23 katılımcı (% 35,94) bulunmaktadır.

Tablo 36: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Bu Konuyla İlgili Olarak İlave Etmek İstedığınız Başka Bir Şey Var Mı Sorusuna Verilen Cevapların Niteliğini Gösteren Tablo

Bu Konuyla İlgili Olarak İlave Etmek İstedığınız Başka Bir Şey Var Mı Sorusuna Verilen Cevapların Niteliği	Frekans	Yüzde (%)
Görüş	13	31,71
Teşekkür ve başarı dilekleri	12	29,27
Öneri	8	19,51
Yok	8	19,51
Toplam	41	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin uygulanmasıyla ilgili ne gibi görüş veya öneride bulunacakları öğrenilmeye çalışılmıştır. Soruya cevap veren 41 katılımcı öğretmenden 13'ü (% 31,71) konuyla ilgili görüş ifade etmiştir; 12 katılımcı öğretmen (% 29,27) teşekkür edip başarı dilekleri ve iyi dilekler sunmuştur; 8 katılımcı öğretmen (% 19,51) öneride bulunmuştur ve yine 8 katılımcı öğretmen (% 19,51) de “yok” diyerek cevap vermiştir.

“Görüş” kategorisinde değerlerinden ifadelerden bazıları burada aktarılmıştır: Katılımcı öğretmenlerden 6-10 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu, Meslek lisesinde çalışmakta olan kadın öğretmen A-3, şu ifadeyi kullanmıştır: “*Meslek liselerinde çalışmış biri olarak bu okullar için uygulanması zor bir yöntem ancak bir iki sınıfta*

uygulayabiliyorum.” 11-15 yıl hizmet süresi olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen A-17; *“Bizde değerlendirme genelde yazılı notları üzerinden yapılıyor. Ama Avrupa ülkelerine bakıldığında öğrencinin dersten başarılı olmasında en etken unsur sınıf içerisindeki tartışmalara katılma ve verilen projeleri zamanında yapma geliyor. Böylece araştırma ve geliştirme daha çok önemseniyor. Bizde yazılıya çalış, geçer not al kuralı, bu alanı daraltıyor, kanaatindeyim.”* demiştir. 0-5 yıl hizmet süresi olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen A-59, *“Bu stratejinin uygulanmasının yaygınlaşma durumu zamana bağlı olarak daha da gelişecektir diye tahmin ediyorum.”* ifadesini kullanmıştır. 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan Eğitim Enstitüsü mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-63’ün görüşüne göre; *“Üniversite sınavına bir çözüm bulmak lazım.”*

“Öneri” kategorisinde yer alan ifadelerin tamamı burada aktarılmıştır: 6-10 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Meslek lisesinde çalışan kadın öğretmen A-2’ye göre; *“Tarih dersinden bu stratejinin uygulandığı konu örnekleri paylaşılabilir.”* 6-10 yıl hizmet süresi olan, Doktora mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-16 ise kısaca *“Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulayabilmek gerekli altyapının liselerde hazırlanması gerekir. Öğrencilerin kaynaklara kolay ve hızlı bir şekilde ulaşabilmesi sağlanmalıdır. Bunlar sağlandığı takdirde bu sistem başarılı olabilir.”* ifadesini kullanmıştır. 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan kadın öğretmen A-19’un önerileri; *“Öğrencileri gereksiz bilgileri öğrenmekten kurtaracak bir eğitim sistemi, araştırma ve incelemeye ayrılacak bir zaman olması, öğrenciyi destekleyecek bütçe ayrılması gibi.”* 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen A-40; *“Araştırma-inceleme çalışmaları için okullara ödemek ayrılmalıdır.”* demiştir. 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan Eğitim Enstitüsü mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen A-41 ise; *“İlköğretimden başlayarak tarihi sevdirmeye olmalı ileriki sınıflarda bilgi ve bilgiyi kullanma ağırlıklı olmalıdır.”* şeklinde öneride bulunmaktadır.

Hizmet süresi 16-20 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen A-48; *“Hizmet içi eğitimle bu stratejinin nasıl uygulanacağına dair somut örnekler verilmesi tarih öğretmenleri açısından faydalı olacaktır.”* düşüncesindedir. Hizmet süresi 6-10 yıl olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve

diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen A-58, kısaca, “Okullardaki materyal eksikliğinin tamamlanmasını istiyorum.” demiştir. Hizmet süresi 6-10 yıl olan, Tezli yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan A-60’a göre; “Sürekli öğrencinin etkin olmasını istiyoruz, yapılandırmacı eğitim diyoruz ama gerçek hayata daha uygun şekilde düzenlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Hizmet içi eğitimler yeterli ciddiyette değil.”

4.1.6. Anketin Tüm Bölümlerinden Elde Edilen Bulguların Özeti

4 bölüm ve 18 sorudan oluşan açık uçlu anketin; Uşak İl Merkezi ve tüm ilçelerindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan tarih öğretmenlerinin tamamına uygulanması hedeflenmişti. Ancak; araştırmanın evrenini; 21 kadın, 55 erkek olmak üzere toplam 76 tarih öğretmeni oluşturmaktayken ve tüm tarih öğretmenleriyle görüşülmesine rağmen anket sorularına cevap vermeyi kabul eden öğretmen sayısı 20 kadın, 44 erkek öğretmen olmak üzere toplam 64 tarih öğretmenidir. Anket sorularına cevap vermeyi reddeden kadın tarih öğretmeni sayısı 1 iken, erkek tarih öğretmeni sayısı 11’dir. Bu 12 tarih öğretmeninden veri sağlanamadığı için tablolar ve analizlerde yer verilmemiştir. Katılımcılardan ankete cevap verenlerin % 31,25’i kadın, % 68,75’i erkektir. Ankete katılanlara bakıldığında öğretmenlik mesleğinde 21 ve üzeri yıl tecrübesi olan en tecrübeli tarih öğretmenleri araştırma evreninde % 28,12 oranla en büyük paya sahipken öğretmenlik mesleğine yeni başlayan diye nitelendirebileceğimiz 0-5 yıl tecrübeye sahip öğretmenlerin, % 10,94 oranla evrende en küçük paya sahip olduğu söylenebilir. Ankete katılan tarih öğretmenlerinin 28’si % 43,75 oranla Eğitim Fakültesi mezunudur. Eğitim Fakültesi mezunu tarih öğretmenleri, en büyük yüzde oranına sahiptir. Çalışılan kurum türü bazında tarih öğretmenlerinin en yüksek oran olan % 34,38 ile Anadolu-Fen Lisesi türündeki kurumlarda görev yaptığı görülmektedir.

Anketten elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda ulaşılan bulguları kısaca özetlediğimizde şu bilgiler ortaya çıkmaktadır:

1. Katılımcıların % 56,25’i araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisiyle ilgili eğitim almadıklarını belirtmiştir.
2. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tamamen doğru tanımlayan 7 katılımcı (% 10,94) dışında katılımcıların yaptığı, araştırma-inceleme yoluyla

öğretim stratejisi tanımlarında genel olarak eksiklikler, yanlışlıklar, kavram kargaşaları olduğu söylenebilir. Katılımcıların yaptıkları araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tanımında öne çıkan kavram/unsurlara bakıldığında araştırarak öğrenmenin % 18,35 ile en çok paya sahip olduğu görülmektedir.

3. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin en çok belirtilen amaçları; % 15,69 oranla araştırma ve inceleme becerileri kazandırmak, yine % 15,69 oranla daha iyi/kalıcı öğrenme sağlamaktır.
4. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile kazandırılacak bilgi, beceri ve tutumlar arasında; ilk sırada gelen kaynak tarama-değerlendirme 20 katılımcının (% 10,26) verdiği cevap olan “kaynak tarama-değerlendirme” tüm kategorilerin ilk sırasını teşkil ederken, ikinci sırada 18 katılımcının (% 9,31) görüşüyle “bilgiye ulaşma”dır.
5. 59 tarih öğretmeni % 92,19’luk oranla Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine katkısı olduğunu düşünmektedir. Bu öğretmenlerden 20’si (% 31,25) en önemli katkısının öğrenciyi aktifleştirerek tarih dersini çekici hale getirmesi olduğunu belirtmiştir.
6. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönlerini belirten 61 tarih öğretmeni olup % 95,31’lik orana sahiptir. Bu öğretmenlerin belirttiği olumlu yönler içinde en yüksek oranla belirtilen; 13 katılımcının (% 11,93) görüşü olan kalıcı öğrenme sağlaması ve yine 13 katılımcının görüşü olan (% 11,93) öğrenciyi aktif hale getirmesidir.
7. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlılıkları hakkında bilgi sahibi olan katılımcılar 50 tarih öğretmeni olup % 78,12’lik orana sahiptir. Bu öğretmenlerin 26’sı (% 30,59) en yüksek oranla, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin en sınırlı yönünün zaman alıcı olmasını ortaya koymuştur.
8. 40 tarih öğretmeni % 62,50 oranla araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine uygun olduğunu düşünmektedir.
9. 44 tarih öğretmeni % 68,75 oranla araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda istek duyduğunu belirtmiştir.
10. 42 tarih öğretmeni % 65,63 oranla araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını tavsiye etmektedir.
11. 24 tarih öğretmeni en yüksek oranla (% 37,50) araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamak ile ilgili yetersiz olduklarını düşünmektedir.

12. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamaya karar vermelerinde etkili olan faktörleri belirten 55 tarih öğretmeni olup % 85,94 oranla yansıtılmaktadır. Bu öğretmenlerin 16'sı (% 20,00) en yüksek oranla; konunun/içeriğin araştırılmaya uygun olması faktörünün stratejiyi uygulamalarında etkili olduğunu belirtmiştir.
13. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken hangi yöntem ve teknikleri uygulamayı tercih ettiğini belirten 54 tarih öğretmeni olup % 84,38 oranla yansıtılmaktadır. En yüksek frekansla belirtilen yöntem ve tekniklerin; 21 katılımcı (% 23,59) öğretmenin görüşüyle sunu ve 15 katılımcı (% 16,85) öğretmenin görüşüyle soru-cevap olduğu tespit edilmiştir.
14. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini hangi sıklıkla kullandığını belirten 58 tarih öğretmeni olup % 90,63 orana sahiptir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini kullanma sıklığını net olarak belirten 22 katılımcı (% 37,93) bulunurken kullanma sıklığını net olarak belirtmeyen katılımcıların sayısı 36 (% 62,07) olup katılımcı öğretmenlerin çoğunluğunu teşkil etmektedir. Tamamen belirsiz olarak nitelendirilen cevapları veren 16 katılımcı (% 27,58) ve 10 katılımcı (% 17,24) ardından gelen ve en yüksek orana sahip net belirtilen sıklık 9 katılımcı (15,52) görüşü ile yılda 2 kezdir.
15. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken nelere dikkat ettiğini belirten 51 tarih öğretmeni olup % 79,69 orana sahiptir. Bu öğretmenlerin dikkat ettikleri unsurlar içinde en yüksek oranla belirtilen, 20 katılımcı (% 22,22) görüşüyle kaynakların niteliğidir.
16. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştığınız en temel güçlükleri belirten 58 tarih öğretmeni olup % 90,63 orana sahiptir. Bu katılımcıların belirttiği en temel güçlükler arasında öğrencilerin araştırma yapmak istememesi, belirtilen tüm temel güçlükler arasında 28 katılımcının (%25,00) görüşüyle en yüksek orana sahiptir.
17. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken öğrencilerin karşılaştığı en temel güçlükleri belirten 55 tarih öğretmeni olup % 85,94 orana sahiptir. Bu katılımcıların belirtmiş olduğu, öğrencilerin karşılaştıkları en temel güçlük 21 katılımcı (%21,43) görüşüyle kaynaklara ulaşma/kaynaklardan yararlanma güçlüğüdür.

18. Bu konuyla ilgili olarak ilave etmek istediğiniz başka bir şey var mı sorusuna cevap veren 41 katılımcı öğretmenden 13'ü (% 31,71) konuyla ilgili görüş ifade etmiştir; 12 katılımcı öğretmen (% 29,27) teşekkür edip başarı dilekleri ve iyi dilekler sunmuştur; 8 katılımcı öğretmen (% 19,51) öneride bulunmuştur.

Genel olarak ele alındığında; oluşturulan anket formu aracılığıyla tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkında bilgi düzeyleri, tutumları, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama düzeyleri, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştıkları güçlükler öğrenilmeye çalışılmıştır. 64 tarih öğretmenine uygulanan ankette elde edilen bulgular sıklık ve benzerliklerine göre kategorilendirilerek ve bazı öğretmenlerin görüşleri aynen alınıp gösterilerek kullanılmıştır.

4.2. Mülakattan Elde Edilen Bulgular

Araştırma kapsamında; yarı yapılandırılmış mülakat uygulanmıştır. Uşak ili merkezi ve ilçelerindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan 32 tarih öğretmeni ile yarı yapılandırılmış mülakat formu aracılığıyla görüşülmüştür. Mülakat formunda 16 soru bulunmakla birlikte yeri geldiğinde konunun anlaşılmasına yardımcı olacak benzeri sorular ilave edilmiştir ya da başka soruların cevabının içinde verilen cevaplara ilişkin sorular yeniden sorulmayarak mülakatın sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesine çalışılmıştır.

Mülakatlardaki sorularla tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkındaki görüşlerinin öğrenilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda mülakatın ilk bölümündeki 8 soru tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkında bilgi düzeylerini, ikinci bölümündeki 3 soru tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkındaki tutumlarını, üçüncü bölümdeki 3 soru tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama düzeylerini ve dördüncü bölümdeki 2 soru tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştıkları güçlükleri öğrenmek amacıyla sorulmuştur.

Mülakatın başlangıcında katılımcı öğretmene; öğretmenlik mesleğinde çalışma süresi, mezuniyet durumu, çalışılan kurum türü soruları yöneltilmiştir. Bu sorulara verilen

cevaplardan elde edilen bilgiler frekans ve yüzde oranı içeren tablolar halinde gösterilerek incelenmiştir. Ardından mülakatı oluşturan 4 bölümdeki sorulara verilen cevaplar için kategoriler oluşturularak yine tablolar halinde gösterilerek değerlendirilmiştir.

4.2.1. Kişisel Bilgiler

Kişisel bilgiler kısmında katılımcı öğretmenlere ilişkin cinsiyet, öğretmenlik mesleğinde çalışma süresi, mezuniyet durumu, çalışılan kurum türüne yönelik bilgiler yer almaktadır. Bu bilgiler tablolar halinde aşağıdaki biçimdedir:

Tablo 37: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyetini Gösteren Tablo

Cinsiyet	Frekans	Yüzde (%)
Kadın	11	34,38
Erkek	21	65,62
Toplam	32	100

Araştırmanın evrenini; 21 kadın, 55 erkek olmak üzere toplam 76 öğretmen oluşturmaktadır. Bunlardan 32'si ile yarı yapılandırılmış mülakat formu kullanılarak yüz yüze görüşülmüştür. Mülakatı kabul eden öğretmen sayısı yukarıdaki tablodan görüldüğü üzere 11 kadın, 21 erkek öğretmen olmak üzere toplam 32 tarih öğretmenidir.

Tablo 38: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğinde Çalışma Süresini Gösteren Tablo

Çalışma Süresi	Frekans	Yüzde (%)
0-5 yıl	6	18,75
6-10 yıl	6	18,75
11-15 yıl	6	18,75
16-20 yıl	5	15,63
21 ve üzeri	9	28,12
Toplam	32	100

Mülakat yapılan katılımcılardan, öğretmenlik mesleğinde 21 ve üzeri yıl tecrübesi olan en tecrübeli tarih öğretmenleri % 28,12 oranla en büyük paya sahipken 16-20 yıl tecrübeye sahip öğretmenlerin, % 15,63 oranla en küçük paya sahip olduğu söylenebilir. Bunlar dışında; çalışma süresi 0-5 yıl olan öğretmenlerin oranı % 18,75; 6-10 yıl olan öğretmenlerin oranı % 18,75 ve 11-15 yıl çalışma süresine sahip öğretmenlerin oranı yine % 18,75'tir.

Tablo 39: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mezuniyetini Gösteren Tablo

Mezuniyet	Frekans	Yüzde (%)
Eğitim Enstitüsü	2	6,25
Eğitim Fakültesi	12	37,50
Fen-Edebiyat Fakültesi	12	37,50
Tezsiz Yüksek Lisans	2	6,25
Tezli Yüksek Lisans	4	12,50
Toplam	32	100

Tarih öğretmenlerinin eğitim durumlarını ortaya koymak amacıyla kişisel bilgi formunda mezuniyet durumu kısmına yer verilmiştir. Elde edilen verilere göre öğretmenlerin 12'si % 37,50 oranla Eğitim Fakültesi, 12'si % 37,50 oranla Fen-Edebiyat Fakültesi, 4'ü % 12,50 oranla Tezli Yüksek lisans, 2'si % 6,25 oranla Tezsiz Yüksek lisans ve 2'si % 6,25 oranla Eğitim Enstitüsü mezunudur. Eğitim Fakültesi ve Fen Edebiyat Fakültesi mezunu tarih öğretmenleri, aynı oran olan % 37,50 ile en büyük yüzde oranına sahiptir.

Tablo 40: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Çalıştıkları Eğitim Kurumunun Türünü Gösteren Tablo

Çalışılan Kurum Türü	Frekans	Yüzde (%)
Genel Lise	8	25,00
Meslek Lisesi	6	18,75
Anadolu-Fen Lisesi	6	18,75
Özel Lise	3	9,38
Diğer	9	28,12
Toplam	32	100

Mülakatta tarih öğretmenlerinin çalıştıkları kurum türlerine yönelik soruya verilen cevaplardan elde edilen veriler yukarıdaki tabloda görülmektedir. Buna göre; Genel Lise türünde 8, Meslek Lisesi türünde 6, Anadolu-Fen Lisesi türünde 6, Özel Lise türünde 3, Diğer lise türlerinde 9 tarih öğretmeni görev yapmaktadır. Çalışılan kurum türü bazında tarih öğretmenlerinin en yüksek oran olan % 28,12 ile diğer lise türlerinde ve % 25 ile Genel Lise türündeki kurumlarda görev yaptığı görülmektedir. Bunu, % 18,75 ile Meslek Lisesi ve Anadolu-Fen Lisesi ve en düşük oran olan % 9,38 ile Özel Lise izlemektedir.

Kişisel bilgi formundan elde edilen bulgulara göre; erkek katılımcı sayısı 21 (% 65,62), 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan katılımcıların sayısı 9 (% 28,12), Eğitim Fakültesi mezunu katılımcıların sayısı 12 (% 37,50) ve Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu katılımcıların sayısı 12 (% 37,50), diğer lise türlerinde çalışan katılımcıların sayısı 9 (% 28,12) ile en fazla sayı ve yüzdeye sahip olup çalışma grubunun niteliğinde öne çıkan unsurlardır. Çalışma grubunda en düşük paya sahip unsurlar ise şu şekilde sıralanabilir: Kadın katılımcı sayısı 11 (% 34,38), 16-20 yıl arası hizmet süresi olan katılımcı sayısı 5 (% 15,63), Tezsiz yüksek lisans mezunu katılımcı sayısı 2 (% 6,25), özel liselerde çalışan katılımcı sayısı 3 (% 9,38)'dir. O halde; diğer lise türlerinde ve genel liselerde çalışan Eğitim Fakültesi ve Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, 21 yıl ve üzeri hizmet süresine sahip deneyimli erkek öğretmenlerin çalışma grubunun profilinde ağırlıklı bir görüntüye sahip olduğu söylenebilir.

4.2.2. Mülakatın Birinci Bölümünden Elde Edilen Bulgular

Birinci alt problem; “Tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkında bilgi düzeyi nedir?” şeklindedir. Bu alt probleme yönelik olarak birinci bölümde, tarih öğretmenlerine 8 soru yöneltilmiştir. Sorulardan elde edilen bulgular aşağıdaki biçimde değerlendirilmiştir:

Tablo 41: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisine Yönelik Almış Oldukları Eğitim Düzeyini Gösteren Tablo

Cevaplar	Frekans	Yüzde (%)
Eğitim aldım	13	40,62
Eğitim almadım	19	59,38
Toplam	32	100

Araştırma kapsamında yapılan mülakatın birinci bölümünün ilk sorusu, katılımcıların; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile ilgili herhangi bir eğitim alıp almadıkları ve eğer eğitim alınmışsa niteliğinin ne olduğuna yöneliktir. Katılımcıların tamamı bu soruyu yanıtlamıştır. Buna göre; katılımcıların % 40,62'si konuyla ilgili eğitim aldıklarını ifade ederken, % 59,38'i konuyla ilgili eğitim almadıklarını belirtmiştir. Konuyla ilgili eğitim almayan katılımcılar, soruya; açıklamalı cevap vermek yerine “hayır, almadım” şeklinde kısa cevaplar vermiştir. Eğitim aldıklarını ifade eden katılımcıların verdiği açıklamalı cevaplara göre; söz konusu eğitimleri; lisans, yüksek lisans, formasyon ve hizmet içi kapsamında aldıklarını ifade etmişlerdir. Eğitim alan tarih öğretmenlerinin % 61,54'ü aldıkları eğitimin yetersiz veya yüzeysel olduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin çoğunluğunun araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkında herhangi bir eğitim almadıkları görülmektedir.

Birinci bölümün ikinci sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tanımlar mısınız?” şeklinde sorulmuştur. Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi denilince ne anladıkları öğrenilmeye çalışılmıştır. Katılımcıların bazıları derli toplu bir tanım yaparken diğerleri tanım niteliğinde ifadeler kullanamamıştır. Gerek tanım yapabilen gerekse tanım yapamayan katılımcıların verdikleri cevapların niteliğine göre; “tamamen doğru”, “kısmen doğru”, “cevapsız”, “yanılgı” ve “tamamen yanlıştır” şeklinde kategoriler oluşturulmuştur.

Tablo 42: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Tanımına Yönelik Verdikleri Cevapların Niteliğini Gösteren Tablo

Cevapların Niteliği	Tanım Yapabilenler		Tanım Yapamayanlar		Toplam	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Tamamen Doğru	6	18,75	0	0	6	18,75
Kısmen Doğru	6	18,75	0	0	6	18,75
Cevapsız	0	0	4	12,50	4	12,50
Yanılgı	3	9,38	10	31,25	13	40,62
Tamamen Yanlış	3	9,38	0	0	3	9,38
Toplam	18	56,25	14	43,75	32	100

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi için tanım yapabilen 18 katılımcı (% 56,25), tanım yapamayan 14 katılımcı (% 43,75) bulunmaktadır. Tanım yapabilen katılımcıların 6'sı (% 18,75) tamamen doğru, 6'sı (% 18,75) kısmen doğru, 3'ü (% 9,38) yanılgı içeren cevaplar verirken yine 3'ü (% 9,38) tamamen yanlış cevaplar vermiştir. Görüldüğü üzere tanım yapabilen katılımcılar en yüksek % 37,50 oranla birinci bölümün ikinci sorusuna tamamen doğru ve kısmen doğru cevap vermiştir. Tanım yapamayan katılımcıların 10'u (% 31,25) yanılgı içeren cevaplar verirken 4 katılımcı (% 12,50) cevap verememiştir.

İlk kategori olan “tamamen doğru” niteliğine sahip cevapları veren 6 katılımcının; 2si kadın, 4'ü erkek'tir. 4 katılımcının hizmet süresi 0-5 yıl arasında, 1 katılımcının hizmet süresi 6-10 yıl arasında, 1 katılımcının hizmet süresi 21 yıl ve üzerindedir. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 1'i Eğitim Enstitüsü, 1'i Eğitim Fakültesi, 3'ü Fen-Edebiyat Fakültesi mezunudur. Çalışılan okulun türü bazında bakıldığında; katılımcıların 2'si genel liselerde, 4'ü diğer lise türlerinde çalışmaktadır. “Tamamen doğru” niteliğinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun erkek, 0-5 arasında hizmet yılı olan, daha çok diğer liselerde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

Tamamen doğru niteliğinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden 0-5 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, diğer lise türünde çalışmakta olan erkek

öğretmen M-3, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tanımı yaparken şu ifadeyi kullanmıştır: *“Problemlerin kişisel olarak çözümüyle ilgili süreçler olarak değerlendirebiliriz.”* 0-5 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen M-19 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini; *“Benim tanımıma göre; öğrencilerin, bir probleme karşı, bunları bir bilim adamı tarzıyla yaklaşmaları ve bu olaylara kendilerince birinci elden bilgilerle çözmeye çalışmaları.”* diyerek tanımlamıştır. 0-5 yıl hizmet süresi olan, Tezli yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-22, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkında; *“Araştırma-inceleme stratejisi, öğrenciyi daha çok verilen bilgi ve kavrama düzeyindeki genel bilgiler çerçevesinde onu kullanmaya, yeni şeyler üretmeye ve yeni ürettiklerini kullanabilme becerisi kazandıran bir strateji.”* demiştir.

İkinci kategori olan “kısmen doğru” niteliğine sahip cevap veren 6 katılımcının, 3’ü kadın, 3’ü erkektir. Hizmet süresi; 6-10 yıl arasında olan 1 katılımcı, 11-15 yıl arasında olan 1 katılımcı, 16-20 yıl arasında olan 1 katılımcı, 21 yıl ve üzeri yıl olan 3 katılımcı bulunmaktadır. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 4’ü Eğitim Fakültesi, 2’si Fen-Edebiyat Fakültesi mezunudur. Çalışılan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 2’sinin genel lisede, 1’inin Anadolu-Fen liselerinde, 2’sinin özel liselerde, 1’inin diğer lise türünde çalıştığı görülmektedir. “Kısmen doğru” niteliğinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise cinsiyet dağılımının eşit olduğu, hizmet süresi 21 yıl ve üzeri olan genel ve özel liselerde katılımcıların çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Kısmen doğru niteliğinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden, hizmet süresi 21 yıl ve üzeri olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen M-1, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini; *“Öğrencilerin kendi yetenekleriyle, kendi becerileriyle herhangi bir sorun karşısında sorunu çözmek için fikir yürütmesi, böyle düşünüyorum.”* şeklinde tanımlamıştır. 21 yıl ve üzeri hizmet süresine sahip, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve genel lisede görev yapan erkek öğretmen M-2’ye göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi; *“Öğrencilere öncelikle araştırma konusu verilip öğrencilerin araştırma yapıp gelip okulda tartışmasını anlıyorum.”* Hizmet süresi 21 yıl ve üzerinde olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışmakta olan kadın öğretmen M-9, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini; *“Öğrencinin aktif*

olduğu öğretim biçimidir. Yani, benim anladığım kadarıyla konu önceden belirlenip öğrenciye verilir. Öğrenci bu konuyla ilgili araştırmalarını yapar. Derse hazırlıklı olarak gelir.” şeklinde tanımlamıştır.

Üçüncü kategoride yer alan, cevap vermeyen 4 katılımcı öğretmenin 2’si erkek, 2’si kadındır. Hizmet süresi 0-5 yıl olan 1 katılımcı, 16-20 yıl olan 1 katılımcı bulunmaktayken 2 katılımcının hizmet süresi ise 21 yıl ve üzerindedir. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında, cevap vermeyen 3 katılımcının Fen-Edebiyat Fakültesi ve 1 katılımcının tezli yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Soruya cevap vermeyen katılımcı öğretmenlerin 4’ü yani tamamı meslek liselerinde görev yapmaktadır.

Dördüncü kategori olan “yanılgı” niteliğine sahip cevapları tanım yapabilenlerden 3 katılımcı (% 9,38), derli toplu tanım yapamayanlardan 10 katılımcı (% 31,25), toplamda 13 katılımcı (% 40,62) vermiştir. Tanım yapabilenlerin yanılgı içeren cevaplarını verenlerden hizmet süresi 6-10 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen M-7 araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini “*Öğrenciyi aktif hale getirip öğretim sisteminin içine koyan bir teknik.*” olarak tanımlamıştır. Eksik yönleri bulunan tanımda stratejiyle teknik eşleştirilmesi yapıldığından yanılgı söz konusudur. Tanım yapabilenlerin yanılgı içeren bir diğer cevabı ise hizmet süresi 6-10 yıl olan Tezli yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-23 şu şekilde vermiştir: “*Araştırma-inceleme, öğrenciyi daha çok öğretimde etkin kılabilmek için öğrenciye çeşitli araştırma ödevleri vererek öğrencinin derse kendi bilgi düzeyinde, kendi araştırmak istediği konularda, bilgi sahibi olmak istediği konularda ödevlerle yönlendirmek.*” Bu cevapta öne çıkan yanılğının araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin ödevlerden ibaret görülmesi olduğu söylenebilir. Tanım yapabilenlerden yanılgı içeren son cevap ise hizmet süresi 11-15 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Meslek lisesinde çalışan kadın öğretmen M-27’ye aittir : “*Benim algıladığım bu; sadece kitaptan değil, çevresinden başlayarak tarihle ilgili araştırma yapılması, konuyla ilgili kitapların karıştırılması, not alınması ve böylece bilgiye ulaşılmasıdır diye düşünüyorum.*” Buradaki yanılğının araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin yalnızca araştırmanın belli bir basamağına eş tutulması olduğu söylenebilir.

Tanım yapamayanlardan ise yanılığı içeren 10 katılımcı (% 31,25) cevabı bulunmaktadır. Bu katılımcıların, 2'si kadın, 8'i erkektir. Hizmet süresi; 0-5 yıl arasında olan 1 katılımcı, 6-10 yıl arasında olan 1 katılımcı, 11-15 yıl arasında olan 3 katılımcı, 16-20 yıl arasında olan 2 katılımcı, 21 yıl ve üzeri yıl olan 3 katılımcı bulunmaktadır. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 1'i Eğitim Enstitüsü, 5'i Eğitim Fakültesi, 2'si Fen-Edebiyat Fakültesi, 1'i tezsiz yüksek lisans, 1'i tezli yüksek lisans mezunudur. Çalışılan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 3'ünün genel lisede, 1'inin meslek lisesinde, 4'ünün Anadolu-Fen liselerinde, 1'inin özel lisede, 1'inin diğer lise türlerinde çalıştığı görölmektedir.

Tanım olarak verilmeyen ve yanılığı şekilde değerlendirilen cevapları veren katılımcı öğretmenlerden, hizmet süresi 16-20 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen M-4, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini *“Şimdi burada birinci elden kaynaklara inerekten konuyla ilgili öncelikle bir fikir sahibi de oluyorsun, bunları alıyorsun, toparlıyorsun, kendi kafandan düşüncelerini katıyorsun, sentez oluşturuyorsun. Sonra da bu bilgilerden sonuç elde ediyorsun, çünkü konuyu bunun üzerine oluşturman lazım.”* şeklinde ifade etmiştir. 11-15 yıl hizmet süresine sahip, Eğitim Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde görev yapan erkek öğretmen M-6'ya göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi; *“Öğrenciye verilen somut bir tarihi olayla ilgili öğrencinin, araştırma yapması kaynaklara ulaşması konusunda bir çalışma yapılması gerekiyor.”*

Hizmet süresi 21 ve üzeri yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen M-10, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini; *“Araştırma-geliştirme stratejisi bence kişilerin yapacakları, yapabilecekleri araştırma içindir önemli olan budur. Yapılabilecek araştırmalar nelerdir? Öncelikle kaynakların bol olduğu yerden yapılabilir. Kaynakların sınırlı olduğu, kaynak kıtsa araştırma sorunlu olur. Onun için araştırma belli kaynaklarla sınırlı kalır. Büyük kentlerde araştırma çok daha rahattır. Milli kütüphanelerin oluşu, özel kütüphanelerin oluşu ve daha geniş kaynaklara ulaşılabilmesi işi daha rahatlatıyor. Ama küçük yerlerde biraz daha belirli kaynaklara mahkûm kalınıyor.”* ifadeleriyle tanımlamaya çalışmıştır.

Hizmet süresi 21 ve üzeri yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesi türünde çalışan kadın öğretmen M-13, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tanımı şu şekilde ifade etmeye çalışmıştır: *“Şimdi, konu, tarih konusu, branş tarih olunca. Tarihi de yaşanmış olayların geçtiği yerleri birebir gezmek, orayı araştırmak-incelemek olabilir ya da o döneme ait kaynaklara ulaşip, kaynaklardaki bilgileri öğrencilerin araştırması, öğrencinin onları inceleyip daha sonra kendi yorumunu da katarak bunu aktarabilmesini sağlamak. Temel nokta bu bence.”* 11-15 yıl hizmet süresine sahip, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen M-14’ün belirttiğine göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi; *“Öğrencilerin daha çok ön plana çıkarıldığı bir sistem. Öğrencinin araştırıp gelip sınıfta kendi araştırdıklarını paylaşmaları... İşte öğrenciyi daha çok ön plana çıkaran, öğrenci etkinliğini arttıran bir sistem olarak biliyorum ben. Eee, bu kadar.”*

Hizmet süresi 6-10 yıl olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışmakta olan erkek öğretmen M-21, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile ilgili *“Ben bunu şöyle algılıyorum. Öncelikle öğrencilere bazı konularda temel bilgi verdikten sonra kendilerini geliştirmeleri, o alanda ilerlemeleri için ilgi duydukları noktada kendileri araştırmaları. Çünkü insan kendisi uğraştıkça, kendisi didindikçe daha iyi öğrenecektir. Kendi ilgi alanlarında yönelecektir ve o alanda kendisini gerçekleştirecektir, ilerleyecektir.”* demiştir. Cümleleri bir araya getirmelerine rağmen ortaya tam anlamıyla bir tanım ifadesi koyamayan katılımcı öğretmenlerin; araştırmanın tanımı ile araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tanımını karıştırdıklarından dolayı yanılığa düştükleri, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini, araştırma şeklinde tanımladıkları görülmektedir.

Tanım cümlesi kurabilen ya da tanım cümlesi kuramayan ancak neticede “Yanılı” niteliğinde cevap veren toplam 13 katılımcının (% 40,62) genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun erkek, hizmet süresi 11-15 yıl arasında olan, Eğitim Fakültesi mezunu, daha çok Anadolu-Fen liselerinde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

Beşinci kategori olan “tamamen yanılı” niteliğine sahip cevapları veren 10 katılımcının, 4’ü kadın, 6’sı erkektir. Hizmet süresi; 6-10 yıl arasında olan 1 katılımcı, 11-15 yıl arasında olan 1 katılımcı, 16-20 yıl arasında olan 4 katılımcı, 21 yıl ve üzeri yıl olan

4 katılımcı bulunmaktadır. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 1'i Eğitim Enstitüsü, 5'i Eğitim Fakültesi, 3'ü Fen-Edebiyat Fakültesi, 1'i tezsiz yüksek lisans mezunudur. Çalışılan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 3'ünün genel lisede, 7'sinin Anadolu-Fen liselerinde çalıştığı görülmektedir. “Yanılgı” niteliğinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun erkek, hizmet süresi 16-20 yıl arasında olan, Eğitim fakültesi mezunu, daha çok Anadolu-Fen liselerinde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

Tamamen yanlış şekilde değerlendirilen cevapları veren katılımcı öğretmenlerden, hizmet süresi 11-15 yıl olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen M-16, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tanımını *“İii...Benim anladığım kadarıyla, değişen müfredata bağlı olarak projelendirme tabanlı öğretim şekli diye algılıyorum.”* şeklinde ifade etmiştir. Oysa araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi bu değildir. 6-10 yıl hizmet süresine sahip, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde görev yapan erkek öğretmen M-25'e göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi; *“Kelimededen yola çıkarak araştırmak yani, mümkün olduğunca farklı kaynaklardan konuyla ilgili araştırma yapmak. Tabii şimdi internet var, internette bulunabilir. İnternette bazen çok sağlıksız bilgiler de dolaşabiliyor. Dolayısıyla yine klasik kaynaklar daha güvenceli gibi sanki, ansiklopedi temel kitaplar...”* dır. Burada araştırma kaynakları ve materyalleri dile getirilerek araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi yanlış tanımlanmıştır. Hizmet süresi 16-20 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışmakta olan erkek öğretmen M-29, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini; *“Herhangi bir konuyu, değişik materyaller kullanarak çocuğun kendi başına yaptığı incelemesidir. Öğrenme yoludur.”* şeklinde tanımlamıştır. Oysaki burada bir öğrenme yolundan değil, bir öğretim stratejisinden bahsedilmesi gerekmektedir. Bu anlamda verilen cevap tamamen yanlış olarak nitelendirilmiştir.

Katılımcılar tarafından yapılan tanımlarda kullanılarak ön plana çıkan kavramlar ve unsurlar Tablo 43'teki gibidir.

Tablo 43: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Tanımıyla İlgili Öne Çıkan Kategorileri Gösteren Tablo

Kategoriler	Frekans	Yüzde (%)
Araştırma yapmak	13	40,62
Öğrenci merkezli/öğrenci aktif	8	25,00
Problem çözme	4	12,50
Bilimsel düşünme	1	3,13
Çok yönlü düşünme	1	3,13
Proje tabanlı öğretim	1	3,13
Cevapsız	4	12,50
Toplam	32	100

Birinci bölümün ikinci sorusuna verilen cevaplarda yer alan kavram/unsurlar kategorize edilmiştir. Bir katılımcının ifadesinde en fazla öne kavram/unsur tablodaki biçimde kategorize edilmiştir. Katılımcıların yaptıkları araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tanımında öne çıkan kavram/unsurlara bakıldığında *araştırma yapmanın* % 40,62 ile en çok paya sahip olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla *öğrenci merkezli/öğrenci aktif* % 25; *problem çözme* % 12,50; *bilimsel düşünme* % 3,13; *çok yönlü düşünme* % 3,13 ve *proje tabanlı öğretim* % 3,13 ile izlemektedir.

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tamamen doğru tanımlayan 6 katılımcı (% 18,75) dışında katılımcıların yaptığı, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi tanımlarında genel olarak eksiklikler, yanlışlıklar, kavram kargaşaları olduğu söylenebilir.

Birinci bölümün üçüncü sorusu; “Hangi öğrenme ortamları için araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini kullanırsınız?” şeklinde sorulmuştur. Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini hangi öğrenme ortamlarında uyguladıkları öğrenilmeye çalışılmıştır. Katılımcıların bazıları soruya cevap teşkil edecek ifadeler kullanırken (“anamlı” kategorisinde gösterilmiştir) bazıları ise sorulan soruya doğrudan cevap niteliği taşıyan ifadeler kullanmamıştır (“anlamsız” kategorisinde gösterilmiştir).

Tablo 44: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Hangi Öğrenme Ortamları İçin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Kullanırsınız Sorusuna Verdikleri Cevapların Niteliğini Gösteren Tablo

Cevapların Niteliği	Frekans	Yüzde (%)
Anlamlı	28	87,50
Anlamsız	4	12,50
Toplam	32	100

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini hangi öğrenme ortamları için kullandığını ifade eden katılımcıların cevapları % 87,50 ile “anlamlı” kategorisinde gösterilmiştir. Sorulan soruya cevap vermesine rağmen araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini hangi öğrenme ortamları için kullandığını doğrudan belirtmeyen katılımcıların cevapları % 12,50 ile “anlamsız” kategorisinde gösterilmiştir.

İlk kategori olan “anlamlı” niteliğine sahip cevapları veren 28 katılımcının; 10’u kadın, 18’i erkek’tir. 5 katılımcının hizmet süresi 0-5 yıl arasında, 6 katılımcının hizmet süresi 6-10 yıl arasında, 6 katılımcının hizmet süresi 11-15 yıl arasında, 4 katılımcının hizmet süresi 16-20 yıl arasında, 7 katılımcının hizmet süresi ise 21 yıl ve üzerindedir. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 1’i Eğitim Enstitüsü, 11’i Eğitim Fakültesi, 10’u Fen-Edebiyat Fakültesi, 2’si Tezsiz yüksek lisans ve 4’ü tezli yüksek lisans mezunudur. Çalışılan okulun türü bazında bakıldığında; katılımcıların 8’i genel liselerde, 5’i meslek liselerinde, 5’i Anadolu-Fen liselerinde, 2’si özel liselerde 8’i diğer lise türlerinde çalışmaktadır. “Anlamlı” niteliğinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun erkek, 21 ve üzeri hizmet yılı olan, daha çok genel liseler ve diğer lise türlerinde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

Anlamlı cevap veren katılımcı öğretmenlerden 0-5 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, genel lisede çalışmakta olan kadın öğretmen M-5, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini hangi öğrenme ortamları için kullandığını söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: “Şimdi, tarih olduğu için branşımız çok geniş. Ben ankette de belirttim. Alan, konular çok fazla, öğrencinin çok dikkatini cezbedecek konular var. Hiç fark etmiyor; ilkçağ tarihi olabilir, Yunan mitolojisi olabilir, bir Ortaçağ kilisesi olabilir.

Konularımız çok farklı, her konuda veriyorum ben müfredat gereğince.” 0-5 yıl hizmet süresi olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-22 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini hangi öğrenme ortamları için kullandığını; *“Araştırma-inceleme stratejisi genel olarak, öğrenciye belli bir altyapı oluşturulduktan sonra verilmesi önemli. Çünkü işlerlik kazanması, işlevsel olması buna bağlı. Ben de işlediğim derslerde o ders konusuyla ilgili zaman zaman araştırma konuları veriyorum. Performans ödevleriyle bunu desteklemeye çalışıyorum ya da görsel sunular şeklinde bunu öğrenciye ben veriyorum ve dönütünü istiyorum. Araştırma-inceleme yoluyla eğitimde, eee, üst düzey uygulama, üst düzey çalışmalar olduğu için belli bir altyapısı olması gerekiyor çocukların. Öğrenci profiline göre işlerlik kazanmasına bağlı.”* diyerek belirtmiştir.

6-10 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-25, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini kullandığı öğrenme ortamları hakkında; *“Tabi, daha çok konuya göre. Bazı konular daha çok araştırma istiyor, üzerinde görüş ayrılıkları, ihtilaflar olabiliyor tarih alanından bahsederek. Özellikle ihtilaflı konularda araştırma yapmayı tercih edebiliyorum.”* demiştir.

Anlamsız cevap veren 4 katılımcının, 1’i kadın, 3’ü erkektir. Hizmet süresi; 0-5 yıl arasında olan 1 katılımcı, 16-20 yıl arasında olan 1 katılımcı, 21 yıl ve üzeri yıl olan 2 katılımcı bulunmaktadır. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 1’i Eğitim Enstitüsü, 1’i Eğitim Fakültesi ve 2’si Fen-Edebiyat Fakültesi mezunudur. Çalışılan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 1’inin meslek lisesinde, 1’inin Anadolu-Fen liselerinde, 1’inin özel lisede ve 1’inin diğer lise türünde çalıştığı görülmektedir. “Anlamsız” niteliğinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise hizmet süresi 21 yıl ve üzeri olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mzeunu erkek katılımcıların öne çıktığı görülmektedir.

Anlamsız cevap veren yani araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini hangi öğrenme ortamları için kullandığını doğrudan ifade etmeyen katılımcı öğretmenlerden, hizmet süresi 0-5 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-3; *“Bence bunlar Sosyal Bilimler alanları için çok da uygun değil,*

Sosyal Bilimler genel anlamda bilgi düzeyinde olduğu için çok uygun değil. Fen alanlarında uygulanması daha mantıklı” ifadesini kullanmıştır. Hizmet süresi 21 yıl ve üzeri olan, Eğitim Enstitüsü mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen M-11, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini hangi öğrenme ortamları için kullandığı sorulduğunda; *“Şimdi araştırma-inceleme konusunda şimdi bilgiye ulaşmak daha kolay eskiye göre ama biraz önce söylediğim özellikle sınav kaygısından dolayı öğrencimi araştırmaya ben yönlendiremiyorum. Daha doğrusu yönlendirmiyorum. Çünkü vaktinin çoğu orda geçecek ve çocuk üniversiteye hazırlanıyor.”* cevabını vermiştir.

16-20 yıl hizmet süresine sahip, Eğitim Fakültesi mezunu ve özel lisede görev yapan erkek öğretmen M-15’e göre; *“Aslında kullanılabilirse, buna imkan, zaman olursa çok iyi olur da çok kullanabildiğimizi söyleyemeyiz. Çünkü hem müfredatın yoğunluğu, özellikle 10.sınıfta Osmanlı tarihi artı, Avrupa tarihi, Osmanlı kültür ve medeniyeti işlendiğinden dolayı siyasi yönden, çok ciddi bir yoğunluk var. Öğrencilere bu konuda imkân keşke sunabilsek ama biraz zor gibi gözüküyor. Çünkü mevcut konuları bile işlemekte ciddi manada zorlanıyoruz.”*

Hizmet süresi 21 yıl ve üzerinde olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde çalışmakta olan kadın öğretmen M-26, *“Eskiden belki biraz daha verimliydi ama şimdi internet ortamında hiç verimli değil. Yani, ordan internetten indiriyor. Bu birkaç farklı kaynak da olsa şey de olsa özel bir çalışma yapmaksızın onu doğrudan bize sunuyor.”* ifadesini kullanmıştır.

Katılımcılar tarafından verilen “anlamlı” cevaplarda öne çıkan unsurlar Tablo 45’teki gibidir:

Tablo 45: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Hangi Öğrenme Ortamları İçin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Kullanırsınız Sorusuna Verdikleri Cevaplarda Öne Çıkan Kategorileri Gösteren Tablo

Kategoriler	Frekans	Yüzde (%)
Konu Odaklı	10	35,71
Rönesans hareketleri ve ilahi dinlerden önceki konuları içeren öğrenme ortamları	1	3,57
Bilim ve kültür alanındaki eserlere yer verilen konuların bulunduğu öğrenme ortamları	1	3,57
Kaynakların çok olduğu konuları içeren öğrenme ortamları	3	10,71
Biyografi ve savaşlardaki antlaşmalar konularını içeren öğrenme ortamları	1	3,57
İhtilafli konuları içeren öğrenme ortamları	1	3,57
Metodoloji konusunu içeren öğrenme ortamları	1	3,57
Güncel olaylarla ilgili konuları içeren öğrenme ortamları	1	3,57
9. sınıf konularını içeren öğrenme ortamları	1	3,57
Yapılandırmacılık Odaklı	6	21,43
Yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları	1	3,57
Öğrenci merkezli öğrenme ortamları	1	3,57
Bireysel öğrenme ortamları	1	3,57
Hedeflere bakarak uygun öğrenme ortamını belirleme	2	7,14
Tarihi sevdirmeye uygun öğrenme ortamları	1	3,57
Ders Hazırlık Aşaması Ve Ödevler	5	17,86
Rastgele	3	10,71
Her Öğrenme Ortamı İçin Uygun	2	7,14
Öğrencilerin Önbilgilerinin Yeterli Olduğu Öğrenme Ortamları	2	7,14
Toplam	28	100

Birinci bölümün üçüncü sorusuna verilen cevaplarda; her katılımcının ifadesinde en fazla öne çıkan unsur tablodaki biçimde kategorize edilmiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi kullandıkları öğrenme ortamları anlamında öne çıkan unsurlara bakıldığında *konu odaklı* % 35,71; *yapılandırmacılık odaklı* % 21,43; *ders hazırlık aşaması ve ödevler* % 17,86; *rastgele* % 10,71; *her öğrenme ortamı için uygun* % 7,14; *öğrencilerin önbilgilerinin yeterli olduğu öğrenme ortamları* % 7,14 kategorilerinin oluştuğu görülmektedir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini hangi öğrenme ortamları için kullandığını ifade etmeyen “anlamsız” niteliğine sahip cevapları veren 4 katılımcının dışında “anlamlı” cevap veren

28 katılımcının % 35,71'i, en yüksek oranla, konu odaklı belli unsurları içeren öğrenme ortamları için araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini kullandıklarını belirtmiştir.

Birinci bölümün dördüncü sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinde en sık kullanılan öğretim yöntemleri hakkında bilgi verir misiniz?” şeklinde sorulmuştur. Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinde en sık kullanılan öğretim yöntemleri hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları öğrenilmeye çalışılmıştır. Katılımcıların bazıları soruya cevap teşkil edecek ifadeler kullanırken (“anlamli” kategorisinde gösterilmiştir) bazıları ise sorulan soruya doğrudan cevap niteliği taşıyan ifadeler kullanmamıştır (“anlamsız” kategorisinde gösterilmiştir).

Tablo 46: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinde En Sık Kullanılan Öğretim Yöntemlerine İlişkin Verdikleri Cevapların Niteliğini Gösteren Tablo

Cevapların Niteliği	Frekans	Yüzde (%)
Anlamli	22	68,75
Anlamsız	10	31,25
Toplam	32	100

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinde en sık kullanılan öğretim yöntemleri hakkında bilgi veren katılımcıların cevapları % 68,75 ile “anlamli” kategorisinde gösterilmiştir. Sorulan soruya cevap vermesine rağmen araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinde en sık kullanılan öğretim yöntemlerini doğrudan belirtmeyip, literatürde karşılığı olmayan yöntemlerden bahseden ya da kavram yanılgısı içeren katılımcı cevapları % 31,25 ile “anlamsız” kategorisinde gösterilmiştir.

İlk kategori olan “anlamli” niteliğine sahip cevapları veren 22 katılımcının; 9’u kadın, 13’ü erkek’tir. 4 katılımcının hizmet süresi 0-5 yıl arasında, 5 katılımcının hizmet süresi 6-10 yıl arasında, 3 katılımcının hizmet süresi 11-15 yıl arasında, 2 katılımcının hizmet süresi 16-20 yıl arasında, 8 katılımcının hizmet süresi ise 21 yıl ve üzerindedir. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 2’si Eğitim Enstitüsü, 7’si Eğitim Fakültesi, 9’u Fen-Edebiyat Fakültesi, 2’si Tezsiz yüksek lisans ve 2’si tezli yüksek

lisans mezunudur. Çalışılan okulun türü bazında bakıldığında; katılımcıların 4'ü genel liselerde, 6'sı meslek liselerinde, 4'ü Anadolu-Fen liselerinde, 8'i diğer lise türlerinde çalışmaktadır. "Anlamlı" niteliğinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun erkek, 21 ve üzeri hizmet yılı olan, daha çok diğer lise türlerinde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

Anlamlı cevap veren katılımcı öğretmenlerden 6-10 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, diğer lise türünde çalışmakta olan erkek öğretmen M-8, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinde en sık kullanılan öğretim yöntemlerini şu şekilde ifade etmiştir: *"Örnek olay bence en fazla kullanılan. Bir olay üzerinden sonuca varmayı deniyoruz."* 6-10 yıl hizmet süresi olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-21 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinde en yöntemlerini; *"Ben derslerimde daha çok soru-cevap yöntemini tercih ediyorum. Çünkü düz anlatım yönteminde öğrenciler bir noktadan sonra kopabiliyor ama soru-cevap yönteminde sürekli bir şekilde dönüt almış oluyorsunuz. Bunun yanında sinevizyon, odamız var, bilgisayar odamız var, orda çeşitli görselleri kullanmayı tercih ediyorum."* diyerek belirtmiştir.

6-10 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen M-30, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinde en sık kullanılan öğretim yöntemleri hakkında; *"Daha çok sunuş yolu. Dersi düz anlatıyoruz, anlatırken soru-cevap yöntemi uyguluyoruz. Konu başında ve konu sonunda yine soru-cevap yapıyorum. Kısa sorularla dikkatlerini toplayıp konuları ben anlatıyorum. Ben anlatacağım diye çıkan öğrenci genelde kitaptakini okuyor oluyor. Ya o yüzden, yani, ne anlattığının farkında bile değil. Anlattığı konudan bir şey soruyorsunuz, çocuk bilmiyor mesela. Yarım sayfalık bir şey anlatacak, oradan da bir soru yöneltiyorsun, bilmiyor. Bu durumda vermek zaman kaybı gibi geliyor. Belki yanlış bilmiyorum, çocuk ama... Ben çocuğun bilerek anlattığını düşünmediğim için yani ben yaptığım denemelerde buna ulaştım."* demiştir. 16-20 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde çalışan kadın öğretmen M-32'nin ifadesi ise şu yöndedir: *"Ben daha çok soru-cevap, beyin fırtınası,örnek olay yöntemlerini bu stratejiyi uygularken kullanıyorum."*

Anlamsız cevap veren 10 katılımcının, 2'si kadın, 8'i erkektir. Hizmet süresi; 0-5 yıl arasında olan 2 katılımcı, 6-10 yıl arasında olan 1 katılımcı, 11-15 yıl arasında olan 3 katılımcı, 16-20 yıl arasında olan 3 katılımcı, 21 yıl ve üzeri yıl olan 1 katılımcı bulunmaktadır. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 5'i Eğitim Fakültesi, 3'ü Fen-Edebiyat Fakültesi, 2'si tezli yüksek lisans mezunudur. Çalışılan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 3'ünün genel lisede, 3'ünün Anadolu-Fen liselerinde, 3'ünün özel lisede ve 1'inin diğer lise türünde çalıştığı görülmektedir. "Anlamsız" niteliğinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise hizmet süresi 11-20 yıl arasında olan, Eğitim Fakültesi mezunu erkek katılımcıların öne çıktığı görülmektedir.

Sorulan soruya cevap vermesine rağmen araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinde en sık kullanılan öğretim yöntemlerini doğrudan belirtmeyip kullandıkları yöntemleri söylerken literatürde karşılığı olmayan ya da kavram yanılgısı içeren katılımcı cevaplarına bakıldığında katılımcı öğretmenlerden; hizmet süresi 0-5 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-3; "*Valla, onun hakkında bilmiyorum ama deneme-yanılma, pardon, sebep-sonuç ilişkisi daha önemli.*" ifadesini kullanmıştır.

Hizmet süresi 6-10 yıl arasında olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen M-7, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinde en sık kullanılan öğretim yöntemleri sorulduğunda; "*Genellikle olayın araştırılması, olayla ilgili görsel dokümanlar varsa onların bulunması şeklinde uyguluyoruz.*" cevabını vermiştir. 16-20 yıl hizmet süresine sahip, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve özel lisede görev yapan erkek öğretmen M-18'in cevabı şöyledir: "*Fırsat buldukça zaman zaman günlük ödevler şeklinde, zaman zaman dönem ödevleri şeklinde bazen, zaman zaman projeler şeklinde öğrencileri yönlendirip ondan fayda elde etmesini sağlayamaya çalışıyoruz.*" Hizmet süresi 0-5 yıl arasında olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışmakta olan erkek öğretmen M-20, "*Derlerde sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim yöntemlerini kullanmak durumundayım. Kullandığım araç-gereçlere bakarsak eğer, harita, projeksiyon, bunun dışında ders kitabı...*" ifadesini kullanmıştır.

Katılımcılar tarafından verilen bir veya birden fazla yöntemi içermekte olup belirtilen yöntemlerin hepsi incelemeye dâhil edilmiştir. Katılımcıların verdikleri “anlamli” cevaplar Tablo 47’de gösterilmiştir.

Tablo 47: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinde En Sık Kullanılan Öğretim Yöntemlerini Gösteren Tablo

Kullanılan Yöntemler	Frekans	Yüzde (%)
Soru-cevap	16	30,19
Düz anlatım	14	26,42
Örnek olay	11	20,75
Beyin fırtınası	4	7,55
Problem çözme	3	5,66
Tartışma	2	3,77
Drama	2	3,77
Gösterip-yaptırma	1	1,89
Toplam	53	100

Katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinde en sık kullanılan öğretim yöntemlerine bakıldığında yüzdelerin şu şekilde oluştuğu görülmektedir: *Soru-cevap* % 30,19; *düz anlatım* % 26,42; *örnek olay* % 20,75; *beyin fırtınası* % 7,55; *problem çözme* % 5,66; *tartışma* % 3,77; *drama* % 3,77 ve *gösterip-yaptırma* % 1,89. Büyük ölçüde buluş yoluyla öğretim stratejisinin karakteristiğini yansıtan soru-cevap yöntemi % 28,85 oranla katılımcı öğretmenlerin en fazla bilgi verdikleri yöntemdir. Bunu; sunuş yoluyla öğretim stratejisinin temel yöntemi olan düz anlatım % 26,92 oranla izlemektedir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin özüne uygun olan örnek olay yöntemi ise % 21,15 oranla üçüncü sırada yer almıştır. Ancak; katılımcıların verdikleri cevaplarda örnek olay yöntemi hakkında bilgi vermelerine rağmen bu yöntemi çok nadiren kullandıklarını eklemişlerdir. Yüzde oranlarına bakıldığında; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin yapısına en uygun yöntem olan problem çözme yöntemi hakkında 3 katılımcı tarafından (% 5,77) bilgi verilmesi, bu stratejinin tam olarak anlaşılmadığının göstergesi olabilir. Zira verilen cevaplarda kullanılan ifadeler incelendiğinde zaten bu stratejinin tam olarak anlaşılmadığı

ve katılımcıların kavram yanlışlarının bulunduğu ortaya çıkmaktadır. Tartışma ve drama yöntemleri hakkında çok az bilgi verildiği de dikkat çekmektedir. Gösterip-yaptırma yönteminde ise yalnızca 1 katılımcı bahsetmiştir.

Birinci bölümün beşinci sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin önemli yöntemlerinden bir tanesi olan problem çözme yöntemi hakkında bilgi verir misiniz?” şeklinde sorulmuştur. Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin önemli yöntemlerinden biri olan problem çözme yöntemi hakkında bilgi sahibi olup olmadıklarını öğrenilmeye çalışılmıştır. Katılımcıların tamamı soruyu cevaplamıştır. Verilen cevapların niteliğine göre frekans ve yüzde oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 48: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Önemli Yöntemlerinden Bir Tanesi Olan Problem Çözme Yöntemi Hakkında Bilgi Verme Düzeyini Gösteren Tablo

Cevaplar	Frekans	Yüzde (%)
Tam Doğru Bilgi	0	0
Kısmen Doğru Bilgi	0	0
Yanlış Bilgi	2	6,25
Bilgi Veremeyen	30	93,75
Toplam	32	100

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin önemli yöntemlerinden bir tanesi olan problem çözme yöntemi hakkında hiçbir katılımcı tam doğru ya da kısmen doğru bilgi verememiştir. Katılımcılardan 2’si % 6,25 oranla yanlış bilgi verirken soruya cevap vermekle birlikte cevaplarının içerisinde problem çözme yöntemine ilişkin bilgi yer almayan, katılımcılar % 93,75 orana sahiptir.

Yanlış bilgi içeren cevapları veren katılımcı öğretmenlerden 0-5 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, diğer lise türünde çalışmakta olan erkek öğretmen M-3, problem çözme yöntemi hakkında şu ifadeyi kullanmıştır: “*Tarih derslerinde bu problem çözme yöntemlerinin... bilgi düzeyi ve kavrama olur. Uygulama, analiz ve sentez*

basamakları bence uygulanamaz. Bu şekilde olması lazım. Tarih derslerinde problem çözme yöntemleri eğer kişi gerçek hayatı ya da daha sonraki gerçek hayatta karşılaştığı durumlarda tarih dersinin, tarih dersiyile alakalı geçmiş konularla alakalı şeylerden ders olarak geleceğine ona göre yön verebilir.” 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen M-26 ise problem çözme yöntemine ilişkin şunları belirtmiştir: “Bizde, özellikle tarih öğretiminde verimli olabileceğini düşünemiyorum. Diğer alanlarda, fen bilimlerinde belki daha etkili olur. Ama bizim tarih biliminde dokuz tane kaynağa da ulaşırsa farklı bir bilgiye ulaşamayacak”.

Sorulan soruya cevap vermelerine rağmen cevaplarında problem çözme yöntemine ilişkin bilgi veremeyen 30 katılımcının, 10’u kadın, 20’si erkektir. Hizmet süresi; 0-5 yıl arasında olan 5 katılımcı, 6-10 yıl arasında olan 6 katılımcı, 11-15 yıl arasında olan 6 katılımcı, 16-20 yıl arasında olan 5 katılımcı, 21 yıl ve üzeri yıl olan 8 katılımcı bulunmaktadır. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 2’si Eğitim Enstitüsü, 12’si Eğitim Fakültesi, 10’u Fen-Edebiyat Fakültesi, 2’si tezsiz yüksek lisans, 4’ü tezli yüksek lisans mezunudur. Çalışılan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 8’inin genel lisede, 5’inin meslek lisesinde, 6’sının Anadolu-Fen liselerinde, 3’ünün özel lisede ve 8’inin diğer lise türünde çalıştığı görülmektedir. Problem çözme yöntemine ilişkin bilgi veremeyen katılımcıların genel profiline bakıldığında ise hizmet süresi 21 yıl ve üzeri olan, Eğitim Fakültesi mezunu, genel lisede ve diğer lise türlerinde çalışan erkek katılımcıların öne çıktığı görülmektedir.

Sorulan soruya cevap vermesine rağmen problem çözme yöntemi hakkında bilgi vermeye ilişkin herhangi bir ifadede bulunmayan katılımcı öğretmenlerden; hizmet süresi 16-20 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen M-4’e göre; “*Problem çözme yöntemi konusunda problem çözmeyi aşmanın en kolay yolu genel kültürün iyi olması gerekiyor. Özellikle tarih dersiyile alakalı coğrafya dersiyile alakalı harita bilgisinin çok iyi olması gerekiyor. Bu konularda kişiler çalışmalı. Beyin cimnastiği yapmalı, genel kültürünü arttırmalı, bu problem çözmede kolaylık sağlıyor. İnsanın kafasını, beynini geliştiriyor.*”

Hizmet süresi 6-10 yıl arasında olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen M-7, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin

önemli yöntemlerinden bir tanesi olan problem çözme yöntemi sorulduğunda; “*Şimdi, öğretmen olarak bizim en önemli kaygımız müfredatı yetiştirme. O açıdan bunu da çok fazla kullanamıyoruz. Bazı sınıflarda ders saati yeterli hale geldi, yeni. Seçmeli ders saati de eklenince 4 saat oldu tarih dersleri. Bu noktada yeni yeni uygulanabilecek bir sistem. Diğer sınıflarda genellikle müfredatı yetiştirmek de bile zorlanıyoruz. Bazen öğrencilere çok fazla soru yönelttiğimizde müfredat aksayabiliyor ya da öğrencilerin bayram vesairesinden dolayı derslerinin kaynaması durumunda müfredat sıkıntıya gireceği için açıkçası çok fazla kullanamıyoruz.*” cevabını vermiştir.

21 yıl ve üzeri hizmet süresine sahip, Eğitim Enstitüsü mezunu ve genel lisede görev yapan erkek öğretmen M-12’nin, problem çözme yöntemiyle ilgili soruya verdiği cevap şöyledir: “*Öğrencilerin tarihle ilgili problemleri tamamen üniversiteye yönelik çalışmalar oluyor. O konular, dersanelerden aldıkları soruları bize getirip çözdürmeye çalışıyorlar. Bu da tabii bizim tarih öğretim metodumuz içerisinde pek yer almaması gerekiyor ama maalesef onlara çocuklara hizmet etmek bakımından bu sorulara cevap vermeye çalışıyoruz.*”

Hizmet süresi 6-10 yıl arasında olan, Tezli yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışmakta olan erkek öğretmen M-23, “*Problem çözme yöntemini kullanabiliyoruz ama tarih için çok yaygın bir yöntem olmuyor. Çünkü tarih var olan, geçmişteki bir olayı çözdüğü için onun neden ve sonuçları üzerinde durduğu için problem çözme tarihten daha çok coğrafya, felsefe, sosyolojiye daha yaygın ama örneğin; bir devletin nasıl yönetilmesi gerektiği konusunda veya işte bir alanda bir savaş durumunda devletlerarası ilişkilerde nasıl çözümler bulunabileceği konusunda böyle çalışmalar nadir de olsa yapıyoruz.*” ifadesini kullanmıştır.

Katılımcıların verdikleri cevaplara bakıldığında; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin en önemli yöntemlerinden bir tanesi olan ve bu stratejinin özünü yansıtan problem çözme yöntemi hakkında hiçbir katılımcı tam veya kısmen doğru bilgi verememiştir. Yanlış cevap bilgi veren % 6,25 oranında katılımcı ve bilgi veremeyen % 93,75 oranında katılımcı profili söz konusudur. Bir önceki soruda problem çözme yöntemini kullandığı söyleyen 3 katılımcı bile problem çözme yöntemi hakkında tam veya kısmen doğru bilgi verememiştir. Buradan, problem çözme yönteminin tarih öğretmenleri

tarafından yeterince anlaşılmadığı, yöntemi uyguladığını sanan tarih öğretmenlerinin aslında bu yöntemi bilmedikleri sonucuna ulaşılabilir.

Birinci bölümün altıncı sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile öğrencilere kazandırılacak davranış ve/veya beceriler nelerdir?” şeklinde sorulmuştur. Katılımcıların cevapları incelenerek, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile öğrencilere kazandırılacak bilgi, beceri ve tutumlara yönelik verilen cevaplar, bilgi-beceri-tutum olarak belirlenen kategorilere yerleştirilmiştir. Katılımcılar genelde birden fazla görüş belirtmiş olup verilen cevaplar içerisinde anlamlı olanların tamamı değerlendirilmeye alınmıştır ve anlamsız olanlar dışarıda bırakılmıştır. Soruda davranış ve/veya beceriler sorulduğundan, cevabın soruyla kısmen ya da tamamen ilgisiz kısımları ayıklanmıştır.

Tablo 49: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisi İle Öğrencilere Kazandırılacak Davranış ve/veya Beceriler Nelerdir Sorusuna Verdikleri Cevapların Niteliğini Gösteren Tablo

Cevapların Niteliği	Frekans	Yüzde (%)
Olumlu	25	78,13
Olumsuz	1	3,12
Anlamsız	6	18,75
Toplam	32	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisiyle kazandırılacak davranış ve beceriler hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları öğrenilmeye çalışılmıştır. Soruya birtakım bilgi, beceriler ve tutumlar sıralayarak cevap veren katılımcılar 25 tarih öğretmeni olup “olumlu” kategorisinde görülen % 78,13’lük orana sahiptir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin herhangi bir bilgi, beceri ve tutum kazandırmadığını düşünen 1 katılımcı bulunmakta olup durum “olumsuz” kategorisinde gösterilerek % 3,12 oranla ifade edilmiştir. 6 katılımcı soruya, soruyla ilgisiz ifadeler kullanmış olduğundan bu durum “anlamsız” kategorisinde % 18,75’lik oranla gösterilmiştir. Bu soruya cevap vermeyen katılımcı bulunmamaktadır. 2 katılımcının cevapları ise “cevapsız” kategorisinde % 3,13’lük oranla yansıtılmıştır.

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile öğrencilere kazandırılacak davranış ve/veya becerileri sıralayan katılımcıların cevapları olumlu kategorisinde değerlendirilmiştir. Olumlu cevap veren 25 katılımcının; 10'u kadın 15'i erkektir. Hizmet süresi 0-5 yıl arasında olan 6 katılımcı, 6-10 yıl arasında olan 4 katılımcı, 11-15 yıl arasında olan 5 katılımcı, 16-20 yıl arasında olan 3 katılımcı, 21 yıl ve üzeri olan 7 katılımcı bulunmaktadır. Mezun olunan okul türüne göre bakıldığında; 1 katılımcının Eğitim Enstitüsü, 10 katılımcının Eğitim Fakültesi, 10 katılımcının Fen-Edebiyat Fakültesi, 1 katılımcının tezsiz yüksek lisans, 3 katılımcının tezli yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Çalışılan kurum türüne bakıldığında; 5 katılımcının genel lisede, 6 katılımcının meslek lisesinde, 4 katılımcının Anadolu-Fen lisesinde, 2 katılımcının özel lisede, 8 katılımcının diğer lise türlerinde çalıştığı görülmektedir. Olumlu cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise hizmet süresi 21 yıl ve üzeri olan, Eğitim Fakültesi ve Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, diğer lise türlerinde çalışan erkek katılımcıların öne çıktığı görülmektedir.

Olumlu cevap veren katılımcıların görüşlerine göre; kazandırılacak davranış ve beceriler; bilgi, beceri ve tutumlar şeklinde kategorilere ayrılarak Tablo 50'de gösterilmiştir:

Tablo 50: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisiyle Kazandırılacak Bilgi, Beceri ve Tutumları Gösteren Tablo

Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisiyle Kazandırılacak Bilgi, Beceri ve Tutumlar	Frekans	Yüzde (%)
Bilgiler Açısından		
Bilgilerin kalıcılığı/kalıcı öğrenme	7	11,67
Bilgiye ulaşma	6	10,00
Teknolojik bilgiler	2	3,33
Beceriler Açısından		
Kaynak tarama-değerlendirme	4	6,67
Eleştirel düşünme	4	6,67
Üst düzey düşünme	3	5,00
İletişim	3	3,33
Empatik ve çok yönlü düşünme	2	3,33
Problem çözme	2	3,33
Karar verme	1	1,67
Yaratıcı düşünme	1	1,67
Tutumlar Açısından		
Özgüven	8	13,33
Merak-ilgi/öğrenmeden zevk alma	5	8,33
Sorumluluk	4	6,67
Objektiflik	3	5,00
Sorgulayıcılık	3	5,00
Demokratik tutum	1	1,67
Özerklik/girişimcilik	1	1,67
Hoşgörü	1	1,67
Toplam	60	100

Ana kategoriler toplamı bazında incelendiğinde tutumlar kategorisinin % 43,34 oranla en büyük paya sahip olduğu, ardından becerilerin % 31,67 ve bilgilerin % 25 orana sahip olduğu görülmektedir. Ana kategorilere kendi içinde bakıldığında bilgiler ana kategorisinde % 11,67 oranla bilgilerin kalıcılığı/kalıcı öğrenme, beceriler ana kategorisinde % 6,67’şer oranla kaynak tarama-değerlendirme ve eleştirel düşünme ve tutumlar ana kategorisinde Özgüven % 13,33 oranla ilk sırada yer almaktadır. Ana kategoriler harmanlandığında ise ilk sırada gelen bilgi, beceri ve tutumlar; 8 katılımcının (% 13,33) verdiği cevap olan “özgüven” tüm kategorilerin ilk sırasını teşkil ederken, ikinci sırada “bilgilerin kalıcılığı/kalıcı öğrenme” 7 katılımcının (% 11,67) verdiği cevapla yer alırken, “bilgiye ulaşma” 6 katılımcının (% 10,00) verdiği cevapla üçüncü sırada

bulunmaktadır. Bunları; 5 katılımcı (% 8,33) görüşüyle “merak-ilgi/öğrenmeden zevk alma”, 4 katılımcı (% 6,67) görüşüyle “kaynak tarama-değerlendirme”, 4 katılımcının görüşüyle (% 6,67) “eleştirel düşünme” ve yine 4 katılımcının (% 6,67) görüşüyle “sorumluluk” izlemektedir.

Olumlu cevap veren kategorisinde yer alan katılımcı öğretmenlerden 0-5 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, diğer lise türünde çalışmakta olan erkek öğretmen M-3, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile öğrencilere kazandırılacak davranış ve becerileri şu şekilde ifade etmiştir: *“Karar verme becerisi. Daha farklı... İuu... Uygula...Çözüm buldu...uu çözüm bulduğu sorunlarda daha sonraki zamanlarda yönlendirerek onları örnek gibi alarak bu şekilde çözülmesinde katkı sağlayacağını düşünüyorum.”* 0-5 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen M-5 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile kazandırılacak davranış ve beceriler hakkında; *“Her şeyden önce öğrenciler, araştırma tekniğini gerçekten öğreniyorlar. Bir interneti nasıl kullanabilirim? Mesela tarih dersleri için hangi kaynaklara bakmam lazım. Yanlı olmayan yazarları nasıl keşfederim? Objektif bakış açısı nasıl kazanabilirim? Bütün öğrencilerimiz araştırma yaparken kazanım olarak çok etkili bir teknik, strateji olduğunu düşünüyorum.”* ifadesini kullanmıştır.

6-10 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-8’e göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile kazandırılacak davranış ve beceriler şu yöndedir: *“Şüphesiz çok daha iyi olur. Kâğıt üstünde zaten çok çok iyi bir sistem. Kendine güveni artar, vesaire, birçok kazancı olabilir.”* 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan Eğitim Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde çalışan kadın öğretmen M-9’un belirttiğine göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile kazandırılacak davranış ve beceriler şu şekilde ifade edilmiştir: *“Öğrenci açısından; öğrencide bir merak ve ilgi uyandırılabilir. Yani, bu, sonraki hayatında da ona faydalı olacaktır. Sorgulayıcı bir nesil yetiştirme konusunda faydalı olacaktır diye düşünüyorum. Özgüveni artar kendisine, onu düşünüyorum. Çünkü sunum yapacak sınıfta ve fikrini söyleyecek. Kalabalık karşısında konuşma yeteneği kazanır diye düşünüyorum.”* Hizmet süresi 0-5 yıl olan, Tezli yüksek lisans mezunu ve meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen M-24’ün düşüncesine göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile

kazandırılabilir davranış ve becerileri; *“Bence, öğrencilere daha kalıcı bilgiler, en önemli olay bu. Kendi dersim için konuştuğum için de çok çabuk unutulmuş yani bugün anlattığımızı bir hafta sonra sorduğumuzda veyahut da yazılıya çalıştığında kalıyor öğrencinin aklında. Ondan sonra tekrardan unutmuyorlar. Bu yüzden... Normal hayatta izlediğimiz bir film en az üç-dört sene kalır aklımızda. Ama bizde bu imkan yok, teorik bilgi olduğu için.”* olarak belirtilmiştir.

Hizmet süresi 11-15 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen M-27, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile kazandırılabilir davranış ve becerileri *“Şimdi, bizim üniversitemizden hocalarımız şöyle demişti: Bir konunun anlatılması % 10 öğrenme sağlar, onun bir yerde izlenmesi % 20-30 öğrenme sağlar, bir olayın yaşanması %100 öğrenme sağlar gibisinden. Şimdi, araştırma ve inceleme yöntemiyle yapılan bir çalışmada bence o tarihi olayı öğrenmesini % 50 sağlayacağı kanaatindeyim. Yani bunu sağlar öğrencilere.”* şeklinde vurgulamıştır. Hizmet süresi 16-20 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde görev yapan kadın öğretmen M-29 araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisiyle öğrencilere kazandırılabilir davranış ve beceriler için şu ifadeyi kullanmıştır: *“Özgüveni geliştiriyor, yani o işi kendisi yaptı. Özgüven çok gelişim gösteriyor sonra, değişik kaynakları bulabiliyor, ansiklopedi, internetten bakabiliyor. Nerden araştıracağını öğreniyor. Yolunu yordamını öğreniyor./Daha kalıcı oluyor, onu unutmuyor zaten. Kendi araştırdığı konuyu, bir de düzgün ve dikkatli yaptıysa bunu unutmuyor.”* Hizmet süresi 11-15 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve özel lisede görev yapan kadın öğretmen M-31’e göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisiyle kazandırılabilir davranış ve beceriler; *“Bir kere sunulmuş doğrudan kabul etme şeyini alışkanlığını bir kenara bırakır. Acaba sorusunu sorar. Bana anlatıldığı gibi mi hakikaten bunun başka boyutları var mı, bunları öğrenir. Merak duygusu gelişir gibi geliyor bana. Kitap okuma alışkanlığı gelişir gibi geliyor bana. Sonra araştırma yaparken mutlaka insanlarla diyalog kurup muhabbet edeceği için şeyi de geliştir; iletişimi, insanlar arası iletişimi de geliştir, diye düşünüyorum.”* iken hizmet süresi 16-20 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde görev yapan kadın öğretmen M-32’ye göre ise *“Özgüven kazandırır, eleştirel düşünme ve iletişim becerilerini geliştirir.”*

Olumsuz cevap veren kategorisinde yer alan 6-10 yıl hizmet süresine sahip, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen M-7'ye göre; *“Yani bir Fen lisesi olsa öğrencilerin seviyesi biraz daha iyi olsa belki çok verimli olabilir, farklı fikirler üretebilir öğrenciler. O açıdan düz liselerde biraz yani çok etkisi olmayan bir teknik oluyor.”*

Verilen cevapların içeriğine bakıldığında soruya doğrudan cevap niteliği taşımayan, soruyla ilgisi olmayan ya da belirsiz nitelikte olan cevaplar anlamsız kategorisinde değerlendirilmiştir. Anlamsız cevap veren 6 katılımcının tamamı erkektir. Hizmet süresi 6-10 yıl olan 1 katılımcı, hizmet süresi 11-15 yıl olan 1 katılımcı, hizmet süresi 16-20 yıl olan 2 katılımcı, hizmet süresi 21 yıl ve üzeri olan 2 katılımcı bulunmaktadır. Mezun olunan türüne bakıldığında; Eğitim Enstitüsü mezunu 1 katılımcının, Eğitim Fakültesi mezunu 1 katılımcının, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu 2 katılımcının, tezsiz yüksek lisans mezunu 1 katılımcının ve tezli yüksek lisans mezunu 1 katılımcının olduğu görülmektedir. Çalışılan kurum türüne göre; 3 katılımcı genel lisede, 1 katılımcı Anadolu-Fen lisesinde, 1 katılımcı özel lisede ve 1 katılımcı diğer lise türünde çalışmaktadır. Anlamsız cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında; Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, genel lisede çalışan deneyimli öğretmenlerin ön plana çıktığı görülmektedir. Söz konusu öğretmenlerin tamamı erkektir.

Anlamsız cevap veren kategorisinde yer alan katılımcı öğretmenlerden 21 yıl ve üzeri hizmet süresi olan, Eğitim Enstitüsü mezunu, Anadolu-Fen lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen M-11, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile öğrencilere kazandırılacak davranış ve beceriler sorulduğunda şu cevabı vermiştir: *“Sınav kaygısı, sınav sistemi... Bence bizim işlerimizi, araştırma-inceleme konusunda zorlaştırdı diye düşünüyorum.”* Görüldüğü gibi burada belirtilen davranış veya beceri olmamakla birlikte sınav sistemi hakkında şikâyet içeren bir cevap karşımıza çıkmaktadır. Hizmet süresi 16-20 yıl olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve özel lisede çalışan erkek öğretmen M-15; *“Çok daha verimli bir eğitim sistemine kavuşma imkânına sahip olacağımıza inanıyorum.”* cevabını vererek genel bir yorum yapmaktan öte geçmemiştir. Hizmet süresi 6-10 yıl olan, tezsiz yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-21; *“Tabi, onu, önceden planladığımız bazı şeyler, bir plan olması lazım yola çıkarken tabi ki. Ona göre bizim planlarımızda yer alan bence uygun bir şekilde öğrencileri motive edebilirsek*

yönlendirebilirsek eğitimin hedeflerinden ulaşabileceğimiz en çok bu şekilde gerçekleştirebiliriz. Hedefleri en fazla bu şekilde gerçekleştirebiliriz diye düşünüyorum. Hedeflerin çoğuna da ulaşabileceğimizi düşünüyorum.” cevabını vererek genel bir yorum yaparak belirsiz ifade kullanmıştır.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisiyle öğrencilere kazandırılacak davranış ve beceriler hakkında genel olarak bilgi sahibi oldukları söylenebilir. Katılımcıların görüşüne göre; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisiyle öğrencilere kazandırılacak davranış ve becerilerin başında; özgüven gelmektedir. Ancak; bu stratejiyle kazandırılacak en önemli beceriler olan üst düzey düşünme becerilerinin az sayıda ifade edilmesi ve bilimsel düşünme becerileri, tarihsel düşünme becerilerinden hiç bahsedilmemiş olması bir eksiklik olarak dikkat çekmektedir.

Birinci bölümün yedinci sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönlerini ve sınırlılıklarını açıklar mısınız?” şeklinde sorulmuştur. Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönleri ve sınırlılıkları hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları öğrenilmeye çalışılmıştır. Katılımcıların cevapları incelenerek, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu ve sınırlı yönleri, yine verilen cevaplardaki anahtar ifadeler doğrultusunda belirlenen kategorilere yerleştirilmiştir. Katılımcıların bazıları birden fazla görüş belirtmiş olup verilen cevaplar içerisinde anlamlı olanların tamamı değerlendirilmeye alınmıştır ve cevabın soruyla kısmen ya da tamamen ilgisiz kısımları ayıklanarak anlamsız olanlar dışarıda bırakılmıştır. Aynı soru tabanında sorulan soruya verilen, stratejinin olumlu yönlerine ve sınırlılıklarına ilişkin cevaplar ayrı ayrı ele alınarak tablolar halinde gösterilip değerlendirilmiştir.

Tablo 51: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Olumlu Yönlerine İlişkin Verdikleri Cevapları Gösteren Tablo

Cevaplar	Frekans	Yüzde (%)
Cevaplanan	16	50,00
Cevapsız	12	37,50
Anlamsız	4	12,50
Toplam	32	100

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönlerini belirten katılımcılar 16 tarih öğretmeni olup “Cevaplanan” kategorisinde görülen % 50,00’lik orana sahiptir. Bu soruya cevap vermeyen 12 katılımcı ise “cevapsız” kategorisinde % 37,50’lik oranla yansıtılmıştır. 4 katılımcı soruya verdikleri cevapta, soruyla ilgisiz ifadeler kullanmış olduğundan bu durum “anlamsız” kategorisinde % 12,50’lik oranla gösterilmiştir.

Olumlu yönleri belirterek soruyu cevaplayan 16 katılımcı öğretmenin; 6’sı kadın, 10’u erkektir. Hizmet süresi 0-5 yıl arasında olan 1 katılımcı, 6-10 yıl arasında olan 4 katılımcı, 11-15 yıl arasında olan 3 katılımcı, 16-20 yıl arasında olan 2 katılımcı, 21 yıl ve üzeri olan 6 katılımcı bulunmaktadır. Mezun olunan okul türüne göre bakıldığında; 1 katılımcının Eğitim Enstitüsü, 8 katılımcının Eğitim Fakültesi, 6 katılımcının Fen-Edebiyat Fakültesi, 1 katılımcının tezsiz yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Çalışılan kurum türüne bakıldığında; 3 katılımcının genel lisede, 2 katılımcının meslek lisesinde, 5 katılımcının Anadolu-Fen lisesinde, 2 katılımcının özel lisede, 4 katılımcının diğer lise türlerinde çalıştığı görülmektedir. Olumlu yönleri belirterek soruyu cevaplayan katılımcıların genel profiline bakıldığında ise hizmet süresi 21 yıl ve üzeri olan, Eğitim Fakültesi mezunu, genel lisede ve Anadolu-Fen liselerinde çalışan erkek katılımcıların öne çıktığı görülmektedir.

Katılımcıların görüşlerine göre; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönleri tabloda belirtilmiştir:

Tablo 52: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Olumlu Yönlerini Gösteren Tablo

Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Olumlu Yönleri	Frekans	Yüzde (%)
Kalıcı öğrenme sağlaması	5	22,72
Öğrenciyi aktif hale getirmesi	5	22,72
Doğru bilgiye ulaşmayı sağlaması	2	9,09
Özerklik kazandırması	2	9,09
Özgüven kazandırması	2	9,09
Problem çözme becerisi kazandırması	1	4,55
Sorgulayıcı düşünme becerisi kazandırması	1	4,55
Demokratik düşünme becerisi kazandırması	1	4,55
Çoklu bakış açısı kazandırması	1	4,55
Yorumlama becerisi kazandırması	1	4,55
Tarih dersine ilgi uyandırması	1	4,55
Toplam	22	100

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönlerini belirten katılımcı tarih öğretmenlerinin görüşleri içinde en büyük pay; % 22,72’şer oranla “Kalıcı öğrenme sağlaması” ve “öğrenciyi aktif hale getirmesi” şeklindedir. Bunları; 2’şer katılımcının % 9,09’luk oranlarla “doğru bilgiye ulaşmayı sağlaması”, “özerklik kazandırması” ve “özgüven kazandırması” görüşleri izlemektedir.

Cevaplarında; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin hiçbir olumlu yönüne değinmeyip bu kısmı cevapsız bırakan 12 katılımcı öğretmenin; 2’si kadın, 10’u erkektir. Hizmet süresi 0-5 yıl arasında olan 4 katılımcı, 6-10 yıl arasında olan 2 katılımcı, 11-15 yıl arasında olan 2 katılımcı, 16-20 yıl arasında olan 2 katılımcı, 21 yıl ve üzeri olan 2 katılımcı bulunmaktadır. Mezun olunan okul türüne göre bakıldığında; 1 katılımcının Eğitim Enstitüsü, 4 katılımcının Eğitim Fakültesi, 3 katılımcının Fen-Edebiyat Fakültesi, 1 katılımcının tezsiz yüksek lisans, 3 katılımcının tezli yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Çalışılan kurum türüne bakıldığında; 3 katılımcının genel lisede, 3 katılımcının meslek lisesinde, 1 katılımcının Anadolu-Fen lisesinde, 1 katılımcının özel lisede, 4 katılımcının diğer lise türlerinde çalıştığı görülmektedir. Olumlu yönleri belirtmeyip sorunun bu kısmını cevaplamayan katılımcıların genel profiline bakıldığında

ise hizmet süresi 0-5 yıl arasında olan, Eğitim Fakültesi mezunu, diğer lise türlerinde çalışan erkek katılımcıların öne çıktığı görülmektedir.

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönlerini açıklamadan bu kısmı cevapsız bırakan katılımcı öğretmenlerden hizmet süresi 11-15 yıl olan, tezli yüksek lisans mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen M-16; *“Olumlu bulduğum yönü, birkaç öğrenci üzerinde çok rahat uygulama yapılabileceğini düşünüyorum. Birkaç defa denedik, başarılı olduk. Ama genel uygulamada, bir sınıf ortamında, 30 kişilik sınıflarda, 40 kişilik sınıflarda, araştırma-inceleme yöntemini uygulamak şansı olsa bile bunu, takip etmek 40 öğrenci bazında mümkün değil.”* cevabını vererek araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönlerini açıklamamıştır. Hizmet süresi 0-5 yıl arasında olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışmakta olan kadın öğretmen M-19 ise *“Araştırma-inceleme yöntemleri daha da arttırılabilir. Bunun yanında işte öğrenciler, eee, işte maliyeti çok fazla, bir de zaman alan bir strateji olduğu için bu sınırlılıklarından dolayı yapılacağını pek tahmin etmiyorum. İşte, müfredat, işte gerekli yardımlar yapılıncaya neden olmasın.”* diyerek araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönleri belirtmek adına bir açıklama yapmayıp sorunun ilgili kısmını cevapsız bırakmıştır.

Cevaplarında; araştırma-inceleme stratejisinin olumlu yönleri belirtmek yerine soruya genel ve belirsiz ya da farklı sorulara açıklama getirebilen nitelikte verilen cevaplar “anlamsız” kategorisinde gösterilmiştir. Bu kategorideki cevapları veren 4 katılımcı öğretmenin; 3’ü kadın, 1’i erkektir. Hizmet süresi 0-5 yıl arasında olan 1 katılımcı, 11-15 yıl arasında olan 1 katılımcı, 16-20 yıl arasında olan 1 katılımcı, 21 yıl ve üzeri olan 1 katılımcı bulunmaktadır. Mezun olunan okul türüne göre bakıldığında; 3 katılımcının Fen-Edebiyat Fakültesi, 1 katılımcının tezli yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Çalışılan kurum türüne bakıldığında; 2 katılımcının genel lisede, 1 katılımcının meslek lisesinde, 1 katılımcının diğer lise türlerinde çalıştığı görülmektedir. Anlamsız nitelikte cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, genel lisede çalışan kadın katılımcıların öne çıktığı görülmektedir.

Olumlu yönlerin açıklanması üzerinde sorulan soruya anlamsız nitelikte cevap veren katılımcı öğretmenlerden, hizmet süresi 21 ve üzeri yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde çalışan kadın öğretmen M-26; *“Eskiden belki biraz daha*

verimliydi ama şimdi internet ortamında hiç verimli değil. Yani, oradan internetten indiriyor. Bu birkaç farklı kaynak da olsa şey de olsa özel bir çalışma yapmaksızın onu doğrudan bize sunuyor. İlköğretimden beri gelen eğitim sistemimizdeki yanlışlıklar. Bu sadece bu okulla ilgili değil, sistemin temelden getirdiği yanlışlıklar.” ifadesini kullanmıştır. Hizmet süresi 16-20 yıl arasında olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen M-29; “Ödev veriyoruz. Artı-eksi yapıyorduk bir ara düzenli yapsınlar diye. Bu sefer birbirlerinden kopya çektiklerini gördüm de onu bıraktım. Şimdi şey yapıyoruz, soruları, soru-cevapları, eski konudan olan konuları tekrarlıyoruz. Onlara göre artı-eksi veriyorum. Ödeve gelince önce her konunun arkasından test yapıyoruz. Bunu da 9'lara değil de genelde 10 ve 11'lere yapmak zorunda kalıyoruz.” cevabını vermiştir.

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlılıklarına ilişkin cevaplar aşağıdaki tablodaki gibi kategorize edilmiştir:

Tablo 53: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Sınırlılıklarına İlişkin Verdikleri Cevapları Gösteren Tablo

Cevaplar	Frekans	Yüzde (%)
Cevaplanan	24	75,00
Cevapsız	1	3,13
Anlamsız	7	21,87
Toplam	32	100

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlılıklarını belirten katılımcılar 24 tarih öğretmeni olup “Cevaplanan” kategorisinde görülen % 75,00’lik orana sahiptir. Bu soruya cevap vermeyen 1 katılımcı ise “cevapsız” kategorisinde % 3,13’lük oranla yansıtılmıştır. 7 katılımcı soruya verdikleri cevapta, soruyla ilgisiz ifadeler kullanmış olduğundan bu durum “anlamsız” kategorisinde % 12,50’lik oranla gösterilmiştir.

Sınırlılıkları belirterek soruyu cevaplayan 24 katılımcı öğretmenin; 8’i kadın, 16’sı erkektir. Hizmet süresi 0-5 yıl arasında olan 5 katılımcı, 6-10 yıl arasında olan 4 katılımcı, 11-15 yıl arasında olan 4 katılımcı, 16-20 yıl arasında olan 4 katılımcı, 21 yıl ve üzeri olan 7 katılımcı bulunmaktadır. Mezun olunan okul türüne göre bakıldığında; 2 katılımcının

Eğitim Enstitüsü, 11 katılımcının Eğitim Fakóltesi, 8 katılımcının Fen-Edebiyat Fakóltesi, 1 katılımcının tezsiz yüksek lisans, 2 katılımcının tezli yüksek lisans mezunu olduğu görölmektedir.Çalışılan kurum türüne bakıldığında; 7 katılımcının genel lisede, 2 katılımcının meslek lisesinde, 6 katılımcının Anadolu-Fen lisesinde, 3 katılımcının özel lisede, 6 katılımcının diğer lise türlerinde çalıştığı görölmektedir. Katılımcıların görüşlerine göre; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlılıkları Tablo 54’de belirtilmiştir:

Tablo 54: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Sınırlı Yönlerini Gösteren Tablo

Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Sınırlı Yönleri	Frekans	Yüzde (%)
Fazla zaman alması	14	40,00
Kaynaklara ulaşma güçlüğü	6	17,14
Ekonomik yetersizlikler	4	11,43
Ön öğrenmelerin olması gerekliliği	4	11,43
Her konuda uygulanamaması	3	8,57
Her öğrencinin seviyesine uygun olmaması	2	5,71
Kalabalık sınıflarda uygulama güçlüğü	2	5,71
Toplam	35	100

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlılıklarını belirten katılımcı tarih öğretmenlerinin görüşleri içinde araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin “fazla zaman alması” % 40 oranla en büyük paya sahiptir. Bunu; 6 katılımcının cevabında yer alan “kaynaklara ulaşma güçlüğü” % 17,14 oranla, 4 katılımcının cevabında yer alan “ekonomik yetersizlikler” % 11,43 oranla, 4 katılımcının cevabında yer alan “ön öğrenmelerin olması gerekliliği” % 11,43 ve 3 katılımcının cevabında yer alan “her konuda uygulanamaması” % 8,57 oranla izlemektedir.

Sınırlılıkları belirten katılımcı öğretmenlerden, hizmet süresi 16-20 yıl arasında olan, Fen-Edebiyat Fakóltesi mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen M-4; “*bir öğrencinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi içinde problem çözme yöntemiyle yetiştirilmesi için o öğrencinin ön öğrenmelerinin olması lazım, bir alt yapısının olması*

lazım.” cevabını vermiştir. Hizmet süresi 0-5 arasında olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen M-20; “Baştaki sınırlılık ekonomik neden olur. İkinci olarak, hani, zaman olabilir, çünkü araştırma-inceleme yönteminin geniş bir zaman dilimi içerisinde gerçekleşmesi lazım. 40 dakika ya da 80 dakikaya sığmayacağını düşünüyorum.” ifadesini kullanmıştır. Hizmet süresi 6-10 yıl arasında olan, tezli yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-23’e göre; “Sınırlılıklarından birisi zaman problemi yani. Eee, bunu uygulayabilmek, hem araştırma aşaması olsun, hem hazırlık aşaması olsun hem de sunma aşaması ya da eee bunun rehberlik aşaması olsun, çok zaman alıyor.”

Hizmet süresi 11-15 yıl arasında olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen M-27; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin hiçbir sınırlılığına değinmeyip bu kısmı cevapsız bırakarak şu ifadeyi kullanmıştır: *“Şöyle; şimdi araştırma-inceleme yapılmadığı takdirde bilgiye ulaşamıyoruz. Bilgiye ulaşamadığımız gibi yanlış bilgiye de ulaşma ihtimali var. Mesela ben; lise çağındayken Orhan Bey döneminde ilk Osmanlı parasının bastırıldığını öğrenmiştim. Ama yapılan araştırmalar ve incelemeler sonucunda Osman Bey’e ait olan paralar da bulundu. Böylece bilgi değişkendir. Biz bunu araştırmadan incelemeden yaparsak internetten alırsak belki eski bilgiler elimizde olmuş olabilir. O zaman da bilginin tam doğru, doğru bilgiye ulaşamadığımız sonucuna ben varıyorum.”*

Cevaplarında; araştırma-inceleme stratejisinin sınırlılıklarını belirtmek yerine soruya genel veya belirsiz ya da farklı sorulara açıklama getirebilen nitelikte verilen cevaplar “anlamsız” kategorisinde gösterilmiştir. Bu kategorideki cevapları veren 7 katılımcı öğretmenin; 3’ü kadın, 4’ü erkektir. Hizmet süresi 0-5 yıl arasında olan 1 katılımcı, 6-10 yıl arasında olan 2 katılımcı, 11-15 yıl arasında olan 1 katılımcı, 16-20 yıl arasında olan 1 katılımcı, 21 yıl ve üzeri olan 2 katılımcı bulunmaktadır. Mezun olunan okul türüne göre bakıldığında; 4 katılımcının Fen-Edebiyat Fakültesi, 1 katılımcının tezsiz yüksek lisans, 2 katılımcının tezli yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Çalışılan kurum türüne bakıldığında; 1 katılımcının genel lisede, 3 katılımcının meslek lisesinde, 3 katılımcının diğer lise türlerinde çalıştığı görülmektedir. Anlamsız nitelikte cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu erkek katılımcıların öne çıktığı görülmektedir.

Sınırlılıkları açıklanması amacıyla sorulan soruya anlamsız cevap veren katılımcı öğretmenlerden; hizmet süresi 0-5 yıl arasında olan, tezli yüksek lisans mezunu ve meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen M-24; *“Sınırlı yönleri... İşte, bugün okulların en önemli, teknolojiye sahip olmaması, yani bu en büyük eksiklik. Bizim gördüğümüz bütün okullarda... Buraya Mardin’den geldim ben. Mardin Dargeçit’ten geldim. Orada hiçbir şey yoktu. Bizim okulumuzda iyi kötü bir sinevizyon gibi gösterme imkanımız oluyor da yani Doğu’daki okulların buraya göre daha geride olduğunu düşünüyorum ki imkansızlıklar tabii orda fazla. Ama bizim okulumuzda, şimdi, işte televizyonlardan duyuyoruz, Fatih projesi diye bir proje hazırlanmaya çalışılıyor. O proje olursa belki daha iyi olur. Ama, dediğimiz gibi teknolojik olarak bunun olması lazım.”* Verilen bu cevapta araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin özelliklerinden kaynaklanan sınırlılıklar belirtilmeyip uygulamada karşılaşılan problemlerden bahsedilmiştir. Bahsedilen problemler stratejinin kendisine değil dışsal faktörlere bağlı kısıtlardan kaynaklanmaktadır. Benzer nitelikte cevap veren katılımcı öğretmenlerden hizmet süresi 6-10 yıl arasında olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen M-30; *“Öğrencinin istekliği konusunda bayağı bir sorun yaşıyoruz yani.”* ifadesini kullanarak aslında araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin özelliklerinden kaynaklanan bir sınırlılıktan değil dışsal bir faktörden bahsetmiştir.

Hem olumlu yönleri hem de sınırlılıkları belirten katılımcı öğretmenlerden; 11-15 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu, Meslek lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen M-6, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönleri ve sınırlılıkları sorulduğunda şu cevabı vermiştir: *“Şimdi, bakın, bizim yıllık planlarımızı sizler de biliyorsunuz, 10. sınıfı örnek verecek olursak 10. sınıfın bir yıllık döneminde, işte, çok az bir süre, tatillerle vesairelerle, 2 saat tarih dersi, zaten en büyük sıkıntı o, sıkıntımız bu; 2 saat olması çok az. Osmanlı tarihinin tamamını işliyoruz, devlet yönetimi de dâhil olmak üzere. Avrupa’daki bütün gelişmeleri izliyoruz. Bu anlamda araştırma yöntemini, araştırma-inceleme yöntemini kullanmaya kalktığınızda bunun içinden çıkmanız mümkün değil. Ya bu üniversite düzeyinde daha geniş olacak ya bu kitapların ders saati arttırılacak ya da azaltılacak konular. Bu yöntemle yani ben öğrenciye, biraz önce de söyledim, çok fazla bu konuyla ilgili, kuruluş dönemiyle ilgili ya da Avrupa’daki akıl çağı, Aydınlanma çağıyla ilgili çok güzel şeyler var, araştırma-inceleme yönteminde kullanılabilir ama bunu derse nasıl getireceksiniz. Zamanınız yetmiyor. Yani o 40 dakikada yıllık planda*

sizden bekleneni yapamıyorsunuz. En son bu hafta işlediğimiz konu III. Ahmet dönemi siyasi gelişmelerini inceleyin diyor. Yani bu, haftalarca sürecek bir konudur, bizden 1 saatte işlememizi istiyor. Bu anlamda araştırma-inceleme yöntemini kullanmak çok zor.”

6-10 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen M-7 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönlerini ve sınırlılıklarını; *“Öğrenciler bir kere, hazır almaya alışmış durumdadır, o değişiyor. Kendileri çaba sarf ederek öğrenmeye gayret ediyorlar, araştırmacı oluyorlar. Tabi ki onların ilerleyen hayatında da pasif olmak yerine aktif, atak olmalarını sağlıyor en başta. Bence en önemli faktör. Kendilerine güvenlerini kazanıyorlar. Hayatta da pasif değil, hep aktif oluyorlar. Bu açıdan büyük katkısı oluyor. Başka, öğrenciler genellikle çok bilgi birikimi olmadığı için sorunun çözümünde de çözüm yolu üretemeyebiliyorlar. Bazen anlattığımız konuların üzerinden soru sorduğumuzda bile çözüm yolunu üretmekte zorlanıyorlar. O açılardan sıkıntı oluyor. Yani Anadolu Lisesi şu anda bizim okulumuz. Daha 9.sınıflar Anadolu sadece. Öğrencilerin seviyesine de çok uygun olmuyor.”* olarak ifade etmiştir.

16-20 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve özel lisede çalışan erkek öğretmen M-18'e göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönleri ve sınırlılıkları; *“Araştırma-inceleme, tabi ki olumlu. Çünkü insan kendi araştırdığını, önceden bu konuda bir çalışma yapmışsa unutmayacaktır. Daha kalıcı olacaktır, olumsuz diyemeyiz yani. Sadece bizim zaman sorunu yaşadığımızı ifade etmeye çalışıyorum. Onun dışında oldukça verimli olabilecek bir yöntem. Ama konularımız çok geniş, pek çok konuyu vermek zorundayız. Öğrenciler, bu çok geniş alandaki konulardan üç, dört, üç senenin, dört senenin sonunda bir sınava giriyorlar. O konulardaki bütün bilgilere öncelikle sahip olmak istiyorlar. Siz de onu verme telaşı içerisindesiniz. Bu nedenle yeterli zaman veremiyoruz bu sistemi benimsemediğimizden değil.”* cümleleriyle ifade etmiştir. 6-10 yıl hizmet süresi olan Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-25, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönlerini ve sınırlılıklarını; *“Öğrenciyi hazıra alıştırmak yerine, öğrencinin araştırmasını sağlamak, kendimiz de araştırarak tabi. Ama dezavantaj şu tabi: Bu öğrenciler çok derse giriyorlar. 14-15 tane dersleri var. Böyle araştırmaya kalksalar çok vakit alır ve dolayısıyla çok da mümkün değil. Sanmıyorum. Yani, bir öğrencinin 14-15*

dersten sürekli araştırma yapması zor. Yani kolay da değil. Yani, şimdi...Zaman, bir problem tabi.” şeklinde ortaya koymuştur. Hizmet süresi 16-20 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde çalışan kadın öğretmen M-32, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönlerini ve sınırlılıklarını; *“Çok zaman alması en önemli sınırlılık ayrıca ön bilgi gerektirmesi var. Olumlu yönü ise öğrenci merkezli olması. Bence bunlar söylenebilir.”* diyerek özetlemiştir.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönleri ve sınırlılıkları hakkında genel olarak bilgi sahibi oldukları görülmektedir. Katılımcıların verdikleri cevaplardan yola çıkılarak araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin en olumlu bulunan yönlerinin kalıcı öğrenme sağlama ve öğrenciyi aktif hale getirmesi, en sınırlı bulunan yönlerinin ise fazla zaman alması ve kaynaklara ulaşma güçlüğü olduğu söylenebilir.

Birinci bölümün sekizinci sorusu; *“Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih öğretimine katkıları açısından değerlendiriniz.”* şeklindedir. Katılımcıların cevapları incelenerek, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine ilişkin değerlendirmeleri, yine verilen cevaplardaki anahtar ifadeler doğrultusunda belirlenen kategorilere yerleştirilmiştir. Soruda araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih öğretimi açısından değerlendirmeleri sorulduğundan cevabın soruyla kısmen ya da tamamen ilgisiz kısımları ayıklanmıştır.

Tablo 55: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Tarih Öğretimi Açısından Değerlendirilmesini Gösteren Tablo

Cevaplar	Frekans	Yüzde (%)
Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi tarih öğretimi açısından;		
Tamamen Başarılı/Uygundur/Katkısı vardır.	19	59,37
Kısmen Başarılı/Uygundur/Katkısı vardır.	6	18,75
Başarılı değil/Uygun değil/Katkısı yoktur.	4	12,50
Anlamsız	3	9,38
Toplam	32	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimi açısından yeri ver durumu hakkındaki görüşleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Soruya birtakım katkılar sıralayarak tamamen olumlu cevaplar veren 19 katılımcı tarih öğretmeni olup “Tamamen Başarılı/Uygundur/Katkısı vardır” kategorisinde görülen % 59,37’lik orana sahiptir. Değerlendirmelerinde bazı açılardan olumlu bazı açılardan olumsuz ifadeler yer veren 6 katılımcı tarih öğretmeni olup “Kısmen Başarılı/Uygundur/Katkısı vardır” kategorisinde görülen % 18,75 orana sahiptir. Stratejiyi tarih öğretimi açısından değerlendirirken yalnızca olumsuz görüşler ifade eden 4 katılımcı tarih öğretmeni olup “Başarılı değil/Uygun değil/Katkısı yoktur.” kategorisinde görülen % 12,50 orana sahiptir. 3 katılımcı tarih öğretmeni, verdikleri cevaplarda araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih öğretimi açısından değerlendiren nitelikte görüşler ifade etmediğinden ve soruyla ilgisiz ifadeler kullanmış olduğundan, bu durum “Anlamsız” kategorisinde % 9,38’lik oranla gösterilmiştir. Bu soruya cevap vermeyen katılımcı bulunmamaktadır.

“Tamamen Başarılı/Uygundur/Katkısı vardır.” kategorisinde yer alan cevapları veren 19 katılımcı tarih öğretmeninden; 5’i kadın 14’ü erkektir. Hizmet süresi 0-5 yıl arasında olan 4 katılımcı, 6-10 yıl arasında olan 2 katılımcı, 11-15 yıl arasında olan 4 katılımcı, 16-20 yıl arasında olan 5 katılımcı, 21 yıl ve üzeri olan 4 katılımcı bulunmaktadır. Mezun olunan okul türüne göre bakıldığında; 1 katılımcının Eğitim Enstitüsü, 7 katılımcının Eğitim Fakültesi, 7 katılımcının Fen-Edebiyat Fakültesi, 2 katılımcının tezsiz yüksek lisans, 2 katılımcının tezli yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Çalışılan kurum türüne bakıldığında; 4 katılımcının genel lisede, 5 katılımcının meslek lisesinde, 3 katılımcının Anadolu-Fen lisesinde, 3 katılımcının özel lisede, 4 katılımcının diğer lise türlerinde çalıştığı görülmektedir. Soruya birtakım katkılar sıralayarak tamamen olumlu cevaplar veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise hizmet süresi 21 yıl ve üzeri olan, Eğitim ve Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, meslek lisesinde çalışan erkek katılımcıların öne çıktığı görülmektedir.

“Tamamen Başarılı/Uygundur/Katkısı vardır.” kategorisinde yer alan cevaplar aşağıdaki tablodaki biçimde kategorize edilmiştir:

Tablo 56: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Tarih Öğretimine Katkılarını Gösteren Tablo

Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Tarih Öğretimine Katkıları	Frekans	Yüzde (%)
Tarih öğretiminin yapısına uygundur.	5	26,32
Öğrenciyi aktifleştirerek tarih dersini çekici hale getirir.	3	15,79
Başarılı/Uygundur/Katkısı var (gerekçe belirtilmemiştir)	3	15,79
Tartışmalı konuların anlaşılması açısından katkısı vardır.	2	10,53
Tarihsel bilgilerin öğretiminde kalıcılığı sağlar.	1	5,26
Tarihsel olaylara geniş perspektiften bakılmasını sağlar.	1	5,26
Tarihsel bilgilere nasıl ulaşıldığının öğrenilmesini sağlar.	1	5,26
Öğrencileri hayata hazırlaması açısından önemlidir.	1	5,26
Yaparak yaşayarak öğrenme sağladığı için önemlidir.	1	5,26
Günümüz şartlarına daha uygundur.	1	5,26
Toplam	19	100

Katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine katkıları hakkındaki görüşleri içinde en büyük pay; % 26,32 oranla “Tarih öğretiminin yapısına uygundur.” şeklindedir. Bunu 3 katılımcının % 15,79 oranla “Öğrenciyi aktifleştirerek tarih dersini çekici hale getirir.” görüşü, 3 katılımcının % 15,79’lik oranla “Başarılı/Uygundur/Katkısı var (gerekçe belirtilmemiştir)” görüşü, 2 katılımcının % 10,53’lük oranla “Tarihsel olaylara geniş perspektiften bakılmasını sağlar.” görüşü, 6 katılımcının % 9,38’lik oranla “Tarihsel bilgilerin öğretiminde kalıcılığı sağlar.” görüşü, 4 katılımcının % 6,25’lik oranlar “Üst düzey düşünme becerileri kazandırılması sağlar.” görüşü ve 2 katılımcının % 10,53’lük oranla “Tartışmalı konuların anlaşılması açısından katkısı vardır.” görüşü izlemektedir.

Katılımcı öğretmenlerden; 0-5 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışmakta olan kadın öğretmen M-5, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih öğretimi açısından değerlendirmesini şu şekilde ifade etmiştir: *“Bizim derslerimiz açısından bence vazgeçilmez bir strateji olması lazım. Çünkü eski, geleneksel öğretim yöntemleri çok değişti. Öğretmenin merkezde olduğu bir öğretim yöntemi gerçekten öğrenciyi çok sıkıyor. Yani öğrencimiz devrin şartlarına göre tamamen*

*araştırma-inceleme yapmalı, kendisini keşfetmeli, meraklarını ve ilgili alanlarını keşfedebilmeli diye düşünüyorum ben. O yüzden tarih derslerinin vazgeçilmez unsuru olmalı.”*16-20 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve özel lisede çalışan erkek öğretmen M-15 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih öğretimi açısından değerlendirirken *“Tabi, özellikle ülkemizde, tarih eğitimi belli dar kalıplarla yapılıyor. Çok tartışmalı konular var özellikle Osmanlı tarihi ile alakalı. Bu meseleler keşke öğrencilere araştırma ödevi olarak verilebilse gidip arşivlerden, kütüphanelerden bu meseleleri detaylı inceleyen kurumlardan öğrencilerimiz araştırabilseler, kendileri bilgi sahibi olsalar, kendileri arkadaşlarıyla paylaşılsalar ama bu yönüyle çok faydalı olacağını düşünüyorum.”* diyerek tartışmalı konuların anlaşılması açısından katkısını vurgulamıştır.

0-5 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen M-20’ye göre; *“Tarih öğretimi, tarih öğretimi açısından da önemlidir, çünkü bir kere çocuk yaparak-yaşayarak gerçekten bir şeyleri öğrenecek. Belki geçmiş dönemleri, o olayın içerisinde, aynı şekilde, çok benzer olmasa da yaşamaya çalışacak.”* 0-5 yıl hizmet süresi olan Tezsiz yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-22, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih öğretimi açısından değerlendirirken görüşünü; *“Tarih öğretiminin yapısına uygun. Biz gerek pedagojik formasyon derslerimizde, üniversitedeki aldığımız derslerde gerekse normal tarih derslerimizde bunun nasıl işlerlik kazanabileceği adına gerekli çalışmaları yapmıştık. Ama tabi ki bunu uygulamak dediğim gibi biraz öğrenci profiline biraz da öğretmenin meziyetine kalmış. Yani, sürekli bir şeyler türeterek...Yani tarih bir dehliz. O dehlizin üzerinden çok güzel faydalanılabilir ya da o dehlizin içine batılabilir. Bu ince çizgide öğretmen meziyetlerini kullanması lazım artı, öğrenci de eee, hem gerek stratejilere gerekse öğretmenin verdiği direktiflere uyması lazım. Bir istek olması lazım, bir güdülenmiş olması lazım. Tabi güdülenmek, hem kendinden hem de öğretmenden kaynaklanır.”* şeklinde ortaya koymuştur.

Hizmet süresi 6-10 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-25, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih öğretimi açısından değerlendirirken; *“Çok uygun. Bizim lise tarih kitaplarında sanki onlar mutlak doğru bilgilermiş gibi geçse de aslında onların çoğu akademik dünyada ihtilaflı bilgilerdir. Yani birçok akademisyen o konuda öyle düşünmüyor olabilir. Her ne kadar*

bizim tarih kitabımızda genel kabul gören görüşler yazılsa da hâlbuki akademik dünyada aslında onlar çok tartışmalı bilgilerdir.” ifadesini kullanmıştır. Hizmet süresi 16-20 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde çalışan kadın öğretmen M-32 ise görüşünü “ *Bence uygun. Tarih dersinde aktardığımız bilgiler zaten araştırma sonucu elde ediliyor. Öğrencilerin bu süreci belli ölçüde yaşamasını sağlamaktadır.*” olarak belirtmiştir.

“Kısmen Başarılı/Uygundur/Katkısı vardır” kategorisinde yer alan cevapları veren 6 katılımcı tarih öğretmeninden; 3’ü kadın 3’ü erkektir. Hizmet süresi 0-5 yıl arasında olan 1 katılımcı, 6-10 yıl arasında olan 1 katılımcı, 11-15 yıl arasında olan 2 katılımcı, 21 yıl ve üzeri olan 2 katılımcı bulunmaktadır. Mezun olunan okul türüne göre bakıldığında 3 katılımcının Eğitim Fakültesi, 1 katılımcının Fen-Edebiyat Fakültesi, 2 katılımcının tezli yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Çalışılan kurum türüne bakıldığında; 1 katılımcının genel lisede, 1 katılımcının meslek lisesinde, 2 katılımcının Anadolu-Fen lisesinde, 2 katılımcının diğer lise türlerinde çalıştığı görülmektedir. Değerlendirmelerinde bazı açılardan olumlu bazı açılardan olumsuz ifadelere yer veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise Eğitim Fakültesi mezunu katılımcıların öne çıktığı görülmektedir.

Katılımcı öğretmenlerden; 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen M-1, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih öğretimi açısından değerlendirmesini şu şekilde ifade etmiştir: “*Her tarafında kullanmak mümkün değil, neden? Tarih dersi, aynı zamanda siyasi kavramları da içeriyor. Var olan hükümetler, -yani bugünkü hükümeti kastetmiyorum, benim öğretmenlik yaptığım dönemden beri bir sürü hükümet gördüm-bazen kendi siyasi görüşlerine uygun bulmadığı için doğru bilinen gerçeği bile söylemeseniz iyiydi diyor. O zaman şevkiniz kırılıyor, umudunuz kırılıyor. Siyasi görüşlerine sizi de alet etmek istiyorlar, siz de buna fırsat vermek istemiyorsunuz, o zaman sıkıntılar meydana geliyor. Benim görüşüm bu.*”11-15 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen M-14 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih öğretimi açısından değerlendirirken “*Bazı konular için, evet, uygundur, olabilir. Ama her konuda değil. Zaman anlamında da kayıplar oluyor, sınırlılık konusunda onu da söylemeyi unuttum. Zaman konusunda da*

kayıplarımız oluyor. Çünkü müfredatımız çok yoğun. Bu sene sadece 4 saat veriyoruz Osmanlı Tarihi'ni, koskoca bir Osmanlı Tarihi'ni normalde biz 2 saatte bitiriyorduk. Sadece 4 saatte... O da seçmeli ders seçildiği için bu okulda geçerli olan bir şey. Bunun dışında, eee, çok kullanılabilir bir yöntem ama hani her konuda değil.” ifadesini kullanmıştır.

“Başarılı değil/Uygun değil/Katkısı yoktur.” kategorisinde yer alan cevapları veren 4 katılımcı tarih öğretmeninden; 2’si kadın 2’si erkektir. Hizmet süresi 0-5 yıl arasında olan 1 katılımcı, 6-10 yıl arasında olan 2 katılımcı, 21 yıl ve üzeri olan 1 katılımcı bulunmaktadır. Mezun olunan okul türüne göre bakıldığında 2 katılımcının Eğitim Fakültesi, 2 katılımcının Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu olduğu görülmektedir. Çalışılan kurum türüne bakıldığında; 1 katılımcının genel lisede, 1 katılımcının Anadolu-Fen lisesinde, 2 katılımcının diğer lise türlerinde çalıştığı görülmektedir. Stratejiyi tarih öğretimi açısından değerlendirirken yalnızca olumsuz görüşler ifade eden katılımcıların genel profiline bakıldığında ise hizmet süresi 6-10 yıl arasında olan Eğitim ve Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, diğer lise türünde çalışan katılımcıların öne çıktığı görülmektedir.

Katılımcı öğretmenlerden; 0-5 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışmakta olan erkek öğretmen M-3, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih öğretimi açısından değerlendirmesini şu şekilde ifade etmiştir: *“Araştırma-geliştirme bilgi ve kavrama düzeyinde, basamak olarak bilgi ve kavrama düzeyinde. Tabi, o günün zamanına şartlarına göre değerlendirmek daha mantıklı olur. Diğer konularda uygulama ve analiz şeyleri, bunların fen alanında uygulanması gerektiğini düşünüyorum.”*6-10 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen M-7 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih öğretimi açısından değerlendirirken *“Yöntemler çok güzel ama uygulanabilir olmaları oldukça az özellikle Türkiye geneli gerçeğinde ve eğitim sistemi içerisinde uygulamak zor. Hem müfredatı uygulamak zorundasınız hem de bu yöntemleri uygulamak zorundasınız, zor.”* ifadesini kullanmıştır.

“Anlamsız” kategorisinde yer alan cevapları veren 3 katılımcı tarih öğretmeninden; 1’i kadın 2’si erkektir. Hizmet süresi 6-10 yıl arasında olan 2 katılımcı, 21 yıl ve üzeri olan

1 katılımcı bulunmaktadır. Mezun olunan okul türüne göre bakıldığında 1 katılımcının Eğitim Fakültesi, 2 katılımcının Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu olduğu görülmektedir. Çalışılan kurum türüne bakıldığında; 1 katılımcının genel lisede, 2 katılımcının diğer lise türlerinde çalıştığı görülmektedir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih öğretimi açısından değerlendiren nitelikte görüşler ifade etmediğinden ve soruyla ilgisiz ifadeler kullanmış olduğundan cevapları “Anlamsız” kategorisinde değerlendirilen katılımcıların genel profiline bakıldığında ise hizmet süresi 21 ve üzeri yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, diğer lise türünde çalışan erkek katılımcıların öne çıktığı görülmektedir.

Katılımcı öğretmenlerden; 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışmakta olan erkek öğretmen M-2, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih öğretimi açısından değerlendirmesini şu şekilde ifade etmiştir: *“Sadece derslerimiz hikâye gibi anlatmakla geçiyor. Biz de biraz daha çeşitlendirmek için konuyu anlatıyoruz. Arkasından soru-cevapla kafalarında bir soru işareti bırakabilirsek ona uğraşıyoruz.”* Buradan, söz konusu katılımcı öğretmenin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih öğretimi açısından değerlendirmeye yönelik ifade kullanmadığı görülmektedir. Benzer şekilde; 6-10 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen M-30 ise *“Yöntemler çok güzel ama uygulanabilir olmaları oldukça az özellikle Türkiye geneli gerçeğinde ve eğitim sistemi içerisinde uygulamak zor. Hem müfredatı uygulamak zorundasınız hem de bu yöntemleri uygulamak zorundasınız, zor.”* diyerek kullandığı belirsiz ifadelerle açıklık getirmemektedir.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih öğretimi açısından değerlendirmelerinde; katılımcıların % 59,37 oranla “Tamamen Başarılı/Uygundur/Katkısı vardır.” şeklinde görüş bildirmiştir. Katılımcıların görüşüne göre; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretiminin yapısına uygun olduğu ve tarih öğretimine en önemli katkısının; öğrenciyi aktifleştirerek tarih dersini çekici hale getirmesi, olduğu söylenebilir.

4.2.3. Mülakatın İkinci Bölümünden Elde Edilen Bulgular

İkinci bölümün birinci sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin eğitim ve öğretim etkinliklerinde kullanılmasının gerekliliği konusunda düşünceleriniz nelerdir?” şeklinde sorulmuştur. Katılımcıların cevapları incelenerek, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin eğitim ve öğretim etkinliklerinde kullanılmasını gerekli bulup bulmadıkları, yine verilen cevaplardaki anahtar ifadeler doğrultusunda belirlenen kategorilere yerleştirilmiştir.

Tablo 57: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Eğitim ve Öğretim Etkinliklerinde Kullanılmasının Gerekliliğini Gösteren Tablo

Cevaplar	Frekans	Yüzde (%)
Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi tarih öğretimi açısından;		
Gereklidir.	29	90,62
Kısmen gereklidir.	2	6,25
Gerekli değildir.	1	3,13
Toplam	32	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin eğitim ve öğretim etkinliklerinde kullanılmasını gerekli bulup bulmadıklarına ilişkin görüşleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Soruya “Gereklidir” şeklinde cevap veren katılımcılar 29 tarih öğretmeni olup % 90,62 oranla en büyük paya sahiptir. “Kısmen gereklidir” görüşünde olan 2 katılımcı (% 6,25) bulunurken “gerekli değildir” görüşünde olan 1 katılımcı (% 3,13) bulunmaktadır. Bu soruya cevap vermeyen katılımcı (%1,56) bulunmaktadır.

İlk kategori olan “Gereklidir.” şeklinde cevap veren 29 katılımcının; 10’u kadın, 19’u erkek’tir. 5 katılımcının hizmet süresi 0-5 yıl arasında, 5 katılımcının hizmet süresi 6-10 yıl arasında, 6 katılımcının hizmet süresi 11-15 yıl arasında, 4 katılımcının hizmet süresi 16-20 yıl arasında ve yine 9 katılımcının hizmet süresi 21 yıl ve üzerindedir. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 2’si Eğitim Enstitüsü, 12’si Eğitim Fakültesi, 9’u Fen-Edebiyat Fakültesi, 2’si tezsiz yüksek lisans mezunu ve 4’ü tezli yüksek

lisans mezunudur. Çalışılan okulun türü bazında bakıldığında; katılımcıların 8'i genel liselerde, 6'sı meslek liselerinde, 6'sı Anadolu-Fen liselerinde, 3'ü özel lisede çalışmaktayken 6'sı diğer lise türlerinde çalışmaktadır. "Gereklidir." şeklinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun erkek, 21 ve üzeri hizmet yılı olan, Eğitim Fakültesi mezunu, genel liselerde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

"Gereklidir." şeklinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden 11-15 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu, meslek lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen M-6, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin eğitim ve öğretim etkinliklerinde kullanılmasının gerekliliği konusunda düşüncelerini söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: *"Gereklidir. Çok yoğun olmamakla birlikte, ben gerekli olduğunu düşünüyorum ama söylediğim şartlar oluşturulursa öğretim programında, gerekli. Çünkü öğrenci, daha çok kendini ifade etme fırsatı buluyor."* 11-15 yıl hizmet süresi olan, Tezli yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-16 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin eğitim ve öğretim etkinliklerinde kullanılmasının gerekliliği konusunu; *"Kesinlikle gerekli olduğuna inanıyorum. Çünkü öğrenciyi bir teyp makinası olarak düşünemiyoruz. Öğretmen anlatacak, sonra öğrenci de sonra öğretmenin anlattığını aynen ona geri yansıtacak, çok bir şey kazanmıyor öğrenci, sadece ezberlemiş oluyor. Araştırma-incelemede en iyi yöntem zannımca, gözlemlerimize göre, öğrencinin bizzat işin içinde olması onun kendi bireysel gelişimine, o olayı algılamasına daha faydalı olduğunu söyleyebilirim."* şeklinde belirtmiştir.

16-20 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve özel lisede çalışan erkek öğretmen M-18, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin eğitim ve öğretim etkinliklerinde kullanılmasının gerekliliği konusunda; *"İdeal şartları düşündüğümüzde gereklidir. Biraz daha geniş zaman içerisinde derslerimizi işleyebilmek için 2 saat yerine 3, 4 saat zaman verilse bunları daha pekiştirme adına araştırarak, inceleyerek, bu yöntemleri uygulamak çok gerekli olur, kalıcı bilgiler elde edeceğine inanıyorum."* demiştir. 0-5 yıl hizmet süresi olan Eğitim Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen M-19'un görüşü; *"Yani yapılandırmacı sistemi... Yapılandırmacılığın, yapılandırmacı sistemin, eee, stratejilerinden bir tanesi olduğu için ben gerekli buluyorum fakat problem olacağını düşünüyorum."* Hizmet süresi 6-10 yıl olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-21 ise şu ifadeyi kullanmıştır:

“Bence kesinlikle kullanılmalıdır. Ama kullanılırken sadece kullanmak değil, onu verimli, faydalı bir şekilde getirmek için özel bir çaba gösterilmelidir diye düşünüyorum.” Hizmet süresi 6-10 yıl olan, Tezli yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-23, *“Bence çok gerekli. Çünkü sonsuz bir bilgi yükleyemeyiz. Öğrenci... Eğitimdeki asıl amaç bilgiye nasıl ulaşabileceğini test etmek olmalı. Bu açıdan önemli.”* demiştir.

Hizmet süresi 16-20 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen M-30; *“Ben gerekli buluyorum ama dediğim gibi kendi anlattığım tarzda çünkü çocuk belli kazanımları ancak kendisi yaparsa kazanıyor, tarih de biliyorsunuz, geçmişte yaşanmış olayları konu alıyor, dolayısıyla yaşanmış bitmiş. Günümüzden yüzyıllar öncesi. Çocuklar, günümüzdeki çocukların birçoğu benmerkezci. Bir de ergenlik döneminde oldukları için kendileri ve kendi çevreleri önemli yani ailelerinden kendi yaşadıkları ülkeden bile kopuk yaşıyorlar ki günümüzden yüzyıllar öncesi çok daha şey oluyor, uygulanması zor, dolayısıyla böyle yaşarsa, araştırırsa daha uygun olur diye düşünüyorum. Çünkü ben bazen güncel bir soru soruyorum sınıflarda, hiçbirinin haberi yok, çok önemli bir konu, hiçbirinin haberi yok. Ha ben anlıyorum ki bunlar kendi arkadaş grupları vesaire önemli onlar için. Kendi çıkardığım bir çıkarım bu gerçi de. Türkiye’de ne olmuş bitmiş o bile umurlarında değil. Yaşadığı döneme böyle bakıyorsa çocuk yüzyıllar öncesinden benim bir umudum kalmıyor yani.”* cevabını vermiştir.

“Kısmen gereklidir” şeklinde cevap veren 2 katılımcı öğretmen bulunmaktadır. 6-10 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-25 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin eğitim ve öğretim etkinliklerinde kullanılmasının gerekliliği konusunu; *“Gerekli ama her konudan ziyade, çünkü her konuda öğrenciyi araştırmaya yöneltirsek bu bıkkınlığa yol açabilir, başka dersleri de var, belli konularda olabilir. Yani; yıl içinde belli birtakım konular belirlenip bu konularda öğrencilerin araştırma yapmaları istenebilir.”* şeklinde ifade etmiştir. 16-20 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-29 ise *“Zaman zaman uygulanabilir strateji olarak değerlendiriyorum.”* cevabını vermiştir.

“Gerekli değildir” kategorisinde cevap veren tek katılımcı öğretmen olan 0-5 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışmakta olan erkek öğretmen M-3, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin eğitim ve öğretim etkinliklerinde kullanılmasının gerekli olmadığını söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: *“Sosyal Bilimler alanlarında bence çok da yarar sağlayacağına inanmıyorum. Fen alanında uygulanmasının daha mantıklı olduğunu düşünüyorum.”*

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin eğitim ve öğretim etkinliklerinde kullanılmasının çoğunlukla (% 90,62) gerekli olduğunu düşündükleri söylenebilir.

İkinci bölümün ikinci sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda istek duyup duymadığınızı gerekçeleriyle açıklar mısınız? şeklinde sorulmuştur. Katılımcıların cevapları incelenerek, verilen cevaplar ilgili ifadeler doğrultusunda belirlenen kategorilere yerleştirilmiştir.

Tablo 58: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygulama Konusunda İstek Duyma Düzeylerini Gösteren Tablo

Cevaplar	Frekans	Yüzde (%)
Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda;		
İstek duyuyorum.	18	56,25
Bazen istek duyuyorum.	7	21,88
İstek duymuyorum.	7	21,88
Toplam	32	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda istek duyup duymadıkları öğrenilmeye çalışılmıştır. Soruya “İstek duyuyorum” şeklinde cevap veren katılımcılar 18 tarih öğretmeni olup % 56,25 oranla en büyük paya sahiptir. “Bazen istek duyuyorum” diye cevap veren 7 katılımcı (% 21,88) ve “İstek duymuyorum” diyen 7 katılımcı (%21,88) bulunmaktadır. Bu soruya cevap vermeyen katılımcı bulunmamaktadır.

İlk kategori olan “İstek duyuyorum” şeklinde cevap veren 18 katılımcının; 3’ü kadın, 15’i erkek’tir. 3 katılımcının hizmet süresi 0-5 yıl arasında, 3 katılımcının hizmet süresi 6-10 yıl arasında, 3 katılımcının hizmet süresi 11-15 yıl arasında, 3 katılımcının hizmet süresi 16-20 yıl arasında ve 6 katılımcının hizmet süresi 21 yıl ve üzerindedir. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 2’si Eğitim Enstitüsü, 6’sı Eğitim Fakültesi, 5’i Fen-Edebiyat Fakültesi, 2’si tezsiz yüksek lisans mezunu ve 3’ü tezli yüksek lisans mezunudur. Çalışılan okulun türü bazında bakıldığında; katılımcıların 6’sı genel liselerde, 3’ü meslek liselerinde, 3’ü Anadolu-Fen liselerinde, 2’si özel lisede çalışmaktayken 4’ü diğer lise türlerinde çalışmaktadır. “İstek duyuyorum” şeklinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun erkek, 21 ve üzeri hizmet yılı olan, Eğitim Fakültesi mezunu, daha çok genel liselerde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

“İstek duyuyorum” şeklinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu, Anadolu-Fen lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen M-1, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda istek duyduğunu söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: *“Kesinlikle, istek duyuyorum. Bugünkü şartlarda bize her şey anneden babadan öğretiliyor. Çocukların kendi başlarına karar verebilmesi için yirmibeş yaşından sonraya gelmiş olması gerekiyor. Halbuki, oniki yaşındaki çocuğun onüç yaşındaki çocuğun hayatı daha öğrenebilmesi için bu yöntem kullanılsaydı onbeş yaşındayken kendisini ifade edebilirdi. Toplumsal iletişimdeki sıkıntının ortadan kalkması için ben bunu istiyorum.”*

21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan kadın öğretmen M-9 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusundaki isteğini; *“İstek duyuyor muyum? Evet, elbette, öğretmen olarak istek duyuyorum. Ancak; öğrencileri gördüğümüz zaman veya öğrencilere verdiğim bir ödevde bunun bana geri dönüşümü olmadığı zaman da sonuçta bende de bu istek sönüyor. Bakıyorum ki olmuyor. Veriyorsunuz bir araştırma konusunu öğrenciye; dersin sonunda veya süre bitiminde çocuklar araştırdınız mı, ne oldu? İşte; ben bulamadım, ben araştıramadım, ben unuttum gibi mazeretlerle geldiğinde, bu birkaç defa tekrarlandığında bendeki istek de maalesef azalıyor.”* şeklinde belirtmiştir. 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Enstitüsü mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen M-11,

araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda isteği hakkında; *“Kesinlikle duyuyorum. Yani; çevremizde o kadar araştırılacak incelenecek konular var ki, o kadar çok ortada kalan üstü örtülü konular var ki, bunların hep aydınlatılması, doğrunun ortaya çıkarılması çok çok önemli.”* demiştir. 16-20 yıl hizmet süresi olan Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve özel lisede çalışan erkek öğretmen M-18’in belirttiğine göre; *“Tabii ki. Biz, özel okul olduğumuz için o tür şeylere açık olmaya gayret ediyoruz. Belki bu konuda insanların kendi yetenekleri, çevre şartları, bir sürü şeye etkili oluyordur ama biz, buradaki öğretmen arkadaşların hepsi, bu anlamda istekli davranıyoruz. Ellerinden geldiğince, bildikleri ölçüde bir miktarda, eee, uygulamaya gayret ediyoruz, ederiz de yani.”*

Hizmet süresi 6-10 yıl olan, Tezli yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-23; *“Bunu uygulamak istiyorum. Çünkü ders bir kere... Öğrencinin derse olan ilgisi artıyor. Tarihi olaylara bakışı, tarihi olayları değerlendirmesi, bir olaya farklı yönlerden bakabilmesi anlamında kullanmak istiyorum. Ama bir sınırlılığı olarak dersek zaman açısından inanılmaz bir zaman kaybı var. Müfredatı çok fazla takip edemiyoruz veya gerektiği kadar devam ettiremiyebiliyoruz, bunu uyguladığımız zaman. İki; öğrenci bunu... Bir sınıfta ortalama 30 tane öğrenci olduğunu düşünürsek, bizim Anadolu türü olmasına rağmen 30 kişilik sınıflar. Her öğrenci araştırdığında bizim bunun üzerine konuşmamız gerekiyor. 30 kişilik sınıflarda, bu kadar konu yetiştirmemiz gereken sınıflarda bunu uygulamamız çok zor. Ama bu sıkıntılarımız olmasa bu yöntemi uygulamayı çok isterim. Çünkü bir öğrencinin bir olaya birden farklı bakış açılarını yakalayabiliyor.”* şeklinde durumu ifade etmektedir. Hizmet süresi 6-10 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-25 *“İstek duyuyorum açıkçası. Branşımı seviyorum ama bir de şunu da düşünmek lazım, öğretmenin de birçok iş yükü var; birçok komisyona üyeyiz, birçok kurula üyeyiz, bunların yazılı evrakları var. Artı, çok sayıda öğrencinin dersine giriyoruz. Gün geliyor, 200-250 tane yazılı kağıdı okumamız gerekiyor kısa bir süre içinde. Birtakım problemler de olsa yine de araştırmaya dayalı ders, bunlar önemli tabii.”* demiştir.

İkinci kategori olan “bazen istek duyuyorum” şeklinde cevap veren 7 katılımcının; 5’i kadın, 2’si erkek’tir. 1 katılımcının hizmet süresi 0-5 yıl arasında, 2 katılımcının hizmet süresi 11-15 yıl arasında, 2 katılımcının hizmet süresi 16-20 yıl arasında ve 2 katılımcının

hizmet süresi 21 yıl ve üzerindedir. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; 3'ü Eğitim Fakültesi, 4'ü Fen-Edebiyat Fakültesi mezunudur. Çalışılan okulun türü bazında bakıldığında; katılımcıların 1'i genel liselerde, 3'ü meslek liselerinde, 1'i Anadolu-Fen liselerinde, 1'i özel lisede çalışmaktayken 1'i diğer lise türlerinde çalışmaktadır. “Bazen istek duyuyorum” şeklinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun kadın, 16 yıl ve daha üzeri meslek deneyimi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, daha çok meslek liselerinde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

“Bazen istek duyuyorum” şeklinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden 11-15 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen M-14, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda bazen istek duymasıyla ilgili şu ifadeyi kullanmıştır: *“Bazı konularda kullanıyorum. Yılda 4-5, bazen daha fazla. Eee, öğrencilere bu tarzda konular verip araştırmalarını, inceleme yapmalarını, gerekli sonuçları da bana getirmelerini istiyorum. Ama tabii, hani, bir sayısal ders kadar değil. Eee, çünkü bizde biraz olay görece olarak işlendiği için yanlış bilgiye ya da farklı bilgiye ulaşabiliyor öğrenci. O yüzden, hani, konu seçimini iyi yapmak lazım yine.”* 16-20 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde çalışan kadın öğretmen M-32 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda bazen istek duyduğunu; *“Bazı konuları işlerken istek duyuyorum. Ama her zaman değil.”* şeklinde kısaca belirtmiştir.

İkinci kategori olan “istek duymuyorum” şeklinde cevap veren 7 katılımcının; 3'ü kadın, 4'ü erkek'tir. 2 katılımcının hizmet süresi 0-5 yıl arasında, 3 katılımcının hizmet süresi 6-10 yıl arasında, 1 katılımcının hizmet süresi 11-15 yıl arasında ve 1 katılımcının hizmet süresi 21 yıl ve üzerindedir. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 3'ü Eğitim Fakültesi, 3'ü Fen-Edebiyat Fakültesi, 1'i tezli yüksek lisans mezunudur. Çalışılan okulun türü bazında bakıldığında; katılımcıların 1'i genel liselerde, 2'si Anadolu-Fen liselerinde, 4'ü diğer lise türlerinde çalışmaktadır. “İstek duymuyorum” şeklinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun erkek, 6-10 yıllık meslek deneyimi olan, Eğitim ve Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, daha çok diğer lise türlerinde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

“İstek duymuyorum” şeklinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden 0-5 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışmakta olan erkek öğretmen M-3, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda istek duymadığını söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: *“Birinci yönden düşünürsek biz o şekilde bir eğitim almadığımız için çok da deneyimli değiliz; deneyimimiz yok. O yönden, bir. İkincisi; Sosyal Bilimler alanı bir olay, bir olayın sebebi bir önceki olayın sonucu olduğu için parçalanamayacağı için bu şekilde fen alanlarındaki gibi analizlere ayrılmayacağı için onun için uygun olmadığını düşünüyorum.”* 6-10 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen M-7 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda istek duymadığını; *“Çok duymuyorum. Çünkü öğrencilerin...Şimdi...Arz-talep meselesi. Öğrenciler bu konuda talep etmedikleri için biz zorunlu olarak bir şeyleri bir yere kadar yaptırabiliyoruz. Bundan ötesi, öğrencilerin yapmamasından dolayı kalıyor yani. Öğrencilerin çözüm yolu üretmesini nasıl sağlayabiliriz ki? Çözüm yolu üretmezlerse bunu sağlayamazsınız.”* şeklinde belirtmiştir. 11-15 yıl hizmet süresi olan, Tezli yüksek lisans mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen M-16, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda isteksizliği hakkında; *“İstek duymuyorum. Neden duymuyorum, çünkü, eee, şu anki sistem daha kolayımıza geliyor. Çok fazla bir şey beklenmiyor bizden. Çok fazla bir şey beklenmemesi de açıkçası işimize geliyor.”* demiştir.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda çoğunlukla (% 56,25) istek duydukları söylenebilir.

İkinci bölümün üçüncü sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını tavsiye edip etmediğinizi gerekçeleriyle açıklar mısınız? şeklinde sorulmuştur. Katılımcıların cevapları incelenerek, verilen cevaplar ilgili ifadeler doğrultusunda belirlenen kategorilere yerleştirilmiştir.

Tablo 59: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin Tarih Öğretmenleri Tarafından Uygulanmasını Tavsiye Edip Etmediklerini Gösteren Tablo

Cevaplar	Frekans	Yüzde (%)
Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını;		
Tavsiye ederim.	16	50,00
Bazı durumlarda tavsiye ederim.	14	43,75
Tavsiye etmem.	2	6,25
Toplam	32	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını tavsiye edip etmedikleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Soruya “tavsiye ederim” şeklinde cevap veren katılımcılar 16 tarih öğretmeni olup % 50,00 oranla en büyük paya sahiptir. “Bazı durumlarda tavsiye ederim” diye cevap veren 14 katılımcı (% 43,75) bulunurken “Tavsiye etmem” diyen 2 katılımcı (% 6,25) bulunmaktadır. Bu soruya cevap vermeyen katılımcı bulunmamaktadır.

İlk kategori olan “tavsiye ederim” şeklinde cevap veren 16 katılımcının; 4’ü kadın, 12’si erkek’tir. 4 katılımcının hizmet süresi 0-5 yıl arasında, 1 katılımcının hizmet süresi 6-10 yıl arasında, 3 katılımcının hizmet süresi 11-15 yıl arasında, 2 katılımcının hizmet süresi 16-20 yıl arasında ve 6 katılımcının hizmet süresi 21 yıl ve üzerindedir. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 2’si Eğitim Enstitüsü, 7’si Eğitim Fakültesi, 5’i Fen-Edebiyat Fakültesi, 1’i tezsiz yüksek lisans mezunu ve 1’i tezli yüksek lisans mezunudur. Çalışılan okulun türü bazında bakıldığında; katılımcıların 4’ü genel liselerde, 3’ü meslek liselerinde, 5’i Anadolu-Fen liselerinde, 2’si özel lisede çalışmaktayken 2’si diğer lise türlerinde çalışmaktadır. “Tavsiye ederim” şeklinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun erkek, 21 ve üzeri hizmet yılı olan, Eğitim Fakültesi mezunu, daha çok Anadolu-Fen liselerinde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

“Tavsiye ederim” şeklinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden 0-5 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, genel lisede çalışmakta olan kadın öğretmen

M-5, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını tavsiye ettiğini söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: *“Tamamen tavsiye ederim. Yapılması lazım diye düşünüyorum. Ben istiyorum ki gelecek nesiller, offbeee, tarih öğretmeni misin.. demesinler bize. Valla, ondan çok sıkıldık yani. Geleneksel olarak: Alanınız ne? Tarih. Üfff!.. Gerçekten bu tepkileri duymak istemiyorum. Önyarguları gerçekten yıkabiliriz.”* 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Enstitüsü mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen M-11 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını tavsiye ettiğini; *“Tabi ki, hele hele tarih gibi bir derste araştırma-inceleme hem öğretmen bazında hem de öğrenci bazında mutlaka şart diye düşünüyorum. Düşünüyorum. Sadece belli kitaplara ve belli yerlere ve bilgilere takılıp kalmamak gerekir. Doğrusu neyse, onun görüşünü, karşı görüşünü değerlendirerek ona göre öğrenciye vermek en doğru olur diye düşünüyorum.”* şeklinde belirtmiştir.

21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen M-13, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını tavsiye etmesi hakkında; *“Elbette. Herhalde aynı şeyi uyguluyorlardır mutlaka. Tarih öğretiminin kalıcı olması açısından gerekli bir uygulama bu. Hatta zorunlu da diyebilirim.”* demiştir. 6-10 yıl hizmet süresi olan Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-25, görüşünü şu şekilde belirtmiştir: *“Uygulasınlar çünkü öğrenciler tarihi ezber olarak düşünüyorlar. Bilmiyor ki o tarihi bilgilerin birçoğu birçok tartışmadan ortaya çıkmış, bunların bir kısmı ihtilaflı konular. Dolayısıyla böyle bir bilgi yığını ve öğrenci de ezberliyecek gibi düşünüyor ve tarihe olumsuz bakıyor. Tarihe bu önyargılı bakışı öğrencideki kırmak için çok elverişli olabilir.”* Hizmet süresi 21 ve üzeri yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve Meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen M-28 ise *“Kullanmalı, faydalı olur.”* şeklinde görüşünü kısaca ifade etmektedir.

İkinci kategori olan “Bazı durumlarda tavsiye ederim” şeklinde cevap veren 14 katılımcının; 7’si kadın, 7’si erkek’tir. 1 katılımcının hizmet süresi 0-5 yıl arasında, 4 katılımcının hizmet süresi 6-10 yıl arasında, 3 katılımcının hizmet süresi 11-15 yıl arasında, 3 katılımcının hizmet süresi 16-20 yıl arasında ve 3 katılımcının hizmet süresi 21 yıl ve üzerindedir. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 5’i Eğitim

Fakültesi, 6'sı Fen-Edebiyat Fakültesi, 1'i tezsiz yüksek lisans mezunu ve 2'si tezli yüksek lisans mezunudur. Çalışılan okulun türü bazında bakıldığında; katılımcıların 4'ü genel liselerde, 3'ü meslek liselerinde, 1'i Anadolu-Fen liselerinde, 1'i özel lisede çalışmaktayken 5'i diğer lise türlerinde çalışmaktadır. "Bazı durumlarda tavsiye ederim" şeklinde cevap veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun 6-10 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, daha çok genel liselerde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

"Bazı durumlarda tavsiye ederim" şeklinde cevap veren katılımcı öğretmenlerden 11-15 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen M-6, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını bazı durumlarda tavsiye etmesiyle ilgili şu ifadeyi kullanmıştır: *"Şartlar oluşursa, Milli Eğitim sisteminde bu düzenlemeler yapılırsa, ders saatinin arttırılması ve geniş ortam sağlanırsa, evet tavsiye ederim."* 6-10 yıl hizmet süresi olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-21 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını bazı durumlarda tavsiye ettiğini; *"Yani özellikle ilginin yoğun olduğu, hedefin yüksek olduğu, ileriye yönelik düşünceleri olan okullarda çok rahat bir şekilde kullanılabileceğini ve çok faydalı olabileceğini düşünüyorum şahsen."* şeklinde belirtmiştir. 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve meslek lisesi türünde çalışan kadın öğretmen M-26; *"Bu, öğrenci eğilimine göre değişir. Fen liselerinde öğrenci Tarih alanı seçmeyeceği için oradaki tarih dersi de gereksiz. Ancak Türkçe-Sosyal seçen öğrenciler için bu Sosyal Bilimler liselerinde kullanılabilir belki, diğerlerinde kullanılamaz."* ifadesini kullanmıştır.

Üçüncü kategori olan "Tavsiye etmem" şeklinde cevap veren 2 katılımcı öğretmen bulunmaktadır. 0-5 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışmakta olan erkek öğretmen M-3, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını tavsiye etmediğini söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: *"Bence bu şekilde araştırma-geliştirme, inceleme stratejisi bence tarih öğretimi için öğrencilere verilmesi açısından uygun değil."* 6-10 yıl hizmet süresi olan, Tezli yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-23 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından

uygulanmasını tavsiye etmediğini kısaca; “*Pratikte hayır. ÖSS sistemi olduğu sürece hayır.*” şeklinde kısaca belirtmiştir.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını katılımcıların yarısının (% 50,00) tavsiye ettikleri söylenebilir.

4.2.4. Mülakatın Üçüncü Bölümünden Elde Edilen Bulgular

Üçüncü bölümün birinci sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih derslerinde hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?” şeklinde sorulmuştur. Katılımcıların cevapları incelenerek, tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uyguladıkları sıklık, yine verilen cevaplardaki anahtar ifadeler doğrultusunda belirlenen kategorilere yerleştirilmiştir. Katılımcıların tamamı bu soruyu cevaplamıştır.

Tablo 60: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Tarih Derslerinde Kullanma Sıklıklarını Gösteren Tablo

Kategoriler	Frekans	Yüzde (%)
Net belirtilen sıklıklar		
Dönemde 1 kez	6	18,75
Dönemde 2 kez	1	3,13
Yılda 1 kez	2	6,25
Net belirtilmeyen sıklıklar		
Tamamen belirsiz	11	34,37
Çok sık kullanmıyorum	2	6,25
Bazen kullanıyorum	1	3,13
Dönemde birkaç kez	7	21,87
Yılda birkaç kez	2	6,25
Toplam	32	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini hangi sıklıkla kullandıkları öğrenilmeye çalışılmıştır. Tablo incelendiğinde verilen cevapların; net belirtilen sıklıklar ve net belirtilmeyen sıklıklar olarak iki ana bölüme ayrıldığı

görülmektedir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini kullanma sıklığını net olarak belirten 9 katılımcı (% 28,13) bulunurken kullanma sıklığını net olarak belirtmeyen katılımcıların sayısı 23 (% 71,87) olup katılımcı öğretmenlerin çoğunluğunu teşkil etmektedir. Net belirtilen sıklıklar kategorisine bakıldığında; aynı kategori içinde değerlendirme yapıldığında en sık belirtilen periyodun 6 katılımcının (% 18,75) görüşüyle “dönemde 1 kez”, en seyrek belirtilen periyodun ise 2 katılımcının (% 6,25) görüşüyle “yılıda 1 kez” olduğu görülmektedir. Net belirtilmeyen sıklıklar kategorisine kendi içinde bakıldığında ise; “tamamen belirsiz” ifadelerin yer aldığı kategori 11 katılımcının (% 34,37) görüşleriyle en yüksek orana sahipken “bazen kullanıyorum” kategorisi, 1 katılımcının (% 3,13) görüşüyle en düşük orana sahiptir. Tüm kategoriler harmanlandığında en yüksek orana sahip kategoriler sırasıyla; 11 katılımcının (% 34,37) görüşüyle “tamamen belirsiz”, 7 katılımcının (% 21,87) görüşüyle “dönemde birkaç kez”, 6 katılımcının (% 18,25) görüşüyle “dönemde 1 kez”dir.

Net belirtilen sıklıklar kategorisine dâhil edilen cevapları veren 9 katılımcı öğretmenden 3’ü kadın 9’u erkektir. 2 katılımcının hizmet süresi 0-5 yıl arasında, 3 katılımcının hizmet süresi 6-10 yıl arasında, 1 katılımcının hizmet süresi 11-15 yıl arasında, 2 katılımcının hizmet süresi 16-20 yıl arasında ve 1 katılımcının hizmet süresi 21 yıl ve üzerindedir. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 4’ü Fen-Edebiyat Fakültesi, 2’si tezsiz yüksek lisans mezunu ve 3’ü tezli yüksek lisans mezunudur. Çalışılan okulun türü bazında bakıldığında; katılımcıların 1’i genel liselerde, 3’ü meslek liselerinde, çalışmaktayken 5’i diğer lise türlerinde çalışmaktadır. Net belirtilen sıklıklar kategorisine dâhil edilen cevapları veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun erkek, 6-10 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, daha çok diğer lise türlerinde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

Net sıklık belirten ifadeler kullanan katılımcı öğretmenlerden 6-10 yıl hizmet süresi olan, Tezsiz yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışmakta olan erkek öğretmen M-21, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini hangi sıklıkla kullandığını söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: *“Her ünitelerde kullanılmıyor ama şöyle diyebiliriz. Genel itibariyle öğrencilere araştırma yapmaları için dönemde iki defa; birinci dönemde iki defa ikinci dönemde iki defa bu tarz ödevler veriyorum. Proje şeklinde hazırlamalarını istiyorum. Ama tabii hazırlanan projelerin kalitesi noktasında sıkıntı olduğunu söylemem gerekiyor.”*

0-5 yıl hizmet süresi olan, Tezli yüksek lisans mezunu ve meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen M-24 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini hangi sıklıkla kullandığını; *“Dönem ödevleri... Zaten o şekilde yapmaya çalışıyoruz. Bunu da öğrenciye yöneltiyoruz. İleriki hayatında iyi-kötü bir şeyler öğrensin.”* şeklinde belirtmiştir. 6-10 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen M-30 ise, kısaca *“Dönemde 1 defa istekli öğrencilere veriyorum, o da sadece isteyen öğrencilere veriyorum.”* demekle yetinmiştir.

Net belirtilmeyen sıklıklar kategorisine dâhil edilen cevapları veren 23 katılımcı öğretmenden 8’i kadın 15’i erkektir. 4 katılımcının hizmet süresi 0-5 yıl arasında, 3 katılımcının hizmet süresi 6-10 yıl arasında, 5 katılımcının hizmet süresi 11-15 yıl arasında, 3 katılımcının hizmet süresi 16-20 yıl arasında ve 8 katılımcının hizmet süresi 21 yıl ve üzerindedir. Mezun olunan okul türü bazında bakıldığında; katılımcıların 2’si Eğitim Enstitüsü, 12’si Eğitim Fakültesi, 8’i Fen-Edebiyat Fakültesi ve 1’i tezli yüksek lisans mezunudur. Çalışılan okulun türü bazında bakıldığında; katılımcıların 7’si genel liselerde, 3’ü meslek liselerinde, 6’sı Anadolu-Fen liselerinde, 3’ü özel liselerde çalışmaktayken 4’ü diğer lise türlerinde çalışmaktadır. Net belirtilmeyen sıklıklar kategorisine dâhil edilen cevapları veren katılımcıların genel profiline bakıldığında ise çoğunluğunun erkek, 21 yıl ve üzeri hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu, daha çok genel lise türlerinde çalışan katılımcılar olduğu görülmektedir.

Net belirtilmeyen sıklıklara dâhil edilen cevapları veren katılımcı öğretmenlerden 16-20 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, genel lisede çalışmakta olan erkek öğretmen M-4, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini hangi sıklıkla kullandığını söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: *“Genellikle kullanmaya çalışıyoruz. Tabii kitaplar bir kısır. Kitaptaki bilgiler sabit bilgiler. Zaman zaman çocuklar alt yapıları olmadığı için bunlarda bile zorlanıyorlar ama bundan yola çıkarak araştırma-incelemeyi biraz daha genişletmek./Hemen hemen her üniteye kullanabiliyorum.”*

21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen M-13 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini hangi sıklıkla uyguladığını; *“Konunun gelişine göre değişebilir bazen, özelliğine göre değişebiliyor. Bazen normal işleyiş şeklinde olduğu gibi bazen çok önemli bir konu, yakın*

tarihimize bağlantı kurabileceğimiz bir konu olursa daha da sıklıkla olabiliyor.” şeklinde belirtmiştir. 11-15 yıl hizmet süresi olan, Tezli yüksek lisans mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen M-16, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih derslerinde hangi sıklıkla uyguladığı hakkında; “Çok sıklıkla kullanmıyoruz. Dediğim gibi, bu şahsi olarak benim işime gelmiyor çünkü çok zaman geçirmem gerekiyor. Çok zaman geçirmek yerine daha az öğrenci üzerinde bunu yapmaya çalışıyoruz. Biraz da daha çok ilgili öğrenciler üzerinde yapmaya çalışıyoruz. O biraz da bizim kolaycılığımızdan kaynaklanıyor.” demiştir. 16-20 yıl hizmet süresi olan Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve özel lisede çalışan erkek öğretmen M-18, görüşünü şu şekilde belirtmiştir: “Yani ünite, beş, altı tane ünite görüyoruz bir dönemde. Aşağı yukarı, ünite, her ünite bir konuda, bir bölümde, aşağı yukarı ancak yer verebiliyoruz.”

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini daha çok (% 21,87 oranla) “dönemde birkaç kez” kullandıkları söylenebilir. Net belirtilen ve net belirtilmeyen sıklık kategorilerine giren ifadelerden anlaşıldığı üzere katılımcı tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini çok sık kullanmadıkları ve ayrıca net sıklık belirtmeyen katılımcı öğretmenlerin daha çok konuyu uygun bulup bulmamalarına göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamaya karar verdikleri söylenebilir.

Üçüncü bölümün ikinci sorusu; “Tarih derslerinde araştırma ve inceleme yoluyla öğretim stratejisinin en sık kullandığınız yöntemleri hangileridir?” şeklinde sorulmuştur. Katılımcıların bazıları birden fazla görüş bildirmiş olup bu görüşlerin içinde anlamlı olanların tamamı değerlendirmeye alınmıştır. Bu soruyu katılımcıların tamamı cevaplamıştır.

Katılımcılardan 2’si araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini hiç kullanmadıklarını vurgulamışlardır. 30 katılımcı ise aşağıdaki tabloda yer alan yöntemleri uyguladıklarını ifade etmiştir.

Tablo 61: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Tarih Derslerinde Araştırma ve İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin En Sık Kullanılan Yöntemlerini Gösteren Tablo

Tarih Derslerinde Araştırma Ve İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisinin En Sık Kullanılan Yöntemleri	Frekans	Yüzde (%)
Soru-cevap	18	29,51
Anlatım	16	26,23
Günlük ödev/dönem-proje ödevi	9	14,75
Örnek olay	6	9,83
Beyin fırtınası	4	6,56
Problem çözme	2	3,28
Tartışma	2	3,28
Drama	2	3,28
Gösterip-yaptırma	2	3,28
Toplam	61	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken hangi yöntem ve teknikleri uygulamayı tercih ettikleri öğrenilmeye çalışılmıştır. “Soru-cevap”, 18 katılımcının görüşüyle en büyük pay olan % 29,51 orana sahip olduğu için, katılımcı öğretmenlerin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken en çok tercih ettikleri yöntem ve tekniklerin başında gelmektedir. Bunu izleyen yöntem ve teknikler ise sırasıyla; 16 katılımcının % 26,23 oranla belirttiği “anlatım”, 9 katılımcının % 14,75 oranla belirttiği “Günlük ödev/dönem-proje ödevi”, 6 katılımcının % 9,83 oranla belirttiği “Örnek olay”, 4 katılımcının % 6,56 oranla belirttiği “beyin fırtınası” izlemektedir.

Katılımcı öğretmenlerden 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu, Anadolu-Fen lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen M-1, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken hangi yöntem ve teknikleri uygulamayı tercih ettiğini söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: “Genellikle bir soru... Haçlı seferlerinde siz olsanız ne yaparsınız, rönesansta siz olsanız ne yaparsınız ya da Fransız bir şahsın yerine kendinizi koyun deyip çekiliyorum./Örnek olaylardan yararlanıyoruz. Başka çıkış noktamız zaten yok. Yani olmazı oldurmak çok zor. Var olandan bir sonuç çıkarmak çok zor iken olmazı oldurmak çok daha zor olduğu için mutlaka örnek vermek zorundayız.”

21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Enstitüsü mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen M-11 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken hangi yöntem ve teknikleri uygulamayı tercih ettiğini; *“Şimdi ben yıllardır yöntem-teknik olarak soru-cevabı tercih etmişimdir. Neden? Çünkü biliyorsunuz; soru-cevap yöntemi, hem öğretmeni aktif kılar, hem de öğrenciyi aktif kılan bir yöntemdir. Tabii ki öğrencinin aktif olabilmesi, öğretmenin de aktif olabilmesi için alt yapı olması lazım. Yine araştırma-incelemeye geliyor konu. İyi, konu araştırılıp incelenirse hem öğretmen tarafından hem öğrenci tarafından sınıfta gayet güzel şekilde işlenir, daha da konu açılır, bilinmeyen alanlara girilir, güzel bir ders ortaya çıkar. O nedenle ben, soru-cevabı her zaman aktif bir metot olarak düşünmüşümdür, onu uyguluyorum yıllardır. Yoksa, hele hele tarihte düz anlatım metotları var. Bunlar: Öğretmen anlatıyor. Öğrenci dinliyor, dinlemiyor, uyuyor, kafası başka yer oluyor. Öğrenci anlatıyor, bir öğrenci dinliyor diğer öğrenci dinlemiyor. Bunlar işler değil günümüzde. Ben, soru-cevap yöntemi tercih ediyorum ancak; dediğim gibi öğretmenin donanımlı olması lazım. Öğretmenin önyargısız olması lazım. Öğretmen, objektif olması lazım. Yıkıcı değil de yapıcı olması lazım. Bu özellikler çok önemli. Ancak o zaman öğrencine bir şeyler verebiliyorsun. Objektif davranabilmek çok önemli diye düşünüyorum.”* şeklinde belirtmiştir.

16-20 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve özel lisede çalışan erkek öğretmen M-12 ise *“Açıkçası ben kullanamadım henüz. Önümüzdeki yıllarda daha rahat bir müfredatta derse girersek mesela Çağdaş Türk Tarihi gibi derslere girersek kullanmayı arzu ederim.”* demiştir. 11-15 yıl hizmet süresi olan Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen A-43, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken, *“Bu stratejide yaptığımız şey şudur: Ön bilgiyle öğrenciye konuyu aktarmak ve diğer konularla bağlantısını kurarak günümüze nasıl ulaşabileceğini öğrencide bir soru işareti şeklinde uyandırmaya çalışmak.”* yöntem ve tekniklerini tercih ettiğini söylemiştir. 16-20 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde çalışan kadın öğretmen M-32, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken hangi yöntem ve teknikleri tercih ettiği hakkında şu ifadeyi kullanmıştır: *“Ben daha çok anlatım, soru-cevap ve beyin fırtınası yöntemlerini bu stratejiyi uygularken kullanıyorum.”*

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken en çok tercih ettikleri yöntem ve tekniklerin başında soru-cevap (% 29,51), anlatım (% 26,23) ve günlük ödev/dönem-proje ödevi verme (% 14,75) gelmektedir. Daha çok davranışçı yaklaşımda ön plana çıkan anlatım yönteminin en çok tercih edilen ikinci yöntem olmasının; katılımcı öğretmenlerin çoğunun hizmet süresinin 21 ve üzeri yıl olmasından kaynaklanmış olabileceği söylenebilir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin temelini oluşturan problem çözmenin basamakları olmasına rağmen problem çözmenin (% 3,28) altıncı sırada tercih edilmesi ve sadece 2 katılımcı öğretmenin uygulamayı tercih etmesi düşündürücüdür. Ayrıca yöntem yelpazesinin literatürde geniş olmasına rağmen katılımcı öğretmenlerin bunların birçoğundan bahsetmeden yalnızca 9 tanesiyle sınırlı kalmaları, öğretmenlerin bu yöntemlerin içeriğini tam olarak bilip bilmedikleri hususuna dikkat çekmektedir.

Bir diğer husus ise verilen cevaplardan çıkarılan sonuç doğrultusunda; katılımcı öğretmenlerin bazılarının yöntem ve teknik kavramlarını aynı tutması veya iç içe geçmiş biçimde kullanmasıdır. Günlük ödev/dönem-proje ödevi vermenin üçüncü sırada kendini göstermesinden anlaşılıyor ki katılımcı öğretmenlerin çoğu araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini; öğrenciye konu verilip, öğrencinin konuyu araştırması ve sınıfta sunu yapması şeklinde uygulamaktadırlar. Oysaki araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hangi yöntem uygulanırsa uygulansın, problem çözmenin basamakları bir şekilde hissedilmelidir, aksi halde uygulamanın eksiksiz yapıldığı söylenemez.

Üçüncü bölümün üçüncü sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken nelere dikkat ediyorsunuz?” şeklinde sorulmuştur. Katılımcıların bazıları birden fazla görüş bildirmiş olup bu görüşlerin içinde anlamlı olanların tamamı değerlendirmeye alınmıştır. Bu soruyu katılımcıların tamamı cevaplamıştır.

Katılımcılardan 2’si araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini hiç kullanmadıklarını vurgulamışlardır. 30 katılımcı ise aşağıdaki tabloda yer alan hususlara dikkat ettiklerini ifade etmiştir.

Tablo 62: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Nelere Dikkat Ettiklerini Gösteren Tablo

Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Dikkat Ettikleri	Frekans	Yüzde (%)
Kaynakların niteliği	9	19,15
Bilgilerin doğruluğu	8	17,02
Rehberlik misyonu	7	14,89
Konunun öğrencide ilgi uyandırması	4	8,51
Sunumun niteliği	4	8,51
Öğrencinin aktif olması	4	8,51
Çevre koşulları	3	6,38
Öğrenci seviyesi/kapasitesi	3	6,38
Kaynaklara ulaşılabilirlik	3	6,38
Öğrencinin güncel bağlantı kurması	1	2,13
Öğrencinin objektif davranması	1	2,13
Toplam	47	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken nelere dikkat ettikleri öğrenilmeye çalışılmıştır. “Kaynakların niteliği”, 9 katılımcının görüşüyle en büyük pay olan % 19,15 orana sahip olduğu için, katılımcı öğretmenlerin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken en çok dikkat ettikleri hususların başında gelmektedir. Dikkat edilen hususlar içinde bunu sırasıyla; 8 katılımcının % 17,02 oranla belirttiği “bilgilerin doğruluğu”, 7 katılımcının % 14,89 oranla belirttiği “rehberlik misyonu izlemektedir.

Katılımcı öğretmenlerden 16-20 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, genel lisede çalışmakta olan erkek öğretmen M-4, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken dikkat ettiği hususları söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: “Öğrencilerin aktif olmasını sağlamaya çalışıyorum, herkes aktif olsun. Yanlış bir şey de olsa söz veriyorum, konuşturuyorum, öğrenci yanlış bile söylese arkadaşları gülse bile sonuçta gülme de bir tepki yani. Yanlış olduğunu söylüyorum. Burda çocuklara daha iyisini yapabilirsiniz deyip öğrenciyi kırıp yıldırmadan küstürmeden aktif tutmak için iyi bir şey yani.” 11-15 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Meslek lisesinde

çalışan erkek öğretmen M-6 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken dikkat ettiği hususları; *“Öğrencinin ne kadar neye ulaştığına bakıyoruz. Yani neyi ne kadar araştırdı ve bu araştırmada ciddi miydi öğrenci? Özellikle bunu istiyoruz. Mesela diyorum ki ben kuruluş dönemi mimari eserleri, Balkanlardaki eserlerin isimleriyle ve ne dönem yapıldığını yazın dediğimde bir kısım öğrenci kolaycılığa kaçıp Balkanlarda ne kadar Türklerden kalmış eser varsa hepsini getiriyor. O öğrenciyle iletişim kurup bunun yanlış olduğunu sadece belli bir dönemi verdiğimizizi, onu bilmesi gerektiğini söyleyerek öğrenciyi de bu şekilde kontrol etmemiz kolaylaşıyor.”* şeklinde belirtmiştir.

6-10 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen M-7'nin görüşü ise; *“Öğrencilerin, bilimsel bir araştırma nasıl yapılır, bunu öğrenmesine gayret ediyoruz. İçerik bilgileri genellikle çok iyi olmuyor. Bizi tatmin etmiyor ama öğrenciler, işte, kaynak belirtmiş mi, içeriğindeki bilgilerin doğru olup olmadığına bakmış mı, daha çok bunlara bakıyoruz biz.”* şeklindedir. 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan kadın öğretmen M-9, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken nelere dikkat ettiğini, *“Yani, öğrencileri mümkün olduğu kadar takip etmeye çalışıyorum. Benimle iletişim içinde olmalarını sağlamaya çalışıyorum. Topladıkları belgeleri, kaynakları incelemeye çalışıyorum. Bunları bana getirmelerini, işte şu kaynaktan, hatta bunun sayfasına kadar hangi sayfasından, hangi cildinden topladınız bilgileri diye benimle iletişim içinde olmalarını sağlamaya çalışıyorum.”* olarak belirtmiştir.

21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen M-13, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken; *“Birebir kendisi mi araştırdı, hazır kaynaklardan yararlanıp aynen mi aktardı? Yoksa onları birkaç kaynaktan seçerek bilgiye daha rahat daha kolay bir şekilde ulaşıp bilgilenerek mi bunu bize aktardı? Kaynaklarına bakarım.”* demiştir. 0-5 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen M-19 ise; *“Ya ben, onlara karışmaktan ziyade, bilgiyi benden almalarından ziyade onlara rehber olmayı tercih ederim. İşte onları yönlendirmeye çalışırım. İşte şu bilgileri nasıl elde edebileceği, hani, bilgileri direkt vermekten ziyade, onun dışında başka neler yapabilirim, yönlendiririm yani, öğrenciye rehber olmaya çalışırım.”* ifadesini kullanmıştır. 0-5 yıl hizmet süresi olan Tezsiz yüksek lisans mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek

öğretmen M-22 ise; *“Uygulama yaptığımda bir kere araştırma strateji ödevi verdiğimde öğrenci bir kere doğru bilgileri edinebilmesi lazım, doğru kaynaklardan edinmesi lazım ve o edindiklerini mutlaka belli bir plan çerçevesinde sunması lazım, bunlara dikkat ediyorum ve bunları yaparken de öğrenci, öğrenciye sürekli rehberlik etmeye çalışıyorum. Hadi bunu hazırla gel anlat şeklinde değil, sürekli benle irtibatlı olmaları gerektiğini yeni bir kaynatan bir şey aldıklarında bana mutlaka göstermeleri gerektiğini söylüyorum. Rehberlik etmeye özen gösteriyorum.”* diyerek araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken dikkat ettiği noktaları belirtmiştir.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin uygulanmasında dikkat edilen 11 husus katılımcı öğretmenler tarafından gündeme getirilmiştir. Katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken en çok dikkat ettikleri noktaların başında “kaynakların niteliği (% 19,15), öğretmenin “bilgilerin doğruluğu” (% 17,02) ve “rehberlik misyonu” (% 14,89) gelmektedir.

4.2.5. Mülakatın Dördüncü Bölümünden Elde Edilen Bulgular

Dördüncü bölümün birinci sorusu; “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştığınız en temel problemler nelerdir?” şeklinde sorulmuştur. Katılımcıların bazıları birden fazla görüş bildirmiş olup bu görüşlerin içinde anlamlı olanların tamamı değerlendirmeye alınmıştır. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamayan 2 katılımcı dışında 30 katılımcı bu soruya cevap vermiştir.

Tablo 63: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplar Doğrultusunda Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Karşılaştıkları En Temel Problemleri Gösteren Tablo

Tarih Öğretmenlerinin Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisini Uygularken Karşılaştıkları En Temel Problemler	Frekans	Yüzde (%)
Öğrencilerin araştırma yapmak istememesi	14	21,21
Zaman sıkıntısı	12	18,18
Üniversite sınavına yönelik ders işlenilmesi beklentisi	8	12,12
Ekonomik/teknolojik yetersizlikler	8	12,12
Kaynaklara ulaşma/kaynaklardan yararlanma güçlüğü	6	9,09
Öğrenci seviyesinin düşük olması	5	7,57
Müfredatın yoğun olması	3	4,54
Sınıf mevcudunun kalabalık olması	2	3,03
Öğretmenlerin isteksizliği	2	3,03
Bilgiyi hazır olarak alma alışkanlığı	2	3,03
Ulaşılan kaynakların doğru/bilimsel kaynaklar olmaması	1	1,52
Değer yargıları ve siyasi görüşlerle ilgili hassasiyetler	1	1,52
Öğretmenlerin rehberlik yapmada yetersiz kalması	1	1,52
Velilerin ilgisizliği/denetimsizliği	1	1,52
Toplam	66	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştıkları en temel problemlerin neler olduğu öğrenilmeye çalışılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre 14 tane temel problem başlığı tespit edilmiştir. “öğrencilerin araştırma yapmak istememesi”, 14 katılımcının görüşüyle en büyük pay olan % 21,21 orana sahip olduğu için, katılımcı öğretmenlerin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştıkları en temel problemlerin başında gelmektedir. En çok karşılaşılan temel güçlükler içinde bunu sırasıyla; 12 katılımcının % 18,18 oranla belirttiği “zaman sıkıntısı”, 8 katılımcının % 12,12 oranla belirttiği “üniversite sınavına yönelik ders işlenilmesi beklentisi” ve 8 katılımcının % 12,12 oranla belirttiği “ekonomik/teknolojik yetersizlikler” izlemektedir.

Katılımcı öğretmenlerden 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu, Anadolu-Fen lisesinde çalışmakta olan erkek öğretmen M-1, araştırma-inceleme

yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştığı en temel problemleri söylerken şu ifadeyi kullanmıştır: *“Değer yargılarımız, hükümetlerin siyasi görüşlerine uygun davranmama, dini duygularımız. Bunların haricinde sorun yok.”* 21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen M-2 ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştığı en temel problemleri; *“Öğrencinin motivasyon eksikliği, koşullarında ideal olmaması.En temel, dediğiniz bu problemler. Ama diğer bir problem de velilerin, çocukların evde ödevlerini yapıp yapmadığını kontrol etmemesi. Veliler çocuklarla alakasız. Dediği tek şey; dersine çalıştın mı yavrum? Çalıştım. Çalışıp çalışmadığını kontrol yok. Onun için de başarı oranımız oldukça düşük.”* şeklinde belirtmiştir.

11-15 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen M-6, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştığı en temel problemleri *“Öncelikle öğrenci profiliyle ilgili sorun yaşıyoruz. Yani bizim okullarımızda öğrenci, ilgili değil. Okulların büyük çoğunluğunda, biz arkadaşlarımızla da konuşuyoruz, Anadolu lisesindeki öğretmen arkadaşlarımızla da konuşuyoruz, aynı sorun yaşanıyor. Öğrenci okuldan uzaklaştırılmış. Burda Milli Eğitim sistemi, yani paranla dersaneye gidersin öğrenirsin. Sınıfa devamsızlık kalma diye gel anlayışı getirildi. Bir de şu var artık günümüzde; eskiden üniversite mezunu olmak çok güzel bir şeydi. Şimdi onun da değeri kalmadı. Mezun olduğunuzda da iş yok. 300 bin tane öğretmen iş bekliyor gibi nedenleri biriktirdiğinizde öğrenci çok ilgisiz. Bu ilgisiz öğrenciyi yönlendirmek çok zor. Sınıf ortamları çok yetersiz. Özel okullara harcanan para devlet okullarına harcansa, her sınıfta projeksiyonu, görsel materyalleri kullanabileceğimiz alet edevatlar bize sunulsa bu sorunların tamamı ortadan kalkar ve tarih dersi sizin sorduğunuz bu araştırma-inceleme yöntemine daha uygun hale getirir.”* olarak söylemiştir.

6-10 yıl hizmet süresi olan Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek öğretmen M-8, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken hangi temel problemlerle karşılaştığını; *“Müfredatımız yoğun. Öğrenciye az zamanda büyük işler başartmak istiyorlar. Daha sonra şey var, okulların alt yapısı buna müsait değil. Yeterli kaynak bulundurmuyorlar. Öğrencilerin kolayca kaçması; Vikipediavs herkes kullanıyor. Wikipedia'dan bakınca araştırdık oluyor ve öğrenciler ne başta ne sonda kesin,*

kesin demeyeyim de belirli yargılara varmak zahmetine katlanmıyorlar. Birileri varmışsa herhangi bir yargıya onu olduğu gibi alıp kabul ediyorlar.” olarak belirtmiştir. 11-15 yıl hizmet süresi olan, Tezli yüksek lisans mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen M-16, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştığı en problemlerle ilgili şu tespitte bulunmuştur: *“En temel problem, öğretmen olarak biziz. Biz biraz bu işte isteksiziz. İkinci olarak karşılaştığımız da şu: Öğrencilere bu şekilde öğretimi sağlamak, onların öğrenmesini sağlamak, uygulanan, eleyici sınav olan, ÖSYM açısından düşünüldüğünde öğrenciye hiçbir şey kazandırmıyor. Kazandırmayacağını anladığı anda onun ilgisi de giderek düşüyor.”*

11-15 yıl hizmet süresi olan, Tezli yüksek lisans mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen M-17; *“Öğrenci isteksizliği bizde genel lise olması ya da fen lisesi olmaması. Ama fen lisesindeki arkadaşlara soruyorum, onlar da diyor ki sayısalcı bu çocuklar. Sayısalcı oldukları için tarihe yönelik şeye bakmıyorlar.”* diyerek karşılaştığı en temel problemleri ifade etmiştir.21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde çalışan erkek öğretmen M-28 ise; *“Valla... Öğrencilerin...Yani sistem gereği tarih dersini istemeleri gerekiyor. Öğrenci istemeyince hiçbir şey olmuyor, ne yaparsan yap, olmuyor.”* şeklinde ifade etmiştir. Hizmet süresi 16-20 yıl olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen M-29; *“Zaman...Sınıflar çok kalabalık... Bir de o var yani. Her grup sırayla anlatamıyor. Yetiştiremiyorsunuz. Ancak; birkaç tane seçebiliyorum. Diğerleri için kötü oluyor. Müfredat yoğunluğu...Her konuda uygun değil. Bazı konular... Çok ilgi çeken konuları da seçtik mi daha güzel oluyor.”* demiştir.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştıkları en temel problemlerin başında “öğrencilerin araştırma yapmak istememesi” (% 21,21), “zaman sıkıntısı” (% 18,18) ve “üniversite sınavına yönelik ders işlenilmesi beklentisi” (% 12,12) ve “ekonomik/teknolojik yetersizlikler” (% 12,12) gelmektedir. Bunun dışında en çok yakınılan hususlar; kaynaklara ulaşma/kaynaklardan yararlanma gücü, öğrenci seviyesinin düşük olması, müfredatın yoğun olması, sınıf mevcudunun kalabalık olması, öğretmenlerin isteksizliği, bilgiyi hazır olarak alma alışkanlığı, ulaşılan kaynakların

doğru/bilimsel kaynaklar olmaması, değer yargıları ve siyasi görüşlerle ilgili hassasiyetler, öğretmenlerin rehberlik yapmada yetersiz kalması, velilerin ilgisizliği/denetimsizliğidir.

Dördüncü bölümün ikinci sorusu; “Bu konuda son olarak söylemek istedikleriniz nelerdir?” Şeklinde sorulmuştur. Cevapların niteliği aşağıdaki tabloda görülmektedir:

Tablo 64: Araştırmaya Katılan ğretmenlerin Bu Konuda Son Olarak Söylemek İstedikleriniz Nelerdir Sorusuna Verdikleri Cevapların Niteliğini Gösteren Tablo

Cevapların Niteliği	Frekans	Yüzde (%)
Yok	10	31,25
neri	10	31,25
Görüş	9	28,13
Teşekkür ve başarı dilekleri	3	9,37
Toplam	32	100

Sorulan bu soru ile katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla ğretim stratejisinin uygulanmasıyla ilgili ne gibi görüş veya öneride bulunacakları öğrenilmeye çalışılmıştır. Soruya cevap veren 22 katılımcı öğretmenden 10’u (% 31,25) “yok” diyerek cevap vermiştir, 10 katılımcı ğretmen (% 31,25) neride bulunmuştur, 9 katılımcı ğretmen (% 28,13) konuyla ilgili görüş ifade etmiştir, 3 katılımcı ğretmen (% 9,37) teşekkür edip başarı dilekleri ve iyi dilekler sunmuştur.

“neri” kategorisinde yer alan ifadelerin bazıları Şunlardır: 0-5 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan erkek ğretmen M-3’e göre; *“Bence ğretmenlik eğitiminde, eğitim fakültelerinde, teorikten başka uygulamalı ders olarak da bunların iŐlenmesinin daha faydalı olacağını düşünüyorum. Artı, ğrencilere de ders müfredatlarını girerek öğretmenlik eğitimi ya da daha farklı alanlarda uygulamalı ders olarak yapılmasını öneririm.”*

11-15 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve meslek lisesinde çalışan erkek ğretmen M-6 ise; *“İŞte o, söylediğimiz anlamda, eğer devlet, okullara bu teknolojik araç ve gereçleri getirirse sınıf ortamında görselleri koyabilirsek araştırmada öğrencinin*

ulaştığı şeyleri yansıtmaya ve herkesle paylaşma imkânımız da olur. Ders saatleri de arttırılırsa daha iyi olacak diye düşünüyorum.” ifadesini kullanmıştır.

11-15 yıl hizmet süresi olan, Tezli yüksek lisans mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen M-17'nin önerileri; *“Valla, Eğitim Fakültesindesiniz siz. Neticede bizim hep eleştirdiğimiz, bizleri de, işte şu an eğitime katılacak insanları da siz yetiştiriyorsunuz. Orda da bence biraz bu işin ele alınması lazım. İşte görüyoruz, hasbelkader ara sıra gidiyoruz. Üçüncü sınıfta çocuk geliyor. Koltuğunun altında kitap değil de KPSS hazırlık var. Yani, bizde çocuk üçüncü dördüncü sınıfta kopuyor çocuk, üniversiteye hazırlık. İlköğretim ikide üçte kopuyor SBS'yehazırlık. Üniversite üç dörtte de kopuyor, bu sefer KPSS'ye hazırlık./Yani, bunun net irdelenmesi lazım. Diğer branşlarda olabilir belki KPSS ama en azından Eğitim Fakültelerinde böyle kaldırılıp da... Çünkü, o çocuk o eğitimi aldıysa geldiyse Eğitim Fakültesinden mezun olmaya hak kazandıysa bir daha tutup da tarihten, coğrafyadan, beden eğitiminden ya da matematikten soru sorarak bu çocukların en azından üniversite hayatını sadece iki yıla sınırlandırmamak lazım. Atanma, atanamama kaygısı olmadan tam böyle dolu dolu yetişmesi lazım. Benim görebildiğim bunlar düzeltilirse zaten başta da söyledik, öğretmenler de zaman zaman böyle laf olsun diye değil de sıkı bir hizmet içi eğitime alınıp böyle törpülenirse, pası açılırsa yani bilmediği ya da ne bileyim, akıl akıldan üstündür, bazen bakıyorsunuz bir arkadaş geliyor, bugün şöyle bir şey uyguladım diyor. Napiyorsunuz, ben bunu neden uygulamadım diyorsunuz ve onu uyguluyorsunuz ve gerçekten çok verim aldığınızı görüyorsunuz. Bunlar yapılabilir, bunlar olursa daha da güzel şeyler olur.”*

0-5 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve diğer lise türünde çalışan kadın öğretmen M-19; *“Dediğim gibi işte maliyet ve zaman sıkıntısı kaldırılırsa yani okullara yeterince olanaklar veya araştırma-incelemeyle ilgili gerekli olanaklar sunulursa uygulanacağından eminim. Öğrenciler ve öğretmenler için gerçekten faydalı bir strateji.../Evet, bence, öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmeli. Çünkü bizim yani, bizim zamanımızda bu yöntem, teknik, strateji, bir ders olarak veriliyordu. Bizden öncekilerin, bunların aldığını düşünmüyorum. Hizmet içi eğitim kesinlikle verilmeli. Öğretmenlere, nasıl kullanılacağı, ondan sonra hangi alanlarda kullanılacağı hakkında bilgiler verilmeli...Bunlar... Yani hizmet içi eğitimin gerekli olduğunu düşünüyorum.”* demiştir.

“Görüş” kategorisinde değerlerinden ifadelerden bazıları burada aktarılmıştır: Katılımcı öğretmenlerden 0-5 yıl hizmet süresi olan, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu, genel lisede çalışmakta olan kadın öğretmen M-5 şu ifadeyi kullanmıştır: *“Araştırma-inceleme stratejisinin öğretmen açısından da çok büyük katkıları olduğunu düşünüyorum. Çünkü ben öğrencilerimin bu çalışmaları sayesinde hiç bilmediğim bilgileri elde ettim. Mesela bir tanesini sizinle paylaşmak istiyorum. Mimar Sinan’la ilgili bir proje ödevi hazırladılar geçen hafta, onu sundular. Süleymaniye Camisi, Mimar Sinan’ın kalfalık eseri. Mesela Süleymaniye Camisi’nde aydınlatmak için kandiller kullanılmıştır. Kandillerden çıkan isler hava akımıyla alınmış, orda mürekkebe çevrilmiş ve Süleymaniye Camisi’nin içerisindeki hatlar, hat yazıları o mürekkeple yazılmış. Gerçekten. İşte, ben bunu bu öğrencilerimin araştırma-incelemesi sonucunda öğrendim mesela ve gerçekten böyle ağızım açık şey yaptım, dinledim. Öğretmene çok şey kattığını düşünüyorum. Öğrenci bilmiyor öğreniyor. Biz de bilmediğimiz şeyleri bu sayede öğrenmiş oluyoruz.”*

6-10 yıl hizmet süresi olan, Eğitim Fakültesi mezunu ve genel Anadolu-Fen lisesinde çalışan kadın öğretmen M-17; *“Söyleyeceklerimi söyledim. Bunun dışında yani, yöntemler çok güzel ama uygulanabilir olmaları oldukça az özellikle Türkiye geneli gerçeğinde ve eğitim sistemi içerisinde uygulamak zor. Hem müfredatı uygulamak zorundasınız hem de bu yöntemleri uygulamak zorundasınız, zor. Öğrencilerin geçen derslerinde belgesel göstermek istedim. Tarihle ilgili bir belgeseldi. İçeriğinin de aşırı tarihle yüklü olduğunu da düşünmüyorum ama en iyi sınıflardan birinde çok fazla ilgi görmedi. Bu da tabii ki sizin şevkinizi ve motivasyonunuzu kırıyor. O açıdan da sıkıntılar oluyor ve teknoloji odasını ayarlayana kadar da bayağı sıkıntı oluyor. Ortamın olmaması da zor duruma sokuyor.”* demiştir.

21 ve üzeri yıl hizmet süresi olan, Eğitim Enstitüsü mezunu ve Anadolu-Fen lisesinde çalışan erkek öğretmen M-12, *“Genel yarayı söyledim. Bu yaradan kurtulunması lazım. Okulların dersanelerin arkasında kalmaması lazım, önüne geçmesi lazım. Onun tedbirlerinin alınması lazım. Bir öğrenci, öncelikle benim okulum diyebilmeli. Benim derslerim diyebilmeli. Sadece mezun olabilme veya bir diplomaya sahip olabilme düşüncesiyle okula gelmemeli.”* ifadesini kullanmıştır. 11-15 yıl hizmet süresi olan Tezli yüksek lisans mezunu ve genel lisede çalışan erkek öğretmen M-16’nın görüşüne göre;

“Yöntem, güzel bir çağrışıma yol açmakla beraber şu anki yapı içerisinde uygulanma şansını oldukça düşük görüyorum.”

Yapılan değerlendirme sonucunda, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkında hizmet içi eğitim verilmesi öne çıkarken görüşler içerisinde mevcut eğitim sisteminden yakınmalar dikkat çekerken araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin uygulamasına genel anlamda pozitif bir yaklaşım olduğu tespit edilmiştir.

4.2.6. Mülakatın Tüm Bölümlerinden Elde Edilen Bulguların Özeti

4 bölüm ve 16 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış mülakat formu ile, Uşak İl Merkezi ve tüm ilçelerindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan tarih öğretmenlerinden anket uygulanan 64 tarih öğretmeni arasından seçilen 32 tarih öğretmeni ile mülakat yapılmıştır. Mülakata katılan tarih öğretmenlerinin % 34,38’i kadın, % 65,62’si erkektir. Mülakat yapılanlara bakıldığında öğretmenlik mesleğinde 21 ve üzeri yıl tecrübesi olan en tecrübeli tarih öğretmenleri % 28,12 oranla en büyük paya sahiptir. Mülakat katılan tarih öğretmenlerinin 12’si % 37,50 oranla Eğitim Fakültesi, 12’si % 37,50 oranla Fen-Edebiyat Fakültesi mezunudur. Çalışılan kurum türü bazında mülakata katılan tarih öğretmenlerinin en yüksek oran olan % 28,12 ile diğer lise türlerinde, ardından % 25 ile Genel Lise türündeki kurumlarda görev yaptığı görülmektedir. Mülakattan elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda ulaşılan bulguları kısaca özetlediğimizde şu bilgiler ortaya çıkmaktadır:

1. Katılımcıların % 59,38’i araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisiyle ilgili eğitim almadıklarını belirtmiştir.
2. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tamamen doğru tanımlayan 6 katılımcı (% 18,75) dışında katılımcıların yaptığı, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi tanımlarında genel olarak eksiklikler, yanlışlıklar, kavram kargaşaları olduğu söylenebilir. Katılımcıların yaptıkları araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tanımında öne çıkan kavram/unsurlara bakıldığında araştırarak yapmanın % 40,62 ile en çok paya sahip olduğu görülmektedir.
3. Hangi öğrenme ortamları için araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini kullanırsınız sorusuna anlamı cevap veren 28 katılımcı (% 87,50)

bulunmaktadır. Bunlardan 10 katılımcı (% 35,71) en yüksek oranla, daha çok konu odaklı hareket ettiklerini belirterek cevap vermiştir.

4. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinde en sık kullanılan öğretim yöntemleri hakkında bilgi verir misiniz sorusuna anlamlı cevaplar veren 22 katılımcı (% 68,75) bulunmaktadır. Soruya verilen anlamlı cevaplar içinde soru-cevap yöntemi 16 katılımcının (% 30,19) görüşüyle en yüksek orana sahiptir.
5. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin önemli yöntemlerinden bir tanesi olan problem çözme yöntemi hakkında bilgi veremeyen 30 katılımcı (% 93,75) bulunmaktadır.
6. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile öğrencilere kazandırılacak davranış ve/veya beceriler nelerdir sorusuna olumlu cevap veren 25 katılımcıdan (% 78,13) ; 8'inin (% 13,33) verdiği cevap olan bilgilerin kalıcılığı/kalıcı öğrenme tüm kategorilerin ilk sırasını teşkil ederken, ikinci sırada 7 katılımcının (% 11,67) görüşüyle özgüven yer almaktadır.
7. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönlerini ve sınırlılıklarını açıklar mısınız sorusuna cevap verirken olumlu yönlerden bahseden 16 katılımcının (% 50,00) belirttikleri görüşler içinde 5 katılımcının (% 22,72) kalıcı öğrenme sağlaması görüşü en yüksek oranla, belirtilen olumlu yönlerin başında gelmektedir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönlerini ve sınırlılıklarını açıklar mısınız sorusuna cevap verirken sınırlılıklardan bahseden 24 katılımcının (% 75,00) belirttikleri görüşler içinde 14 katılımcının (% 40,00) fazla zaman alması görüşü en yüksek oranla, belirtilen sınırlılıklar içerisinde ilk sırada yer almaktadır.
8. Tarih öğretmenleri, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih öğretimine katkıları açısından değerlendirdiklerinde 19 katılımcının (% 59,37) “Tamamen Başarılı/ Uygundur/Katkısı vardır” şeklindeki görüşleri çoğunluğu teşkil etmektedir.
9. 29 tarih öğretmeni % 90,62 oranla araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin eğitim ve öğretim etkinliklerinde kullanılmasının gerekli olduğunu düşünmektedir.
10. 18 tarih öğretmeni % 56,25 oranla araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda istek duyduğunu belirtmiştir.

11. 16 tarih öğretmeni % 50,00 oranla araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını tavsiye etmektedir.
12. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini kullanma sıklığını net olarak belirten 9 katılımcı (% 28,13) bulunurken kullanma sıklığını net olarak belirtmeyen katılımcıların sayısı 23 (% 71,87) olup katılımcı öğretmenlerin çoğunluğunu teşkil etmektedir. Tamamen belirsiz olarak nitelendirilen cevapları veren 11 katılımcı (% 34,34 ve dönemde birkaç kez şeklinde cevap veren 7 katılımcı (% 21,87) ardından gelen ve en yüksek orana sahip net belirtilen sıklık 6 katılımcı (18,75) görüşü ile dönemde 1 kezdir.
13. Tarih derslerinde araştırma ve inceleme yoluyla öğretim stratejisinin en sık kullandıkları yöntemler içinde soru-cevap yöntemi 18 katılımcının (% 29,51) görüşüyle en büyük paya sahiptir.
14. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamaya karar vermelerinde etkili olan faktörleri belirten 55 tarih öğretmeni olup % 85,94 oranla yansıtılmaktadır. Bu öğretmenlerin 16'sı (% 20,00) en yüksek oranla; konunun/içeriğin araştırılmaya uygun olması faktörünün stratejiyi uygulamalarında etkili olduğunu belirtmiştir.
15. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken hangi yöntem ve teknikleri uygulamayı tercih ettiğini belirten 54 tarih öğretmeni olup % 84,38 oranla yansıtılmaktadır. En yüksek frekansla belirtilen yöntem ve tekniklerin; 21 katılımcı (% 23,59) öğretmenin görüşüyle sunu ve 15 katılımcı (% 16,85) öğretmenin görüşüyle soru-cevap olduğu tespit edilmiştir.
16. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken nelere dikkat ettiğini belirten 30 katılımcıdan 9'u (% 19,15) en yüksek oranla kaynakların niteliği demiştir.
17. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştığınız en temel problemleri belirten 30 tarih öğretmeninden 14'ü (% 21,21) en yüksek oranla öğrencilerin araştırma yapmak istememesi cevabını vermiştir.- Bu konuyla ilgili olarak ilave etmek istediğiniz başka bir şey var mı sorusuna cevap veren 22 katılımcı öğretmenden 10'u (% 31,25) "yok" diyerek cevap vermiştir, 10 katılımcı öğretmen (% 31,25) öneride bulunmuştur, 9 katılımcı öğretmen (% 28,13) konuyla ilgili görüş ifade etmiştir, 3 katılımcı öğretmen (% 9,37) teşekkür edip başarı dilekleri ve iyi dilekler sunmuştur.

Genel olarak ele alındığında; oluşturulan yarı yapılandırılmış mülakat formu aracılığıyla tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkında bilgi düzeyleri, tutumları, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama düzeyleri, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştıkları güçlükler öğrenilmeye çalışılmıştır. 32 tarih öğretmeniyle yapılan mülakatlardan elde edilen bulgular sıklık ve benzerliklerine göre kategorilendirilerek ve bazı öğretmenlerin görüşleri aynen alınıp gösterilerek kullanılmıştır.

SONUÇLAR

Tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlar her bir alt problem için kategorilendirilerek sunulmuştur. Araştırmada toplam dört alt problem bulunmaktadır. Alt problem sıralaması ile anket ve mülakat formlarındaki bölümler paralel hazırlanmıştır. Yani, anketin ve mülakat formunun birinci bölümündeki sorular birinci alt probleme yönelik, ikinci bölümdeki sorular ikinci alt probleme yönelik, üçüncü bölümdeki sorular üçüncü alt probleme yönelik ve dördüncü bölümdeki sorular dördüncü alt probleme yönelik olarak sorulmuştur. Her bir alt probleme ilişkin elde edilen sonuçlar ayrı ayrı sıralanmıştır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın birinci alt problemi “Tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkında bilgi düzeyi nedir?” şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Tarih öğretmenlerinin çoğunluğunun, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisiyle ilgili eğitim almadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim aldıklarını ifade eden katılımcıların verdiği açıklamalı cevaplardan anlaşıldığı üzere söz konusu eğitimler; lisans, yüksek lisans, formasyon ve hizmet içi eğitim kapsamında yetersiz veya yüzeysel biçimde alınmıştır.

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tanımının, tarih öğretmenlerinin çoğunluğu tarafından yapılamadığı görülmüştür. Az sayıda tarih öğretmenin yapabildiği tanımlar değerlendirildiğinde araştırarak öğrenmenin en fazla öne çıkan unsur olduğu tespit edilmiştir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi katılımcı tarih öğretmenleri tarafından yapılan tanımlarında genel olarak eksiklikler, yanlışlıklar, kavram kargaşaları bulunmaktadır.

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amaçları hakkında katılımcı tarih öğretmenleri tarafından yer yer yapılandırmacı yaklaşımın ana amaçları telaffuz edilse de zaten araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisiyle yapılandırmacı yaklaşım iç içe olduğu için verilen cevapların da makul olduğu görülmektedir. Katılımcı öğretmenlerin görüşlerine göre; araştırma-inceleme becerilerini geliştirmesi ve daha iyi/kalıcı öğrenme sağlaması, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin en önemli amaçlarıdır.

Katılımcıların görüşüne göre; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisiyle öğrencilere kazandırılacak bilgi, tutum ve becerilerin başında; kaynak tarama-değerlendirme, bilgiye ulaşma ve özgüven gelmektedir. Ancak; bu stratejiyle kazandırılacak en önemli beceriler olan üst düzey düşünme becerileri, bilimsel düşünme becerilerinden az sayıda katılımcının bahsetmesi ve tarihsel düşünme becerilerinden hiç bir katılımcının bahsetmemesi, önemli bir eksiklik olarak dikkat çekmektedir. Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin birçoğu, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini kullanarak kazandırılacak becerilere, yalnızca Fen Lisesi gibi, öğrencileri seçilmiş ve başarılı olan okullardaki öğrencilerin ihtiyacı olabileceğini düşündüklerini ifade etmiştir. Gerekçe olarak da bu öğrencilerin ileride; bilim adamı, doktor, mühendis...vb. olduklarında, bir araştırmanın nasıl yapılması gerektiğini bilmeye ihtiyaç duyacaklarını öne sürmektedirler. Bu öğretmenler; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile yalnızca araştırmanın nasıl yapılacağını öğrencilere kazandırılacağı yanılgısını taşımaktadırlar. Eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme, sorgulama, empati, iletişim, girişimcilik... gibi becerilerin bu öğretim stratejisiyle kazandırılacağı konusunda bilgi eksiklikleri olduğu görülmüştür.

Katılımcı tarih öğretmenlerinin çoğunluğu, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih eğitimine katkısı bulunduğunu düşünmektedir. Katılımcıların görüşüne göre; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin en önemli katkısı; öğrenciyi aktifleştirerek tarih dersini çekici hale getirmesidir.

Katılımcı tarih öğretmenlerinin çoğunluğu araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönleri hakkında bilgi sahibidir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin en olumlu bulunan yönleri; kalıcı öğrenme sağlaması ve öğrenciyi aktif hale getirmesidir.

Elde edilen verilerin değerlendirmesi sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin çoğunluğunun, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlılıkları hakkında bilgi sahibi oldukları görölmektedir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin en sınırlı bulunan yönleri ise fazla zaman alması ve kaynaklara ulaşma güçlüğüdür.

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin uygulanmasında, tarih öğretmenlerinin en yüksek oranla, konu odaklı belli unsurları içeren öğrenme ortamları için araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinde en sık kullanılan öğretim yöntemleri hakkında verilen bilgilere bakıldığında, hakkında en fazla bilgi verilen yöntemlerin başında soru-cevap, düz anlatım, örnek olay, beyin fırtınası gelmektedir. Büyük ölçüde buluş yoluyla öğretim stratejisinin karakteristiğini yansıtan soru-cevap yöntemi katılımcı öğretmenlerin en fazla bilgi verdikleri yöntemdir. Bunu; sunuş yoluyla öğretim stratejisinin temel yöntemi olan düz anlatım izlemektedir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin özüne uygun olan örnek olay yöntemi ise üçüncü sırada yer almıştır. Ancak; katılımcıların verdikleri cevaplarda örnek olay yöntemi hakkında bilgi vermelerine rağmen bu yöntemi çok nadiren kullandıklarını eklemiştir. Elde edilen bulgular ışığında, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin yapısına en uygun yöntem olan problem çözme yöntemi hakkında çok az sayıda katılımcı tarafından bilgi verilmesi, bu stratejinin tam olarak anlaşılmadığının göstergesi olabilir. Zira verilen cevaplarda kullanılan ifadeler incelendiğinde zaten bu stratejinin tam olarak anlaşılmadığı ve katılımcıların kavram yanılgılarının bulunduğu ortaya çıkmaktadır. Tartışma ve drama yöntemleri hakkında çok az bilgi verildiği de dikkat çeken diğer bir unsurdur. Ayrıca; strateji kavramının katılımcı tarih öğretmenleri tarafından tam olarak anlaşılmadığı, strateji yerine yöntem veya teknik kavramlarının kullanıldığı görölmüştür. Bu kavramların içerikleri, birbirleri arasındaki ilişki, öğretmenlerin kafasında net olmamakla birlikte uygulama konusunda katılımcı tarih öğretmenlerinin neyi niçin ne şekilde yaptıklarını bilmedikleri; uyguladıkları yöntem mi teknik mi olduğunu bilmeden uygulamalar yaptıklarını söylemek mümkündür.

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin en önemli yöntemlerinden bir tanesi olan ve bu stratejinin özünü yansıtan problem çözme yöntemi hakkında hiçbir

katılımcı tam veya kısmen doğru bilgi verememiştir. Problem çözme yöntemini kullandığı daha önce ifade eden çok az sayıdaki katılımcı bile problem çözme yöntemi hakkında tam veya kısmen doğru bilgi verememiştir. Buradan, problem çözme yönteminin tarih öğretmenleri tarafından yeterince anlaşılmadığı, yöntemi uyguladığını sanan tarih öğretmenlerinin aslında bu yöntemi bilmedikleri sonucuna ulaşılabilir. Ayrıca; öğrencilerin çözüm yolu üretmelerini nasıl sağlayabiliriz ki diye soran öğretmenin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin nasıl uygulanacağı bilmemekle birlikte aynı zamanda problem çözme becerisinin de nasıl kazandırılacağı konusunda fikir sahibi olmadığı da ortaya çıkmaktadır. Üstelik araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini problem çözmeden çok farklı algılayan öğretmenler olduğu görülmüştür. Bu öğretmenlerin, her ikisinin gidiş yolunun paralel olduğunu bilmedikleri sonucuna ulaşılabilir. Dolayısıyla, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini nasıl uygulayacağını tamamen bilen bir katılımcı tarih öğretmeni olmadığı söylenebilir. Katılımcı tarih öğretmenlerinin çoğunun, sorulara verdikleri cevaplarda daha çok tahmini konuştukları anlaşılmaktadır.

İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt problemi “Tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile ilgili tutumları nedir?” şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcı tarih öğretmenlerinin çoğunluğu araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih öğretimine uygun bir strateji olarak görmektedir.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda, katılımcı tarih öğretmenleri çoğunluğu araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin eğitim ve öğretim etkinliklerinde kullanılmasının gerekli olduğunu düşünmektedir.

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda katılımcı tarih öğretmenlerinin çoğunluğu istek duymaktadır.

Katılımcı tarih öğretmenlerinin çoğunluğunun, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını tavsiye etmektedir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama düzeyi nedir?” şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama ile ilgili kendilerini daha çok yetersiz gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun; tarih öğretmenlerinin çoğunluğunun araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkında eğitim almamış olmaları, az sayıdaki katılımcının yetersiz ve yüzeysel eğitim almalarıyla ilgili olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamaya karar vermelerinde en büyük paya sahip faktörler, katılımcı öğretmenlerin çoğunluğunun görüşüyle konunun/içeriğin araştırılmaya uygun olması ve öğrencilerin araştırma olanaklarının yeterli olmasıdır.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken en çok tercih ettikleri yöntem ve tekniklerin başında sunu, soru-cevap ve düz anlatım gelmektedir. Bunlar dışında, aslında değerlendirme sürecine dâhil olan günlük ödev/dönem-proje ödevinin bir yöntem ve teknik olarak belirtilmesi yanlış olarak dikkat çekmektedir. Daha çok davranışçı yaklaşımda ön plana çıkan anlatım yönteminin en çok tercih edilen üçüncü yöntem olmasının; katılımcı öğretmenlerin çoğunun hizmet süresinin 21 ve üzeri yıl olmasından kaynaklanmış olabileceği söylenebilir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin temelini oluşturan problem çözmenin basamakları olmasına rağmen problem çözmenin çok az tercih edilmesi düşündürücüdür. Ayrıca yöntem ve teknik yelpazesinin literatürde geniş olmasına rağmen katılımcı öğretmenlerin bunları belirtmemesi de öğretmenlerin bu yöntem ve teknikleri bilip bilmedikleri hususunda soru işareti uyandırmaktadır. Bir diğer husus ise verilen cevaplardan çıkarılan sonuç doğrultusunda; katılımcı öğretmenlerin bazılarının yöntem ve teknik kavramlarını aynı tutması veya iç içe geçmiş biçimde kullanmasıdır. İlk sırada yer alan sunu veya literatürdeki diğer adıyla briefing tekniğinin en çok tercih edilmesi gösteriyor ki katılımcı öğretmenlerin çoğu araştırma-inceleme yoluyla

öğretim stratejisini; öğrenciye konu verilip, öğrencinin konuyu araştırması ve sınıfta sunu yapması şeklinde uygulamaktadırlar. Oysaki araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hangi yöntem ve/veya teknikle uygulanırsa uygulansın, problem çözmenin basamakları bir şekilde hissedilmelidir, aksi halde uygulamanın eksiksiz yapıldığı söylenemez.

Tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini katılımcıların çoğunun ifadelerine dayanarak, stratejinin uygulanma sıklığının herhangi bir periyoda bağlı olmayıp belirli bir sıklıkla kullanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Net olarak belirtilen sıklıklar içinde katılımcıların daha çok yılda 2 kez veya dönemde 1 kez kullandıkları görülmüştür. Net belirtilen ve net belirtilmeyen sıklık kategorilerine giren ifadelerden anlaşıldığı üzere katılımcı tarih öğretmenleri, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini çok sık kullanmamaktadır.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken en çok dikkat ettikleri noktaların başında kaynakların niteliği, öğretmenin rehberlik misyonu, elde edilen bilgilerin doğruluğu, öğrenci seviyesi/kapasitesi gelmektedir. Hipotezlerin niteliği ve üst düzey davranış kazandırmanın en az dikkat edilen hususlardır. Bu da araştırmanın temel öğelerine çok fazla dikkat edilmediği anlamında yorumlanabilir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Tarih öğretmenlerinin araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştıkları güçlükler nelerdir?” şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcı tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştıkları güçlükler ve problemlerin başında; öğrencilerin araştırma yapmak istememesi, zaman sıkıntısı, kaynakların yetersiz olması, öğrencilerin üniversite sınavına yönelik ders işlenilmesi beklentisi ve ekonomik/teknolojik yetersizlikler gelmektedir. Bunun dışında en çok yakınılan hususlar; müfredatın yoğun olması, sınıf mevcudunun kalabalık olması, ulaşılan kaynakların doğru/bilimsel kaynaklar olmaması,

kaynaklara ulaşma/kaynaklardan yararlanma güçlüğü, öğrenci seviyesinin düşük olması, öğretmenlerin isteksizliği, öğrencilerin bilgiyi hazır olarak alma alışkanlığıdır.

Yapılan değerlendirmenin sonucunda katılımcı tarih öğretmenlerinin görüşüne göre, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken, öğrencilerin karşılaştıkları güçlüklerin başında kaynaklara ulaşma/kaynaklardan yararlanma güçlüğü ve araştırma sürecinin bilmeme gelmektedir. Bunun ardından sırasıyla; ekonomik/teknolojik yetersizlikler, araştırma yapma konusunda isteksizlik, zaman sıkıntısı gelmektedir. Bahsedilen tüm güçlükler göz önüne alındığında bunlardan çoğunun, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin kendinden kaynaklanmayan; öğrenciden ya da dışsal konulardan meydana gelen güçlükler olduğu söylenebilir. Kaynaklara ulaşma güçlüğü, öğretmenin iyi rehberlik etmesiyle aşılabilecek bir sorun gibi görünmektedir. Ancak; üniversite giriş sınavına hazırlanma kaygısının, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin zaman kaybı olduğu, çok zaman aldığı şeklindeki yansımasına sebep olmaktadır; bu durum nedeniyle, öğrencinin araştırma sürecine girmekten kaçınmasının üstesinden gelmek çok kolay gözükmemektedir.

Tüm Alt Problemlere İlişkin Sonuçların Özeti

Genel olarak özetlenirse tarih öğretmenlerinin; araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkında bilgi düzeyinin yeterli olmadığı, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile ilgili tutumlarının genel anlamda olumlu yönde olduğu, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama düzeylerinin yeterli olmadığı ve araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken çok sayıda güçlüklerle karşılaştıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

ÖNERİLER

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisine, gerek lisans gerekse lisansüstü eğitimlerde ayrıntılı olarak yer verilmesi, aktif olarak öğretmenlik mesleğini icra edenler için konuyla ilgili hizmet içi eğitim yapılması, bu stratejinin sağlıklı ve yaygın biçimde uygulaması açısından son derece yararlı olacaktır.

Eğitim Fakültelerinde ve formasyon eğitimleri kapsamında verilen Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması gibi derslerde öğretmen adaylarının araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin uygulanmasına yönelik etkinlikleri okullarda uygulaması, stratejinin somutlaştırılmasına katkıda bulunacaktır.

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin değişik boyutları hakkında fazla sayıda yapılmamış olan süreli yayınların artırılması gerekmektedir. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinde uygulanan yöntemleri, teknikleri ve etkinlikleri teoride kalmayarak somut uygulamalarla nasıl pratikleştirilebileceğine yönelik kitap ve benzeri yayınlarla ilgili eksikliklerin de giderilmesi gerekmektedir. Zira öğretim yöntem ve teknikleri gibi kitaplarda araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisine çok kısıtlı bir biçimde yer verilmesi dikkat çekmektedir.

Ortaöğretimden önceki kademelerde de araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin kullanılması, öğrencilerin bu stratejiye yabancı olmalarının ve bir kısmı bundan kaynaklanan isteksizliklerinin ortadan kaldırılmasında etkili olacaktır.

Tarih derslerine ayrılan haftalık ders saatinin artırılması, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin uygulanmasında ortaya çıkan zaman sıkıntısı ve müfredatı yetiştirme telaşının önüne geçmeye yardımcı olacaktır.

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin en önemli yöntemleri olan problem çözme yöntemi ve örnek olay yöntemi ile ilgili seminer, çalıştay düzenlenerek tarih öğretmenlerinin katılımının sağlanması, bu yöntemleri nasıl uygulayacakları konusunda tarih öğretmenlerini aydınlatacaktır.

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile işlenen derslerde süreç daha çok kütüphanelerde ve internette araştırmalar yaparak geçtiğinden, öğretim kurumlarının öğrencilere, araştırma yapma imkânı verecek donanımlı kütüphanelere ve bilim teknoloji sınıflarına sahip olması gerekmektedir. Ayrıca öğrencilerin söz konusu ortamlarda istedikleri zaman rahatça çalışabilmeleri sağlanmalıdır.

Tarih öğretmenleri, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin kazandıracığı becerilerin güncel hayatlarında sağlayacağı faydaları belirterek öğrencileri motive etmelidir.

Bundan sonra yapılacak olan çalışmalarda araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile ilgili öğrencilerin tutumları, ilgi düzeyleri ve benzeri görüşler ele alınabilir. Ayrıca araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin, öğrenme düzeyine etkisi, öğrenci başarısına etkisi konulu çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Açıkgöz, Kamile (2006), “Aktif Öğrenme Uygulamaları”, **İlköğretmen Eğitimci Dergisi**, 2, 21-25.
- Ak, Şerife (2010), “Öğrenme Yaklaşımlarına İlişkin Kavramsal Bir İnceleme”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**, 8(3), 693-704.
- Akınoğlu, Orhan (2007), “Öğretim Kuram ve Modelleri”, Şeref Tan (Ed.), **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, içinde (123-166), Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Aktekin, Semih (2009), “Türkiye’de Tarih Eğitimi”, Semih Aktekin ve diğerleri (Ed.), **Çok Kültürlü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi**, içinde (27-44), Ankara: Harf Eğitim Yayıncılığı.
- Aktekin, Semih ve Öztürk, Mustafa (2009), “Giriş”, Semih Aktekin ve diğerleri (Ed.), **Çok Kültürlü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi**, içinde (5-12), Ankara: Harf Eğitim Yayıncılığı.
- Akyol Köksal, Aysel (2003), “Drama ve Dramanın Önemi”, **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 1 (2), 179-192.
- Alkan, Cevat ve Kurt, Mehmet (2007), **Özel Öğretim Yöntemleri Disiplinlerin Öğretim Teknolojisi**, 3. Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aşlıoğlu, Bayram (2010), “Eğitimle İlgili Temel Kavramlar”, Mehmet Arslan (Ed.), **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, 3. Baskı içinde (1-26), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aydoğan, İsmail ve Helvacı, Mehmet Akif (2010), **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimi**, Ankara: Öncü Kitap.
- Babadoğan, Cem (2000), “Öğretim Stili Odaklı Ders Tasarımı Geliştirme”, **Milli Eğitim Dergisi**, 147, 61-63.
- Bahar, Hesna (2002), **İlköğretim Okullarında (4. ve 5. Sınıflar) Tarih Öğretimi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Bayat, Bülent (2008), “İnsan Kaynakları Yönetiminin Stratejik Niteliği”, **Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**,10 (3), 67-91.
- Bayındır, Nida (2007), “Eğitimde Anlamak ve Anlaşılma”, **İlköğretmen Eğitimci Dergisi**, 9, 50-51.
- Baysal, Zehra Nurdan (2005), “Hayat Bilgisi/Sosyal Bilgiler Öğretiminde Probleme Dayalı Öğrenme İçin Problem Durumları Oluşturma”, **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 3 (4), http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2005_cilt3/sayi_4/471-485.pdf (01.11.2011).
- Baysal, Z. Nurdan ve Sarıcan, Elif (2006), “Sosyal Bilgiler Dersi Açısından Öğretmenler İçin Yeni Bir Kavram: Beceriler”, **İlköğretmen Eğitimci Dergisi**,3, 33-35.
- Beydoğan, H. Ömer (2002), “Öğretim Stratejilerindeki Değişmeler ve Öğretmenlerin Değişen Roller”, **Çağdaş Eğitim Dergisi**, 287, 34-39.
- Bilen, Mürüvvet (2006), **Plandan Uygulamaya Öğretim**,7.Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Carr, Edward Hallett (2009), **Tarih Nedir?**, (Çev. Misket Gizem Gürtürk), 12. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Celkan, Hikmet Yıldırım (2005), “Sosyolojinin Tarihçesi”, Adem Solak (Ed.), **21. Yüzyılda Sosyoloji ve Eğitim**,2.Baskı içinde (1-50). İstanbul: Hegem Yayınları.
- Celkan, Hikmet Yıldırım (2006), “Prof. Dr. Hikmet Yıldırım Celkan”, Adem Solak (Ed.), **Hayat Yolunda Anlam Arayışı**, içinde (55-92), Ankara: Hegem Yayınları.
- Çepni, Salih (2005), **Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş**, 2. Baskı, Trabzon: Üçyol Kültür Merkezi.
- Çetingöz, Duygu ve Açıkgöz, Kamile (2009), “Not Alma Stratejisinin Öğretiminin Tarih Başarısı ve Hatırda Tutma Üzerindeki Etkileri”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, 15(60), 577-600.
- Demircioğlu, İsmail Hakkı (2002), “Öğretim Stratejileri”, Cemil Öztürk ve Dursun Dilek (Ed.), **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**, içinde (137-226), Ankara: PegemA Yayıncılık.
- _____ (2004), “Tarih ve Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Bilimler Öğretiminin Amaçlarına Yönelik Görüşleri (Doğu Karadeniz Bölgesi Örneği)”, **Bilig Dergisi**,31, 71-84.

Demircioğlu, İsmail Hakkı (2006a),“Avrupa Birliği ve Türkiye’de Tarih Öğretiminin Genel Amaçlarının Karşılaştırmalı Bir Değerlendirmesi”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**,16 (2), 133-146.

_____ (2006b),“Lise Öğrencilerinin Tarih Dersinin Amaçlarına Yönelik Görüşleri”, **Türk Eğitim Bilimleri**, 4 (2), 153-164.

_____ (2007), **Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar**, 2. Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık.

_____ (2009a),“Tarih Ders Kitaplarının Demokrasi Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi: Tarih Öğretmenlerinin Görüşleri”, Adnan Şişman ve diğerleri (Ed.), **I. Uluslararası Avrupa Birliği, Demokrasi, Vatandaşlık ve Vatandaşlık Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, (258-262), Ankara: PegemA Yayıncılık.

_____ (2009b),“Tarih Öğretimi ve Öğrenme Teorileri”, Muammer Demirel ve İbrahim Turan (Ed.), **Tarih Öğretim Yöntemleri içinde** (52-68), Ankara: Nobel Yayıncılık.

_____ (2009c),“Tarih Öğretmenlerinin Tarihsel Düşünme Becerilerine Yönelik Görüşleri”, **Milli Eğitim Dergisi**, 184, 228-239.

Demirel, Özcan (2007), **Eğitimde Program Geliştirme**, 10. Baskı, Ankara: PegemA Yayıncılık.

_____ (2010), **Öğretme Sanatı**, 16. Baskı, Ankara: PegemA Yayıncılık.

Doğanay, Ahmet (2006), “Etkin Vatandaşlık İçin Düşünme Becerilerinin Öğretimi”, Cemil Öztürk (Ed.), **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, içinde** (179-218). Ankara: PegemA Yayıncılık.

_____ (2007), “Üst Düzey Düşünme Becerilerinin Öğretimi”, Ahmet Doğanay (Ed.), **Öğretim İlke ve Yöntemleri, içinde** (279-331). Ankara: PegemA Yayıncılık.

Doğanay, Ahmet ve Sarı, Mediha (2003), “İlköğretim Öğretmenlerinin Sahip Oldukları Eğitim Felsefelerine İlişkin Algılarının Değerlendirilmesi ‘Öğretmenlerin Eğitim Felsefeleri’ ”, **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 1(3), 321-339.

Doğanay, Ahmet ve Tok, Şükran (2007), “Öğretimde Çağdaş Yaklaşımlar”, Ahmet Doğanay (Ed.), **Öğretim İlke ve Yöntemleri, içinde** (215-277), Ankara: PegemA Yayıncılık.

- Dönmez, Burhanettin (2004), “Sosyal Sistem Olarak Sınıf ve Sınıfın Öğrenme İklimi”, Mehmet Şişman ve Selahattin Turan (Ed.), **Sınıf Yönetimi**, 2. Baskı içinde (44-62), Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Duman, Bilal (2008), “Öğrencilerin Benimsedikleri Eğitim Felsefeleriyle Kullandıkları Öğrenme Strateji ve Öğrenme Stillerinin Karşılaştırılması”, **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 17 (1), 203-224.
- Erciyeş, Gülnur (2007), “Öğretim Yöntem ve Teknikleri”, Şeref Tan (Ed.), **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, içinde (163-253), Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Erdem, Eda (2007), “Probleme Dayalı Öğrenme”, Özcan Demirel (Ed.), **Eğitimde Yeni Yönelimler**, 3. Baskı içinde (81-91), Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Eroğlu, Erol ve Köktan, Yavuz (2008), **Araştırma Metod ve Teknikleri**, 2. Baskı, Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Ersoy, Figen A. ve Çengelci, Tuba (2008), “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Araştırma Deneyimi: Nitel Bir Çalışma ”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**, 8 (2), (507-554).
- Ertürk, Selahattin (1988), “Türkiye’de Eğitim Felsefesi Sorunu”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 3, 11-16.
- Güven, Bülent (2007), “Öğretim İlke ve Yöntemleriyle İlgili Temel Kavramlar”, Şeref Tan (Ed.), **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, içinde (1-29). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Jaspers, Karl (2001), **Felsefe Nedir?**, (Çev. İsmet Zeki Eyüboğlu), 5. Baskı, İstanbul: Say Yayınları.
- Işık, Hasan (2008), **Tarih Öğretiminde Doküman Kullanımının Öğrencilerin Tarihsel Düşünme Becerilerine ve Başarılarına Etkisi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kabapınar, Yücel (2006), “Bireysel Bilinçlerin Oluşumuna Giden Yolda Yeni Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Ders Kitaplarına Bir Bakış”, **İlköğretmen Eğitimci Dergisi**, 3, 28-32.
- Karaduman, Hıdır (2006), “2004 Sosyal Bilgiler Öğretimi Programı ve Yapılandırıcı Kuram”, **İlköğretmen Eğitimci Dergisi**, 3, 36-39.
- Karasar, Niyazi (2008), **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, 19. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Karasar, Niyazi (2009), **Araştırmalarda Rapor Hazırlama**, 15. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, Ramazan (2009), “Tarih Öğretiminin Amaçları”, Muammer Demirel ve İbrahim Turan (Ed.), **Tarih Öğretim Yöntemleri**, içinde (69-87), Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Köken, Nevzat (2002), “Problem Çözme Yönteminin Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanışı”, **Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi**, 3 (2), 53-63.
- Küçükahmet, Leyla (2008), **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**, 22. Baskı, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Memiş, Ekrem (2002), **Genel Tarih**, 3. Baskı, Konya: Tablet Yayınları.
- Ortaylı, İlber (1996), **Türkiye İdare Tarihine Giriş**, İstanbul: Turhan Kitabevi Yayınları.
- Özbaran, Salih (1992), **Tarih ve Öğretimi**, İstanbul: Cem Yayınevi.
- Öztaş, Sezai ve Turan, Refik (2009), “İlköğretim Altıncı Sınıf Sosyal Bilgiler Tarih Ünitelerinin İşlenişinde Öğretmenlerin Kullandıkları Öğretim Yöntemleri”, **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 7 (4), 903-932.
- Öztürk, Cemil (2006), “2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Etkili Öğretim”, **İlköğretmen Eğitimci Dergisi**, 3, 25-27.
- Paykoç, Fersun (1991), **Tarih Öğretimi**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.
- Saban, Ahmet (2000), **Öğrenme Öğretme Süreci**, Ankara: Nobel Yayın.
- Safran, Mustafa (2009), “Türkiye’de Tarih Öğretimi ve Meseleleri”, Muammer Demirel ve İbrahim Turan (Ed.), **Tarih Öğretim Yöntemleri**, içinde (8-25), Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Savaş, Behsat (2010), “Öğrenme ve Öğretim Stratejileri”, Mehmet Arslan (Ed.), **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, içinde (123-148), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, Veysel (2007), **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, Ankara: Anı Yayıncılık.
- _____ (2010), **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, 4. Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sünbül, Ali Murat (2007), **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, Konya: Çizgi Kitabevi.
- Şahin, İsmet (2005), “Humanizm ve Eğitim”, **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, 3(11), 47-55.
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2007), **Ortaöğretim 9. Sınıf Tarih Dersi Programı**, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

- Taşpınar, Mehmet ve Atıcı, Bünyamin (2002), “Öğretim Model, Strateji, Yöntem ve Becerileri/Teknikleri: Kavramsal Boyut”, **Eğitim Araştırmaları Dergisi**, 8, 207-215.
- Tay, Bayram (2004), “Sosyal Bilgiler Dersinde Anlamlandırma Stratejilerinin Yeri ve Önemi”,**Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi**,5 (2), 1-12.
- Tay, Bayram (2005), “Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Öğrenme Stratejileri”, **Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi**,6 (1), 209-225.
- Tay, Bayram. (2007). Sosyal Bilgiler Programlarında Öğrenme Stratejileri.*İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, 9, 6-11.
- Temel, Ali (1999), “Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi”, **Milli Eğitim Dergisi**,(144),<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/144/temel.htm> (15.04.2010).
- Tok, Şükran (2007), “Öğretme-Öğrenme Strateji ve Modelleri”, Ahmet Doğanay (Ed.), **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, içinde (129-159). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Tok, Türkay Nuri (2007), “Etkili Öğretim İçin Yöntem ve Teknikler”, Ahmet Doğanay (Ed.), **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, içinde (161-214). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Tosh, John (1997),**Tarihin Peşinde**, (Çev. Özden Arıkan), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Tozlu, Necmettin (2006), “Giriş”, Adem Solak (Ed.), **Hayat Yolunda Anlam Arayışı**, içinde (1-8), Ankara: Hegem Yayınları.
- Tozlu, Necmettin (2006), “Bir Varmış Bir Yokmuş”, Adem Solak (Ed.), **Hayat Yolunda Anlam Arayışı**, içinde (93-134), Ankara: Hegem Yayınları.
- Turan, İbrahim (2009), “Tarih Derslerinde Temel Öğretim Yöntemlerinin Kullanımı”, Muammer Demirel ve İbrahim Turan (Ed.), **Tarih Öğretim Yöntemleri**, içinde (30-50), Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Türk Dil Kurumu (2010), “Büyük Türkçe Sözlük”,
<http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=strateji&ayn=tam>(15.04.2011).
- Uzun, Hakan (2006), “Tarih Bilimi ve Tarihte Nedensellik”, **Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi**, 7(1),1-13.
- Vella, Yosanne (2000), “Yaratıcı Tarih Öğretimi”, (Çev. Bahri Ata), **Milli Eğitim Dergisi**, 150, http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/150/vella_ata.htm (01.12.2010).
- Yapıcı, Mehmet (2007), “Yapılandırmacılık ve Sınıf”,**İlköğretmen Eğitimci Dergisi**,8, 40-41.

- Yaşar, Şefik ve Gültekin, Mehmet (2006), “Anlamalı Öğrenme İçin Etkili Öğretim Stratejileri”, Cemil Öztürk (Ed.), **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi içinde** (111-146), Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan (2008), **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, 7. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, Rıfat ve Özen, Aysun (2006), **50+50 Soruda Bilimsel Araştırma ve Yazma**, 2. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yılmaz, Meryem ve Akkoyunlu, Buket (2006), Farklı Öğrenme Ortamlarının Kalıcılığa Etkisi, **Eğitim Araştırmaları Dergisi**,(23), 209-218.
- Yurdakul, Bünyamin (2004), “Eğitimde Davranışçılıktan Yapılandırmacılığa Geçiş İçin Bilgi, Gerçeklik ve Öğrenme Olgularının Yeniden Anlamlandırılması”, **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 4 (8), 109-120.
- Yurdakul, Bünyamin (2007), “Yapılandırmacılık”, Özcan Demirel (Ed.), **Eğitimde Yeni Yönelimler**,3. Baskı içinde (39-65), Ankara: PegemA Yayıncılık.

EKLER

Ek 1:

Anket Formu

Saygıdeğer Tarih Öğretmeni;

Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı bünyesinde hazırladığım yüksek lisans tezi için araştırma yapmaktayım. Araştırmanın amacı; ortaöğretim kurumlarında görev yapan tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkındaki görüşlerini ve konuyla ilgili olumlu veya olumsuz deneyimlerini öğrenerek tarih eğitimi alanına katkıda bulunacak veriler toplamaktır. Bu nedenle; hazırlanan bu ankette size araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin uygulanması ile ilgili sorular sorulmuştur. **Sorulara vereceğiniz cevaplar kesinlikle doğru ya da yanlış olarak değerlendirilmeyecek, sadece düşünceleriniz ortaya konulmaya çalışılacaktır. Ankete başlamadan önce, araştırma sonuçları yazılırken kimliğiniz ile ilgili bilgilerin rapora kesinlikle yansıtılmayacağını belirtmek isterim.**

Görüşlerinizi benimle paylaşacağınız için şimdiden teşekkür ederim.

Arş. Gör. Hilal ERMİŞ
Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı

A. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

a. Cinsiyetiniz :

- a. Kadın ()
- b. Erkek ()

b. Öğretmenlik mesleğinde çalışma süreniz:

- a. 0-5 yıl ()
- b. 6-10 yıl ()
- c. 11-15 yıl ()
- d. 16-20 yıl ()
- e. 21 ve üzeri ()

c. Mezuniyet Durumu :

- a. Eğitim Enstitüsü ()
- b. Eğitim Fakültesi ()
- c. Fen-Edebiyat Fakültesi ()
- d. Tezsiz Yüksek Lisans ()
- e. Tezli Yüksek Lisans ()
- f. Doktora ()
- g. Diğer () belirtiniz :

d. Çalıştığınız Okulun Türü :

- a. Genel Lise ()
- b. Meslek Lisesi ()
- c. Anadolu-Fen Lisesi ()
- d. Özel Lise ()
- e. Diğer () belirtiniz :

B. ANKET SORULARI

BÖLÜM I

1. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile ilgili herhangi bir eğitim aldınız mı? Cevabınız evet ise aldığınız eğitimin niteliğiyle ilgili bilgi verir misiniz?
2. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tanımlar mısınız?
3. Size göre araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin amacı nedir?
4. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile öğrencilere kazandırılacak bilgi, beceri ve tutumları sıralar mısınız?
5. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih öğretimine katkıları açısından değerlendiriniz.
6. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönlerini yazar mısınız?
7. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin sınırlılıklarını yazar mısınız?

BÖLÜM II

1. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretimine uygun bir strateji olup olmadığı konusunda görüşleriniz nelerdir?
2. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda istek duyuyor musunuz? Evet/Hayır cevabınızın nedenleri nelerdir?
3. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını tavsiye edip etmediğinizi nedenleriyle birlikte yazar mısınız?

BÖLÜM III

1. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamanız ile ilgili yeterlilik düzeyinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?
2. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulamaya karar vermenizde hangi faktörler etkili olmaktadır?
3. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken hangi yöntem ve teknikleri uygulamayı tercih ediyorsunuz? Neden?
4. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?
5. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken nelere dikkat ediyorsunuz?

BÖLÜM IV

1. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştığınız en temel güçlükler nelerdir?
2. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken öğrencilerin karşılaştıkları güçlükler nelerdir?
3. Bu konuyla ilgili olarak ilave etmek istediğiniz başka bir şey var mı?

Ek 2:

Mülakat Formu

Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı bünyesinde hazırladığım yüksek lisans tezi için araştırma yapmaktayım. Araştırmanın amacı; ortaöğretim kurumlarında görev yapan tarih öğretmenlerinin, araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi hakkındaki görüşlerini ve konuyla ilgili olumlu veya olumsuz deneyimlerini öğrenerek tarih eğitimi alanına katkıda bulunacak veriler toplamaktır. Bu nedenle; size araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin uygulanması ile ilgili sorular soracağım. **Sorulara vereceğiniz cevaplar kesinlikle doğru ya da yanlış olarak değerlendirilmeyecek, sadece düşünceleriniz ortaya konulmaya çalışılacaktır. Görüşmemize başlamadan önce, konuşulanların gizli kalacağını ve araştırma sonuçları yazılırken kimliğiniz ile ilgili bilgilerin rapora kesinlikle yansıtılmayacağını belirtmek isterim.**

- Bu konu ile ilgili yaşadığımız her türlü yaşantı araştırma için önemli olduğunu belirtmek isterim. Soruların doğru ya da yanlış yanıtları olmadığından fikirlerinizi objektif bir şekilde belirtme konusunda hiçbir tereddüt yaşamamanız gerektiğini söylemek isterim.
- Başlamadan önce, bu söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Görüşmemizin kaydedilmesinin bir sakıncası var mı?
- Bu görüşmenin yaklaşık 30-45 dakika süreceğini tahmin etmekteyim. İzin verirseniz sorulara başlamak isterim.

Görüşlerinizi benimle paylaşacağımız için şimdiden teşekkür ederim.

*Arş. Gör. Hilal ERMİŞ
Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı*

I. BÖLÜM

1. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile ilgili herhangi bir eğitim aldınız mı? Cevabınız evet ise, aldığınız eğitim ile ilgili bilgi verir misiniz?
2. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tanımlar mısınız?
3. Hangi öğrenme ortamları için araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini kullanırsınız?
4. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinde en sık kullanılan öğretim yöntemleri hakkında bilgi verir misiniz?
5. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin önemli yöntemlerinden bir tanesi olan problem çözme yöntemi hakkında bilgi verir misiniz?
6. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile öğrencilere kazandırılacak davranış ve/veya beceriler nelerdir?
7. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin olumlu yönlerini ve sınırlılıklarını açıklar mısınız?
8. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih öğretimi açısından değerlendiriniz.

II. BÖLÜM

1. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin eğitim ve öğretim etkinliklerinde kullanılmasının gerekliliği konusunda düşünceleriniz nelerdir?
2. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygulama konusunda istek duyup duymadığınızı gerekçeleriyle açıklar mısınız?

3. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin tarih öğretmenleri tarafından uygulanmasını tavsiye edip etmediğinizi gerekçeleriyle açıklar mısınız?

III. BÖLÜM

1. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini tarih derslerinde hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?
2. Tarih derslerinde araştırma ve inceleme yoluyla öğretim stratejisinin en sık kullandığınız yöntemleri hangileridir?
3. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken nelere dikkat ediyorsunuz?

IV. BÖLÜM

1. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini uygularken karşılaştığınız en temel problemler nelerdir?
2. Bu konuda son olarak söylemek istedikleriniz nelerdir?

Ek 3:

T.C.
UŞAK VALİLİĞİ
MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.08.4.MEM.4.64.00.09/019-
KONU : Araştırma İzni

04.03.11*302727

MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ'NE

- İLGİ : a)13/04/2004 tarih ve B.08.0.APK.0.03.02/1198 sayılı Genelge (2004/32)
b) 05/03/2007 tarih ve B.08.0.EGD.0.33.05.00-320/1143 sayılı Yönerge
c)04/10/2010 tarih ve B.08.4.MEM.4.64.00.09-500/12113 sayılı Olur.

Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının ilgi (b)yazılarına istinaden İlimiz Merkez ve İlçelerinde yapılacak olan tez ,anket ve araştırma çalışmaları sadece bir ili kapsıyorsa bulunduğu İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından izin verilmesi gerektiğinden İlgi (c) olurumuzla Araştırma Destek Koordinatörü ve Araştırma Değerlendirme Komisyonu kurulmuştur.

Aşağıdaki adı , soyadı ve unvanı yazılı kişilerin İlimiz Merkez İlçelerde tez ,anket ve araştırma çalışmaları ile ilgili komisyon tarafından gerekli inceleme yapılmış olup yapılan inceleme sonucunda tez ,anket ve araştırma çalışmaları Komisyonumuz tarafından uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ve teklif ederim.

Özkan MEHİRAN
Millî Eğitim Şube Müdürü

OLUR
03 / 03 / 2011
Recep DOZGÜN
İl Millî Eğitim Müdürü

Adı -Soyadı : Hilal ERMİŞ Unvanı : Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi

Millî Eğitim Müdürlüğü
UŞAK

Tel : 0 276 223 40 54
Faks : 0 276 227 39 35

E-posta : tasimall64@meb.gov.tr
int.adres : <http://usak.meb.gov.tr>

DANIŞMA
444 0 632
H A T T I

EĞİTİM
%100
DESTEK

ÖZGEÇMİŞ

Hilal ERMİŞ, 10.06.1980 tarihinde Trabzon'da doğdu. 1991'de İskenderpaşa İlkokulu'ndan mezun olduktan sonra 1994 yılında Kanuni Ortaokulu'nu bitirerek ilköğrenimini tamamladı. 1998'de Trabzon Lisesi'nden başarıyla mezun oldu. 2002 yılında Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Ekonometri bölümünü bitirdi. Kısa süren sigorta sektöründeki deneyiminin ardından 2004-2006 yılları arasında Finansbank Trabzon Şubesi'nde İşletme Bankacılığı Uzman Yardımcısı olarak çalıştı. 2008 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programından mezun oldu. Aynı yıl Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Tarih Öğretmenliği Bilim Dalında yüksek lisansa başladı. Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalında Araştırma Görevlisi olarak 2008 yılında başladığı görevini halen sürdürmektedir.

ERMİŞ, bekar olup, İngilizce bilmektedir.

e-posta: hilalermis@hotmail.com